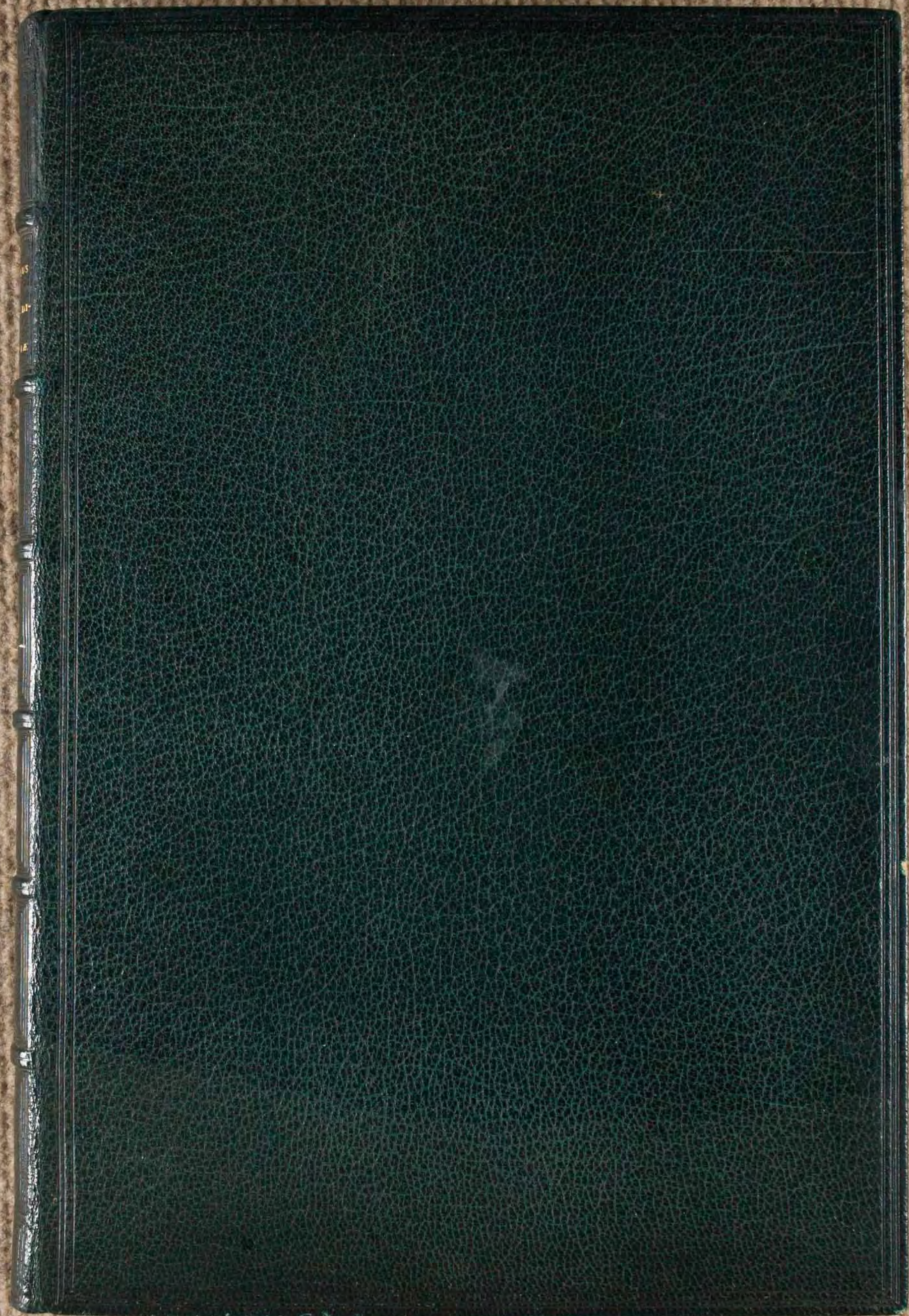
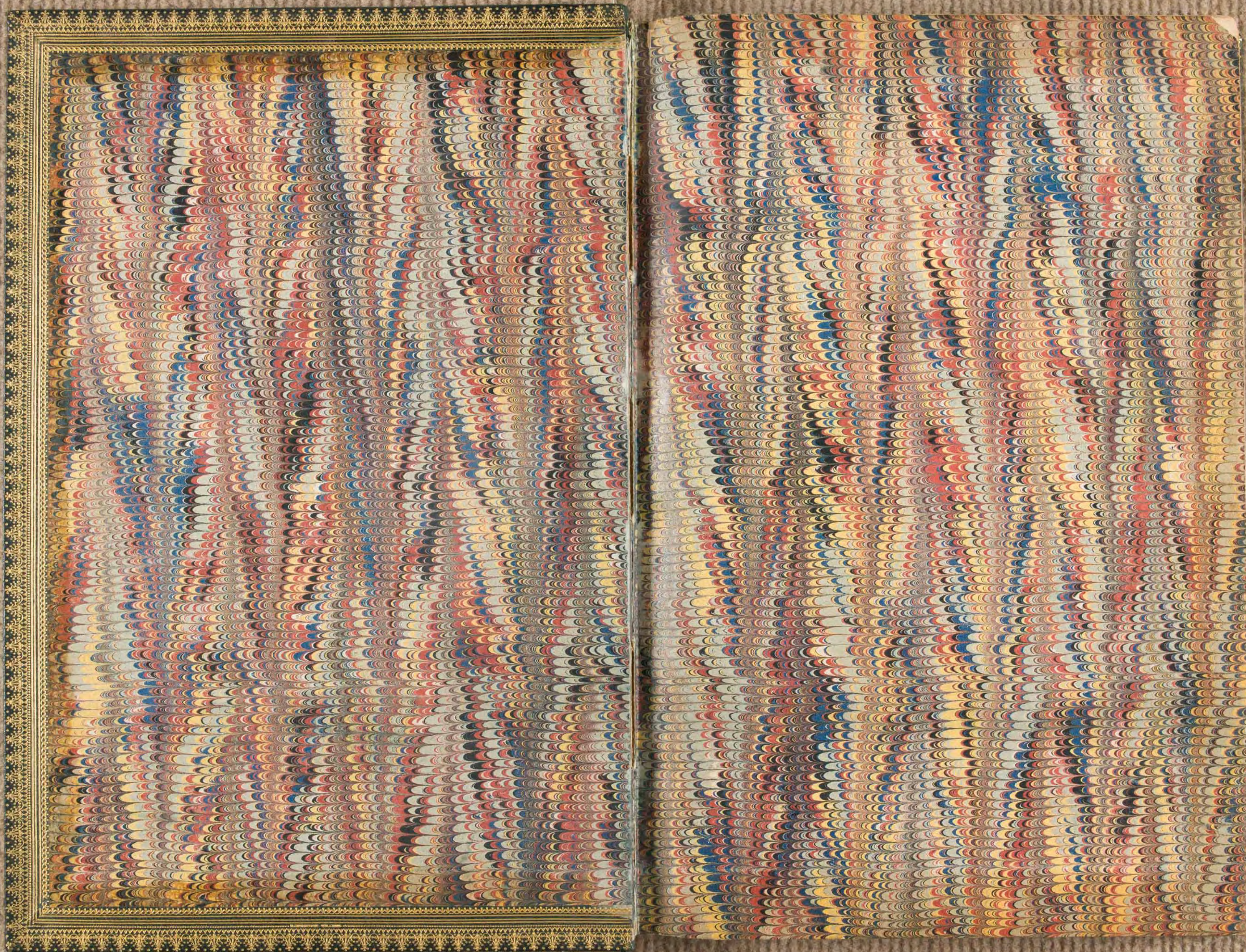

LIBER
DE IURIBUS
ET
CONSUE-
TUDI-
NIBUS
NORMANNIE

IV Jam prima dies et septima sine tueru.
Januarius habet dies .xxij. luna .xx.

m	A	Curatio domini.	D.
b	iii	Oct' sancti stephani.	
x	c	Oct' sancti iohannis.	
	d	Oct' innocencium.	
ix	e	Roms.	
viii	f	Epiphania domini.	
	g		
vii	A		
v	b		
	c	Gulielm' bitunac' archiepi.	
iiii	d		
iii	e		
	f	Idibz. Oct' epie. Sa hylam epi.	
x	g	Sa felias conf.	
	A	Sa maur' abbas.	
viii	b	Comem' sa guillelmi.	Marcelli m'is.
vii	c	Sa sulpiu epi.	
	d	Sa pasc' uirgis et m'is.	
v	e		
iiii	f	Sa fabiam et sebastiam m'is.	
	g	Sa agnetis uirginis et m'is.	
iii	A	Vincencij m'is.	
i	b		
	c		
ix	d	Comuatio sa pauli.	Picti m'is. d.
	e		
viii	f	Sa iuliam epi et conf.	
vii	g	Agnetis scd.	
	A		
v	b	Translatio reliquiar' beate anne.	
iiii	c		

Rox habet horas .xviij. dies .viij.

[illegible]

Majus hi dies .iiii. Luna .xx.
Tertius a mayo lup' est et septim' angus.
Aplox philippi et iacobi.

	c	vi	R'	
ix	d	v	R'	Inuencio scti cruce.
viii	e	iiii	R'	
	f	iii	R'	Translatio scti andree.
xvi	g	ii	R'	Johis ante porta latinam.
v	A	xi	ms.	
	b	viii	jd'	
iiii	c	vii	jd'	Translatio scti nicolai.
iii	d	vi	jd'	Translatio scti laurencii. Gordiani et epymi mrs.
	e	v	jd'	
x	f	iiii	jd'	Nati achillei et pangaani mrs.
	g	iii	jd'	
xviii	A	ii	jd'	
vii	b	jdibz.		
	c	xviii	kl'	Desiderii epi.
xv	d	xvi	kl'	Donaciani et uggiani mrs.
iiii	e	xv	kl'	Urbani pape et mris.
	f	xiiii	kl'	
xiii	g	xiii	kl'	
i	A	xii	kl'	
	b	xi	kl'	
xii	c	x	kl'	
	d	ix	kl'	
xix	e	viii	kl'	
viii	f	vii	kl'	
	g	vi	kl'	
xvi	A	v	kl'	
v	b	iiii	kl'	
	c	iii	kl'	
xiii	d	ii	kl'	

Nor habet horas. viij. dies. rñj.

KL Venus et ipse sunt quidam nuntius unit.
Iunius habet dies. xxx. luna. xxx.

KL f m n' Martellum et petru m're.
viii g m n'
vii **A** n n'
vi b n' Romis.
v c vii id'
iiii d vii id'
iii e vii id' Gildardi et medardi.
ii f v id' Pium et feliciam m're.
r g m id' **A** m id' Barnabe apli.
xviii b n id' Basilidis Cyri nabors et nazari.
xvii c id' id' id'.
xvi d xviii kl' Iulij.
xv e xviii kl' Vita modesti et arscenae m're.
xiv f xviii kl' Socr' anna et julite matris eius m're. **A**
xiii g xv kl' Translatio sa romam.
xii **A** m kl' Mari et marcellam m're.
xi b m kl' Genesij et phasij m're.
x c m kl'
ix d n kl'
viii e x kl'
vii f ix kl' Vigilia.
vi g vii kl' Reliquias bi iohis baptiste
A vi kl'
v b vi kl' Socr' iohis et pauli m're.
iiii c v kl'
iii d m kl' Leonis pape. Vigilia.
ii e m kl' Aplor' petri et pauli.
r f n kl' Comemoracio sa pauli.

KL Ior habet horas. vi. dies. xviii.

KL Terminus nuntius decimo nunt ante kalendas.
Iulius habet dies. xxi. luna. xxx.

KL g **A** vi id' Oct' sa iohis baptiste.
viii b v id' Proclli et martimam m're.
vii c m id' Manahis apli.
vi d m id' Translatio sa martini.
v e n id' Oct' aplor' petri et pauli.
iiii f n id' Translatio sa thome.
iii g vii id' Translatio sa euodi rothom archiepi.
ii **A** vi id'
r b vi id' Septem fratru m're.
xviii c v id' Translatio sa bndicti.
xvii d m id'
xvi e m id'
xv f n id'
xiv g id' id'.
xiii **A** vi kl' Augusti.
xii b vi kl'
xi c vi kl' Anulphi epi et m'is.
x d m kl'
ix e m kl' Margarete uirgis et m'is.
viii f m kl' Anthonis m'is. Praxedis uirgis.
vii g n kl' Marie magdalene.
vi **A** r kl' Apollinarius epi et m'is.
v b r kl'
iiii c vii kl'
iii d vii kl' Anne matris uirgis marie.
ii e vi kl' Septe dominorum.
r f v kl' Saulonis conf.
xiii g m kl' Echis. siphon. faustum et beatias.
xii **A** m kl' Abdon et sennes m're.
xi b n kl' Gemam epi et conf.

KL Ior habet horas. vii. dies. xxi.

¶ Et habet horas. x. dies. xij.

Nor habet horas. xij. dies. iij.

KIV Tenuis et tenuis est sicut mors alienus.
October habet dies .xxij. luna .xxv.

A Dedicatorie ecclesie wothom. Remigii sacerdotis et
v b vi n' Leodegarii epi et mris.
xij c v n' .D.
ij d iij n' Sa fransca conf.
e iij n'
r f ij n' fides uirginis.
g Romis. auctelli pape et conf.
xviij **A** viij id' Euodi archiepi wothom.
viij b viij id' Dyomisii sacerdotis eius mris.
c vi id'
xv d v id' Adalsty sacerdotis eius.
iij c iij id'
f iij id' Edmundi regis et conf.
xij g u id' Calixti pape et mris.
i **A** idibz.
b xviij kl' Michaelis in monte tula.
ix c xviij kl'
d xv kl' Luca euangeliste. Sa emelandi.
xviij c xiiij kl' Comemoracio sci nisti.
vi f xiiij kl'
g xij kl'
xiiij **A** xi kl' Wellom archiepi. .D.
iij b x kl' Romani archiepi wothomagen.
c ix kl'
ix d viij kl' Calspini et calspiniani mris.
xix e viij kl'
f vi kl' .Vigilia.
viij g v kl' Aploz symonis et iude.
A iij kl'
xviij b iij kl' Oct' sancti romani.
v c ij kl' Sa quintini mris.
Nor habet horas. iij. dies. r.

KV Nouebus acis uir tria misit in uina.
November habet dies .xx. luna .xxix.

A festiuitas oium sedy.
xij c iij n' Comemoracio defictor. Custachij.
ij f iij n'
g ij n'
r **A** iij n' .D.
b viij id' Leonardi abbis et conf.
xviij c viij id'
viij d vi id' Quatuor coronator mris.
c v id' Treadu mris.
xv f iij id' Martini pape.
iij g iij id' Martini epi et conf.
A ij id'
iij b idibz. Bnaji epi et mris.
i c xviij kl' Laur' conf' de anglo.
d xviij kl'
ix c xviij kl'
f xv kl'
xviij g xiiij kl' Oct' sancti martini. moniboli conf' et adu. de hogen.
vi **A** xiiij kl'
b x kl'
xiiij c xi kl'
iij d x kl' Cealie uirginis et mris.
c ix kl' Clementis pape et mris.
ix f viij kl' Galsogom mris.
xix g viij kl' Katharine uirginis et mris.
A vi kl' Lun pape et mris.
viij b v kl' Maximi epi et conf.
c iij kl' .D.
xviij d iij kl' Saturnini epi et mris.
v c ij kl' Andree apostoli.
Nor habet horas. xviij. dies. viij.

KL Septimus dat leu dena decembris actum.
December habet dies. xxx. luna. xxx.

Sa chign epi et conf.

an. u g m R'

Am R' Reliquiar: ecclie wthomagen.

x b n R'

c rions.

xbm d vm id' Nicolai epi et conf.

vii e vi id' Oct' sancti andree.

f vi id' Conceptio beate marie.

rb g v id'

iii **A**m id'

b m id'

ii c u id'

d idibz. Lucie uirgis et mris.

i e ix kl' Januariam.

f xbm kl'

ix g xbm kl'

Axbi kl'

xbm b x kl'

vi c xbm kl'

d xbm kl'

iiiii e x kl' Sa thome apli.

iii f x kl'

g x kl'

x **A**ix kl'

ix b vm kl' Assumptio do nri ihu xpi. Anastasie uigis.

c vi kl'

vi d vi kl' Stephani pthomis.

viii d vi kl' Johis apli et euangeliste.

e v kl' Sanctoz innocencium.

xbi f iii kl' Thome archiepi et mris.

v g iii kl' Ursini conf.

iiii **A**n kl' Siluestri pape.

Not h't horas. xbm. dies. vi.

Inapit plagus consuetu

dimis normame.

Qum ma sit intentio

in presenti ope nra

et instituta norma

me in qntu porimus decla

rare per que contentos hnt

durimi querelaz. ut un' ab

alio non ledat. et singlis qd

suu est tribuat. singlar p

tui distinctoes et capitula ut

opus presens clarius elucet

at. in primis intendim an

notare. Presens itaq op

in duas ptes diuidit. In q

ru prima. una tractant et

alia in iure neccia deducto

nein preambula querelaz.

In scda no pre tractant usus

et instituta sine leges per q

querela terminant. Prima

pars itaq huius opis i qm

distinctoes diuiditur. In pri

ma distinctoe agitur de iure

et eius pertinentis. In scda. de

principe et eis que ad ei pri

neut dignitatem. In tercia.

de teneuris et successiombz et

pertinentibz ad ealde. In qra.

de dilatoibz querelaz. In qn

ta. de iniuria et eis q pntet

ad ipam reprimendam.

Secundum capla sine rubrice

libri sequentis.

Incipit liber de iuribz et co

suetudinibz normannie.

prima distinctio.

I. folio De institutis legis.

De iure.

De iudicio.

.ii. De iusticia et iure.

De iusticiario et eius officio.

.iii. De officio senescalli.

De curlibz aquar de eod capitulo.

De excois defendendis de e.c.

De delibato uiaz et semitaz de e.c.

.iiii. De comunis et fixis de eod ca.

De officio inuicommis.

De officio seruientis spade de e.ca.

De ledellis de eodem capitulo.

Secda distinctio

De iusticia extendit q et qbz modis.

.v. De capite corporis i simplicia cia. de e.c.

De libatione nantoz.

.vi. De libationibz sumentis de e.ca.

.vii. De lanonio et defensione de e.ca.

De aialibz non hntibz lanoniu de e.c.

De iudiciis et quid possint iudices

et p quos laiones hant iudicari.

.viii. De consuetudinibz legibz et usibz

ad ducem pertinentibz.

De dignitate principis.

.ix. De ligantia ius ducem. et fide m

ter dnos et hoies obseruanda.

De fidelitate principi debita.

De monetagio noz et q debent solue.

.x. De mensuris et ponderibz.

De iuscis et hns q ex eis spali ter ad

ducem pertinent.

.xi. De thesauro inuento.

De rebus gnuis.

.xii. De catallis ulinarioz.

.xiii. De catallis sese homicidaz et eoz

qui excoicati seu desperati moriut.

- .xiiij. **D**e episcopis et aliis negotiis per fraudem.
De forisfactis et quibus modis forisfactur et forlanizatur.
.xiiij. **D**e assilia de eodem capitulo.
Quoniam forlanizatur quis in assilia de e.c.
Quoniam forlanizatur fugiens ad eorum de e.c.
De fugitivis ad eorum et de delibetatione cruce signatorum.
.xv. **D**e comodo quod dux hinc in foresta clausis dampnatorum de eodem ca.
Quoniam comburuntur domus dampnatorum de eodem capitulo.
.xvi. **D**e exercitu principis
Quod tenens feodum loricis de hinc equis et arma et promissionem in militem ad .xxj. annis de eodem capitulo.
Tercia distinctio.
De successione et elcietis et qui hereditarie debeant succedere.
.xvii. **D**e portibus et quoniam feoda diducuntur.
Quoniam postmortem debent facere portiones de eodem capitulo.
.xviii. **Q**uoniam elcietis unum postmortem excludit alium postmortem de eodem ca.
De tali maritaggio seu portio quod sorores possint petere a fratribus de e.c.
.xix. **D**e impedimentis successione. scilicet per bastardiam religionem forestarum et leprosum.
De tenentis feodorum diversimode.
.xx. **D**e tenentia per homagium.
.xxj. **Q**uoniam homo debet dominum suum plegiare de e.c.
Causa que leuantur tridecim de e.c.
De tenentia per paragium.
De iusticia quoniam hinc antenatus in postmortem de eodem capitulo.

- .xxii. **D**e tenentia per burgagium.
De tenentia per elemosinam.
.xxiii. **D**e tutela sine custodia pupillo.
.xxiv. **D**e muliere existente in custodia quoniam custodi et maritari debetur de eodem ca.
De releuans terram.
.xxv. **D**e tribus auxiliis capitalibus non.
.xxvi. **D**e dignitate primogeniti.
Quoniam non potest unum filiorum de ditate sua dare plusquam alium.
.xxvii. **Quarta distinctio**
De dilationibus.
De deficiis querelarum.
De exomnis et dilationibus.
De exomnis de via curie.
.xxviii. **D**e exomnis de morbo residendi.
De exomnis de langore.
De exomnis pro gestina.
.xxix. **D**e dilato pro iudicantia.
De dilato pro minoritate.
De dilato pro exatu principis.
De situo exercitus et auxilio dato a principe per exercitum de e.c.
De dilato per privilegio crucis.
.xxx. **D**e exculato per iusticiarium.
De dilato pro iure.
De dilato pro prisonia.
De exculato per insufficiencia tido.
De dilato per uocato garantem.
.xxxi. **Qinta distinctio.**
De iniuria
De ini et uolentia. **D**e e.c.
De iniuriis que sunt in uolentia per se.
De curia layali et placitatorum et casibus de quibus incia ad principem per met.

- .xxxii. **D**e clamore harum.
.xxxiii. **D**e firmitate assilie.
De dignitate scacarii.
De querimonia
De querulo.
.xxxiv. **D**e querelato.
De plegis.
.xxxv. **D**e submouitionibus.
.xxxvi. **D**e testibus.
De placitatoribus.
De proleuto.
De attornato.
.xxxvii. **D**e iurionibus. videlicet feodi. laquei. di. melhaugum. hinc mortui. et iurionis deflorate.
Inapit secunda pars.
De querelis et legibus.
.xxxviii. **D**e sequela de multro.
Quoniam se offerant campioni ad duellum de eodem capitulo.
.xl. **Q**uoniam iurare debeant campioni de e.c.
Quoniam inquiri debeat de multro de e.c.
.xli. **Q**uoniam inquiri debeat de furto et roberia de eodem capitulo.
De iuratoribus et qui seonari debeant de inquestis.
De sequela de multro.
.xlii. **D**e sequela assilie. plagis et robie.
De sequela de tregua facta.
De sequela de traditio principis.
De sequela de melhaugum.
De sequela assilie et facta pace.
.xliii. **D**e sequela de tregua facta.
.xliiii. **Q**uoniam mulieres non sunt admittentes de ad sequelas criminolas.
De precepto uiduarum et orphanorum.

- .xlvi. **D**e amittibus. furibus et uelanis.
De receptatoribus dampnatorum et forlanis.
De tregis in quibus leges non debent fieri simplices nec aperte.
De fugitivis ad ecciam.
.xlvii. **D**e clerics et psonis ecclesiasticis non capiendis
Quod homo non potest dominum suum criminalem appellare. nec econverso.
De simplici querela personali.
De comparatoe prius ad curiam pro lege facienda.
.xlviii. **Q**ue emende debeant fieri pro simplicibus liberatis in simplices personas. de eodem capitulo.
De emendis nobilibus in casibus prenotatis. de eodem ca.
.xlviii. **D**e psonalibus querelis que edo quuntur et que emende fieri debeant pro criminalibus comens.
De possessionali querela.
.xlix. **D**e querela ex debito.
De debitoribus.
De plegiatione.
.l. **I**tem quoniam homo debet dominum suum plegiare. de eodem capitulo.
De plegis principalis debitor.
De pactis.
.li. **D**e possessione immobili.
De possessione feodali.
De hinc noue dessaline.
.lii. **D**e illis qui in peregrinationem uadunt et hinc placitare super hinc in noue dessaline.
De assignatione iurionis super hinc in noue dessaline.

*Incipit liber de iuribz et
consuetudinibz normannie.*

Quoniam inefficacia
te cupiditatis
malicia huma-
ni genus ar-
dore suo insatiabili teneat
irretracti. discordias gene-
rans ac dissensus a finibz
hominum pacem et concordiam
penitus prolapsum: si si-
cuius anxios imper legum
freno constrictis faucibus in-
ris semitas refrenasset.
Quoniam rex pacificus
multis dominis et amator iusti-
cie in armis principes regnum
uoluit: ut iuris semitas
certis legibus limitantes.

contentos singulas quas
inimica pacis discordia par-
turunt: iudicii calculo dis-
fuerunt. *de institutione legis.*

Quoniam ergo leges
et instituta que
normannorum prin-
cipes non sine magna pri-
uilegii industria prelatorum.
comitum et baronum. necnon
et ceterorum uirorum prudentium co-
silio et consensu ad salutem
humani fedis statuerunt: si
dum certa sibi adepta mansio-
ne per diuersas diuersorum linguarum
inagantia elapsa posthinc
memoria et ignorantie ex-
gastulum recluserit obliuio re-
nebulosum: ad commune com-

modum singulorum aspernare domino.
et si non omnia eorum tamen aliqua
ab ignorantie tenebris aggre-
diar reuocare. ut in scriptu-
rarum deservio. meo sudore de-
posito. futuris ac presentibus
ad lites dirimendas litarum
officio declarentur.

Sed cum in humanis studijs
ex omni parte perfectum nichil ua-
leat inueniri. ad hoc opuscu-
lum insipientibus sit petiti.
ut quod in eo uident corri-
gendum corrigentes. addere
diminuta. superflua resecan-
tes. nichil subsidium digne-
tur aliquid imitari. *de iure.*

Ius itaque quoddam est
naturale. quoddam posi-
tum. **I**us quippe natura-
le est. quo deum. proximos. et
parentes tenemur diligere.
quoque alius tenemur facere quod
nobis uolumus fieri. et eisdem
philum inferre. quod nobis no-
lumus inferri. **I**us autem po-
situm est. quod ab hominibus positi-
um ad salutem humanam federis
obseruat. quod in diuinitas di-
uinitum inuenit principis. p-
ut a diuinitas iuris conditoribus.

fuit institutum. **D**icitur quoniam
ius ipsa res cuius possessio ad
aliquem dignoscatur pertinet. ut pa-
rilius dicitur regis francie.

Dicitur et ius quoniam iure la-
tisano irrogare. secundum quod dicitur.
bonum ius habere. *1. de eo qui*
eum derolauit. cum propter hoc sus-
pensus fuerit.

Dicitur etiam ius quoniam sti-
pendium iurorum. secundum quod dicitur
quod latro suspensus bene ha-
bit ius suum.

Ius autem quoniam dicitur iuris tribunes
inueniunt quod suum est. et hi
peripue attendunt in curia la-
icali. per quod debent conten-
tiones singule terminari.

Dicitur et ius equitatis linc
a litem dirimens querelaz
secundum quod ius dicitur fecisse quod equi-
tate seruata litem terminant.

Dicunt et iura. leges et co-
suetudines normant. eo quod
quod per eas frequenter tiant. *de iudi-*

Iudicio autem est dignitas *et c.*
quoniam habet quis eo quod tenendi
ius de querelis habet potesta-
tem. quare quoddam est fedal-
quoddam commissio.

Fedalis est illa quoniam habet quod

rone feddi sui. unde ad ipsum
pertinet ius exherede de querel-
ex feddo procreatus. et super
omnibus aliis querelis quod contra
residentes feddi procreant.
exceptas tamen illis quod specialiter
pertinent ad ducatum. quod cum
de placito habet tractabitur.
plenus apparebit.

Commissio uero iudicio est
illa quod alicui committitur a prin-
cipe uel domino. ad quos dig-
noscatur pertinet. ut est illa que
committitur balliuo. uel senescal-
lo. seu preposito. et huius.

Solus autem princeps plenam
habet iudicium de querelis
ad ipsum delatis omnibus laicali-
et de eis ius potest congregari
tribus exherede. nisi ab eo curia
fuit requisita per talem qui
eam debeat reportare. quod
pleni cum de eis tractabit. elucet.

de iusticia et iure.

Iusticia uero uirtus est in
ris operum in homine a qua
homo iust dicitur. **Q**uoniam iusticia
est distributio ex iure principis
que habet si super aliquem secundum
quod dicitur aliquis iusticiare
homines suos. et huius iusticia fit

per captionem mobilium. uel
feddi. uel corporis. **I**usticia quoniam
quod dicitur pene irrogato promitte.
secundum quod dicitur. iudi iusticia
domini regis fieri cum iudi la-
tronem suspendi.

Dicitur etiam iusticia balliu-
um. uel quilibet iusticiari. uel subiu-
sticiari alius. qui habet iusticia-
andi homines potestatem. secundum
quod dicitur iusticia domini regis te-
net assisas in hac uilla. hi-
is autem modis omnibus frequenter
utitur curia laicalis. *de iu-*
sticiano et eius officio.

Iusticia uero iusticiari
nomen accipit eo quod iu-
sticiandi alios habet potesta-
tem. **N**otandum siquid est
quod iusticiario quidam sunt
superiores. quidam inferiores.
Superiores sunt qui ab ipso
duce sunt instituti ad curiam
gendam tre sue immediate
sub ipso. per se eis commisse cu-
ram et custodiam gentes.
ut magistri scaccarii et balliu.

Non quidam sunt maiores.
quidam minores. **M**ai-
ores autem domini. eo quod maiore
habent potestatem. ut magistri

sciam qui potestate hinc
corrigendi. et emendandi de
quod iniuste factum fuerit
per ballivos.

Ballivi autem minores dunt
iusticiarii eo quod minorem
habeant potestatem. Non enim
extra ballivas eis commis-
sas hinc iusticiandi potestatem.

Inferiores autem dunt omnes subin-
iusticiarii sub ballis constituti.

Sic utique iusticiarii de ballis
prece qui iusticiantur a principe
vel a duce iusticiandi vel i-
ficiendi. subiecto sibi populo ob-
tinet potestatem. quod ad conser-
vationem pacis. summationem la-
tronum. homicidarum. incendi-
ariorum. et huiusmodi malefactorum. est
alijs impositus. et ut iura i-
ducas conservet. et renovet
iure mediante si quid de
eis cognoverit male fuisse
alienatum.

Iste insuper debet leges et co-
suetudines prece fideliter obs-
uare. et secundum eas reddere ius
populo subrogato.

Nec autem premissa debent
omnes ballivi in iusticiatione sua

mutare. quod ea fideliter observabit
et similiter omnes subin-
iusticiarii. qui ad iusticiationem
prece sunt instituti.

Ad iusticiarium autem debent
querimonie deferri. ipse quoque
eas debet recipere. et plegios
de eis prosequendis capere. et
dies ad placitandum de eis
assignare. et de eis curiam
tenere. et quod iudicatum fuerit
facere observari. deficientes
autem facere iusticiari. et etiam
de quibus iudicatum vel recorda-
tio habet fieri in curia debet
retinere. vel recitare. tregam
dari facere. quod est asservatio
pacis observande. nantia
iniuste capta facere liberari.
iuramentum et violentiam facere a-
movere. de quibus prout casus
se offerunt plenius tractabitur
in sequenti.

Subin-
iusticiarii dunt qui sub
eo sunt instituti ad iuris of-
ficia exequenda. Quorum quidam
iuracoemptes. Quidam spade
sumentes. Quidam vero bedelli
nunciantes. Quorum diversa sunt
officia prout iuris exhibitio et
pax prece desiderat observanda.

De officio senescalli.

Solebat autem antiquitus
quidam iusticiarius
prece superioris principis dis-
currere. qui senescallus prin-
cipis vocabatur. Iste vero corri-
gebat quod alij inferiores
delinquebant. Terram prin-
cipis custodiebat. Leges et
consuetudines nominis custo-
diti firmiter faciebat. et quod
iniuste fiebat per ballivos
corrigebat. quimonias ad
se de ipsis delatas audiebat.
et sine debito terminabat. et
minores sumentes ex suis
delictis corrigebat. et eos
a servicio principis remoue-
bat. si eos videbat amonen-
dos. Forestas principis et
huras infra triennium vide-
bat. forestas annotabat. et
quomodo tractabant inquirere.
usum earum et consuetudines
observari precipiebat. et iur-
ta singulis ex antiquitate
habita vel per cartas confirma-
ta delibabat. et iura prin-
cipis ita discrete conservabat.
quod in eorum observatione aliqui
populi non lederebat. Forestas

res in forestis sive in arbo-
ribus vel in feris. vel in fiant
ambus. quos culpabiles per-
certam inquisitionem cognos-
cebat. digna adiudicatione
per extortionem mobilium
vel per diuturnam carceris ex-
pressionem si mobile non suffi-
ceret. castigabat. Pacem prece
observari firmiter principa-
liter intendebat. Et sic dis-
currens per nomen singulis tri-
ennijs. singulas partes nominis.
et ballivas visitabat. Ad
ipsum enim per ballivas sin-
glas excessus et illatas
iniurias a iusticiariis in-
quirere precipiebat. de latro-
nibus publicis. defloratoribus
virginum violentis. mul-
tris. arsonibus. et placitis
spade omnibus de quibus pax i-
curia non fuerat reformata.
et factis ceteris criminosis
diligenter inquirerebat. et
factis inquisitoribus de singu-
lis ius exhiberi faciebat.
de delictis effectis et iuribus
ceteris principis inquiri
faciebat. Aquas tunc

tas et cursus impeditos :
ad cursum antiquum redu
celat. dñi tñ eaz transmo
tio dampnum alicui ingeret.

de cursib; aq; de eod ca.

Si quis enim p suam lu
am aliquam aquam cuius rip
pa utraq; in feodo suo sunt
constituta transire uoluit.
eam p feodu suu bene po
tuit transmoie. dñi tñ cum
ex feodo suo exierit. eam i
alieu suu introducat. p
hoc tñ passio nemine detri
mentu.

Sciendu aut est q nulls
fluum alq; in stagnis ul
confollis suis detineat. nisi
a sole occidente usq; ad
eundem orientem.

In nouis stagnis seu co
follis ul exclusis no debet
aliqs aquas detine. si flu
ru continuo flue debent.
ne molendina supposita i
loies in negociatib; suis
ex eius detentoe peripiant
detrimtum. ut tanatores.
cunctores. et hi. Et si aqum
detineant ad stagna ul co
folla similia adimplenda.

dampna q molendinarii
ul alij in cursu aque sup
positi ex aque detentoe
eisd; restitue tenebuntur.
exinde aqua uti cursu co
tinuo pmittatur.

Piscaria aut ul molen
dini nulls de nouo potest
constitue. n ambe rixe
fiunt sicut in eius feodo i
quo heat libertatem. *de ro
toms defendendis de e.c.*

Rotoms aut in aquis
defluentib; fieri no possunt.
cu ex ipis aque frequen
corripant. licet tñ de aq
per foueas fcas in feodis
suis possint inducere q ad
cursum fluentis no uale
ant reuenire. *de delictis
mar; et semitay de e.c.*

Ad senescallu aut pme
lat. nullaz exitus. limi
tes. et semitas. uicos ul
laz. in antiquo statu fa
ce reuocari. et uias colue
tas et antiqs face appari.
Nullus enim potest i hi
impedimentum apponere
aliqd ul detrimentu q e
u pncipi n oporteat emendare.

de cons; et fcas de e. ca.

Hoc aut nullaz seu pla
tee communes q nullius. p
etati supponitur. ul mara
ul hi. in quib; os comuni
ter hnt usum com debent
restitu. et occupatores si
hoc no su pena remanebt.
hoc aut oia ad officiu p
tinent senescalli. nec pla
cita ul assisie ad hoc exe
qnda requirunt. si ubiq;
uenietat hoc faciatat uel
fieri faciatat ut uidelat ex
pedire. *de offio iudicis.*

Officium aut iudicis
est placita tenere.
uias antiquas et semitas
et limites apperire. aquas
indebite insinotas ad cur
sum debitu reducere. et de
malefcoib; et seditionis.
et mlaris. et arsiomb; et
defloratib; uirginu mo
lentis. et cetis actib; crimi
nalis. Diligent et secreto
inquirere. Et quos super
hoc fco secreto scrutinio
p sacramentu plimoz ui
roz fidedignoz nec susp
toz inuenit culpabiles e

In ead
fanci di
apd foch
anno dñi
Ordinatu
fuit q vice
comites ca
uas omni
um suay
fibi faciat
in libris. se
u papiis n
aliquam ca
pam debent
excepere
iudicio
et illis que
taxat fuit
p consuetu
dinem. q
se no taxa
bunt p
balliosty
assise.
Item di
nam a
vicecomi
tes pres
gano sibi
dean in q
vicecomi
tes pres
fantes in taxatoe emendandi forestar de quib;
vicecomes capiam habet

os tandem debet tenere curi
manipatos. quousq; se i
publice subiciant inqstioi
ul quousq; p legem pñe
fiunt libati. et cetia iuris
officia adimplere. *de offio
sineens spade. de e. c.*

Huc subit spade sineen
tes q uisiones debent tenere.
et submonitres eaz. et p
cepta assisiaz. et eoz que
in iure sunt decreta exeq
et tenere. et nanta capta s
uato iuris ordie libare. et
de una qualz uisione susce
pta. xi. d. hñ. et simili de
una qualz delictatoe natoy.
et ideo spade sermentes di
cunt q malefcores crimi
nali insequentes. ul crimia
lib; maleficijs publice dif
faminatos. ul profugos spa
de gladio siue armis de
bent uirilit iusticiare. et
ad h pncipalit solebant
iusticiari. ut per eos pacis
tranquillitate gaudent
pacifica. et rigore iusticie
pumerent malefici. p ex
i iuris officia debent adi
pleri. qd clari eluceb i seqa.

De lictis. de eodem ca.

Bedelli aut sunt sermiores
minores qui nanta debet
capere. et officia mun' bone
sta exere. minores sub
monitōes face. de quibus
quom' in officiis suis pre
de debeant put casus se
offerent plen' tractabit
in sequenti. *Sed distinctio.*
de iusticia exenda. et qd
et quibz modis

Iusticiatio est coartatio
sup aliq' fca ut uiri
par ex debito delicto.

Inde patet qd iusticiatio
no debet si nisi delictu pre
cesserit cui satisfatio requi
Tria aut sunt p'p' **Q**uod
que iusticiatio facienda e.
videlz transgressio timmi
p'fixi. contēpt' iusticie. Ir
rogatio iniurie.

Ex transgressione si fit in
sticiatio. cu alicui rs assigna
nat. et ad eu no accedit. et
sili de fixis timmis ad
redditus reddendos. Si qs
eos transgressus fuit reddit'
assignatos no reddens nec
offerens. iusticiandus est

quousqz satisfecit co'petent'
ul plegios dedit sup h' sta
di uiri. et hi transgressiones
defcs nūcipant. et hi iusti
ciatio p nantoz captiōem l'
altius mobil' facienda est.

Si aut mobile i feodo non
ualeat iueniri. p feodum
facienda est iusticiatio. Vn
sciend' est qd tribz modis po
test si iusticiatio. vidz p mo
bile. feodu. et corpus. et in
quibz casibz patebit infiu.
Nullus tñ extra feodu sui
suam potest iusticiā exere.

Ex contēptu iusticie faci
enda iusticiatio ai aliquis
parere uiri neglexit. et hoc
fit quadrupli. Aut quod
p iudiciu timmati e in
fringendo. ut occupando
salsinas cont ipm. obten
tas. et hi. Aut in eo quod
in iure per manu et i ma
nu p'ncipis captu e. ma
nu apponendo. ut in t'ris
q capte sunt in manu p'nci
pis p iudiciu. et hi. Aut
iudiciōem p'ncipis ad
alnu dimolendo. ut qrela
q p'inent ad curia laicale

deducē ul mittere ad curia
ecce. In oibz et hi casibz iu
sticiandi sunt p corpora tñl
gressores eo q contra p'nci
pis reuerentia hoc aguntur.
Aut ex eo qd ul iudiciu rel
puit expectare p'p' quod p
rem qrele iusticiandi sunt
et p nanta.

Ex irrogatōe no iniurie qd
iusticiand' est qn aliquis
tale alicui iniuria intulerit.
ex qua uiribz sequit' dāp
namum. ut morte ul me
languu. ul enorme corporis
lesione. et p'ncipalim de mor
te ul meliagno. et hi. et in
hi casibz iusticiatio p corpo
ris captiōem facienda est.

Ex p'cedis aut patz qd in
simplicibz qrelis de irroga
tōe iniurie. et in qrelis de tñl
gressione tñoz facienda e
iusticiatio p mobile primo.
Si aut per mobile uiri pare
re quis neglexit. p feodum
iusticiandus est.

Et nōndū est qd p corpus
nemo iusticiand' est nisi i
casibz criminosis ul in qbz
placitu spā de fuit.

Vnde excellentissim' firma
e rex ludouicus post illustre
regē plim pie recordatōis
sods. tale fecit institutu in
noz. quod os balli sui iura
uerūt fidel' obseruare.

Nullus deceto in p'sona
mittat. ul capte teneat. n
p cā que p'tineat ad placi
tu spade. ul pro re q p'tine
at ad p'clm m'broz. et si
p alia cā fuit aliquis cap
tus. si aliq' exactōe pecu
nie. ul alicui' luari recedā
p plegios sufficientes usqz
ad tñm co'petentem.

Item nlls cōtione clamorū
qui uulgalit' d' haron dece
to p'nuat. ul ad cōtione
aliqui teneat. nisi euidēs
fuit cā rōnabilis quare
debiūt clamari.

Preterea aut sciend' e. qd p
debito p'ncipis elapso tño
solutoi deputato solet i de
bitonibz iusticiatio si corpo
ris. h' pro nllō alio debito
debeat corp' hois iusticiari.

Ois enī in noz. iusticiatio
ad duce p'inet p'sonaz.
p'p' fidelitate quā ei tene

tur singli observare.

Ex quo. et ceteris usitatu e
in noz. q. nlls potest ab a
liquo homagiu hie. n. sal
ua fidelitate ducis norma
me. qd. i. est in receptone
homagii exprimendu. **de**
capcione corporis i simpli

Unde nec **curia. de. e. c.**
aliquis in noz. hois sui cor
pus potest ul. debet psoni
e mancipare. n. cora. eo de
latrocinio fuit mlecuit. ul.
in psona deprehensus. nel
eius seruens fuit. ut ipso
litus. ul. molendinari. nel
quocunq. modo rex. suaz. re
ceptor. quos arrestare po
test quousq. copoti debuit
et plegios sufficientes hinc
rit de eisdem.

Ad bolca. et foriffem gara
ne. ul. aquaz. defenzaz. ul.
coltume detente. ul. blador.
sen prator. ul. alioz. hi fo
riffioz. possit hoies a dnis
feodoz. arrestari. in qbz. hec
fca fuerit foriffca. du. cu
ad presens foriffem fuit
deplensi. et cu. detinu. q.
nanta. ul. uadia. ul. plegioz.

huerit de dampno illato
restaurando. et emda. n. debz.
Si aut aliquo **extorqiri.**
casu alio p. fco criminolo
as capiat. iusticiario reddi
debet indilate.

Si aut dnis hois suo fecit i
uriam rone fedo. ad duce
pmanet curia de eod. n. dnis
si quis fuit mposu. ea re
quisierit q. iudicem he
at fedalem. **de delictis**

Cu nantoz. **nantoz.**
libato p iusticiariu
hecat fi. et ad iusticiariu
marie pmanet. de nator.
libato consequit. agend. e.

Nond. g. q. si quis hois
sui nanta teneat q. no. ue
lit libare. per duce. ul. eul.
iusticiariu libari debet in
hac for. Ita uidet. q. iusti
ciarins ad dnem hois sui
nanta detinente. d. accede.
et ei ex pre. ducis p. p. ut
nanta delict. p. plegios. et
recedat. Quod si dnis fac
noluit. iusticiari. plegios
recipiat et nata p. p. ex
mutat. utriq. die ad pri
ma placata. ul. assilias

assignando. n. dnis aliqua
cam. possit. q. nanta n. de
beat relaxare. sup. quo iudi
ciu. p. p. sit sustine. et tunc
sup. hoc acceptis plegijs de
iudicio sustinendo. dies de
bet ut dem. est assignari.
Si aut. do. uoluit libare. i
plegios capiat. et recedat.
Si q. aut. conqrens dicat
alium nanta sua accepisse i
alieno fedo in q. nec potest
nec d. cape. cu. in eo nichil
teneat. de eod. et ali. hoc de
neget se assilens n. potest
et d. nanta cepisse requisita.
plegios d. iusticiari. reci
pe de querente. et nanta li
berare. et utriq. die placi
tandi assignare.

Ipsis aut. ad die. in iure co
stitutus. et audita prout
debet. q. mmonia. et nega
to ab adu. se ea tali loco
cepisse. licet. assilens se ea ce
pisse tali loco in quo ea
cape potest. et d. si quod
negat. no. offerat desilias
nare. emdabit. Si uero
desilias obtulerit. i
specto loci assignet in q.

nec potuit cape nec debuit
hec p. p. da.

At tendend. cu. e. q. si q. rulus
teste no. huerit. subcolet de
querela p. p. notata. Ad msp.
torem querulus d. demonstra
re locu. in quo dicit sua nan
ta capta fuisse.

Hoi aut. inspecto. et p. p. ad
curia iam reu. si querela
tus sendeat se loco nanta
cepisse demonstrato. assilens
se ibi ea posse cape et debere
ut in suo fedo. alt. deneger
tiam sua. et ipm. nllm. hie
dnium in ead. cu. de ipso nullo
modo teneat. et assilens se ei
salsina hie cu. in ea adu. sari
nanta cepisse sua faciat.

Ille hie. t. e. salsina qui ea p.
se ut suam possidet. metit. l.
laborat. ul. fruct. p. p. aut
puentus. Unde remanebit
in salsina. et alius in em
da q. nanta cepit iuste. n.
p. brene noue desilias. ul.
legem apparente salsinam
ul. ius sui probare obtulit.
Si uo. negauit se nanta ce
pisse in locis demonstratis
et desilias obtulerit. des.

desistunt recipienda e. Qm
si adimpleuit: ei nauta resti
tuent. de quibz plegios hēbit
anteq̄ recedant facendi qd
iustū est ul' fuit. nec enī cū
oportebit monstrare ū cepit
cū eius adūsarius succubu
erit in q̄rela sup̄ qua eund'
accusabat. **de libatōibz. s. in**
Nōnd' aut' ē enas. de e. c.
q̄ seruens q̄ ad hoc officiū
accessit. r. d. de q̄rulo pri
piet pro libatōe. Si aut' plu
ra nauta ul' in plibz locis p
unū adūsariū detenta fue
rint. p unā tñ libationem
debent oīa libari. cū sint per
unū querulū requisita. De
una enī q̄rimonia mō unū
querulū. t unū querelatiū
uentilata sup̄ nantoz liba
tōe una erit libatio sūctis.
Q̄t aut' fūnt q̄ruli. ul' q̄ri
mone. ul' q̄relati. tot erūt
libatōes seruientis.
Sciend' ē est q̄ si quis nā
ta in feodo suo cepit. ea tali
loco debet detine ad q̄ iusti
ciat' possit sufficient' acce
de ad nauta sua de mātua
libz. p̄mandata. t redire semel

in die in locū in quo nāta
capta fuisse p̄hibent. In lo
cis enī magis c̄rneis nō
debent queri nātoz detēto
res nec nauta q̄ cepit de
tine. et si nantoz detētoz
inuenit seruens in locis i
deis ul' manoribz. ul' ei atqz
nati. p̄positū ul' senescal
lū. fōz nāta liber supradcā.
Si uō nec eos nec nāta inue
nit. per se ul' p aliu firmū
iusticiet detentozē quousqz
nauta fūnt libata. Si uō n
inuenit. ad hītozē domul
m q̄ nauta detinent' accedat
faciens illud idem. Quoz
si nullū inuenit. accepis
plegys nauta deliberet.
Nōnd' itaqz ē q̄ nantoz de
tentores de mātualibz ea n
tenent' p̄mare. de locis tñ
detentoi cōpetentibz tenent'
eisd' p̄uide. ne p mōp̄tūm
tate locoz ul' malefōz de
tinentiā recipiāt detinētū.
Si uō detentores nantoz ne
gāunt se hē ul' tēne. acce
pis plegys de inquisitōe
sup̄ hī sustinenda. utqz ad
placata adiornetur. ul' ad

assiliās. t si cōuict' p inqui
sitōem fūnt q̄ nauta cepit
supradcā. et ea restituat. et
grauit' p̄t p̄māt. **hac tñ**
hī furti nō dicit. furti tñ
sapozē uidetur retine. Si ac
inquisitō ipm nauta decla
rauit nō cepisse. q̄rulus g
in emda pro fallitate clamo
ris condēpnetur. Si tñ per
inquisitōem in nō scire re
digat. querulus tanq̄ fur
tū nauta sua pōit recla
mare. si ipa nō ualeat inue
nire. et si inuenire pōit. tā
q̄ res suas adnatas ipa pō
it reclamare. et p uiciniū
testimoniū sua eē p̄olare.
Q̄i quidā liquide subdant
dño mediate. quidā uero i
mediate. dñs in tñra sua ul'
que de eo tenet semp nāta
potest pro iure suo capz eoz
qui eam tenent. et cū ea re
plegiānt. unū parere i ci
ria sua. p̄t uis dictant
tenebunt. tam mediate sb
diti. q̄ immediate.

Nullus aut' nauta eoz qui
nichil tenent de feodo suo
nec ei subdunt in aliquo ca

p̄ potest. ul' tēne. hī ea inueni
it ad p̄sens fontē in suo
feodo. ut ad dāpnū ficiatōem
p̄toz. lertagioz. bladoz.
ul' alioz fructū. ul' costume.
ul' pagū. ul' celonei. ul' alio
rū hī. que debent emdari ul'
p̄solui. p̄t requirūt uisus
tēpoz. et consuetudies ulla
rū. mator. mundinari. t p̄t
lagioz.

Si aut' querulus post liba
tōem nantoz suoz ad tñm
defuit assignati. captoz de
bent restitui corde. Si uero
captoz defuit. q̄rulus nāta
sua in pace retinebit. t sine
assignatōe diei regdet. sup̄
hoc cōt captozē minime
sensurus. age tñ pōit con
tra ipm ut dāpna et emda
eid' que ex captōe nantoz
sustinuit refundant. **de la**
nonio t defensione. de e. c.

Quodam aut' t̄p̄e t̄re sūt
defensīue. Quodā cōmunes.
Defensīue sūt q̄s t̄re culte
quaz' fructus p bestiaz ac
cellum credant' ex facili de
p̄re. Terre uō uacue a me
dio marcio usqz ad festum

læ crucis in septembri dese-
dunt. alio nō tpe sūt cōes.
nisi clausæ sūnt. ul' ex anni-
quitate defense. ut hanc et
hī. **Tempus autē quo tpe sūt**
cōmunes. temp' banonū i
uulgari nūcipat. quo tpe
aialia sūt pastore herbas de-
pascunt p' campos cōter ac
decurrūt. de aialibz nō hū

Quedam tibi banonū. de e. c.
Seni sūnt aialia q' nullū hūc
banonū. s' oī tpe debet cu-
stodiri ad dampnū illatū
detineri. ut cappe q' cōrduūt
gimna uincat. p' ductōes
arborū. et porci qui sata et
prata suffodūt. et oīo alia
fractia. et maleficiofa que
semp custodi debent. et dā-
pna q' faciēt debent restitui.

Nullus at in tpe banonū
trām suam potest defende.
n' clausa sūt. exceptis ill'
defensis boscorū q' ex usu cō-
suetū hūc sp' defensionem
At rīs ē in quibz leges ē
apparens q' per aīa poss'
proari. admonendū est
banonū. n' in ei d' hēri. de
iudicijs. i q' possūt iudices

p' q's banones hēant in
iudiciū aut est dīcari.

expositis in iure ab adūlis
pabz et rēnsis sententia. a
iudiciarijs p'mulgata.

Iudiciarij aut sūnt discre-
te p'sone et autentice q' iu-
diciū p'ferūt in curia de au-
ditis. ut Archiepi. Epi. et
eccl' cathedra alii canonici.
et alie p'sone in eccl'is dig-
nitatem obtinētes. abbes.
et priores cōuentuales. et re-
ctores eccl'arū quos fama i
discretōis ac honestatis fi-
dedignos effiat ac p'ndat.
Balliuus siquidē atqz mi-
lites oīs ac sermentes sp'a
de p'ncipales. et senescalli
banonū. quos honestas et
discretō fecit fidedignos.

Nullus autē p'cedōz a iudi-
cij ē repellend' nisi q' rela-
sua sūt p'pria. ul' p'tem hū
erit in ead. ul' de ea sūt ac-
tornat. ul' consiliū aut te-
stimoniū tulerit de ead. ul'
eam duxerit in curia.

Iusticiarij nō eis ūla de
quibz faciendū est iudiciū
in audientia p'tin d' retra-

here per ūla ead que ab adū-
lis p'abz sūnt p'posita et rēn-
sa. nichil addito ul' subtrahito.
ul' imutato. p' quod q'omis
ul' rēnsionis in iudicio uen-
late sentēcia ualeat imuta-
ri. Si nō aliq' p's iusticiari-
um dixit iudiciū matiam
nō bene rēxisse. per recorda-
tōem curie sūt ūla hī contē-
tōis retrahenda. Si nō reco-
datōres ad querelē deductio-
nem p'sentes affiunt. et ūla
de quibz fieri debet iudiciū
audierint diligēt. nō est
opus ut ampli' retrahant.
s' p'ofant iudiciū indilate.
Inuictō tū eis p'ius a balli-
no sup' fide et sacramētum
que tenent p'ncipi norma-
mē obseruare. q' iustū pro-
ferent iudiciū de auditis p'
ut eis m'itis indicabit inten-
tio. lege tū p'rie conseruata.
Quod itaqz cōi assensu iudi-
ciū teneat.

Si nō discordes sūnt. qd'
a plibz et discretōibz iudi-
cati sūt. obseruet. Si uero
discretiores ul' maiores pau-
ciores sūnt. ad alias all'is

iudiciū p'ogret. ul' ad scacari-
um si necesse sūt. ut iusticiarij
sententijs declarent. exceptis
tū illis casibz in quibz mora
genans p'icm querelē ad a-
lium rem diuoluit qd' patet
in contentōibz de p'sentatōibz
eccl'arū. Si enī hī contentō ul-
tra sex menses durauit. dio-
cesanus eā conferet ep's cui
sue placuit uolūtati. Prop-
ter iusticiarij solers discre-
rio quod a pluribz discreti-
onibz nō suspectis sūt iudi-
cati. d' facē obseruari. In
iudicijs aut nullus aliqd'
debet p'ferre cōt' cōscie
sue puritate. Amore siqd'
fanore. ul' odio nulls ab eo de-
flectat. quod cū p'ne ductu
intencōis ius ē iudex. ne p'
fide maclā ex h'c ipm rep-
bum efficiat ul' infamem.
Si nō iusticiarij iudicari-
os in iudicio faciendū igno-
rantia. ul' malicia errare p'
cepit. lic' omīs consenserit
in eod. illud debet ad alias
affiliās p'rogare. in quibz
sanonū. ul' discretōis cō-
siliū sententia ē utendum.

Licet aut in iudicijs amore.
favore. ul' odio. suspector au-
diat sententia. cont' tñ nō
suspector sententiā pond'
fidei d; minime reportare.

Cum aut iusticiari iudiciū
uoluit progare. in quo o's
concordant in curia assiste-
tes. efficacie rōnem debet
ppone p q' eor' sūa debeat i

Barones aut p firmari.
pares suos debent iudicari.

Alij uo o's per eos q' nō pos-
sūt a iudicijs amouē. **De**

consuetudinibz. legibz et
usibz ad dūcē p̄nentiā.

Consuetudines nō sūt
mores ab antiquitate
hiti a principibz appolati.
et a p̄lo conseruari. quid m-
ius sit ul' ad quē p̄niet li-
mitantes. **hē.** possessiones
appant et una introducūt.

Ipis casu mutatis. una mu-
tant. et uariatis uariant.

Legē aut sūt. institutōes a prin-
cipibz fēc't a p̄lo in p̄uicia

conseruate p quas conten-
tōes singl'e decidunt. Sūt

enī leges q' instrumēta in

iure ad sedandas contentōes
per declaratiōem iustitias. **V-**
sus aut circa leges attendū-
tur. Sūt enī usus modi q'bz
legibz uti delem'. **Vbi grā.**

Consuetudo ē q' relicta ter-
ciam p̄tem hēat feodi quod
uir suus t̄p̄e contract' nūi
monij possidelat. **S**i aut cō-
tentio oriāt de aliquo feodo
quod tūc ille nō possidelat.

ip̄a tñ in eod' dorem reclama-
te. per legem inquisitiōis hī
contentō hī tinnari. **U**sus

aut sunt modi quibz hī lex
hī fieri. uidelz per. rñ. hoies

imatos. et nō suspectos. feodo
tñ p̄mis mso. **C**onsuetudi-

nū aut quedā sūt sp̄ales. q'
dam cōmunes. **S**p̄ales sūt.

que una uni p̄sone ul' tan-
q' uni p̄sone p̄pria introdu-

cūt. ut principis. mille et ci-
uitatis. **C**ōmunes aut cō-

suetudines dñi. q' una cōia
introducūt. **I**nt' quas p̄mo

agendū est de sp̄alibz cōsue-
tudinibz. et p̄mo de illis que

uident ad p̄ncipē p̄tinere.

De dignitate p̄ncipis.
Dux aut normāne sine

p̄ncipis dicitur qui totū du-
catū obtinet p̄ncipatū. q'
dignitate s' retinet dō rex fia-
cie cū ceteris honorbz ad q's
p̄nctus ē ip̄m dñō p̄mone-
te. **E**x quo. ad ip̄m p̄niet et

p̄ne pacem conseruare. et iur-

ga iusticie p̄p̄m corrige. et e-

quitatis linea contentōes
singlas tinnare. **U**nde debz

p iusticiarios s' subditos. ut
regimine iusticie. et pacis i-

nsquillitate p̄p̄s sibi gau-

deat subrogat'. latrones. ro-

latores. incendiarios. homi-

cidas. uirginū iniuriolos
deflozatores. et raptos mli-

erū. et meliagnatores. et ce-
tōs publice sedinosos. et ali-

os publice infamie subiace-
tes. unde iure ul' iūbz re-

portare debeant dāpnamēti.
querere. capz. ac firmis car-

ribz detine. donec suoz p̄e-
p̄unt stipendia delictor'. **De**

ligantia iustis dūcē et fide-
lit' dños et hoies obser-

uanda. **L**igantiam aut siue le-
galitate de oibz hoibz
suis totius p̄uicie d; hīe.

Ex quo ei tenent cont' omīs
hoies qui mori possūt. et iure.
ip̄m corporis p̄be consiliū
et auxiliū iuuantim. et ei

se in oibz innocuos exhibere.

nec ei adūlantū p̄tem in a-

liquo confoñe. **I**p̄e et colde
tenet regē. protege. ac defen-

sare. eos qz scdm una et cō-

suetudines et leges p̄ne p̄-

tare. **De fidelitate p̄ncipi.**
Fidelitate aut debita.

tenent omīs residētes
in p̄uincia duci face et

seruare. **U**n tenent se ei in-

nocuos in oibz et fideles ex-

hibē. nec aliquod cont' ip̄m i-

cōmodū p̄curare. nec ei in-

imias manifestis p̄be cont'
ip̄m consiliū ul' iuuamen.

et q' ex hoc inuenti sūnt ex
cā manifesta notabiles. tra-

ditores p̄ncipis reputant.
et o's eor' possessiones p̄pe-

tue p̄ncipi remanebūt. si
sup h' conuicti sūnt ul' dā-

p̄nati. **O**mīs enī in normā.
tenent p̄ncipi fidelitatem

obseruare. unde nlls homi-
nū ul' fidelitatem alicuius
potest recipere. n' calua p̄nci-

pis fidelitate. quod et est in e
 orz recepto spali ter expmendi.
 Int dñes aut alics et hoies
 fides debet talit obseruari. q
 neur in psona altius corpo
 ralem uolentia. seu pussio
 nis inuictodem cu uolentia
 debet irrogare. Si quis enim
 eoz de hoc sunt accusat in i
 curia et cometus. fedu oio
 tenet amitte. de quo fidem te
 nelat obseruare. Si aut in
 dño inuentu sunt h cōmis
 sum. ei supior deferet hoia
 guā cessante redditu preter
 capitalem. Si aut in hoie
 h idem sunt manifestu: tñ
 et iure illius primabi que
 dño remanebit. Et h sane
 intelligend ē: si sup hoc in
 curia cōdicti sunt euident
 put usus normanie h req
 rit. *De monetagio nor. et q*

One debent solue.
tagui aut est quoddam
auxilium pecuniāle in tertio
anno duci nomī pfoluendū.
ne spēs monetarū in nomī
decurrentiū in alias faciat
pmutari. Vñ sciendū est qd
duo anni remanent liberi.

et in tercio anno uniuersaliter
ab oibz persoluetur qui mobi
le hñt ul' residentia in tris i
quibz monetagium sol' reddi.

Multi & ab hęc auxilio sunt
exempti p domoz ul' locoꝝ
libertatem. Quidā uo p firm
chusiam a principe collatā
et ab antiquitate cōseruari
Q'dam uo ex dono ducis i
nozm. carte munimine cō
uallato. de quibz si constiterit
eos hanc q̄tantiā p carta
longo t̄p̄e huiſſe. et eas
aliquo infortunio amiserit
ul' confregint. p̄p̄ hęc tñ n̄
debent ſue libertatis bñficio

spohari. ¶ Quis etiam illi
qui hñt in mibzo lonce pofi-
tum. ul' fornariũ. ul' molen-
dinarũ. dñi tñ furnũ. ul' mo-
lendinũ lannũ hñant: hñ-
bunt de ipis quitancia. Et
in baronibz singlis septem
simentũ hñt barones de
monetagio libertatem.

Omnis autē cōiungatē cū m-
chil diuisi possint ul' debeat
possidē. p suos maritos ab hē
consuetudinē libant. Cū enī
uir et mulier duo sint i car-
ne una: et una debeat esse
eorū possessio q̄ soli uiro ap-
p̄nat. p unū monetagū

Inde nōndū q' libant.
mulieres sine consensu uiro
ri suoz contractu de possō
ne aliq' nullū possūt facere.
quod uiri ear' nō ualeant r

Sciendū autē est qđ. Quodam
sunt quedā loca in noz. que
nūq̃ fiunt huic auxilio
ingrata. ut castellaria sci
iacobi & uallis moreton.
Et si qua sūt hī. que nūq̃
monetarii p̃soluerunt.

Om̃s aut̃ alij pret̃ excepti
qui residentiam h̃nt i no

focalem. debent monetagii
 pfoluē. dū tū hēant mobile
 quod ad hī sufficē ualeat com
 petent. Ad hī autē pro mobi
 li corporis ppiū indumenta. &
 lecti ornāmēta. et domū super
 lectilia. nō debent nūciari. Et
 ppiū hoc solet focagii nūci
 parī. q̄ illi illud principali
 pfoluebant qui focalem resi
 dentiam obtinebant.

Ali autē qui talem residentiam nō hnt. ut sermētes et acille qui decem solid' hēant ul' ualorem de mobili: solū tenebunt. Et mulieres que nunq' fuerūt uigo subdite maritali: si focalem hēant residentiam: sili modo monagui p'soluent.

Et sciendū est q̄ oīs unīdī
tio monete ī nōr. ad dñcem
dignoscat̄ p̄tinere. *De nīsim*

De mensu et pondibz
 ris aut et pondibz a
 pncipe in nom. ois un
 ctō ptnet et incombibz
 enim potest ea mutare. et
 meliorare. et ucunqz ea
 uenit minus iusta. ul' fal
 ul' ipius subrogari. ea deb

arrestare. et cū probati fu-
erit ip̄a eē falsa. ip̄a debet
confringere. et scdm fci m̄i-
ta ab eoz abuloribz emen-
dam si placeat extorquere.
et h̄ intelligendū est tam de
mensuris potui q̄ bladoz
et etiam pannoz. et h̄s pondū.

Sciendū tñ q̄ latrones in
suis nullis m̄suras pot̄ et
bladoz possunt capere et em̄-
dare si fallas inueniunt an-
q̄ iusticiarius principis in
eisdem manū appoluerit.

De alia aut̄ et libra pond̄
is ad duce p̄tinet tam corre-
cto q̄ emenda. si inuente
falle sunt euidēt. et abu-
siores eaz debent pro fallari-
is h̄ri. et q̄ de latrociniū ma-
cula penam tenentur sup̄
hoc reportare.

In m̄suris aut̄ pot̄ p̄ncips
ul̄ eius balliū scdm an̄sū
t̄p̄is in habundantia ul̄ in
ritate potius cuiusq̄ ge-
n̄is p̄out uidēt cōuenien-
ter expedire. assignare pos-
sunt p̄ciū et taxare. Ita q̄
nec tabnariū sup̄ h̄ ledant.
nec ē emptores ex lōne pot̄

p̄ciū cōiter aggruentur. et
cum sup̄ hoc edictum erient.
quicūq̄ illud infra annum
infregit. p̄ncipi debet em̄-
dare. et sup̄ h̄ inquisitō de
triēnio in triēniū in q̄bda
p̄tibz notū. fieri cōsuevit.
In quibulda tñ p̄tibz notū
singlis annis solet super
hoc inquiri et emendari.

Multi aut̄ barones et alij
in noz. sup̄ hoc em̄das in fe-
odis suis uendicant. et ab
antiquitate semp̄ h̄uerūt
de h̄ibz suis. q̄m libtatem
a t̄p̄ibz regū anglie h̄uerūt.
qui h̄nc consuetudinē in
noz. introduxerūt. et h̄i ex
actois em̄da. tabnagium
nūcupant. que ad refrena-
tōem cupiditatis tabnari-
oz. ne excessu uenditōis e-
oz p̄ls granarent. sunt a
p̄ncipibz instituta.

De in-
sas et h̄is q̄ ex eis h̄alū
p̄ciū ad duce p̄tinet.

Aliū aut̄ ad duce p̄-
tinet curia de eis querelis
et rebz in quibz ius eius
h̄ale consistit. ut de iustas.
In cuiusq̄ t̄ra iusticiū fuit

applicatum. dñs feodi cum
ad eius p̄uenit noticiam.
illud in littore ul̄ iur̄ put
cōmodius uidet̄ faciendū.
saluo debet face custodiri.
nec illud d̄ minū. ul̄ diuol-
uere. ul̄ reuolare. ul̄ t̄lino-
uere. ap̄ire. ul̄ explicare.
nisi p̄ius a iusticiario ui-
deatur. Illud aut̄ iusticiario
diligent̄ annotatū debet
tradi custodiendū dñs feo-
di. ul̄ bonis iuris p̄ bonam
securitatem de eis accepta.
put iusticiario placuit.
usq̄ ad diem et annū. si
talis res fuit q̄ sine sui de-
trimento tanto t̄p̄e ualeat
custodiri. ut p̄ant. pelles.
cera. aurū. et argentum
et similia. Si aut̄ diut̄-
na rei custodia in ea detri-
mentū uideat̄ parturire.
retentis de ea certis sig-
nis intrinsecis et extrin-
secis. p̄ uisione iusticia-
ri et p̄boz h̄im uen-
dat̄. et eius p̄ciū custo-
diatur ut res ip̄a. **S**i
dē temporis intervallo d̄s
enatus de illo naufragio

dēi iusticiū ul̄ p̄tem eius
eē suū p̄ fidedignoz testio-
niū. et per signa cognita p̄-
lauit. illud d̄ h̄re. Anno at̄
et die elapsis post unū m̄ ap-
plicatōem. dñs feodi in pace
remanebit. nec alicui illud
exigenti ē postea s̄ h̄ ḡnded.
Ex eo tñ d̄r h̄t quedā que
ad ip̄m h̄alū p̄tinent ex an-
q̄ssima ducatus dignitate.
in cuiusq̄ t̄ra fuit applica-
tū. uidelz aurū. et argentū.
tam in massa. ul̄ ualis. q̄
in moneta. dū tñ viginti
libraz excedat q̄ntitatem.
dextrarios. francas anes.
francos canes. ebm̄. rohan-
li. lapides preciosos. Insup̄
escallatā. uarū. grilum. et
pelles felinas. q̄ ad aliq̄
usum h̄is nō sunt depu-
tata. et robe noue q̄ nunq̄
fuerūt indute. ul̄ in quibz
fibula nunq̄ fuit. dū tñ
de p̄anis preciosis fce fuerūt
et decile. et om̄s troscillos
integroz p̄anoz ligatos.
et os pannos integros seri-
catos. et cōm pulcem ad una
ballū qui p̄ se ad t̄iam ue-

De casso nō p̄ste sciendum est. qd̄ si uoluerit fuit in aliq̄ p̄ciū
et inde affigat. ubiamp̄ affigat d̄r h̄re. post unū m̄ p̄ciū. et
unū ebm̄ uersum est. et si ualuerit p̄ciū. annuagium
est. duas debet eē.

nerit. ul' ad tiam capē fuit.
Illud em' iurisci dī quod ad
tiam mare pīat tēpellit.
Cetā aut' singlā dñs rema-
nebit i qz fēdis fuit applica-
Onis uo querele iurisci. **De**
accione exorte sunt in ducis
curia fiande. **De** **clauro**
Dbas ē est **inuenio**.
Adfens dignitati hīe
clauro inuentū in curia
tia inuent' fuit. ul' effollus.
et si celatus fuerit ul' negat.
legitime de eo p' loies fidei
gnos potest inquirere iura-
tem. nec sup' hoc querelatu
potit as ab exhibendo remo-
ueri inuanto. nisi signa o-
di seu minucie appareis
mī ipis demonstrant cui
dent. et si quis suspectus
fuit de eis qui ad inuantiū
uocati fūnt rōne debita.
quo ad illud admitti nō de-
beat. ab illo repellat. et hoc
modo de oī iure suo. et de oī
eo qd' sūi ē. p'pūi certa ul'
cōi p'elupione agnōit.
p' milites seu alios uiros le-
gales ac fidedignos dux hī
cont' obtinentes inq'litē

exerce. dñi tñ instrumēta ul'
p'elupio p'ant que ad
alū hī deferant dignitate.
De **rebus gaudiis**.
Drebus aut' uauis et ca-
tallis eoz qui se se hīe
mīade nōnd' ē q' dux eas
hīe d' p' dñicū sūi. et
et alibi ubiqz p' nōmī. si
p' iusticiariū p'imo fuerit
arrestata.
Uania aut' sunt res uel
alia que nulli p'prietati at-
tributa. sine possessionis re-
clamatōe sūt inuenta. q'
usqz ad diem et annū ser-
uanda sūt. et de eis modo
quo dñi ē de iuriscis ea ē
sua p'olantibz est restitui-
tio faciēda.
Si aut' dñi fēdorū in qbz
hec inuenta fuisse constāt
ipā p'ius ē assūpserint p'
se ul' p' attornatos. dñi tñ
plena et libam fēdorū hīe
aut iuridictōem. eis ea mo-
do q' dñi ē de iuriscis sunt
reddenda. n' uisus spālis p'
scriptōis debite una obti-
nētiā hī rezz dignitatem.
ad dūcē. ul' ad alū p'prie

fecerit pertinere.

Uisus enī spāles sunt q' scdm
diuisā p'ias et ciuitates mul-
tociens uariant. Cōmunes
uisus nōmāne relegant et
restringūt qd' pleni in seqn-
tibz apparebit.

De rebus aut' uauis ē atten-
dend'. q' si as eas detinuit
ultra septē dies qui dignita-
tem nō hūerit eas detinen-
di. emendabit p'ncipi ul' dño
sup' eundē sup' hī accusanti.

Si quis bouem. ul' asinum.
ul' aliqū rem aduantiū q'
ab aliquo uania inuenta
fuit. et detentor ea ē suam
asserit. ut emptā ul' donatā.
garanti sūi d' adducē ad
diem q' eum delibet de p'cis.

Cū aut' querulus testes su-
os obtulerit ad p'olandiū
rem contentōis ē suam.
et accusatus ul' eius gara-
tus p'ponat econtrio illud
idē. ipē in cui' possessione
res contentōis fuit arresta-
ta ul' eius garanti testimo-
niū uiciorū fidedignoz
rem ipām si uolūnt suā
ēē p'labūt. dñi tñ annus ē

lapis nō fuit detentōis rei
p'ndōte. **De** **catallis usuariorū**

Uuariorū aut' catalla
duca nōmāne cōsue-
tudinē p'istina dimittunt.
ut hī accōne ambitiosa usu-
uariorū malicia in posteris
refrenetur.

Tribz aut' modis usura cō-
mittit. vno scilicet modo cū ul-
tra taxatū p'ecūi alicuius
rei pro concessō solutōi tem-
poris spacio mutuatorū tra-
denti se obligat aliquid red-
diturū. **V**bi grā. **P**etrus
equi sui p'cū taxauit thome
in ualore. x. librarū. et i hoc
cōueniūt. et qz. **T.** nō hī p'
cumiam. tūmus solutōi
xl. diez assignat. ita tñ q'
xij. libz pro equo ad tūm p'
soluentur. in hī p. xl. solidi.
usura cōmittitur.

In pecunia aut' p'stita si
milit' intelligend' ē. q'quid
enī p'et p'eluti ex pacto
cōmodatori soluitur pro u-
sina reputatur.

In uenditōe enī equi p'da
et filibz ē pecunia in scā
taxatōe p'cū rīmīnata. et est

q̄i prestita. cū de ea. xl. diez
datur. t̄m̄nus p̄ pactū. xl.
solidoz p̄et̄ sortem ad ter
minū reddendoz.

Sc̄d̄s modus ē cū res uni
sp̄ci cōm̄datur p̄ re al̄ius
sp̄ci maioris p̄eti ad t̄m̄
p̄soluenda in eadē q̄ntitate
flacum. ut ordē prestare
p̄ frum̄to. ul' cūctā p̄ uino.

Tercius aut̄ modus ē de
mortuo uadio. Mortuū at̄
dē uadiū. cū fructus rei in
uadiate quos p̄cipit cōmo
datoz eam quitant in ni
chilo ul' p̄uentus. ut si q̄s
fram suam in uadiū p̄. xx.
libris tradidit alicui. quod
de eius p̄uentibz p̄cipit
cōm̄datoz ultra dām p̄ctu
miam q̄ integre reddenda ē.
pro ulina reputatur.

Nullus aut̄ usinary catal
la sūt for̄ficā. n̄ illoz qui
infra annū quo obierunt
aliquo uline modoz uli fu
erint p̄cedoz. Nullus enī
usinary reputat̄. qui cellas
ab usuris diem et annum
post ultimas usuras cona
nuauerit in cessando.

De d̄is aut̄ for̄ficis ca
taloz m̄t̄ principem et ec
clesiam si forte exorta sūt
contento. utriū sc̄m̄ p̄esse
rit. quo for̄ficā catalla de
beant iudicari. in principis
curia p̄ m̄q̄sitōem legiti
mam. uocato dioceliano ul'
ei p̄uatore d̄z t̄m̄uari. et
ad p̄mā assis. nec iustici
arius hoc face scire tenet̄.
n̄ p̄b̄ro p̄ochne illius i q̄
talus casus inuenerit.

Si aut̄ actū for̄ficane in
nō sc̄re redactū sūt. ep̄s de
catallis p̄out debuit ordia
bit. cū de catallis mortuoz
ad ip̄m p̄tineat genaliter
ordinare. n̄ ulini sp̄aliū h̄i
casus sūt declarati. uine
suo sp̄ali nō d̄z plac̄ spoliari.
Sp̄alia enī uia n̄ clare fu
erint manifesta. cōmuni
bz nō possūt derogare.

Et ne malicia seruentū
qui ad una ducis obseruā
da sūt instituti auidē capi
ditatis insectorz legitimos
in usinarios cōm̄teret.
excellētissim̄ rex ludou
cus de quo fecim̄ sup̄ius

uisionem tale edidit insti
tuti. Videli. ut si aliquo de
cedente ei iusticiario ip̄m
ēē usinary sūt nūciati.
sine dilacōe m̄q̄rere d̄z per
uiros fidedignos q̄ sc̄re si
hoc credant ueritate utri
res se heat ut refert̄. Si uo
inuenit ip̄m innocentē de
usuris. res ei debet et di
mutat. Et si p̄ m̄q̄sitōem
ip̄m ēē usinary cōstitit.
ei bona detineat unūsa.

Si t̄n ep̄s ul' eius uicary se
opposuit. m̄q̄sitōem de h̄i
usuris teneat seruato iure
infra p̄mā assis. ad h̄ ep̄o
ul' ei uices gente legitime
euocato. et quod p̄ m̄q̄sitō
nē inuētum sūt. obseruet̄.

**De catall' sese hominaciz. et
cor̄ q̄ excoicari sen despe**

De rati morum̄.
catallis aut̄ cor̄ qui
sele sūt homicide. et cor̄ q̄
excoicari ul' despati morū
tur. Sciend̄ ē. q̄ princeps
noz. ea d̄z h̄e. nec ec̄a ad
in eis potit reclamare. cū
aiabz cor̄ nullum ualeat
subsidium impartiri.

Hoc sane t̄n attendend̄ est
q̄ si quis h̄i catalla ex an
tiqua consuetudine. ul' per
p̄scriptōem. ul' per instru
mita h̄e consueuit. cor̄ p̄
ceptōe nō d̄z indebite spoliari.

Desp̄ari aut̄ mori d̄n̄r qui
p̄. xx. dies. ul' amplī. ḡm̄ e
gritudine et piculosa op̄li.
cōmuniōne et confessione
s̄ oblatam reculant. ac dis
ferūt. et in hoc morum̄. t̄
ris t̄n p̄t̄ h̄edes n̄ p̄uāt.
h̄ cor̄ catalla debent p̄m
cipi remanere.

Si quis aut̄ aliquo infor
tunio submissus sūt. ul' cō
bustus. ul' roborz op̄llis.
ul' cōfract̄ in fouea. ul' ex
ruppe p̄cipit̄. dū t̄n se in
terfice nō intendat. a fide
lium cōione nō est remo
uendus. nec eius catalla
debent in manu principis
arrestari. Nullus amens
ul' uelari. ul' peste frenetici
impedit̄. a cōione ec̄e re
mouendus ē. dū t̄n q̄ndo
erat cōpos m̄as sue se ca
tholicum exhibebat. nec de
talibz sit for̄ficā catal

lorz si aliquo infortunio fu
erint intercepti. imo pmet
ad duxellani ordinare de
illis. cu intentem amiserit
ordinandi. *de emptoribz. i.*
uadys negans p fraudem.

Item aut uenditis ul'
inuadiatis. si emptores
uadii ul' uenditorem nega
iunt. pecuniam seu rem
traditam pro uenditoe uel
uadio cu conuicti fuerint si
huc p leges ad h' deputatas.
ul' confelli in iure post ne
gationem suam. amitte peni
tus tenebunt. et pecuniam na
di ul' emptoris principi re
manebit. Ut si p. suam su
am esse pro centu solidis t'
didit in uadiu. p. aut illa
requerente et deam offente
pecunia. T. uadiu nega
uit terra suam esse asserens.
si des. T. sup hoc conuictus
fuit. et principi obligatois
pecunia remanebit. et tra
datur exigenti.

De emptoribz aut sciend'
q si. T. a p. hereditate aliquam
emitt. et illam emptorem as
requinat de gene uenditoris.

li eam. T. negauit. et sup h'
conuictus fuit. et pecunia
emptoris principi remane
bit. et tra traditur exigenti.
Dignu eni est fraudem in
su actorem retorqueri.

Nullu aut uadiu potest i
nor. requiri. n post corona
mentu regis ricardi. ul' p'
xl. annos fuit inuadiatu.

Venditoe et terre no potest
reuocari. si post emptorem
sciam emptori p diem et
annu nulla scia reclama
tio in curia dimittat possi
de. de quibz in sequentibz ple
ni declarabz in tractatu q
relat. *de forstacis. et qbz*
modis forstacur et for
lanizatur.

Ad ducem eni pmet
bonis forstacur mo
biles. apobiles aut sunt fo
rstacur. catalla eor seu i
mobilia q per iudicium
dampnati sunt.

Tripli itaqz in nor. dap
nant hoies put uice meri
ta h' requirunt. Aut p cor
pons destructem. ut de
suspensis. incensis. suffoca

et q si sum pum hereditatem. fura pnd eorum
non obstat.
De eorum de quibus qui perbat hanc hanc
cuiusdam suspensu in tra existit. hanc hanc
edias tradit esse autem tradit hanc obli
vni debet plicat fura ang fuisse condon

de eorum de eorum accusat. Concordiam fuit qd qd
de eorum de eorum hereditatem. quousq de eorum obli
gatio sibi sibi sup fuit. eorum hereditatem tota

tis. cecatis. manentis. erpe
dicatis. et siliis. et apprens.
Vel p forbanitatem. ut patz
de fugitiuis q aliquo crimine
accusati tam diu ad pacem
ducis uocari diffugunt. q
per iudiciu forlanizantur.
de quibz inferius in seqlis
plenus tractabz. **V**el p
pne aburacem. ut de illis
qui aliquo crimine fugiti
ui. ul' uinctis mancipati. l'
carcibz detuli. si forte ad
eccam confugint. ul' cruce
ampliatu fuerint. si priam
aburacem. que possident
forstacur uniuersa.

De destructe corporis scie
du. **Q**ualls in iudicio est
dampnand'. si ad plenus fo
rstacur homicidij. latrocini.
ul' alius criminis. plenti
bz talibz fidedignis quoz
testimonio sit credendu. ca
ptus fuit ul' detent'. In tali
eni casu opa sua iudiciu p
ferit euidet conuictu. Cri
minalem aut dicim actio
nem de q conuict' aliquis
i mibz ul' corpore dampnat.
Si quis aut crim quo leui

tus e confessus fuit in publi
co. sin iudiciu ptulit dapna
m. Diffugiens aut h' cri
minolus ad tres primas al
siliis continuas d' euocari.
de assilia de eodem caplo.

Est aut assilia congregato
cum iusticiario militu et
unoz certo loco et certo tio.
xl. diez spaciū continente.
p quos de auditis in curia
iudiciu et iusticia debeat
exhibi. **A**d quartu aut assi
liam recitatis ei criminibz
et subefugijs. fco sup hys
iudicio. d' forlanizari pu
blice sub hac forma. *Qui*
forlanizat qd i ass. de. e. c.

Nos forlanizam. p. ppter
mortem. T. quem occidit. ex
pre duas. Ita q si quis eu
post elaplum hui assilie i
uenit ipm uiuu ul' mortuu
reddat iusticiario. ul' si eu
capre no potit. clamore pne
qui d' haron. post ipm d'
clamosis uocibz exatate.
Durante tn assilia se potest
reddere iusticiario sine forla
nizatois piclo insecutis.
post aut fugitiuus. sibi ca

neat ut dampnatus. Si
quis aut postea eū iudici
consenserit ul' receperit.
n̄ iusticiario reddidit nel
post ipm clamore nō leua
uit si hoc confessus fuit ul'
p inq̄sitōem cōuictus. ad uo
luntatem duas p catalla pu
niet. Si nō inq̄situs sup
h̄ scā m nō scire redacta fu
erit. ip̄e sup hoc delinquare
potit aut ut dēn p̄ puniet.

Quom̃ forlantzat fugies
Diffugiens ad eccliam.

aut ad eccliam. ul' ad loca sca.
p octo dies potest in ecclia
morari. nono aut die ab
eo. inquirend'. utru' se ex
pone iusticie uoluit laicali.
ul' se tenere ecclesie. Quon
ensciq; eni uoluit se iusti
ciario redde potest laicali.
Si aut se tene uoluit ecclie.
pnam forinabit in hac
forma. p'sentibz militibz
et iuribz alijs fidedignis. q
sup hoc si opus fuit uale
ant recordare. **De** audi
ant os assistentes q; tunc de
creto in noz. no mirabis. si
alicui malu' ul' detrimntu

pp̄t hanc pr̄soniā p te ul'
 per aliu dē terre facies ul'
 hitatoribz eiusdē. nec facē
 p̄nabis. si dē t sacrosctā te.

Hec ubi uiuans de se dicit ex
primis. et hoc scio. ab eo au
diatur per quas partes nominis
exire elegit. et eide secundum
distantie quantitate res compe
tens assignetur exiundi. non
exiens ultra unius noctis spa
cium in una ulla potest im
morari. non quia euidente in
firmitate teneatur. nec ad
loca reuerti iam transacta. sed
per uiam ab eodem expressam dicitur
metas exire nominis. postea uero
de eo ut de forlaniizzato de
iurando uel capiendo in omnibus
agendum est. **de fugimus ad**
eccliam. et liberatorem cunctos

Notia signatorum

Aut qui homicidii.
latrocinii. ul' aliud crim
quibz in mibz debeant co
depmari. fecint in eadem:
nec potest nec dz aliquod
subsidiuū impartiri.

Si autē fugitiuus cruce
signatus in eam fuit:
de tribz quod noluit hēb

copiam eligendi. Aut for
iurabit pñiam. Aut se red
det dñi regis pñione. qui
exinde de mñibz ei faciet p
ut de iure iudit faciendum.
Aut se exponet dñi epi pñ
hione. Qui si antea pñiam
for iurauit. de tene perpetuo
carā mancipam cū abi pe
nuria et uelutis.

Omnis autem cruci signatus debet reddi eccę requirenti: exceptis illis q̄ in eccā criminali cōmiserūt. ul' q̄ alia vice per eandē crucē fuerit libati. Cū autē ordinario redditi sūnt: si fama publica ul' plimoriū fidedignorū testimoniū: sūnt reppolati: tales sine more tenet dispendio ordinari ad uotū pegrinatiois sue infinitē exequendū. plegios q; de eis cape sub pena. xl. librarū aut: ul' ampliori put iudic facultates eorū ul' annorū sufficere requirētū. Si uo libatus lo in testimonij fuit & fama publica cōmendat' & obiecti criminis incens pphat: ordinari eū d; usq; ad ge

niale passagium libere. accep-
 tis de eo plegijs sub pena p-
 cunie pnotata. libatis in-
 sup nullin. adulterior. occo-
 ne fcoz. precedentiu querela-
 re possit per quos capti sunt
 ul' detenti. quousq; pagna-
 tio ei sunt adimpleta. De
 ipso libato ordinari usus
 eius adulteros no dz cam
 audire. quousq; pgnatio
 sunt adimpleta. Cui ad h
 reddit. sit ordinario. ut p-
 grinationem exequat. alioqn
 eni cu iusticiari. capere possit.
 et usq; ad geniale passagium
 detine. et omis eos sili. qui
 p ordinariu ad exequendum
 uoti sui insimili fiunt.
 et uoto no expleto in pnam
 redierint. de comodo qd p-
 cepti hnt in fouissimis dap-

Terras autē uatorū de e.
dāpnatorū et puenī earū p.
unū annū princeps hēbit
nomī. Elapso autē anno
dnīs sūt reddende q̄ imedi
atū de eis hēbant homagi.
Ex sanguine autē Cum
dāpnato filij procreati
ad nullam hēditatē aīcel

Quandam pater fu
it duo filios quo ne
defunctus. Unus deos si
licum, tot noie habuit
etiam hereditatem de pater
ei da uno, qui hereditatem
postea dedit p. p. etiam
filio da p. 2. Unum da
filia eandem hereditatem
p. p. dedit. exiter deo fil
ium p. iudiciu fuit
damnata. 4. postmodum
decessit da filia, qui
defuncta fuit da p. 4
adme unum heri
voluit deum hereditatem
ten tunc p. p. p. p. p.
de eadem hereditatem
quod dicitur contra
damnata. n. n. n. n. n.
reclamare. Alio p. p.
2. an damnata n. n. n.
filie sue super. Iudiciu
hereditatem causa successione
2. an. Anno d. d. d. p. p.
spad rubia de rest.

dictu assigne qd exiit a capite annuata und mpe si
a aliqd in successione hereditaria potest recitari alio plure
volu contrahere max qd a lina vno et in ditionem nre da
hereditas eadem f. deuenit a postea filie sue funder. Iudici
cum fuit qd non duo sed pterius predicti causa successioni
debetur pnuere. Act fuit in ead. f. n. Anno curum. pro
apud tubio de cost.

forz iure hereditario possunt
accede. si quod ante factum in
quo crim dampnatum est co-
missum fuerant. non tenent
propter hoc anuiterre.

Dampnati itaque feoda que sunt
propria possident tempore commul-
tionis criminum solui. et
que postea adepti fuerant
unt. Cetera autem feoda vel esca-
ete que ad eos iure hereditario
debent deuenire. ipso damp-
nato cum prole sua in hoc ex-
tinctis que non fuissent. ad a-
lium propinquorem de genere pa-
rentis deueniunt. Nullus ei
ex sanguine dampnato pro-
creat ad aliquam successione
hereditariam potest deuenire.

Nullus autem de linea consan-
guinitatis dampnatorum ad de-
feodis dampnatorum potest de-
cto possidere que possidebat die
et anno quibus crimine obiecti
criminis commiserunt. Et si
princeps nostrorum. aliquem penitus
consanguineorum talem pos-
sessionem inuenit obtinen-
tem. eam sine finali retineat.
non de feodo eam prius reclama-
uerit ad que de iure debet

petere. et si forte obiecit te-
nens quod eam tempore commulsi-
criminis non habebat. inquit
sibi dilatorum dispendio si
habet exhiberi. et quod per eam
recogniti fuerit. debet obserua-
ri. Et si aliqui de pentela
ad aliunde per hereditatem de-
ueniat. ipsum potest obtinere.

Qui comburi debet domus

Hortatorum autem forlanitorum
et forrestorum domus debent in te-
rrimonium dampnatorum eorum
cremari. ut memoria ne-
que eorum futuris et exemplum
patet et honoris. Si vero do-
mus eorum tali loco fuerit co-
stituta. quod non sine dampno al-
tius incendi ualeant aut
cremari. regimen saltem
eorum et manrentia debent
euelli. et tali loco cremari.
quod alijs propter hoc nullum infam-
incommodum. Si vero mansio-
nes non habent. per uondma-
et incitas et ecclesias proprias
in audientia prochie debet
publice eorum dampnatio per
uulgari. ut si necesse fuerit
per inquisitionem iustas super hoc
declarentur. **De etiam principis.**

Exercitus autem seruia-
ri est principi cum armis
faciendum. prout in feodis
vel nullis fuerit institutum.

Est autem hoc seruiciu per .xl.
dies ad subsidium terre. vel ad
principis necessitatem. cum in
aliquo proficiat expedire.
debent facere et tenent illi qui
tenent feoda. vel in nullis re-
sident ad hoc seruiciu depu-
tati. Omnia enim feoda loricis
ad seruiciu ducantur. insti-
ta hoc seruiciu debent ad-
plere. Comitatus et baroni-
e filii. et omnes uille quam habent.

Feoda autem loricis in comi-
tatibus et baronibus que ad ser-
uiciu ducantur non fuerint in-
stituta. non debent seruiciu
in exercitus. non diuis quibus
supponunt. Excepto tamen
retrobanis principis. Ad
quod omnes qui ad arma
sunt conuenientes sibi exco-
lati alii tenent proficiat.

Retrobanis dici solet
quod princeps nostrorum. ad impe-
tuum hostium repellendum in
expeditionem aliquam profe-
ctus. per nos. banum faci-

elat quod omnes ad succursum
illi se accingent. qui apti ad
arma gerenda erant. et ad ho-
stes repellendos in quocumque
armorum genere inuenirent.

Completis autem in seruicio
principis .xl. diebus si necessitas
principalis requisierit ad dena-
rios principis prout ratio req-
sierit in suo seruicio remanebit.

Ed exercitus autem principis nullus
qui debet hoc seruiciu alio modo
se potest excusare. non per ma-
nifestum proprii corporis impedi-
mentum. et tunc talem tenetur
mittere. qui pro ipso faciat quod
debet.

Exercitus autem quibus debet auxilium
pecuniale quod conceditur
principis nostrorum. feodo exercitus per .xl.
dies seruicio baronibus et mi-
nistris qui tenent de eis feoda
loricale. vel de tenentibus suis
in feodo loricali. Nec manifestum
auxilium de suis tenentibus po-
tunt extorquere. quod eis accessum
fuit a principe normannorum.

De feodis autem ad ducatum p-
tinentibus si quis negauit tunc
aliquem vel feodum. de eis esse. in
quibus debet per principem vel ballios

finos huius rei iustas evidenti
et sui dilationis exceptione.
Cum enim feodorum illorum ad ducem
pertineat sive in feodo re
secat et ad feodum non debet
sive reducta. et potest i
gi detrahunt. Si quod enim de
feodo locali decisi sunt: te
nens illud tenet sive sive
face principis secundum feodum il
lius possessionem et quantitatem.
Et hoc intelligendum est tam de
feodis principis quam de feo
dis baronum qui pertinent ad
ducatum.

Nondum est quod barones
habeant quedam feoda ad sive
cui ducis attributa. Institu
ta ei fuerint antequam baronie
donarentur. et hi cum baroni
bus debent sive adimplere.
Sive illud qui facit vel
redimunt ad principis volun
tatem. Barones autem de aliis
feodis qui non sunt ad sive
ducatus instituta. non de
bent habere in auxilium accessum
a principe ut deus est. Si for
te haberint feoda taliter insti
tuta. quod unus vel duo. vel tres.
vel quatuor. vel plura per eis

debeant face sive unius
militis apud ducem. qui liber
eorum secundum quantitatem sui de
illo sive faciet aut per
solvet. puta barones et mi
lites collocabunt. Nichilo
tamen ad sive duci sui relem
um et auxilia eorum tenebunt
unusquisque. **H**ic enim hi feoda
ad sive ducis tanquam unus
habet. plures tamen sunt. puta ad ho
magium duci sui reducuntur
eorum quodlibet quantum ad hunc fe
odi retinet dignitatem.

Quod tenens feodum longe de hunc
equum et arma et pmo in i
militem ad .xxj. annis. de e. c.

Ex predictis patet quod non immo
anglorum temporibus solet in non
ultrari. quod omnes feodum longe
possidentes equum et arma
habere tenent. et cum ad etatem
xxj. anni devenissent. co
nelant in militibus pmo in.
ut pmo et pmo ad man
datum principis vel ducis sui
invenirent. **Tercia di
stinctio. de successione et
electis et qui hereditate debe**

Dico autem succedere.
itaque de consuetu

duibus ad ducem in toto vel
in parte pertinentibus. de quibus
agendum est et per de successione.

Nondum est quod successio qui
dam est hereditaria. Quedam ex
gratia. Quedam a fortuna.

Hereditaria est quod a se proprie
feodalem successione heredita
tis ratione. ut filius patris succe
dit. et de hoc suo. si de consan
guinitate ex qua ea descendit
hereditas hereditatem non habuerit
remanentem.

Ex gratia autem fit successio
quod episcopus vel abbas vel alius suc
cedit ad feoda ad beneficium
pertinentia. ad quod per gratiam
provenit.

Fortuna autem sive a casu
successio casualis nuncupatur.
quod feodum reuertitur alio casu i
stutute vel conditute ad ali
um qui ex consanguinitatem
constitutum.

Hereditaria autem successio
non quedam est directa. qui
dam indirecta.

Directa est quod directa linea
consanguinitatis hereditas des
cendit ad filium vel ad patrem
vel ad aliquem in alia eadem

linea consanguinitatis aliam.

Vnde non est quod primogenitus
filius patris succedit. et omnes debent
ei succedere qui primo nati sunt
in eadem linea consanguinitatis
constituti. **H**ic autem hunc con
suetudinem qui in non. solet an
tiquum generaliter observari op
ponant se plures et repug
nent. in successione patris tra
ctum ad patrem. asserentes
quod primogenitus suo non debet
succedere. sed primogeniti sunt filii.
qui autem sui tempore iam decesserunt.
si ipsi anno decesserunt filii ei.
dum tamen aliquis filiorum super
stitit. nec debet habere filius eius uocem
ad successione. dum filiorum a se
habeat requirit. nec debet ad aliquem po
tatem obtinendam ut asserunt.
Quod inhumanum est et contra
ius quodlibet introductum. et sic
non maxime in hoc casu consue
tudinem puterunt. et hoc maxime
unum repugnat et videtur re
pugnare. cum primogeniti filius
primogenite locum habeat et uocem.
in quo a se eorum vel uenditio
hereditatis vel in defensione
non debeat audiri. nec homa
gii tenet face capitalibus

diis. necno. et cu in eod iure
succede debeat in quo p. eius
si uult succede uidetur. pa
lam e q. hereditatis successio
loco p. sui ad eum dele
at pertinere.

Indirecta at successio e qn
nepos ul' alius de gentela ex
linea rectam succedit. ut fr
fr. nepos amiclo. et hi.

Casualium at successionu
quedam e feodal. Quedam ex i
stitutione. Quedam ex conditoe.

Feodalis at e qn ex defu
hedu. feodu ad dnm reuoc
de quo tenet. Et h. euenit
dupli. Aut ex defu hedis.

Aut ex condempnatoe posside
tis. Cu enim as condempna
anno elapso. redit ad dnm
a quo imediate tenet. du i
tu in feodo hat libertate. Li
beru at dicim feodu. quod
sincioz in honestoz obtin
libtatem. ut de p.ati sincio.

Et de curatoe bien. molendi
noz. ul' copostoz eximitten
doz. ul' hi sincioz q. nllam
retinent libtate. q. nec lo
magui. nec curia. nec alia
libtate de iure antiquo noz.

mane possunt retinere.

Ex institutione at fit succe
lio qn feodu ex institutione
fca ad aliu reuoc q. ad he
des possidentis. et h. max at
tenditur in dotibz. et in dmi
tanti. sed in uillaz. consue
tudies. ut apud laucas fia
cta feste domoz. possessio
q. sine franca matia est
constructa. ad dnm de quo
tenetur solet reuenire.

Ex conditoe aut fit suc
cessio. qn aliqd feodu ita
traditur ul' uendit q. mox
tuo possessore. ad eu qui t
didit debeat reuenire. uel
ad aliu put fca sunt qdno
ut tradente et recipiente.

Sunt g. hee consuetudines
de successionem in noz. anti
quit' obseruare. p.ri succe
dit filius p.ogenitus. et mri
fili. et si p.rioz p.ri decesserit.
eius fili. ul' eius hes p.ri
q. in ead directa linea
successionis hanc successio
nem obtinebunt. Si uo i
nlls de linea p.ogeniti rema
serit. filius post p.rii p.oge
nit' uel eiusd' linee p.riq.oz

si decesserit. successionem
hereditariam retinebit. et
fili intelligend est in alijs
lineis postnatoz.

Si uo omis linee feodoz de
cesserint. ad frim p.ogeniti
redit successio feodalis. uel
ad ei linee p.riq.oz. Si at
fres defuunt et eoz linee. re
dit ad p.riem ex quo linee p
cesserunt. Si aut defuunt. redit
ad fres ipius p.ri. qui auu
culi sunt possessoris. Si at
auiculi defuunt et eoz linee.
redit ad auu. Et fili intelli
gend e de superpositis in li
nea p.anginitatis. et h. sane
intelligend e de illis solim
a quibz descendit hereditas.

Et noind e q. linea p.lan
ginitatis usq. ad gradu
septimu se extendit. et sic
p. q. fiat h. successionem
fres ex defectu propagnis
ex eodem p.riate.

Sciend tñ est q. si hereditas
descendit ex p.ri p.ri. et i
fiat ul' cognat' sit ex p.ri
mris solim. ad eu succe
de no pot. cu a gentibus
suis non descendat. h. ad

dnm feodi.

De acquisitis at secus est.
quod patebit postea. et fili
intelligend e q. ad eu eni
d. hereditas descendit qui p.ri
quoz e in p.anginitate. p.ri
decessum illi qui successit i
ead. du tñ sit de ei linea a
quo dignoscat hereditas desc
disse. Si aut frim nlls re
manserit. ad cognatos redit
successio. ad auu at no pot
redire successio. du as in li
nea ab ipso descendens rema
serit. Si si oio defuunt. ad
eu successio redibit tam he
ditati ab ipso descendit q. ac
q. sitoz per ei successores.

Ad p.riq.oz eni redit ge
nus semp acq. sitoz successio.
que no regredit ad p.riecel
lozes. cu ex eoz feodis non
descendat.

Sciend e at q. si aliq. ex u
no p.ri et diuisis mris fue
rit p.riati. si as eoz deces
serit. ad frim p.ogeniti redi
bit successio. qui eis faciet
quod debebit.

Si uo ex p.ri p.ri as sunt
p.riatus. et aliq. p.les ex a

lio pte. et mte ead. ad pgen-
tum tñ redibit aqñitor. suc-
cessio. si quis frim decesserit
uel sororum.

In successione aut indirecta
semp recurrndu ē ad stpi-
tem. ut pñiqz in gene in
stipitis linea successione
hcat fedalem. Fiat ei me-
er pte pñs successione nō hē-
bit fedi ex pte mñs descen-
dencas. si exūlo. et similiter
de cognatis intelligendū est.

Procreati aut ex feminaz
linea. ul' femine successio-
nem nō retinent. dum as
remanferit de linea mas-
culoz. pñi redit heditas i
nullo de procreatis ex ipso
lineis remanente. Illa in-
delz heditas que ab ipso del-
cendat. et hē id intelligē-
dū est de matre. et de auo.

et pñuo. et atauo. et ana. et
pñua. et atana. Cū semp
recurrndū sit ad stipitē
pñmogeniti masculi uel
eoz hēdes retinent dig-
nitatem. quod plenius de-
clarabitur in figura.

Quia tractatur intendim de
cōsanguinitate et ei gra-
dibz. de arboris et sāguinitatis
exōne ad ei' cūdenāā plēno-
rem uidendū est pmo et pñotād
quid sit et sāguinitas et unde
dicatur. quid sit linea consan-
guinitatis. et qñ sit linee. quid
sit grad' et quali' computet. et
ulz ad qñ gradū phibetur ma-
trimoniū. **C**onsāguinitas
est unūdm diuersaz psonaz ab
eodē stipite descendencū camali
pagacone contractū. **S**i
pitē autē dico illam psonā
a quo aliqui duxerūt originē.
sicut adam fuit stipex chaym
et abel et filioz qui ab eis p-
cesserunt. **D**icit autem con-
sāguinitas a cōmuni sanguīe
.q. cōmune sanguīe hñtes et
de uno sanguīe. pñdentes. **L**i-
nea est ordinata collo psonaz
et sāguinitate cōmūtar ab e-
odem stipite descendencū. diuer-
sos grad' etnens et eos ab u-
nitate stipitis sedm nūm disti-
guens lineaz. **T**res sunt
spēs ascendentes et descendentes
unūfales. sic triplex ē diuīstas
et sāguīneoz ul' pñiqz. **A**me-
a ascendencū est qñ etnēt illos
a qñz originē traxim. sicut pat-
nī. annis anna. et deiceps. **D**e

descendencū est illa qñ cōtinet illos
qñ a nob' duxerūt originē. sicut
filius. filia. nepos. neptis. et de
inceps. **T**ransuersaliū siue a-
latē uenencū est illa qñ etnēt
illos qui nō a nobis duxerunt
originē nec nos ab ipis. ut ē
fr' et soror. et eoz pñemes. xrb. q.
v. pmo gradu. **E**t nō qñ due
linee descendētes unā faciūt tñs-
uersalem. ut apparet i hoc exēplo.
Filiū duoz fratru ul' duo frēs
tenēt sibi i linea tñsuersali. et qñz
eoz recta linea descendit ab auo
eoz cōmuni qñ est cōis stipex a
qñ traxerūt originē. **G**rad' ei
est qñ hñtudo siue distā pso-
naz fñā adimīte collone ad cō-
mune parentē qua cogni quo-
ta genitōis distā due psonē
iter se differūt. **Q**uali' grad'
cōputet infra dicit. **P**hibetur
lodie matrimoniū ulz ad qñtū
grad'. ex. de etan. nō debz. **H**ñs
pñmissis ad lōm arboris sic descē-
dendū ē. **H**oc modo legas ar-
bozem. **C**ōmo etnimas cam.
Sedō legas reglās tā cñnoī-
cas qñ legales i qñz linea.
Tercio qñ de qñz dā dubita-
bilibz. et sic tñario mīo lōo mñā
sit etpleta. **P**ñi aut qñ ad hēc
ma descēdas: nobis qñ arbor
fuit iuenta. **R**ōm hēs. iust. de

et cñnoī
iueias grad'
tā cñnoīcos
qñ legales

gradib; cognat. s. cognatōis et
oraa. segmūs nūtant causā
dimissa p aūre q̄ quehnt ocl̄
subiecta fidelib;. **E**st autem
autentica pictura arboris. xxx.
q. v. ad sedē. **I**tem in medio ar
boris d; pom quēdā cellula q̄
d; tunc. xxx. q. v. fies. **H**ec
cellula d; ē uacua. nā tam al
cendētes q̄ descendētes q̄ caam
tūsalas. exceptis hys qui ter
minātū respectu ei' noīa sorti
unt. ut p; in figā arboris. p̄
tunc respectu dñisoz diuersa
d; hīc noīa. et sic uno noīe n̄
potat designari. nec oīa noīa
q̄ respectu dñisoz sortitūtur. po
terāt in una cellula p̄lendi.
Item tunc nō potest continē
cū aliquo q̄ in arbore ponitur.
illi m̄ qui sūt ex vna parte po
sunt trahere cū illis qui sūt ex
altā. exceptis hys q̄ ponūtur
i tñb; infionib;. s; int se q̄ sūt
ex vna pte nō possūt trahere.
excepto ab nepote tñia et fīe
cū sua potestate cū sit eis i qn
to gdu. **I**tem nō q̄ nō ponit
i arbore tota s̄anguinitas tñi
a. nā tñis h; quatuor aūos.
aūi et aūam patnos. et aūi
et aūa matnos. viij. p̄auos.
et. iij. abauos. et sic semp du
plicat ascendendo. **I**tem l;

7 p grāuā

hodie. iij. grad' sint distincti
tñ. dico tñ q̄ s̄anguinitas ex
tenditur ultra hos gdu. qā
aūis racō nō potest natalia
uina tollē. ff. de caput' mutuc
cas nō obstat. xxxv. q. v. ad se
dē. **Q**uod em̄ d; ibi circa finē.
q̄ i ultios grad' nō est s̄ang
mitas. **I**ntellige q̄ ad ipedimē
tum matrimonij. **T**am si ali
qs cognoscat s̄anguinea suā
in qnto gradu nō emittit ier
tum. q̄ p̄a cōstituaone ecclie
q̄ a uir d; q̄s cōmittit iocētū.
vnde ip̄a s̄anguinitas ex sui n̄
nō est ipedimentū matrimonij.
s; sola s̄tūmāo ipedit. xxx. q.
.i. cū g. **I**tem l; artan sint
gdus qñai ad matrimonij.
nō tñ quātū ad succēssionem.
q; usq; ad decimū gradū legalē
fit succēssio. xxxv. q. v. ad sedē.
Cū em̄ post istos grad' ad
decimū gradū succedatur. ḡ est
ibi s̄anguinitas. xxxv. q. iij. c. i.
Item nō q̄ aūis et aūa et ali
supiores nō sūt int et uxor sic
p̄ et mat. q; tūc p̄ et m̄r ēēt
fīis. nisi dicas aūi et aūam
bigamos fuisse puta aūis
aūi genuit p̄em ex alia. et aū
a mat̄ ex alio. et sic de alijs
ascendentib;.

Aūi cōsanguinitatis

sic describi debet. **P**roinde a uir
p̄tri sūtū linea ascendente con
tinent. iij. cellulas. i q̄ p̄ma
ponit p̄ et mater. **I**n sōā aūis
et aūa. **I**n tñā p̄auus et p̄ama.
In q̄ta abauus et abama.

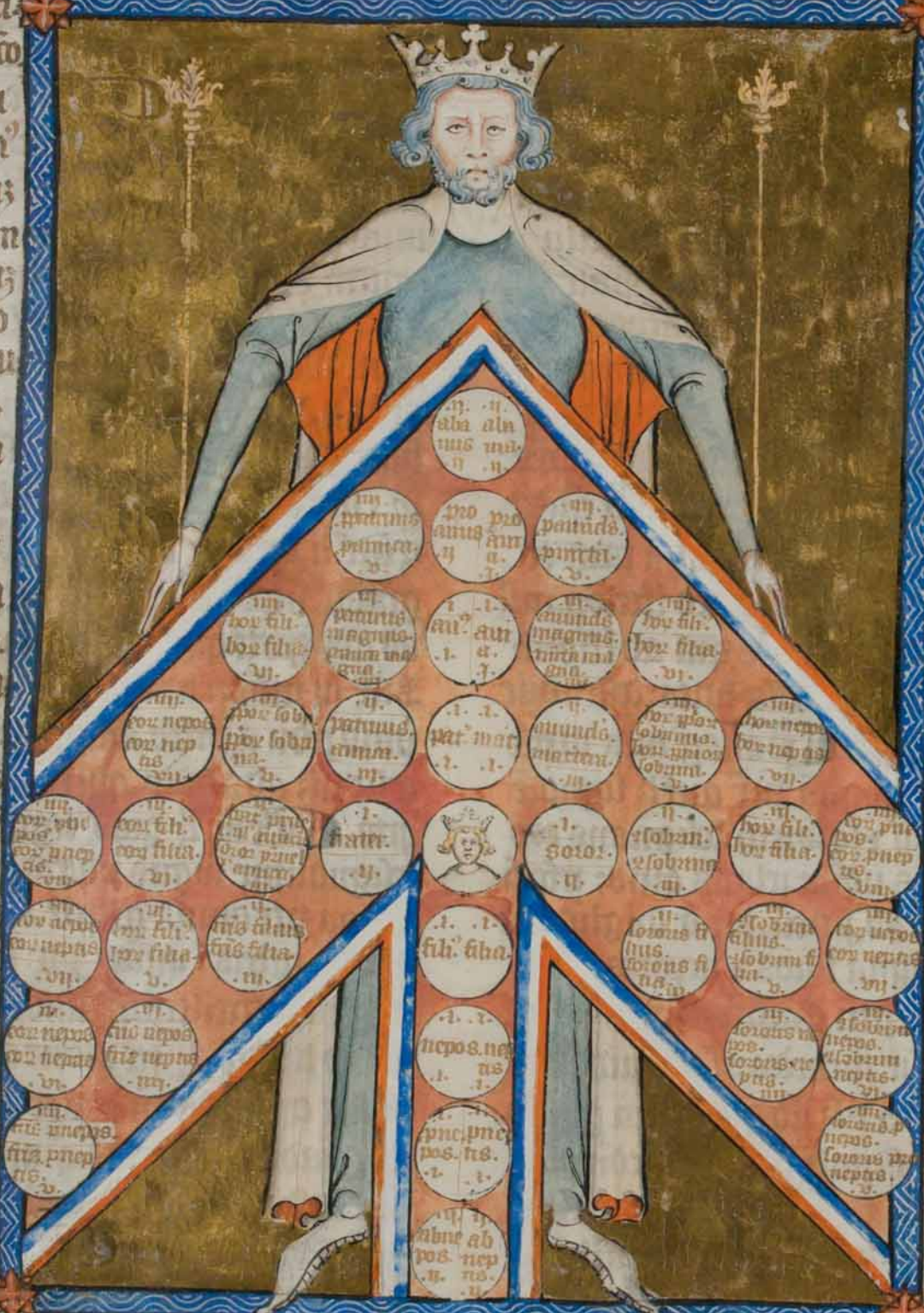
Sili' describē linea descendēte
a p̄tro continēt. iij. cellu
las. **I**n quaz p̄ma ponitur fili
filia. **I**n sōā nepos neptis. **I**n
tñā p̄nepos p̄nepas. **I**n q̄ta
abnepos abneptis. **R**estat
unde de lineis transuēsalib;. q̄
due oriunt' ex p̄tro. et a q̄libet
suo supiori ont' una tam ex
p̄e q̄ ex mat̄. **A**b infion nūl
la ont. q; om̄s qui ab infionib;
descendūt recta linea descendūt
a p̄tro. **P**one ḡ tam iuxta
p̄tri quā iux quēl; supiorē
fīem et sororem designans eos
illis noīb; relatis quib; referū
tur ad p̄tri. deinde singlis eoz
designa filios et nepotes usq;
ad q̄rtū gradū respectu p̄tri.
et sic includēs s̄anguinitatē
p̄tri usq; ad quartū gradū.

Equidē sufficiat medietas
arboris ad doctrinā tradendā.
ut statet ad modū uicilli. s; a
alia medietas sint posita ad
deorē. ul' ut lauentur s̄angu
nitas tā ex parte masculinā
q̄ feminā secus. **Q**uic allig

nam cōputaōnē graduum.
Primo canonica et legalē in li
nea ascendenti et descendenti q̄
eadē est. **S**ecundo canonica in
linea transuēsalib;. **T**ercio le
galem. **G**radus est quedam
bitudo siue distā p̄sonaz ad
mincē s̄cā collōne ad oēm pa
rentem i linea ascendenti et descē
denti. **E**t lib; p̄sona adiecta su
piori ul' infiori gradu adiat.
xxxv. q. v. ad sedē. **S**ic p̄tr' nō
facit gradū s; est tñis. et est
p̄ i linea descendēti. in ascende
ti fili'. a p̄tro ḡ distat fili' p̄
gradu. nepos i sōā. et sic usq;
ad abnepotē. qui distat m. iij.
Sili' in infion linea p̄ distat
p̄mo gdu a p̄tro. amisso sōā.
et sic usq; ad abauū qui distat
q̄to. **E**t nō q̄ grad' legales
designantur ingus p̄ctis in
infion pte amiss; cellule. cano
ma uo iubēs i infion pte. ad
designandā excellētiā canoīe
s̄cē ad legalē. **I**tem p̄sonē que
distat equalit' a cōi paritē dicit'
ēē i gradu et facit grad' q̄ ineq̄l'
dñr distat gradu ut. xxxv. q.
v. c. **P**ono paritē. **C**anōi
cam cōputaōnē in linea tñc
uēsalib; facias per istā regulā.
Quoto gradu distat q̄s ab
aliq̄ supiori. eodē distat a q̄libet

descendenti ab eo per alia linea equi-
tatis. Postea per nio psonar grad
appomtin. hanc regula hcs ex de ala
et affi

q dilco
Ina
pnam
g fca
pda
regla
supio
u celu
la sic
Ala
nus
distat
a tun
co. m.
gradu
g pa
tunis
q dca
dit ab
auro p
aham
linea
Si
milit
. m.
prop
tan.
fimali

pain distat sed a patuo. pi tao.
tuncis. m. sili filius patui et ali
lur duo nepotes. ergo in sedo gra
du.

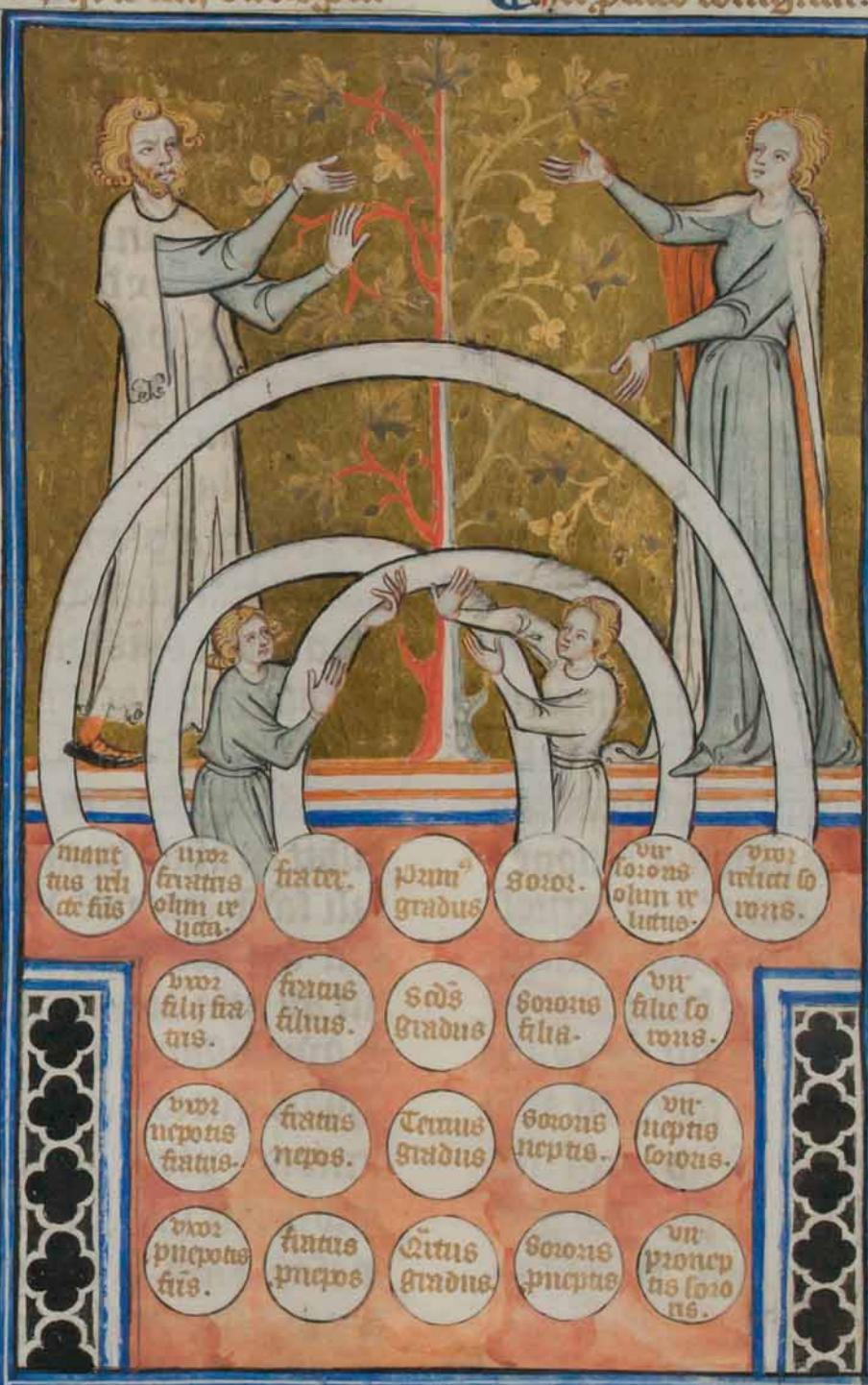
qz st
fili du
or fm
q sut
i pmo.
g pi
distat
a filio
patui
m. m.
ais. m.
Sili
nepos
pa
m
distat
m. a
tuo.
pbo.
nepos
patui
et pi st
m. m.
gdu.
qz sut
fili
duor
nepoti

. m. et sic de alijs qd totum sic
plo. propatunis et patuis
st duo firs. g st i pmo gradu
. m. q. v. ad sed. g auus filius

qui sut in sedo gradu. g tuncis di
stat. m. Sili nepos patui est
m. m. gradu cum tuncis. et in li
nea equalitatis q cotinet omnes

plonas equi cu co descendentes.
Proto. sut duo abnepotes. g
sut in. m. qz st filij duor pne

potu
q st m
truo.
Gte
alade
ad. pa
um.
ipe dis
tat a
tuo.
m. g
du. g
patui
magu
q dca
dit ab
eo per
aham
linea.
sili. m.
ppuo
sobum
. m. fili
ei scit
est m
. m. et i
linea

equi. deinde per nio psonar adi
nat gradus. m. pbac ista pr
dent pu. qz patunis magnus
et auus st duo firs. g m pmo

gdu. g pi distat sed. tuncis. m.
a patuo magno. et ita de alijs.
Chet plac colligitur. m. q.

. v. ad
sedm.
Seq
de lega
h copu
tacione
i linea
trafuer
sali q
fit m
hanc r.
Gt
plone
comu
mant
hic ide
a coi
supite
deade
tes pt
ipm st
pitm.
toto g
du dis
tant
ultime
plone.

de quaz distana quent. et qntu
vna plona de qua quentur di
stat a coi parit per linea. et ali
as plonas firs. Gte plone

ai cōi stipite sūt septē. g. remoto
cōi parente. vi. remanēt psonē.
toto gradu distāt. g. inter se. f.
vii. et sic p; q. legales qñq; +
duplicāt gradus canonicos. qñ
q; nō duplicāt. sup lineā equa
litatis duplicāt. infra nō. **H**ic
recolligēde sūt regule pñi gradi
te. ut faali possit haberi doctrina.
Prima reglā est talis. **I**n
linea ē ordinata collo psonar
+ sanguinitate cōiunctar dñi
los grad' + tñens + eos ad uni
tate distinguēs cōiter scdm le
ges + canones i linea ascendēti
et descendēti qlibet psona ad
nūta supiori ul' infiori gdu
adiat. xcv. q. v. ad sedē. **G**ra
dus est qdā hitudo siue distā
psonar frā adinuicē collōne
ad omēm parentē qua cognos
citur quota gñacōis distā
due psonē int se differūt. **I**te
quoto gradu distat qñ ab aliq
supiori a quol; descendēti ab eo
p aliā lineā ul; ad lineā eqñ
tatis. **P**ostea pro nio pso
nar grad' apponit. ex. de + san.
et affi. cū dilco. **I**te qñ pso
ne cōnumerātur hinc inde + a
linea ascendēti et collatāli a
cōi parente descendētes pñer
ipm stipitē. toto gradu distāt
ultie psonē de quaz distācia

7 toto distat

qucat. et ita exponit scdm legē.
scdm canones exposiōe hinc
. i. linea ascendēti. **S**i uis
cōstituer arborē in manu po
tes hoc modo. si gulos digitos
hāles distinctos p qñor arti
culos. **C**ū g' ms muer quo
to gradu aliqui distāt. una
articulos duoz digitor colla
teraliū medio supiori partem
mediū digiti habras pro stipite
siue cōi parente. et pñer scdm
has regulas. **S**i ms scir q
to gdu una psona distat ab
alia i linea ascendēti + descen
dēti. nam omīs psonas + una
dempta qñ psonē remanēt. to
to gradu distāt. **S**i ms sa
re quoto gradu una psona
distat ab alia i linea transuer
sali scdm canones. vñde si eq
lter descendūt. et quot psonē
sūt ab una ad cōm stipitē. to
to gdu distāt int se. **S**i m
equalē. quoto gradu distāt
remotior psona a cōi parente.
toto distāt int se. et hoc lētur ex.
de + san. + affi. in dec. nona. vi
de quia stipite. **S**eqtur inde
de quib; dā dubitabilib; et nō
q' nō ualet hoc argumētācio. p.
et. a. sūt + sanguinea. p. potest
accipē in uxorē filiā. a. ergo et
. a. filii. p. Nam pñer +

aius ē + sanguinea. pñer +
potest dñe filiā tūmā. qñ est
sibi in. m. gradu. nō tñ tñc
potest filiā pñer dñe qñ est s.
m. m. s. hēc ratio qñ fili' tñc
adiat gradu respectu pñer.
cū sit sub linea equali. s. filiā
pñer nō adiat gradu respectu
tñc cū sit sup lineā eqñtatis.
Ite nō q' h. pñer + eius
pñer i eodē gradu attineant
tñc. tam maior + sanguinitas
est iter tñc + pñer. quā
iter tñc + pñer pñer.
ex de + sanguinitate + affi. qd di
lco. **I**te querit qñ pñer di
stat ab aui. m. gradu et non
distat a pñer. v. gradu. cū
psona addita psonē pñer
pñer + adiat gradu qd
pñer pñer rāgōne debent di
stat. v. sed pñer alia rāgōnem
debent distare. m. s. qñ est i eodē
cū pñer q distat. m. et pñer ex
pugnancia istar rāgōnum
electa sūt media ma ut dista
ret. m. **I**te cū pñer et pñer
sūt in eodē gradu. uidet
q' quoto gradu distat pñer
a tñc. eodē debet distare pñer
tñer. et cōmiso. **A**d hoc di
cas qd illi dñtū esse i eodē
gradu respectu cōmuni pñer
tñer. s. aliam a quo descē

dunt equali nō respectu pñer.
cū respectu uno gradu plus di
stinguit pñer qñ pñer.
Ite pone qd duo uolunt con
trahere. quoz alter distat a cōi
parente. m. uel. m. gradu ali
v. potuunt ne + trahere. uidet
quod nō. ar. ex de + sanguini
tate + affinitate qd dilco. **S**ed
etiam uerum est. cū hodie de
nue cōmuni possint contrahere
in. v. gradu. et isti distāt. v.
gradu. **I**lla uo de loquitur
in dispensatione in qua stricti
pñerū est. **I**te nonquid
cōmittitur incestus cū consā
guinea in. v. gradu. non qā
constitutione uidetur cōmitti
incestus. xcv. q. i. cū igitur.
Constitutione autē ecclesie
non cōmittatur incestus oli
ultra. vii. gradus. ar. xcv. q.
v. ad sedē. v. Illo quoz g' eadē
rāgōne cōmittitur hodie ultra
quartū gradu. **Q**uāsdā
alias omitto ul' quia nō sūt
dubie uel qñ sūt mutiles.
Affinitas est pñer pñer
sonar ex carnali cōm
tione. **E**o dico qā + trahant tā
pñer legitimū quā pñer for
mā cōmū. xcv. q. m. nec cū
ex. de eo qui cognō. consangu.
discrecionē extra. e. t. tunc frater

puerens oi ca
rens pñerela.
ex carnali cō
mitione

mitatis. et dicitur affines. q.
ad ultius fines tendentes. **E**n
ta arboris affinitatis huius mo
dum uel ordine scruabimus.
Primo componemus ea. **S**ed
ostendimus qualiter gen' affini
tatis iueniatur. **T**ercio qua
liter computetur grad' affinita
tis. **I**n medio arboris ponit
quedam linea continens. iij. g.
sive nobis psonar. et ponitur
ideo i medio arboris ut osten
datur grad' affinitatis i utro
q; latere arboris computandos.
Item in utroq; latere istius
linee ponitur una linea con
sanguinitatis continens fili.
iij. cellulas. qd' sit duplici
de causa. **P**rima ut osten
datur qd' omnis affinitas
h' ortum a consanguinitate.
Secunda ut ostendatur gradus
affinitatis et computandos ex
parte sanguinitatis tm. et no
ex parte appositionis. **I**tem q; ta
per mares q; f'ias contrahit
affinitas. ideo ex una parte
describit linea r'ines firmi cu
sua successione usq; ad p'nept.
ex alia pte continet sorore am
sua successione usq; ad q'uior
grad'. **I**ntra lineam f'is ponit
linea continet fili. iij. cellula.
in q; p'ma ponit f'is uxor.

In secunda uxor filij f'is. In tertia
uxor nepotis. In quarta uxor
p'neptis f'is. et sic appellatur
uxor q' olim appellabatur re
lictia. ad designandu per istas
copulas debere trahi solum gen'
affinitatis. **I**tem ex alio late
iuxta lineam sororis describit alia
cu. iij. cellulis. In quar p'ma
ponitur uir sororis. In secunda
uir filie sororis. In tertia uir nep
tis sororis. In quarta uir p'nep
tis sororis. Et sic habes q'inq;
lineas. q; quel; etinet. iij.
cellulas. ad ostendendu quod
phibitio no extendit ultra q'ui
tum gradum consanguinitatis.
Item ex utraq; parte ponit
una annuilla tm ad decoru.
Gen' affinitatis iueniatur
iuxta hanc regula. **P**ersona ad
dita p'sone per carnis coniunctio
nem facit gen' affinitatis et no
gradu. v. g. frater dunt uxor
cu coniungitur carnali. et p' hanc
carnale copula ontur p'mu
genus affinitatis int' uxor
f'is et sororem f'is que est ex
alio late. **I**tem da uxor trib'
istis q' descendunt ex f'ie. q; b;
coniunguntur carnali. **P**er istas
copulas ontur p'mu gen'
affinitatis inter eas et sorore
f'is. Et ideo quidam habent

ymagine quanda sup cellula
sororis tenente quanda lineam
ptensa usq; ad uxor f'is. q.
dicat. sorores. uenit ad me os
q' estis in illa linea qui estis
mi affines in p'mo gene. **E**o
dem modo et alia pte arboris
soror nubit uir cu coniungit
carnali. **P**er hanc carnis copula
ontur p'mu gen' affinitatis
inter uir sororis et f'iem sor
ris. et ita ut prius. **V**nde quida
h'nt aliam ymaginem sup cel
lulam f'is tenente in manu
quidam lineam ptensam ad li
neam uiri sororis. q. dicat.
fratres uenit ad me omnes.
ad h' f'ies duas lineas resli
tas. quar una ont in celu
la sororis. alia ontur in celu
la uiri uxor. et terminatur
in cellulam f'is. et est scriptu
in utraq; p'mu genus affi
nitatis solum gen' et t'io mu
endo no insisto. q; hodie subla
ta sunt. verum si quas alias
lineas ul' cellulas habes sup
uacue sunt nisi ad decorum.
Grad' iuenies per hanc re
gula. **P**ersona addita p'sone
per carnis p'pagacione mutat
grad' et non genus. v. g. fiat
duat uxor. illa est affinis et
sororis f'is in p'mo gene. et

in eodem gradu in quo sunt est co
sanguinitas. sal; in p'mo. q;
cu non sunt hic carnis. p'paga
cio no est mutatus gradus.
add soron p'sona per carnis et
p'pagacione. s. filiam. ista mu
tat gradum. g' attinebit uxor
f'is in solum gradu genere non
mutato. q; in p'mo est cu illd'
no mutetur per carnis. p'paga
cionem. **A**dd aliam p'sonam
per carnis. p'pagacionem. sal;
neptem. illa fili mutat gra
dum et no genus. ergo erit i. iij.
gradu. genere non mutato.
Add aliam sal; nepte. illa
fili mutat gradum et non gen'.
ergo erit uxor f'is in. iij. gra
du. et p'mo gene affinitatis.
Eodem modo computabis g'
dus ex alio late. q; uir sororis
est affinis fratri et sue successi
oni in p'mo gene et in diuisis
gradib; ut. s. **E**t no q; hanc
regula sicut dixim' in consan
guinitate. no habet locum in
superiorib; respectu inferior. sed
e conuerso. sicut nec i linea tras
uersali. vnde uxor p'neptis
f'is distat a f'ie. iij. gradu. q;
thoro distat uir eius a filio
f'is. sed quia a thoro et cu a
nepte p'mo a sorore fratri
distat. iij. a filia sororis. iij.

a nepote sororis. nñ. a pñepote
nō distat. s. est cū ea m. uñ. g.
du et in linea equalitatis.

Habes duas regulas de in
uencione genis affinitatis et
gradu. unde vñs. **M**utat
nupta genus s. genata gra
dum. **I**n forma notandum
būter fructū arboris omīs con
sanguinei uxoris sunt affines
uñ in pmo genie affinitatis
et i eodem gradu in quo sūt
et sanguinei uxori et comiso.

Omīs et sanguinei uñ sūt
affines uxori in pmo genere
affinitatis et in eodē gradu i
quo sūt consanguinei uñ.

Consanguinei uñ uñ et
et sanguinei uxoris int se nō
sūt affines. **I**te omīs man
ti et sanguinearū maritū sunt
michi affines in pmo genie
affinitatis. et in eodem gradu
i quo uxores eorū sunt michi
consanguinee.

Ite per oīa
intelligas de uxorb; con sā
guineorū. **H**ec oīa plant
. xxxij. q. iij. equalit. et de cō
sanguinitate et affi. q. super
hñs et. xxxij. q. v. pñmo aut.

Per hoc q. uxores duorū
fratru vel aliorū et sanguineorū
nō sūt affines que olim at
tingebant sibi in eodē genere

affinitatis qd hodie est subla
tum. **Q**uero utū mortu
is manūs car. alius possit
ambas ducē in uxores success
sue. potest dici quod nō. nō
q. impediat affinitas cū nul
la sit. sed ppter publicā hone
statis iusticiā que ibi erat o
lim. xxxij. q. v. pñmo. **H**ec ē
reuerata per constitutionem
nisi illa publicā honestatis
iusticiā sit q. ontur ex scādis
nuptijs. ergo remanet quod
cū non mutatur q. r. stare p
hibetur. **C**. de testis. l. scāmus.
uel melius dicas q. nulla
publ. hone. ipedit nisi que o
ntur ex sponsalib; de futuro.
quia illa habet causam ex di
uina lege. **I**llud uō. **C**. pñ
ro. loquitur de pmo genie affi
nitatis. et de publ. honest. q.
ontur ex sponsalib; sicut a
pente inuunt finis causā. **C**.
pñmo. et c.

De pñtib; et qm feoda di
De pñtib; in dñm.
Assequit agendū est.
Is enim hereditas. aut est
partibilis. aut inpartibilis.
Impartibilis dī hereditas i q.
nullam diuisionē int frēs
et consuetudo pñe patit sustinē.
ut feoda lōnce. comitat. ba
ronie et sicut in qbz ad
dños pñnet custodia pupil.
Partibilis aut dī hē. **C**. lōz.
dicas in q. nullam custodiā
possit dñi reclamare. ut
uauallone. et oīa alia tene
mēta. scilz. firmarie feoda
les. censarie. et līa tenemē
ta. et sūilia. et lōzagia
et lōzagia.

Cū aut dñs pñ suo successore
rit ul' auo. ul' pñno. ul' ata
uo. si frēs hēat de genie p.
decessoris. si hēat confiteat.
ultimo nato dñi tradi feod.
ut de eo tot faciat pñtēs.
quot pñapes in eo sūt
principales. nō lesa tñ i
pñe consuetudine.

Quidam ei sūt pñapes
principales. qdam scāry.

Pincipales aut sūt inter

quos hereditas diuisione su
stinet principalem. unde q.
equale debent hē pñtio
nem. ut frēs. et hūmudi.
Scāry aut sūt q. nō equa
lem expectant pñtēm. s.
in aliq. pñtē pñtēs recla
mant. ut libi alicui frīs
defuncti in pñtē ad pñem
ptinente suas debet pñre
pñtēs. **Quoniam postea de**
hēat facere pñtēs de e. c.

Postnat. g. dñi ita facere
pñtēs. q. feoda lōnce uel
alia que custodiā retinēt
nō diuidat. ea q. sūt in
una uilla cū illis q. sūt i
alia nō intponat pñas
aut dñz nō amputet. ul'
corripat. dñi tñ sine hē e
quales possint hē pñtēs.
pñqora. pñqorib; qm
gat. minora nō amputet.
s. maiora reseat adiūges
minorib; ut sic equales
possint facere pñtēs.

Capitale herbergagium
pñmogenito remanebit.
sic edificia in eo pñstrueta
continebunt. **C**lausū aut
sue gaudmū ul' ortū eid'
remanebit. dñi tñ frīb;.

iare nō potēnt si ipm
 rānua pūi existerēt
 in gūda pūi maritāto
 cōpetētia sūorū sūe pūi
 ligatū post oīe tūpē e
 tate pōtē obdignāli.
 Si sū de mobili aut al
 sufficiētia sūorū ma
 ritatē uolūit ab eo p
 tē pōtē non potēt tūp
 Quēta sūmple sūe
 clauitū in sūa sūe d
 datū ad sūe ārele
 mē psonal eate com
 pletat. ualeat tūo
 requirētēs dūm pūi
 exiat in gūda pūo
 uore maritanda.
 sūo nōtē a sūorū si
 pōtē diē rānua pūi
 eate completat sūg
 cōsūmēt de pētē dū
 pletōdē in maritāto p
 tati pūo uocē tūpē gūda

fuit in matrimonio. tenen-
tur pmissores restitue. et
si pmissi negati fuit. p
recordationem assistentium
in contractu matrimonij d
recordari. Nichil eni mri-
monio contracto potest mli-
et reclamare de hereditate
ancestorum. excepto eo qd
in contractu eid ab heredi-
bus uis masculini obtineat
assignati fuit ul accessu.
Et si heredes in no etate fu-
erint. no pnt h d. matri-
moniu pparari. h co m
faciend. p tutores eoz
ac si etate debita attigisset.
Si q no mlier maritagi-
um requirit uisum suum.
frat si uoluit ea seq
reducet i custodia sua
p annu. et die remanebit.
ut ei pvideat de marita-
gio competenti.
Competens ei mrimoni-
u ad mliorem. si plone y
donec pnt gen. et pollones
pnt requirit maritatu. et si
tale noluit recipere marita-
giu. sine consilio et auxili-
o ta tre q mobil dimittat.

In masculinis at sorores
no possunt aliquid reclama-
re. nisi pla constitit esse.
masculina q frs.

In uirgagis at equalem
pripient portem sic frs.
et h fr de sorore sua p die
et annu heat custodiam.
no m si in no etate fuit
h heat. nec a nepos uel a
lius in gene.

Qu at hereditas ad mlieres
diuoluit ex defu heredis q
masculi retineat dignitate.
ead m m se portes tene-
bit sic de m est de masculis.
attento m q m eas ome
fecdu tam loque q siant
ie diuidi debeat. et in por-
tionibz separari.

Nullus at heres cuiusq se-
rus fuit potest dare uel
confre ad feodi sui aliam
eoz ad quos elacta eqli-
descende teneat. ul heredi-
eoz directa linea descen-
dentu. h post ei decessum.
totu feodum tam possessu
q sic datu diuisiones d
pncipes sustine. m

Parentibz at q nullam por-

tionem expectant in feodo ai-
heredi. pncipalibz potest
dare. Vbi gra. Si no. m.
frs huerit. et una sorore.
nec heredem heat ex se pre-
actu. Si de feodo suo soror
sue dedit ul heredi. ex ea p
creatis. illud eis hereditarie
potit remane. ai nullam uis
frs de ei elacta hie uale-
ant portionem. Si at fr
dedit ul heredi ex eo preato.
post ei decessum retine no
potit h totu d. ad portes
reuocari. **De uxoris suc-
cessionis. uel p bastardi
a religione. forefina et lepra.**

De impeditione lucel-
lionis alioq uidend.
Sunt at hee. bastardia. p-
fessio religionis. confessio.
Et lepre morbz incurabil.
Int que p uidend. de bast.
Sunt ei omis bastardi illi q
sui contractu mrimoni fuit
erint preati. et h mrimo-
niu diuotionem recepit. pro-
creati m m ip. du eca il-
lud sustinebat et pro legi-
timo reputabat. p legiti-
mis reputant. procreati

cognatus siue erit in ead gndu potit dam uenditionem
p meratum fuisse. Adulphus respondit q gndu idm uoluit
est de pome ut pfectur. in dictum meratum p huiusm po-

at an mrimoni. mrimoi-
subleante. p legitimis re-
putant. Cum ei mli late-
ant i mrimonia q no snt
in apto manifesta. quoz
discussio in ecclesiastica curia
e terminanda. no est laici
iudicis de eis discutere. u

Quos ei iudex ecclesiasticus
legitimos reputat. et laici
legitimos reputat. de bastar-
dis similiter.

Qu at pinqz heres ancel-
loris laudina debeat posside.
si qs se filiu. ul nepote. ul
aliquo m pinqzorem he-
dem se ee dixit. m h ptem
adulam oportet confiteri
ul negare. Si no neget. p
mqstrem declarand est.
utru sit ita pinqus in
gene sic asserit. et si ita co-
gnatu fuit. laudina obtineb.
Si no ab adulsa pre cofes-
si fuit hee quod dicit. lau-
sinam fili reportabit. Si
at adularius uelit ei obi-
ce bastardiam. nichilominu
ei laudina remanebit. h si
ps adulsa dare plegios no-
luit q ipm infra diem et

tere non potest nec
debeat. q bastardi n
possunt successione fi-
re heredes ex uno
latere in alio. pnt
dici Thomas. et q
tullant huius. et
de potius dicit q ex
quo ipe de matriquo
fuit potius. et dicit
cognatus sua similitudo
q no erat matriquo
ipos de bastardia aliq
et qd ipm erit heres p
pncipalior ad dictam h
edictum repandit.
Audens pndens m
omibz ex uenqz parte
iudicatum fuit in d
cancario pntis Forth.
Anno dñi. h. et. nona
qstio. vj. qd dicitur
Robert non potest di-
tury meratum uenq
here q pnt ex duobz
bastardis fuit. pro-
creati. pinqz fuit
in gene uelut extra
nei in cau successio
ma.

Quia. qd Costa
dicit p litteris suas
testificat est qrenen
qui sup bastardiam i
petebat. appellatio
nem ad pnt matri-
tam. infra tm sibi a
signatum professus
non fuit. Iudicatu
qd petens habeat
tam illam. Item
iudicatum est q sup
hoc extra rionam
non potest appellari.
Actum in eadno d
mch apd. anno.
dñi. h. et. vj.

Thomas. Omnia dicit uxorem de qua
habet qui suam hereditatem obtinuit post
m. Ite alius similis dicit uxorem de qua ha-
bet filium que habuit hereditatem quam
dedit And Thomas ante suu. Ad filia de
hereditatem uendit Adulpho. Robertus qui

annu p bastardo plabit. hēb
ad ordinarū lras in hac fōi.
Quā contentō corā nob int
A. t. b. interet corone hēdita
tis. C. q. dō. A. p. nō denegā
extitisse. tū a dō. b. reputa
tus ē pro bastardo. Cū igit
hui rei cognitō ad uos pti
neat euidēt. cūm bastardi
e uobis remittimū infra die
x annū tīandam. et qd si
hoc fecitis. ad tūm nobis si
deliter remandētis.

Exinde ordinari in cā pce
det pū de iure iudic. pcedēd.
Elapso at anno. debent re
dire ad curiam. ul' mām si
cā maturi fuit tūminata.

Et si pro bastardo plac fuit
pti adūse hēditas remaneb.
Si aut p adūsa hoc placare
nō poterit. nichil cont ipm
potit obtinere.

Bastard' at nemini de hēdi
tarie succēdē. Casuali aut
potest. ut p emptōes. seu cō
ditōem aliquā.

Bastardo at nemo potest
succēdē. n. ex ipō et uxore pā
origine duxit cōiugali. et
h bastardus in hēditate suc

cedē nō debeat. hēditatē tū
potest acquirere. qm potest
dare. uendē. ul' inuadiare.
sic legitimū. quibz uoluit.
exceptis tū ill' q in bastar
dia ex ipō fūint pcreati.

Nullus at qui professione
religionis fecit. alij potest
succēdē in hēditatē. dū tū
religionis hīum teneat
euidēt. tanq mōdo mōr
tuis reputat. Si tū contē
tio si h uinūserit hīu tū
religionis lras morte tpe
iam remisso. in hī contē
tō ē sic in bastardia pcedēd.

Ex forisfina at accidit q
hēditaria depit successio.
Nullus ei ex dāpnato lan
guine pcreat potest alij
succēdē in hēditatē. quod a
libi plenū in forisfina declā.

Exproli at alicui in hēdita
tem succēdē nō possit. dum
tū cor' egritudo publice fu
erit manifesta. possessā at
hēditatē total' uite tpe re
tineb. *de tenebris feod'.*

Diuifimode. *eo*
de manar
tenebris autē

consequenter agendū est.

Est g teneura mannes q
tenent de dñis teneura.

Quedam ei teneura sūt p
pagū. quedā per hōinagi
um. quedā p hōgagū. que
dam p elemosinatōem.

Per hōmagū at tenent
feoda de quibz fides inter
dñm t hōiem obseruari
expēsse pmittit salua fide
dñi nōr. Qd t a dño rea
pit expallis manibz ipm.
t incipissas manibz hōma
gū facientis. qd in sequi
capitulo plenius elucebit.

Per pagū aut tenentur
feoda qn frat ul' cognatus
portōem pūpit de ancessor
hēditatē. qm de annato su
o tenet. t ei pūdet de sin
glis que d. feodū portōis
sue ad dños pūmentibz ca
pitales. qd patebit infim.

Per hōgagū at tenent
allodia t malure in bur
gis constitute. burgor' cō
suetudines continentes.

Per elemosinā at tenent
tū eccl'is elemosinare.

Quedam at pūet hoc in di

uis pūibz nōr. tenent per
hōdagū. cū aliq hōda tra
dit alicui ad sūilia opem
tūilia sūicia facienda. q
nec potest uendē. nec dare.
nec inuadiare. q eam recip
m hēditatē sub tali tene
ura. t h n facit hōmagū.

Tenent t quedā lūa tene
ura sū hōmagio t pagio.
in feodo laicali. h h fit ex
cōpositōe int aliquas plo
nas pcreata. ut si as dede
rit. x. solidos annui reddi
tus in feodo. quod de ipō te
net p. xx. solidatas reddit'
s alios. x. solidos cū hōma
gio retinendo. possessor feo
di feodū illud tenebit qū
pūmet ad. x. solidos de eo
cui collati s. a dño suo hō
magū retinente. nec tū
pūet hoc alij faciet hōmagi
um. cū totū feod p unū
tene hōmagū dignoscat.
t hī teneura uolūtaria mī
cupat. eo q fit ex uolūta
te tradentis t recipientis.
t nō ex neccite hēditatis.
Nōnd t q qdam sunt
teneure de redditibz. ut qn

as tenet redditu sibi assignato. tunc possession remanente

Quodam tamen tenentia fit de terra. ut quando as tenet de alio fundum tunc alicuius.

Quedam autem fit de dignitate. ut quando as aliquem tenet dignitatem de alio. ut hinc garannam vel quitancia in forestis vel nundinis. vel alijs locis. vel hinc sianciam. vel moutam. vel ad hinc. quod si fundo tunc tenent de dominis. *de tenentia per homagium.*

De homagio videndum est. Homagium unum est si dei promissio observande in multis ac necessarijs non obstando. si consilium exhibendo. quod fit expressis manibus ac quictis inter manus recipientis in hunc alia. Ego devotus hominem vestrum ad portandum vobis fidem contra omnes. salva fidelitate ducis normannie.

Et notandum est quod homagiorum quoddam est de feodo. quoddam de fide et sumpcio. quoddam de pace conservanda.

De feodo autem fit homagium

in superius assignato.

De fide et sumpcio fit homagium quando as aliquem recipit in locum ad fidem et servandam. et sumpcio pro corporis exhibendo. ad pugnandum pro ipso si necesse fuerit. vel hinc aliud sumpcio faciendum. et si pro hoc ei redditu assignatum. ad heredes ipsius non descendit. nisi expressum fuerit. conditio facta inter ipsos. Et si sumpcio forsitan succubunt pro alio duellum faciendum. redditus ad dominum revertitur.

Sciendum tamen est quod toto iure sue ipse illud feodum possidebit. quod collatum est a domino pro quo duellum succubunt in campo succubunt. et hinc homagium fit in superaddito. addito tamen salva fide aliorum dominorum meorum.

Fit autem homagium quoniam de pace observanda. quod homagium notatur. eo quod fit in pagam concordie reforme inter aliquos. ut quando as se quictum alium de aliqua occasione criminali et pax inter ipsos reformatur. ita quod secutus

facit ei homagium se alio de pace illa conservanda. hinc homagium recipit in pagam concordie reformate. et fit hinc homagium in superius annotato. expressio tamen et additio salva fide aliorum dominorum meorum et maxime in hac pace conservanda. *Quoniam hoc dicitur dominum suum plegiare. de e. c.*

Homagium autem inter plegiarum. hoc enim tenet dominum suum in quacunque curia plegiare si de personalium iniuria fuerit insecutus. et quoniam unum prebit ad rios et assignatos. et in mobilibus. et de nantibus libandis. et de debitis. vel mutuatoribus prout quantitas redditus unum annum quoniam dominus se extendit.

Institutionem autem hinc dominus si omnia feoda que tenent de ipso. siue mediate. siue immediate teneantur.

Queda ei feoda immediate tenent de dominis. ut ea que hoc tenet de domino suo. nulla alia persona mediante.

Mediate autem tenent feoda quoniam aliqua persona interuenit inter dominum et tenentes. et hinc

in tenent eis postnati. mediante antenato. et omnes tenentes sub hoc constituti que per homagium quicti sunt domino.

Nullus autem potest iusticiam facere super feodum aliquod. nisi teneat de eodem. *Causa que levatur. de e. c.*

Notandum est etiam quod nullus tamen qui tenet de domino per homagium potest vendere. vel muadare. sine assensu domini sui. de parte tamen tertia vel infra hoc facere plerumque consueverunt. voluntate. dum tamen eis remaneat de feodo per quod omnia iura et facultates. iudictiones et dignitates. persolvantur plenarie valeant et persolvantur.

de tenentia per homagium. de e. c.

Per pagum autem fit tenentura. eo quod tenens et ille de quo tenet pares esse debent ratione pentagii in portibus hereditatis ab antecessoribus descendens. et hinc non tenent postnati de annatis suis. quousque ad sextum gradum perveniunt in consanguinitatis linea constituti. In illo ei gradu tenent

tur fidelitate facit annato.
In septimo aut gradu homa-
magii. et exinde quod per
paragium prius tenebat. per
hominagium ultius tenebit.

De iusticia qm hie antenat

Potest in postnatos de e.c.

at annat in postnatos in
iusticia exerce p redditibz et
satisfactis ad dnos feodi p
tinentibz. pro alijs at actio-
nibz nequaquam solum in tri-
bz casibz. videlicet pro iniuria
plone ipsius irrogata. ul p
gentio suo filio. ul uxori.

De teneura p burgagium.

Item teneura at p burga-
gium sciend. q possit
emendi ut mobile sui
plensu dnor. et costume de
eis debent reddi scdm con-
suetudinem burgor.

Nond. et q. uenditioes co-
ru p heredes ul consangui-
neos no possit reuocari.

Nond. item q. relicte de hi
emptoribz tpe suo facis pri-
maritos medietate hnt us
heredes unor. suorum post
eorum decellum.

Nota item q. sorores in hi

teneuris equalem cu fra-
tribz percipiunt portem.

Nota et q. hi teneura nec
relema faciunt. nec auxilia
in normannia usitata.

De burgagio at multa te-
nent p homagium. h. h. non
e de iusticia burgor. h. ex
facto int possessores eoru
intueniente. et h. pactu int
eos scdm debeat observare.
nichilo tñ ppe hoc quantum
ad actos d. pro burgagio
reputari. et os conditioes u
burgagii retinebit. n. ex pl
la conditio in tractu fca
qm burgagium receptu fuit
i feodu. se opposuit euidet.

De teneura p elemosina.

Per elam at tene dnor
illi q. tenent tras in
elemosina pura deo. et ser-
uientibz s. collatas. i quibz
collatores nich penitus s
retinent. aut reseruant. n.
solum dnorum pronale. et
tenet pelam de ill. tanq. de
patronis.

Nullus at elemosinare
potest ex aliq tra. n. h. soli
quod suu e in ead. bn non

du. q. nec dux. nec laro-
nes. nec. et. as. eor. si hoies
sui de tris ad quas de eis
tenent elemosinam. pp
h. sustine debent aliqd det
mici. et nichilo dñi eoru
in tris illis elatis iusticial
suas exercebunt. uel iura
sua lenabunt.

Ex h. et nond. q. cu dux i-
ticiam. et iura principatus
sui in oibz tris heat subdi-
tor. n. solus elas potest
libas facit siue puras.

Pures siquid sunt tre q.
elate sunt. et a riuiculis e
as possidentibz tanq. lai-
cale feodu possidentur. et
nond. p modu elemosine.
id eni quod laici in eis hnt
tanq. sui. conditioem feo-
di retinet laicalis. Illud
uo qd in hys quibz fca fi-
erit ela hie dignoscunt.
ela. et per modum ele-
mosine possidendum.

Quod at p mod. ele. ul. ela
possessu fuerit pacifice. no
int. upra possone p spaciū
videlicet. xxx. annor. ad ceta-
ticam curia pntz euidet.

Et si sup hoc exorta fuit co-
tent. in duas curia p m
q. litem d. terminari. Cu ei
feodor. iudicio ad duce
norm. dignoscat pmanere.
exorte ptenentes de illis si-
modo tenendi in duas cu-
ria hnt terminari du tñ pre-
scriptois tps no obstat.

De iusticia siue custodia pu

Utelam pullorum.

At seu custodia habe-
d. princeps nor. oim eor
in etate minoru pstantor
q. de eo tenent p homagium
feodu ul mbrū feodi lonce.

Membz at feodi lonce di-
octana ps feodi lonce. et os
alie ptes sub minoru nio
constitute. ut septima ps
et sexta et cetera.

Minorem at etate hie di-
cunt qui nond. spaciū
xx. annor. copleuerūt. q.
bz qm in tutela usq. ad
uicesimum annu ppletum
tenendi sunt. un. ult. ann
eis concedit ex usu nor.
quo clamore de reuocatio-
ne saluam antecessor per-
inquisitioem debent in cu

In octario d. q. qd
falsam. anno. h. qd
en. sint iudicio qd
xx. annor. pntz p m.
restes mades.

Item in ead. iustice
apud eor. anno. xxi.
Quendum utrum
bladi solo msona. ex
cultu a mortuo tpe
te sue. uener. cum h
ede mortui ad gmd
dñi. Regis uel iur
de. per acceptor. singu
i. dñi. m. laboragium
et expen. mortuo. Con-
cordatum est. q. illa bo-
na dimittantur. resti-
con. et. potest. quibz de
hmo. hie. eam. q. m. q.
tpe suum condere. res-
tamentum. et. con-
tingit. h. de morte dñi
et. de. calator. in. eale-
to. et. simili. in. Ballia
Gyfor. de. gmd. qua
dñi. cuius. coram. te
nebat. dñi. et. q. ale-
ti. quondam. decimū
pntz. ad. dñi. tanq.
firmarius. et. q. q. q.
firmarius. q. q. q. q.
reputant. laboragium
et. expen.

Si dñs fedatus in
burgagio fuit post o
nemta fuit nra lere
tame certo reddat a
mali alteri pu solu-
to ipius fedatus fuit
dum acq. sicut et dan-
sente pones se. no te-
neat. alteri obligatio
ne fuit de reddat. pl
ueat. dum tamen
p qua iusticia na-
leat. apuz. teneantur
no. de. ioh. benn. et
et. q. dñm.

ria premouere. Et ei qui annu uicesimumum iam coplent: inq̃stio de saisi na auctoz no concedit. n̄ auctoz ille infra annu t̄ diem clamoris fci moztuus fuerit.

Habe d̄t oim eoz custo dias. qui baronas. comi tati. ul' incatu. ul' siancia hlam fedata. q̄ ullam in ter fies diuisione debeat sustine. ul' domu ul' curri lataillata de duce tenet per homagium.

Habe d̄t custodias oim hedum in minor etate co stitutor. quoz custodie ad dnos fedoz ptinent ionibz prenotatis. du tñ ipi hedes aliquiculu fedo ducat per homagium te neant de eodem. Si uo p homagiu nich teneant de eo de ducatu. dñs qui fedis eoz in quibz pendz custodia hnt homagia. custodia remanebit.

Nond̄ ē q̄ cu dux noz. rone ducatus alicui hu erit tutela. cedent ai eo

oia alia fedda sine p̄bi lia. sine imptabilia sunt. et ē elcaete quecuq; ad pol sessione minoris dñi erit i custodia. hereditarie deuei ent. Alij uo dñi custodia no hēbūt. n̄ solū de feddis imptabilibz in quibz debet esse custodia. nec t̄ dux. noz. ai alicui tutela non rone ducat. s̄ alia rone ad ipm deuenit. s̄ pupilli qui in tutela sūt no duca tus rone. elcaetas t̄ alia fedda sua q̄ no ptinent ad tutelam hēbūt t̄ p̄pi ent per p̄curatores et du ctōres suos quos ad sua negocia elegunt p̄curanda.

Sciend̄ ē q̄ si pupilli fe oda sua ad tutelā no pt nentia pōne nolunt i ai stodiā dñoz. nullū eis uictū dñi face tenebunt. nec aliqd̄ eis necēarium inuenire. Si uo ea ai fe odo custodie in dñoz tute la possunt. dñi eis tenen tur cōptente uictū face. ul' necēia inuenire. p̄cur etas t̄ feddū postulabūt.

Sciend̄ ē q̄ dux noz. rō ne ducat h̄t custodia mi noz quousq; xxi. annum huerint adimpleti. ea in delz rone q̄ ai a custodia sua exierint. de saisiis. ad eos ptinentibz potest i quire. t̄ eas eis tenet re stitue si male sūt alienate.

In custodia at debent hē des eē. quousq; xxi. ānos integros cōpleunt. t̄ tūc debent illi qui eos hēbant in custodia. eis oia fedda sua reddē que actōne cō die ad man eoz deuenit. n̄ mām ea p̄ inq̃stōem i ductam mediante iudicio perdidēnt.

In pmo at anno post in celimū annū. hedes saisi nas auctoz suoz t̄ eoz quoz elcaete ad ip̄s tan q̄ ad p̄m̄q̄ores hedes de bent deuenire. possunt p inq̃stōem reuocare. Si at tacuunt quoz uicesimūpi m̄ annis etatis sue p̄mit sūt adimpleti. ad dñas. saisiinas reuocandas p re cognitōem audiri nō po

terūt nec debebūt. n̄ q̄relā infra t̄ps mouit p̄parati. t̄ ea ordinarie sūt p̄secuti.

Oim elcaetaz possunt saisiinas etate hūtes renoua re si eam q̄relam mouit infra annū t̄ diē quo ille obierit cui saisiinas p re cognitōem ducat iquenda.

Qu at hedes egressi sūt de custodia dñoz. nullū de eis hēbunt releuū. loco. n. releuū debent pueni. ai stodie reputari. ipi tñ de hoibz suis releuū recipiēt. nō enī actōne q̄ in custo dia ai t̄is suis sūt cō stituti. releuū hoim suoz ai eis fecit homagiu. a mittere nō tenent. *de mili ere existente in custodia. q̄ in custodiū t̄ maritū debeat.*

Si at femina in custodia sūt. ai ad annos nobiles uenit. per consiliū t̄ lice tiam dñi sui ad consiliū t̄ assensū amicor suoz t̄ co sanguineor t̄ p̄m̄quoz put genis nobilitas. et fedoz ualoz requierint. d̄z maritari t̄ in q̄actu

Secundū est qd dux debet hēre dona tionem filiaz suoz hōz nūm si hede masculo caruerit. t̄ oia tene mēta que ad hēditatē filiaz ptinent de quoz amq; feddis sūt. d̄z sūt sequi donatōem dñas.

minimorum dicitur ei feodum
custodie liberari.
Femina tamen si per minimorum
um custodiam non egredi-
tur: nec et etate huius dicitur quo
usque. xx. annos complevit.
Si autem maritata fuit tempore
et etate nuptiarum deputato:
et etate ei prestat tempus nu-
ptiarum: et dicitur feodum custodie liberari.
Si vero aetas in non etate con-
stituitur: hoc feodum non habet quod
custodiam debeat subire.
aliqui duxerunt in uxorem
hunc feodum custodie. fe-
odum illud tandem in custo-
dia erit. quod dum adolescens
etatem non habuit. Alii
enim unum suum conditionem
sequitur atque legem.
Feoda autem alicui custodie
supposita. in integritate
sua a dominis debent conservari
et quod fructus eorum percipiunt ac
pudent. Ex quo non dicitur est
quod edificia. manna. volas.
prata. et iardina. stagna
et molendina. pascua et
piscarias et huius quorum fru-
ctus debent percipi. in statu
suo debito et ante hunc. de

bent tenere. nec possunt volas
seu domos. vel arbores ven-
de vel euellere. seu transmutare.
Victum autem sufficienter debet
domini prius invenire. quod eorum
custodie supponitur. put-
etans ac feodorum requisi-
erunt facultates.
Si quis autem dominorum domos vel
volas sue suppositos custo-
die vendidit: vel euelli fe-
cit vel aliquo alio in ma-
licioso ex feodum custodie:
fecit transmutari. grante dicitur
emendare et plene restituere.
vel ipsam custodiam penitus spo-
liari. eo quod fidem debitam
custodie corrumperet. **de re**
Post leuys rianum.
predca non dicitur quod huius
debent domini feodorum releuare
fraz quod tenent per homagium
de eisdem excessu iudicis vel
decessu eorum de quibus habent
homagium.
Fede autem possunt homines du-
pliciter in non. Aut religio-
nem subiendo et omni tene-
re possunt renouando. et sic
descendit hereditas ad heredes
eorum ex quo casu sequitur

releuui et nouum homagium
de hereditate. Aut feodum aliis
tradendo nichil retinendo in
eodum. ut per venditionem. vel huius.
ex quo sequitur releuui et no-
uum homagium. Unde per quod ho-
magio inter releuui. ubi
cuique ei sit releuui. necesse est
homagium renouare. huius est.
Multa etenim sunt feoda que
non tenent releuare in diner-
sis partibus non. ut quitantie.
franchises et plures alie digni-
tates. que hoc homagium de-
beant. tamen releuare non possunt.
Et sciendum est quod in quibusdam
feodis per totam non. releu-
um generaliter est terminatum.
ut in feodis loricis per. xv. libras.
et in baronibus per centum libras.
et in acris tunc inuentum
culture subiacentium sit re-
leuui per. xij. denarii de agra.
Sciendum tamen est quod malmagium
per. m. solidi releuatur et per hoc
prima agram acquiritur vel
totum tenentium si agra non
fuerit in eadem.
Et sciendum est quod in diuersis
partibus non. secundum diuersas co-
suetudines releuandi in eis

dem de terris que publice non
subiacent culture diuersitas
sequitur releuorum. quod releuanda
sunt secundum diuersas ab antiqua
tate consuetudines obseruata.
ut in molendinis et firmis
quod per se tenent in alio tenemento.
Molendina tamen lannu et
mouarios huiusmodi. si per se te-
neant in aliis feodis per. lx.
solidi solent releuare.
Si autem molendina teneant
cum feodo longe ad quod per-
tineat vel siantia vel uauat
sona vel alia franca feoda.
in releuato feodi quitat
releuatio molendini.
Cetera autem conseruant consue-
tudinem de eis obseruata.
ut volas et lande saltuose.
quod nullo tempore fuerint cul-
turi subrogate.
Consueuerunt et plura per
aliorum tenentorum releuui
in diuersis partibus non. releuari.
De terris autem siluestribus que
in non. mortue terre dunt. so-
let per sex denarii agra in pluri-
bus locis non manere releuari.
Et non dicitur quod de morte illi
qui de domino per homagium

tenelat: debet releui ab
hede qui ei succedit. et ex
casu ei' feodu dno releuat
nouu facies homagii de eod.

Auxilii at releui debet
qui dñs morit. et dño rele
uat capitali. hēs ei' feodu
qd' tenebat de eod. et tale
auxilii dñs si p diuindum
releuii feodi. Vñ genali
sciend' ē. q' oīa feoda que
debent releuii. releui de
bent auxilii ex decessu dñ
tenentii. et istud auxilii
debet hēdibz dñoz. et sic e
os auxiliant. et auxiliari
tenent. ad releuand' feod'
sui iñs dñm supiorem.

Vnde nōnd' ē. q' qdam sūt
feoda capitalia. Quedam
supposita. Capitalia feoda
dñr que in capite tenent
ut comitat. baronie. et fe
oda lonce et siancie fran
cie. et alia feoda q' in capi
te tenent. nec alicui feodo
lonce sūt supposita. et dñs
hñ feodoz debent auxilia
ria noz. capitalia. Feoda
at supposita dñr illa feo
da q' a capitalibz feodis:

descendunt eiste supponi
tur: ut uanassorie sūles
tam p summagii q' per e
qui masculini. et alia feoda
q' p actas tenet de dño cap.

Nōnd' liquid' ē. q' ex celi
su uoluntario dñoz. n' fēs
fuit p professione religio
nis p qm ad nullam terre
nam deceto possione uale
at recurrere: nō debet au
xilii releui. ut si q's uen
dat tñam suam ul' tradat
filio suo ul' hēdi q' exinde
homagii faciat dño ca
pitali. et psoluat releuii.
nō p h' hoies feodi auxilii
um releui psolue tene
bunt. cū domini eoz nō
cesserit perpetue. ita q' mō
do mortuus pmit' reputet.

de tribz auxiliis capitalibz

Est pñda de noz.

Pcapitalibz auxiliis
nozm uidendū ē. que idō
capitalia dñr. q' dñs ca
pitalibz sūt reddenda.

Tria sūt ei capitalia au
xilia noz. Vñ uidelz ad
pñgenitiū filii dñi in or
dine milicie pmouendū.

Sedim. uidelz ad pñgem
tam filia dñi maritanda.
Tercii uidelz ad corp' dñi
sui de pñsoma redimendū
cū cap' fuit p guerra n
ducis nozm. Et hñs pñ
q' auxilii milicie debet
cū pñgenitus in milite p
monet *de dignitate pñ*

Primogenit' *in ci.*
at est qui pñgeniture
obinet dignitate. et h' idē
intelligend' ē de auxilio
maritali.

Redemptois at auxilii
tūc debet. cū dñi corpus ab
hostiū dñis nozmannie
pñsoma liberatur.

Hui' releuia sūt in q'bz dñ
feodis diuindio releui e
qualia et in quibz dñ feo
dis tñe pñs releui.

Vanassorie at in q'bz dñ
feodis. x. solidos p auxilio
solue pñuenerūt. Vñ qm
diuinitatem dñoz solet se
qui diuinitas auxiliorum
consuetudines ab antiqta
te obseruate. in auxiliis
psolueendis maxime sūt
attendende.

Sciend' ē est q' si aliqd' fe
odu capitale diuinit' fuit
p pñsoneoz portēs. q' pñ
pñcipum in portē sua dñ
reputari p dño capitali.
et auxilii pñuentus pera
pere capitalis.

Nōnd' itē ē. q' subtenētes
nō tenent auxilii psolue
dño capitali. h' dño suo
intēdio tenent auxilia
ri ad auxilii sui capita
li dño psolue. et tale
auxilii subauxilii nūci
pat. et dñ fieri per diu
dum auxilii capitale.

Primogenitura liquide
in se reportat pñmam di
gnitate. Ad primogeni
tū at ancessoris laulma
dñ descendē. q' pñca. post
natis suis de ea tenetur
debitas facē portēs. et dñ
feodu mitti in manibus
postnatoz ad faciendas
portēs. et pñgenitus
eligendi hēat dignitate.

Portēs at postnatoz ab
sentū in sua custodia re
manebūt quibz ad eas ac
cesserint requēntas. ul'

quousq; eos decessisse etiam
fuit aut pbatu ul' cessisse.
Primogenit' at sup post
natos suos talem obtinet
dignitate. q; ei debent def
re reuerentia cu honore. nec
comitatu seu iurisdic' corpo
ralem pgenito suo. ul' uxo
ri sue debent aliquaten' nro
gare. et si eos sup h' accu
sant. sup hoc tenebunt in
sua curia respondere.

Homagia at faciunt pge
niti dno capitali et pna
ti sine homagio per para
guum de eis tenebunt.

Per man' at pgenitor'
releua et auxilia et omis
alie faulantie dnus capi
talib; pfoluent. et p ipos
at os submonit' in p
natos debent exeri.

Postnati et ipis ul' eoru
successorib; cu ad sextum
panguinitatis gradu pue
tu fuerit. fidelitate face
tenebunt. In. vii. at gdu
homagiu faciunt eo q; ex
panguinitatis lineas e
gradu septimi constitutus.

Q; p' no potest uni filioz

De hereditate sua dare pl' q; aliq.
Procrea sciend' q; cu
pl'es p' filios herat.
unū alio de hereditate sua
no potest face meliorem.
h' post ei decessum oia do
na hereditatis q; eoz alicui
fecit. ad portes faciendas
int' eos d; reuocari. Null'
ei aliq; eoz qui equales
hereditatis sue post decessu
ipius expectant portes.
dando. tradendo. uendendo.
ul' aliquo alio m. potest
de hereditate sua alijs face
melioze. nec et aliq; ex ip
procreatu. Et quod dñi e
de masculis. intelligen
du est de feminis.

Sciend' et est q; nulls filio
suo bastardo potest ad de
feco quod hereditarie possi
det conferre. trad. uende.
inuadiare. ul' aliquo ali
o m in manu sua pone.
quod ab herib; suis infra
die et annu post decessu
ipius non ualeat reuoca
ri. Quod si forsan nega
tu fuit. d; sup h' infra di
em et annu mota qone

P inq; situm pñe declar.
Nond' tu est q; h' p' ul' a
lius ancelloz alicui expe
ctantui ex elcacta ipius
portem. no possit de ali
quo fedi sui donu face.
tu alijs tam exneis q; co
sanguineis quib; ulla em
net portio de ipius elcacta.
de feco suo dare potest usq;
ad tñam prem. du tu due
ptes residue plene suffia
ant ad uira fedi oia per
soluenda. no obstante suo
tu reclamante colledum.
Sciend' mlt' q; bastardo
nullm potest hie heredem.
n ipm de uxore pna pte
atu huerit. ul' mlt' pte
rit ex procreato ul' pcreant
ex utroq; h' sailina feda
lis qm tñe decessu su
e possidelat. ad dñm rei
tetur de quo fedi uime
diare tenebat. ea at que
acqsiuit in feco potest
dare sicut legitimum put
ei indebit expedire. **iii. di**

De dila
toib; multiplicat.
Est hec aut

de dilatoib; agendum e.
Dilatōes no sunt pnegato
nes querelaz. eaz iudiciu
retardantes.

Haz liquid' quedam sunt
concelle. Queda phibite.
Prohibite at sunt que nul
lam sue excusatois cam
ptendunt. ut defes et exom
e false. Concelle at sunt
dilatōes que manifeste n
cellicitatis excusatoem pre
tendunt. ut inuiditates. ex
citius. geline. et hi. in quib;
na ul' data e excusatois
necitas. **de defab; que**

Defes est dilato **relaz**
querelaz ex absentia
alicui pñs pntiose ad
pficos loci et tñis tñm
submonitōe debita pcurre
te. Vñ nond' q; ad h' q;
defes fiat duo erigunt.
uidel; submonitō ad tñm
compendi. et absentia ad
eunde. Vñ ad defes calup
niam duplex potest fieri
genlio. potest ei submon
tio negari. et lex cont' sū
monitōe uadiari. qm n
debite expleunt. accusat'

duplicas pene papiet modum. Nam et pro lege i
calla ius submonitore.
et pro defen qui tunc pat
emendabit. Ois eni defes
in curia d; emendari. ai ex
h irridet curia et synatur.
et iusticiarius pena semp
est coprimend; quousq;
in curia sunt emendat. **De**
exonius et dilatoribus.

Exonius et dilatio sue
pretendens excusato
nem absentie ex infirmi
tatis infortunio peracta
Quaz una e de iura curie.

Alia at de morbo residenti.

Exonius de iura curie
sic uocatur eo q pla
citator morbo moribato
in iura curie peditus no
potest ad curia compere.

Huiusmodi at exonius fit i
hac forma. **A** uenietur ad
hanc curia cont. **b.** placi
tatur morbus cepit eu
in iura curie in tin q nec
ad hanc curia nec ad alia
potest uenire cu sin corpo
ris sanitate. sup quod el

gardui curie face sui pat.
Locu at ubi dimisit infir
mum tenet dice. dum tu si
h; sunt requisitus.

Hoc at exonius in pris ad
iuse audientia recipiendi
est. et dies exoniant d; al
signari ad prima placata
ul ad assis eiusd curie. du
tu ps adula deim in nichy
lo exonius noluit ifirmare.

Infirmari at potest exoni
um istud si alias scin sunt
de ead querela. Semel ei
p h exonius de una et eade
querela potest as excusa
ri. nec p illud amplius po
test placitum progari.

Hoc aut exonius nec teste
requirit nec curia premu
nre.

Cum at exoniat ad curi
am accesserit. si ps adula
ius requisierit de exonio
asserens se no cred ex iia
ca. si ad guamen ul dila
torem adulari fuisse pro
creatum. et requirat ut si
h; tin faciat q credat ul
emendet ut defen. ipe exo
niat tenet emendare ul sal

uare exoniu suu p suum
iuramentu in oib; uerbis in
exonio expositis. ul p iura
mentu exoniatoris pnt req
suerit ps adula. Et si sal
uare noluit. emendabit ut
defen. nec aliam exonia
potit mitte ultius ad curi
am de ead querela. ai se
flin uulisse exoniu quiet
fuit in curia eudent. licz
ad h aliq no p sentiant eo
q semp querelas uolunt
progare. **De exonio de mor**

*Si quis p
dum pte
et moco
p. m. a. m.
qua d. hinc
exonius de
iura curie
m. s. e. re
at. f. i. r. d.
an. m. s. u.
m. d. e. d. i. a.
e. i. t. i. m. m. u.
e. r. e. n. o. p. o. t.
e. t. a. n. t. e.
d. u. m. p. r. e. l. a. t.
e. d. e. m. q. u. e. l.*

Exonius at de **lo residenti.**
morbo residenti. et te
ste exigit et curia pnu
re. Deb; lato; exonij die p
cedente diem pab; assigna
ti. ad locu curie accedere.
et pnuire iusticiariu q
ibi accessit pro. **A.** q in ca
stino exonabit. ul illu q
loco iusticiarij ibide sunt.
et eos si necesse sunt expecta
re. pnt d; in curia expecta
tio si placitandi. unde;
ab hora vi. usq; ad vii. et si
nitiu nemo ibi iusticia
rij loco sunt. ante locu u
d; placitare aliq quocato

testimonio. d; exponit id qd
qrit. et sic recede sine pena.
et in crastinu exoniu fa
ce in hac forma. **A.** hodi
e diem lebat in hac curia
q. **b.** ne morbo infirmat
residenti. in tin q ai cor
poris sanitate nec ad hac
potest nec ad aliam ciam
comperere. sup quo testem
leo garantore. qui statim
subiugat. hoc iudi et au
dum et elgardui curie fa
ce sum patius.

Sedim at et tui exoniu
de morbo residenti sili. se
facienda. h tin apposito.
unde; de quo alias se fe
cit exonari.

Nond; tin q in ulla qre
la pla q tria exonia pos
sunt fieri de morbo residen.

Quod in qrelis declarabi

In segnta de exonio de la

gore.

Langor at tui **gore.**
natem progat qre
lar. Etis at trib; exonijs
picipiend e. ut exoniat p
sona uideat ad locu in q
exoniatore ipm dixunt
infirmitati subiace. et die

uisionis assignato. tam
exomato q̄ p̄i aduile d̄
iusticiarius. m̄. milites
ul' p̄les. & alios octo hoies
fidedignos nō suspectos.
ul' p̄les p̄ submonitōem
sc̄am ad illam accedere.
& adducē uisionē. & si ibi
exomati inueniunt. per
iusticiariū ē ab eo inqui
rendū. quod elige malu
erit. ul' ad p̄mas assis
accedē. ul' langore iare.
Si uo dicat se ad curiā
accessurū. p̄legū sup̄ h̄
capiant. dato p̄ius eidē
in p̄p̄as q̄ exomatores
suos ad impolitū s̄ t̄m
leat ad curiā pro suis
saluandis prout debūnt
exom̄s. Si uo langore
iurare noliūt. iurabit i
hac forma. q̄ credit se cē
tali morbo op̄ssimū q̄ in
fia diem & annū nō esti
mat se cōualescē prospe
rate sanitatis. Milites
at̄ & alij hoies q̄ ad iura
tōem langoris plētes
assūnt. debent ad p̄mal
assis compere. et iuratio

nem langoris recordare co
ram balliuo et milibz as
sis. ut per eoz recordamē
ti si opus fuit repperet in
postum firmitatē. Si uo
ad locum per exomatores
exp̄ssimū in curia exoma
tus inuenit non fuit. et
exomatores curie em̄dabit.
& n̄e deficiētis incommodū
repperit. Si quis uo fa
cta exoma se nullū ne
gāuit. & sup̄ hoc accusat
obtulit defrausare. def
rausina sup̄ h̄ p̄mit̄ reci
piet. et exoma sua it̄m fa
cē pot̄t. si ea it̄to dene
get se nullū. nullo in li
li ampli audiet. *de exomo*
uerperij p̄ gelsina.

Pat̄ infirmitas que
gelsina uocat̄ cōminatōem
prograt̄ q̄relaz ac p̄tendit.
& p̄ q̄ncūq̄ legitimū de
lata fuit in curia. excusa
re pot̄t patientē & xl. die
rū t̄m repperit. Si uo
ps aduila hanc dilatōem
cē sc̄am dixit fraudulen
ter. m̄q̄sico si d̄ de p̄p̄io
p̄ hoies de uisneto. & par̄

ad uisionē mlieris demon
strari. & si de fraude cōiuncta
fuit. d̄ ḡuit emendare. &
si sane facta fuit excusato.
adularius eam reprobans
ḡuit em̄dabit. *de dilatore*
p̄ iudicare.

Quēdas at̄ mlierū
que nō h̄nt p̄rem l'
fr̄em filiū ul' nepotem eta
tem h̄ntes eas q̄ manute
nentes. quoz cū ea cōis
cēt possessio tam fedi q̄
mobil'. cōminatōem pro
rogat̄ q̄relaz & h̄nt t̄m q̄
rendi consiliū usq̄ ad diē
& annū. Elapsis at̄ diē &
anno debent se iusticiario
ad deductōem querelē in
d̄p̄te presentare. Hanc
& dilatōem q̄m h̄nt uidue
quibz cōt̄ eas sc̄dm quo
rūdā op̄ionem pot̄t re
portare. & hec attenditur
exceptio de p̄p̄ietate h̄di
tatis in querelis. nō enī
p̄t h̄ m̄q̄sicoes remaneb̄t.

de dilatore p̄ minor etate.
Quēdas at̄ etas t̄atio
nem p̄trahit q̄rela
rum. cōmōre & etate dia
mus. etate aut̄ q̄ nond̄

xx. annos h̄uerit adimple
tos. Om̄s & minores q̄s
infra etatem diem. t̄m
lēb̄nt de oibz querel' quibz
ad etate pueniunt. xxi. an
noz. exceptis t̄m querelis
que p̄ m̄q̄sicoes fuit ul' p̄
breues.

Nichil ē quod minores
dicant ul' faciant in laica
li curia ratiōdiem repor
tabit. n̄ in h̄ t̄m in quod
p̄ legem sc̄dm ius & con
suetudies noz. adimpletā.
fuit iudicatū. de quibz in
sequētibz plenū tractabit
cū de breuibz antecessoz et
p̄suetudines exequimur. *de*
dilatōe p̄ etati p̄ncipis.

Quēdas at̄ p̄ncipis
noz. a die quo de eo
l̄iuitō sc̄a fuit. querelas
q̄s minor etas prograt̄ &
om̄s alias eoz q̄ in sin
ciū p̄ncipis p̄fecti fuit
excusabit. quousq̄ p̄nci
ps exercitum suū remise
rit normannie.

Ad sinuū at̄ exat̄ qd̄
ex fedi face tenet. ulls
potest p̄ exomū ul' alio

De Auxilio exactione
qualiter levare debet
in membris loci illi
rui qui in exatu no
fuit. admodum
fuit qd de quolibet mem
bro. a de illo feodo por
gentes regis tale au
xilium levabit. a p
apicatur. quale dicit
feodi vel membra leu
sent. a pceptis. si
fessent quod debuit
fuit. a si rex fessit
eo eadem dno dona
misset.
De rebus demerbra
tis empus a elemosi
natis de membris lo
cis. admodum fa
it qd auxilium leua
retur. a pceptis. si
fessent quod debuit
fuit. a si rex fessit
eo eadem dno dona
misset.
De rebus demerbra
tis empus a elemosi
natis de membris lo
cis. admodum fa
it qd auxilium leua
retur. a pceptis. si
fessent quod debuit
fuit. a si rex fessit
eo eadem dno dona
misset.

modo se excusare. nullam
enim patitur dilacionem. si li
quis adeo fuit infirmus
q' exitus suum non ua
leat adimplere. sufficie
tem loco sui ad h' d' desti
nare. q' suu' sunciu' adim
pleat competent'. **de suncio
exat' a auxilio dato a p'nci**
Sciend' q' p' exat' de. e. c.
q' q' quedam feoda lozi
ce sunciu' exat' debent
dno quod d' si p'ncipi.
Queda' no auxilium exat'.
De illis at' q' sunciu' debet
tenent' face' seruciu' in
exatu. ul' p' ipis mure' q'
faciat competent'. Illi at'
qui debent auxilium. nullin
debent redde' ul' lenare au
xilium. donec p'ncip' au
xilij feodoz concesserit q'
titatem. Ipo q' auxilio t'
minato a p'ncip' a p'ncip'
quib' tenet illud redde' ad
submonitionem. xv. diebus
ul' amplius oi dilate' re
mota. p'ncip' tenet de feodis.
et si latifecit de auxilio fe
odi sui prout ad aliu' la
tifecit exat' ultio ante

dm facendum pro deo defu' no tenet
a cat' assente. p'ncip' alij certa fe
di in noim p'ncip' tunc feodi tenent
fessit ad p'ncip' exat' a p'ncip' illa
feodi ad p'ncip' exat' a p'ncip' no
tenentur. de qua generalitate Idem.

de feodamento feodum suu' ee' dicitur. p'ncip'
tm am n' p'ncip' fessit a p'ncip' feodum
a p'ncip' tenent' ad p'ncip' exat' a p'ncip' dicitur.

ploluti. h'ito respectu ad
utriq' quantitate datam a
p'ncip' concessam. per
hoc d' in pace remane. Si
at' dno feodi mai' auxilium
sedm quantitate qm h'c in
feodo noluit extorquere. si
hoc ut de feodis a hereditate
alijs potuit in curia pla
citare. nec mai' auxilium
exat' potest as leuare q'
illud quod dno ul' p'nci
pi tenet p'solue. **de dilato**
ne p' privilegio a uas.

Normanie. nolles auxilium exat' tenent
namque a suis subditis. quod lenare non
sedm consuetudinem norm. licet in exat' fessit
infi de consensu de Regis. a p'ncip' q' p'ncip' fessit
calleo erga dno Regem consensu. p'ncip' fessit
auxilio a dno Regem. ut sup hoc se informet.

Idem. dicitur. p'ncip' fessit a p'ncip' feodum
a p'ncip' tenent' ad p'ncip' exat' a p'ncip' dicitur.

de feodamento feodum suu' ee' dicitur. p'ncip'
tm am n' p'ncip' fessit a p'ncip' feodum
a p'ncip' tenent' ad p'ncip' exat' a p'ncip' dicitur.

mortuos se uidisse. ul' p
testimonium ul' liras pate
res dioceliam ul' eius offi
cialis. **de excusate p' iust**
at' quis a carui.
diuiliis iusticiarijs
ad diuila loca ead' die co
p'ndi submonitionem recep
it. ad sup'ons curia d'.
accede. q' eu' p' suas patres
lias de defu' illi diei p'nt
excusare. a q'relam ipam
ad aliu' tim face' p'rogari.
et h' semel potest si excusa
to per eund'. de dilatoe p'
no iustio nune.
alicui' tre sit assigna
ta. a tra per nune ul' plu
maz. sup'abundantiam
fuit occultata. iustio a tra
q'rela ad aliu' tim fut' pro
gande. cu' nune ul' pluims
q'scriptis tra fuit detecta.
de dilatoe p' p'sonia.
quis at' in p'sonia
defent' fuit no tene
bi unde querelis feodali
bi quousq' a carce fuit
libatus. si ad aliu' cōpete
tem tim debent sue q'rele
p'rogari. excepta tm octo

de feodamento feodum suu' ee' dicitur. p'ncip'
tm am n' p'ncip' fessit a p'ncip' feodum
a p'ncip' tenent' ad p'ncip' exat' a p'ncip' dicitur.

ne illa pro q' tenet carce
ratus. Omis at' illi qui
secuti sunt de feloniam post
q' redacti sunt ad p'so
niam. hanc dilatoem re
portabunt. siue in p'sonia
fuit redacti. siue traditi
custodiendi. Secutores
at' eoz' ad morte duello
uadiato hanc dilatoem
reportabunt. De p'sonia a
rex ludovic' constituit q'
nullis in p'sonia mittet. a c.
sic p'tinet in sua p'statu
one. **de excusate p' iusticia**
quis a hunc cu' cio
submonitionem n
rendendi de sua hereditate
ad h'nozem tim q' ad spa
ciu. xv. diebus. ipam q'rela
a tim respondendi usq' ad
xv. diebus. spaciu' p'rahi
ad mui oportebit. de di
latate p' uocatoe garanti.
Occamium a garanti
ratione p'rogat q're
lax. Dupli at' potest ga
ranti uocari. Aut tanq'
defensoz q' feodu garan
tizare teneat. Aut tanq'
antenas feodi ad q' eius

de feodamento feodum suu' ee' dicitur. p'ncip'
tm am n' p'ncip' fessit a p'ncip' feodum
a p'ncip' tenent' ad p'ncip' exat' a p'ncip' dicitur.

proineat actio principalis.
Et sciend' q' querelac'
de feodo p' garantu' defen
sorem potest querela' pro
trahere quousq' ad curiam
accesserit p'nsurus.

Vocato aut' garanto d'z
dies h'ndi ei in curia co
petens assignari. et aduo
cans d'z int'm garantum
requirere ut cu' ipso ad curi
am accedat ipm' garann
zatur' die s' assignato. et
si h'c no' potit d'z ad iusti
ciarum recurrere. ut eum
ad diem submo'm faciat
assignata. du' cu' diei assi
gnato h'eat dies spaciū
et easde' dilato'es h'c
garant' potit. q's aduocat'
haberet principalis.

Et no'nd' q' garantus
alium potest uocare garan
tu' et potest h'c uocato fieri
usq' ad t'au'. Terc' at' gara
tus q'ru' no' potest uocare
s' ipm' op'rtet q'relam de
fende' ul' alijs defensione
dimittit. q'm si defendere
nolunt. feodu' p's contra
obtinabit. et q'relatus ex

cambiu' et h' idē intellige
du' q' de p'genitor' excom
batione.

Et sciend' q' sic querela
tus no' tenet p'nde de feo
do ex antecessorib' ad eum
denoluto in absentia p'ri
mogeniti sui. s'it nec q'
rulos in absentia p'geni
ti si de feodo p'mogenitu' h'e
at quod requirit. nullate
nus p'ndebit. Easde' et
dilato'es potit h'c q'ru'us.
q's querelac' si querelam
noluit progare.

Nond' et est q' si a's uocet
ad garantu'. et a p'te adu
sa denegat. p' inquisitio
ne declarand' q' uiri de
illo feodo de quo uocatur
ad garantu' sit garanta
zato'. ul' no'. quod si p' in
quisitio'em declarat q' sit
garant'. garantzandi
retinebit potestate et em
dabit p's adu'sa. Si uo' de
claratu' fuit ipm' no' ee
garantu'. pro garanto re
cipi no' potit. s' emdabit
q' eu' uocauit ad garantu'.
Postq' at' si garantzatio

nem recepit. ad ipm' incom
bit defensio feodi garanti
zandi. et eque potest defen
de' sic ille qui eu' uocauit
ad garantu'. cu' si luctu
bitur ad exambiu' tene
bitur de eodem. **Quia di
stincto. de iniuria.**

Iniuria e' actio leso
iure indebite alicui
irrogata. ex q' p'tentio'es si
gle' oriuntur tanq' ex eod'
fonte riuuli defluentes.

Ois ei p'tentio p'icatur.
aut ex iniuria alicui in
sui p'sonam irrogata. aut
in ipius possessionem.

Vnde p'tentio'ni q'dam p'
p'sonal' d'z. q'da' p'ssonal'.

Personal' at' dupli' fit.
aut p' f'cin aut p' d'cin. p'
f'cin. q'm ex p'ulsionē ali
cui illata p'tentio' genat.
per d'cin. q'm ex p'ulao' il
lato alicui p'tentio' p'mouet.

Contentio' p'ssonal' du
plex e'. fit at' ex p'ssione
mobili. aut ex p'ssione i
mobili. Ex p'ssione mo
bili fit q'm p'tentio' actio'e
catalli ul' p'ssionis mobi

lis excitat'. Ex p'ssione i
mobili fit q'm contentio
actio'e alicui' feodi inter
alijs uentilat'. Ex h'ys
in. riuul' os alie p'tentio'es
oriunt'. Vn' p' q' cu' isti
in. p'cedant ab iniuria.
q' ipa' mat' e' p'tentionum
singl'az. de q'bz in scda' p'
te hui' opis cu' de q'relis
tractab' plen' exequimur.

Us est de iniuria et molestia.

Iniuria alicui uole
ter irrogata. ledens pacē
p'rie et p'ncipis dignitate'.
Cu' eni' ad p'ncipe' p'tine
at sub pacis t'nsquillitate
p'lin s' regē subrogatu'.
ad ipm' p'tinet pacis fia
ctores corrigē uolentos.

Vnde no'nd' q' si q's aliu'
a p'ssione sua feodali per
uim illata expulerit. ad
iusticiariu' p'tinet sup' h'
inq'rere. du' cu' illa uolen
tia infra annu' fuit. perpe
trata. et restitutio'em d'z fa
ce' si tali' spoliato. et sili
de alijs uolentijs agend'
e' in quib' iure p'ictu' no'
incombit. Nullus ei inq'

litē ad uirē ul' mībroz
pictū tenet sustine. n e
am exp̄sse se obtulerit
expectare. *de alijs iurys
q sine uolētia p̄tū de e.c.*

*De alijs at̄ de laicis l'
spoliatoibz. s. q̄ sū uolē
tia p̄tūtur. agend' ē
scdm legem de laicis in
fecdis. et in mobilibz. scd'
leges de eisdē institutas.
qd̄ clarescet plen' i seq̄a.
de curia laicali et placita
tonibz. et de casibz de quibz
iusticia ad p̄ncipē p̄tinet.*

Quoniam itaqz contentio
nes ex iuria pro
creant que p iudiciū corā
iusticiario debent i curia
fieri. de curia p̄sequenti
agendum est.

Laical itaqz curia ē con
gregatio eoz certo loco
et die assignata p quos
iur' ē s' querelam p̄ten
tois placitābz exhibend.

Placitatores siquid dñr
qui in placitis corā iusti
ciario q̄relam deducit.

Nōd ḡ est q̄ ad q̄relar
tiam exigit q̄ iusticia

rūis sit p̄sens. q̄ quod i
iudicium fuit in q̄rela
faciat obseruari. et q̄ iu
diciarij iustit. p quos de
p̄positis et p̄sens in curia
iudiciū p̄ferat. et q̄ plaa
tatores querelam dedu
cant coram ip̄is

Cert' ē locus et certa die
d' placitatoribz assignari
p submonitiōem p̄us f̄cā.
querimonia iam recepta.
et p̄legis h̄tis de ea p̄legda.

Sciend' tñ ē q̄ p̄ncip̄s nōr.
p̄ncipali h̄t curia tenē
de oibz iurys q̄ ad suā
p̄tinent dignitatē. ut de
moneta. et focagio. et h̄i.
et placitis sp̄ade. et de oī
bz alijs rebz ad laicalem
curiam p̄tinentibz de q̄bz
q̄rimonia delata fuit ad
eundē tam in simplicibz
q̄ in criminalibz leuibz
et grossis querelis.

Si quis tñ curia suam
requirerit ab eod' qui eā
h̄t debeat ei reddenda ē.

Habet et dñr nōr. curia
p̄ncipali de oibz iurys
s' illas mobilibz unde

et immobilibz. finon et p̄lo
nabz. et oīm eoz q̄ tenet
de eod' et de oībz iurys
p̄sonalibz balliuoz et ser
uientū. et eoz attornatorz

Habet et curiam de oī pla
cito sp̄ade. ut de robys. m̄l
tricijs. hominadys. t̄rengul
fractis. inquis assultato
ribz. recognitiōibz. et m̄q̄lin
onibz. et h̄i que ad placitū
sp̄ade p̄tinent euidenter.

Exceptis tñ illis quibz p̄n
cip̄s nōr. de h̄i h̄ndis pla
citis curia p̄cesserit. p̄ut
p iuramentū ul' p p̄scri
ptiōem diuturnā est appa
rens. ul' per longā possō
nem q̄ facit p̄scriptiōem.
ul' per exambiatōem. ul'
per rōnem aliā euidentē.

Militēs at̄ ac lib̄s tenen
tes qui h̄nt comitat' uel
lanonias. ul' dignitates
alias feudales. ul' feoda lo
rice. ul' francas s'iantias
ul' alia franca feoda. ac li
bera. h̄nt curias de suis
residenabz in simplicibz
q̄relis leuibz et grossis i
mobilū. et hereditariū. et de

latocimo. licet p duellum
h̄ant terminari.

Antenati et h̄nt curias de
postnatis in tribz tñ casibz.
ut de maleficio ul' qui
cio eid' illato. ul' uxori sue.
ul' eius filio p̄genito. Istis
tribz casibz tenent postna
ti in p̄genitorz curijs sū
de. et de laicis h̄nt eundē.

Om̄s t̄ feoda pure eē te
nentes suas h̄nt curias
in suis tenentibz de eisdē.

Si quis at̄ feoda sub di
uisorz dñio p̄stituta dñoz.
p unū testem et unū duel
lū impenerit q̄t aliquē
p̄ncip̄is ē de h̄i curiam
h̄t. cū nēnt dñoz i tota
cā p̄tentiōis h̄at potestātē.

Cū enī una sit q̄rela. p
unam legem h̄t terminari.

Una ē d' q̄rela q̄m per
unū testem et unū duellū
ut querul' uisus unū q̄re
latū agit unū sp̄ci. una
ē d' querela. cū sit de feo
do tñ. ul' mobili. et h̄i.

Insup at̄ sciend' ē q̄ nlls
tenens feodū suū p uile
sūciū potest h̄t curiam

*Sciendum est qd
hec placita ad eandem
curiam p̄tinet. Vnde
homagium siue t̄la
fuit siue quod h̄ng
dicitur mundum
dicit. siue p̄lam
placitū et iusticia h̄
p̄lam et forstana p
h̄us dñs siue. aut
eoz quibz antecesso
res eoz. ut ip̄e illd
dederunt. Om̄iter
de abstione medicor
uel fractura. Om̄i
liter de rebz p̄nū a
blatis uolentibz. quod
vōla uolap dicitur.
Om̄iter de uastu per
uimficio. Om̄iter de
rapin. Vnde de femina
p̄nū stupra. Om̄iter
de incendio. id est de
dñibz ut p̄genit com
bustis. Om̄iter de assultu
ex capite de veni odi
o. Om̄iter de assultu q̄
m̄ p̄ncip̄s dñi. Om̄i
liter de assultu ad cur
ruam. Om̄iter de as
sultu in via regia que
dicit de ciuitate ad ci
uitatem uel castellum regium. Om̄iter de assultu in tēne ad ci
uitatem regis. Om̄iter de assultu dñi coram iusticiario regis. Et
m̄lter de iusticia de exheredatōe. uel de moneta ad p̄lūm dñi
p̄tinet. hec autem supradicta fuerunt generalia p totam nōr
maniam. nisi p̄lūmmod in marchis ubi moneta non ē
fuit.*

sup tenentes de eod. ut loz
dary. et siuentes ad sacri
et somam. et alij q uilia
debent suicia. uidelz copo
stui educē. femi face. tras

Dux noz. curia de cla
more illo qui uulgarit dī
larou. et ad ipm pānet i
quisito de eod. uidelz utri
iusta cā ul' sū cā fuerit
exclamatum

Non enī dī exclamari nī
in discrimine cūmōso. l'
ad latrone. homiadui. ro
biam. ul' aliquo hī iūi
nente piclo. ut si quis ar
repto gladio uruat i alui
furbunde. Qui ei sine i
minente piclo hī clamo
rem extulerit. pīnapi
dī emendare.

Et si clamor hī negatus
fuit. pīnceps per pīnq
ores et eos qui eū audierit
māgere pōit. utriū illi q
negant clamorē se audis
se. illi audierint. et si ex
hī suicti fūint. cūdabūt.
Si uō māsito m nō scire

redacta fūint. accusati sup
hī pōiunt destrahare. et hī
quis culpabil' inuent' fūint
q iuria nō pōssit pī q
talīs clamor clamari de
beat. gūit dī cūdare. nō
tū pī hoc carci est manā
pandus. si sufficiēnt ple
gios dedit de emenda. Nec
ē quisq' si de tali clamore
fūint accusat' pī hī debet
carci mancipari. nī male
fēm grande de plaga et sā
guine ul' alia grandi le
sura sub latenti sit appēs.
et si ē appareat malefēm.
et accusat' sup hī māsito
nē utri de imposito s' ar
mine sit culpabil'. se offāt
sustine. nō dī psoniam
subintrare. cū satis eūde
ter ostendat se sī hī inaccē.

Ad hūc at clamorē onīs
debent exire. q illi audie
runt. et si maleficiū mte
ul' mībroz piclosū mde
runt. ul' latroniū pī qd'
malefēm penā debet repō
tare amissionis mte uel
mībroz. ipm debent reti
ne. ul' clamorē post ipm

malesce supradm. Ali' ei
tenentur pīnapi cūdare.
ul' destrahare q clamorē
nō audierint supradm.
si sup hī fūint accusati.

Si at malefēm detinue
runt. cū iusticiario reddere
tenebunt. nec cū apud se
hī pī imminens piclin. nī
p unā noctem pōit detine.

Omīs at quos iusticiari
requiserit s' ad malefēm
res hī pseruandos. ul' ad
eos ad carcem deducendos.
auxiliū impari in uilla
in q sunt residentes. per
unā noctem et p unū diē
eos deducendo ad carcem
debent subsidii pīn cor
poris ul' sufficientis pro
pīs exilē. et hī placatum
spade dī. eo q in hī quere
lis malefēres spade et ar
mis sūt repmendi. uidis
q et caribz mancipandi.
et dīr querele criminose
q's uite ul' mībroz sequi
tur dampnamentum.

Alie at querele simplices
dīr eo q simplici pena
qī unge molliat delinq

tes in eis corrigantur.

In sup at nōnd est q qdā
curia in placitis. quedam
in assia. quedā in scaca
no celebratur.

In placitis at inaccōmi
talibz tenet curia de sim
plicibz querelis. de defābz
assiaz cūdandis et oīo
de oībz querelis q. x. spa
cū dīr dignosunt reti
ne. dū tū ad sue finem t
minatois nō ducantur.

Nulla ei querela potest
sūt cūinari. nī in assia.
ul' scacario. ul' pīsentia
pīncipis. vñ recordatōem
sue cīationis ualeat repō
tare. **de firmitate assie.**

Assia at est curia in
qua quod fēm ē in
iure firmitatē dī perpetu
am retine. quod enī fēm
ē in placitis si negatum
fuit p destrahatōem pe
nit' pōit uritari. quod at
fēm ē in assia nullam des
trahatōem sustinebit. hī
p recordatōem assie fir
mitatis sue perpetuū pa
pīet fulamentū. et hī. xl.

diez spacium dī adimplere.
De dignitate scacarii.
Scacarii at dī cōgre-
gato in curia iusti-
ciariorū supior ad quos
pānet de lallius et alijs
iunioribz iusticiarijs era-
ta corrigē. nūq̄ discrete
in assisibz iudicata reuo-
care. et quibzlibz tanq̄ ex
ore principis iusticie red-
de plenitudine iudicare.
et eius uia penit̄ obser-
uare. male alienata reuo-
care. et tanq̄ eius ocl̄s
circūspice que ad ei pā-
nent honestate. Quid
in hac curia per sollempne
iudiciū fr̄m fuit. iun-
olabiliter dī obseruari.
Sollempne at iudiciū ē.
quod auditis opinionibz
singlorū ab oibz in pleno
scacario concordat. Cui
tū si aliq̄ contradixit. dū
tū opiones eorū cta rōne
fūnt infirmate. p̄ nullis
in iudicio debet reputari.
Qm̄ ad cōmnatōem q̄re-
larū ad qm̄ iura et leges
et consuetudines tendūt cri-

git. q̄ querulus et quere-
latus querelam deducit
in curia. sc̄a p̄us q̄rimo-
nia et datus plegijs de ea
p̄sequenda. de eis. et p̄mo de
querimonia iudendū est.

Nōndū de q̄rimonia.

Non dī q̄ q̄rimonia si-
ne clamorē et ostensio iusti-
ciario p̄quendo iniurie ir-
rogate. ut sup̄ h̄ in curia
passo iniuriam iusticia tri-
buatur.

Iusticiarij at clamores
seu q̄rimonia possūt re-
cipere. et diem placitandi
assignare. et de eisdē plegi-
os recipere p̄sequendis **de q̄rimo.**

Querulus at dī p̄lo-
na q̄ exponit et que-
rendo iusticiario q̄rimo-
niam de s̄ iniuria irroga-
ta. Iste sine defectu aliquo
p̄sequi tenet querimonia
a se iusticiario demōstrā.

**Nōndū ē q̄ si in p̄secu-
tione q̄rele ul' q̄rimonie
in curia deficiens fuit q̄-
rulus ad diē s̄ assigna-
tam. ei ad iudiciū p̄p̄s.
si diei assignatōe recedē-**

di a curia dī licentiā ob-
tine. Qm̄ ei ius requirit
de iniuria s̄ irrogata. si
curia nō cōpareat ius su-
um p̄secutur. uidet q̄ sto-
lida q̄rimonia extant.

Si at q̄rimonia de feodo
sc̄a fuit laicali. iustione
de eo sustentata. si q̄rul'
postea deficiens fuit de q̄
querimonia sua p̄sequenda.
audiri nō dī decet in q̄-
rimonia si h̄ uentilata. et
si querelatus in tali casu
deficit. saluam annuatē
tenet feodi demonstrati.
quod plenius ai de q̄relis
tractabi elucebit. **de que-**

Querelat at dī **relato.**
Persona de q̄ ostendi-
tur querimonia iusticia-
rio. ut si h̄ ius exhibeat
p̄ur dī. de quo plegij reci-
piendi sūt. et dies eidē ad
prima placata si x. diez
spacium obtinuit assigna-
ta. ul' ad assis. prout q̄-
rimonia. siue deducta in
ea actō. postulabit. **de**

Plegij at **plegij**
p̄ur p̄sone q̄ se obli-

gant ad h̄ ad quod q̄ eos
iustit̄ tenelatur.

Plegior at quida sūt si-
plices. quidam debiti re-
tinentes.

Plegiano at simplex q̄
hic in hac forma. Ego ple-
gio. **A.** q̄ reddet. **B.** decem
solidos ad natale.

In hac plegiatōe nōndū ē
q̄ mortuo plegio. mortu-
plegiatō. q̄ simplex ple-
giatio nō transit i heredes.

**Nōndū ē q̄ de simplici
plegiatōe nemo ducatur
ad legem apparentē. h̄ ad
definitā simpliciē. n̄ per
instrum̄ta aliqua ip̄a ple-
giatio ualeat demonstri.
ul' recordatio assise in q̄
sc̄a fuit euidēt.**

**Nōndū ē q̄ in simplici
plegiatōe de stando iuri
mortuo plegiato. plegij
absoluntur. et ē plegia-
tio idē qd' fideiussio. Qm̄
cui aliq̄ plegiat de ip̄o fa-
cit credere q̄ plegiatōem
adimplebit.**

**Nōndū ē est q̄ plegi in
curia inuent' facti tenet.**

uel negare plegiatōem. si
p̄fessus fuit se plegiū ex-
tisse. debitū uadiabit. et
cū lēbit illud reddendi
hōdi debitōrem in curia
sup̄ h̄ qd̄ ius fuit effārū.

Si autē debitōr ad aī ap-
paruit dicens se debitū
dē. illud p̄soluat. ul' nā-
ta eius debitū ualentia.
pro plegio tradantur.

Si autē non hūerit unde de-
bitū p̄solui ualeat. plegi
p̄soluat totū ul' residuū
qd̄ debitōr p̄soluit nō pōt.
ul' eius nanta tradantur
pro debito.

Unde nōnd' q' nulls nanta
ul' uadia p debito s̄ tradi-
ta uadiato tenet custodi-
re ul' spaciū. x. dierū.
s̄ n̄ intm exuadiata fu-
erint. p̄ p̄ceptū iusticia-
ri coram hōibz fidedig-
nis ea d̄ uende. adeo be-
net ea fide ac si sua cēnt.
et ex eoz p̄io suū retine
debitū. et residuū eid̄ red-
dē pro q' ei ead̄ tradant.
Et h̄ intelligend' ē de oī-
bz rebz alijs pro alicuius

debito uenditōi expōitis.

Sciend' ē est q' si debitōr
negauit se aliq' plegiū
fecisse. et ip̄e negat plegi-
atōem iam p̄soluit. ip̄e
debitōr p̄ simplice legem
se pōt destrahare. dum
tū recognitō ul' fortior
lex non obuiat.

Et nōnd' ē q' oīs homagi-
ati dñm suū debent ple-
giare et tenent de debitis
suis. ita tū q' nulls tenet
ul' maiore q̄ntitate red-
dit' ul' faisanaz q̄s ei
d̄ p unū annū. ip̄m ple-
giare. persona et eius
plegiare tenent si fuit
imprisonata. et ip̄m et
i suis q̄relis psequendi
et defendendis et de stan-
do unū. et de ciuidis. et nā-
ma sua si capta fūnt
plegiare. et h̄ intelligend'
ē si presentes fūnt ubi
ip̄m necessitas compu-
lerit plegios exhibē.

Residentes nō hōies per
uicecomitatū et in assisi
is uicecomitat' dñm suū
plegiare tenent. ad

expensas tū ei. et ip̄e eos
indempnes s̄ h̄ reddē te-
neb. et si eos murrere
de plegiatōe p̄miserit. n̄
tenebunt ip̄m ultius
plegiare. quousq' s̄ alia
plegiatōe et dāpnis. et de
p̄ditis. satisfāci fuerit
euidenter.

Plegiatō at dī debitū
retinere. q̄n plegiū d̄s
de debito aliquo ita se co-
stituit. q' se de eod̄ obli-
gat redditōrem. ita q' de
eo plegi est et debitōr. h̄
at a debito. q' plegiat
iam resolut. Vñ nōnd'
ē q' q̄n morit' ei h̄edes a
debito nō solunt. s̄ reddē
tenent. Debitū ei iam tū
it in eund. eo q' se debitōr
sup̄ h̄c constituit.

Per accidens at d̄s debi-
tōr est et p̄stituit. cū h̄edi-
tas ul' mobile ad ip̄m de-
uenit ex successione ali-
cui per quod ei debitū
soluit teneat. ut filius cu
i deuenit p̄is h̄ditas. l'
erectores. ul' aliq' ad q̄s
deuenit catalla mortuoz

ul' quicūq' recipit sup̄ se
alicuius negotia. ul' h̄i p̄ci-
rare. et h̄i plegi n̄ submo-
niā fūnt ad certū locum
et certū diē. nō tenentur
de debito rēde. ut debito-
res tū sup̄ius dixim'. s̄
lēbunt tū negandi uel
cognoscendi debitū p̄te-
tem. et h̄i in simplici que-
rela debitū ab ip̄is p̄nac-
tū nō fūnt non poterunt
destrahare. Nullus ei ali-
cui f̄m potest destrahare.
s̄ q̄rulus debitū suū
plabit se tercio unatoz
destrahare tū pōt se ple-
giū nō fuisse. n̄ munū
ta ul' recordatō p̄tendant.
Si aliq' se plegios p̄stue-
runt de toto ulla alicui e-
oz tūmata q̄ntitate. et
aliqs eoz decellerit. ul' ei
mopia exausauit. ei d̄f̄m
aliq' debent adimplere.

Si at in causis p̄sonalibz
quicūq' plegiū p̄stauit. ut
s̄al; q' maleficiū nō mife-
ret alicui. plegi leso d̄ sa-
tisface et tenetur. ul' plegia-
tū h̄c. qui maleficiū

Eundem ul' defendat. **de submo**
submonito et **in toib;**
citato fca alicui ad
certos ficos tam loci q' te
poris assignata.

Et nōnd' q' scdm diuifi
tatem cāz diuerse sunt
submonitōes. Quedā enī
submonitō fit ut as de hē
ditate ad diem rēdeat
assignata. et h' ad minus
xv. diez spaciū d' p'ne.
et d' si p' iusticiariū atto
natū exp'la q'rimonia
pas adūse. Omis ei submo
nitōes q' fiūt ad rēdend'
in curia. h'nt si p' iustia
ariū attoznati. nec ab
alio sūt admittende. Que
dam ei submonitōes fiūt
ad reddendos reddit' ul' ser
uicia siue debita dñoz. et
h'c ad min' nocte p'cedere
debent fieri. n' cause ita
subito emiserint. q' mora
incomodū reportaret.

Sciend' q' barones sub
monendi sūt p' balliū
ul' iurcomitē. ul' s' iuen
tem spade principalem i
presentia. iij. militū ad

min' ex quoz testimonio
submonitō roboret. Non
ei ducendi sūt ad desian
tiam si desunt. si ex testi
monio assistentū d' sub
monitō recordari. Indecē
ei eēt iuros tante autori
tatis ex desib; suis ad le
gem desistūne p'nuare.

Nōnd' q' submonitō
nes qm' fiunt senescall'
ul' p'positis ut dños suoz
h'ant ad tū. q's si non
h'uerint. ipi emendare debēt
ul' desistūne. Si at' di
xint dñs suis submonu
tōes s' fcas reculisse. dñi
emendabūt l' desistūnabūt
contra ipsos.

Nōnd' q' est q' oīs submo
nitō ad certam psonam
hōis submonendi d' desit.
si inueniri nō potest. ad
senescallum ul' p'positum
suū fiat submonitō. Si
at' nec p'positū nec senescal
lū h'uerit. ad p'pū domi
ciliū recurrēd' ē. et ad e
os qui ibi inuenti fiūt.
d' submonitō fieri.

Si at' submonend' nec re

sidentiam h'uerit. nec i' bal
liua fiūt. dñi tñ fiūt i' p
micia. p' hās balliū ad
balliū directas in cuius
balliua residens fiūt d'
q'rilus requirere. ut eius
adūlarū faciat submoni.
et submonitōem frām per
eiusdē balliū hās qui ei
fecit submoni. d' ad curiā
reportare. Si q'relat' in p
micia nō fiūt. d' in ecclā
dñica die ul' alia sollemp
nitate in audientia sin
glor' euocari. ut ad assia
p'eat de exp'ita q'rimo
nia rēnsū. ul' ad aliquē
tū. xl. diez spaciū repo
tantiem.

Si at' alicui fiat submo
nitō de sūcio qd' n' debeat.
tal' submonitō nō ē adm
tenda. Oīs aut' submonitō
fca ad rēdend' in curia d'
admitti. dñi tñ tali loco cu
ria teneat. in quo submo
nit' debeat rēde. Non ei
si quis dñs diuisa feoda h'
at potest hōies suos sub
monē de uno feodo ad rē
dend' in alio. nec ē hōies

suos ducē de querelis ad re
motiorē curiam q' ad eam
in qua querela siue de ma
mo terminantur.

Submonitōes at' de sūci
o faciendo p' quencūq' de
familia dñi possūt fi. et
fili' de redditu reddendo. **de**

Estes at' in **testib;**
laicali curia dñi q'
actoris p'positū testant'
in h' uia. h'c iudi et audi
m. et quod curia elganda
iūt. si h' facē sūm parat'.

Nōnd' siquid' q' nemo
in querela sua p' teste rea
piend' ē. nec ei h'edes. n' p
cipes q'rele. et h' intelligē
dū ē tam ex pte actoris q'
ex parte defensoris.

Oīs at' qui p'urio ul' le
sione fidei sūt infames
ab h' ē sūt repellendi. et
oīs illi q' in duello succubu
erūt. Omis ē extōicati ab
oī addē in laicali curia
tam p' se q' pro alijs repel
lendi sūt. et oīs audientia
ipsis exigentib; in curia d'
negari. tñ rēde tenent'
si quis cont' eos agē uo

lunt. Non ei debent comod
ex sua malicia reportare.

Testui at alij offerunt el
gardii curie sustine. alij
offerunt plare ad elgar
dii curie. ut in grossis q
rehs in quibz duellu hnt
iudicari. Ois at ppositio
fca in curia ad diem cia
tam sui teste irrita decuit
et manus. Non ei opus e
testibz. donec dies sint al
signat. *de placitatoribz.*

Placitatores at dnt
qui qrelam deducit
in curia. tam qrelando q
rendendo. *de prolocutore.*

Prolocutor at di q
quis pro se institu
it ad loquend. cui ulla id
pondus debent hnt. ac si
ex ore attornantis pressis
sent. nec ai instituit sint
ad loqund. ille pro quo in
stituit eius deis potit co
trane. q pro ipo pnuicia
int institutce pmanete.
cu ipm destituere. et aliu
instituere potit cu uoluit.
duos em placitatores inli
mul habere non licet.

Si quis at sic instituat p
locutorem suu. Iste di loq
pro me cont talem ipm
audiatis. et cu pro me po
sint quod iuxta ipm ga
rantizabo. Ipse di iusticia
rius audire. et ipso audito
di mquire ab institutore
utru pro ipo ptulerit q
dicta sunt. Si at garan
tizet ulla prolocutoris ia
prolata. no potit contine.
Si at dicit q aliq protu
lit que ei no iuxta. nec
de illis ipm garantizat.
prolocutor emdabit. et sup
garantizans i cia procedet.

Qui uo punde prolocutore
instituit. instituat in hac
forma. Nullus ei puid
di in dicendis. si in deis
si expedient. statim se ga
rantum. *de attornato.*

Attornat at q cora
iusticiario in scaca
rio ul in allis hntibz re
cordatcem ab aliq attor
nat est ad ius suum p
legnd. ul defendendui. et
di in eod statu de qrela
reapri. in q est q attornat

et qn attornat. no hnt au
diri. si plens sit qui attor
nauit. nec e di audiri. n
in qrela de q e attornatus.

Solent at attornatos fa
ce in absentia aduclanoy.
qd no di de iure fi. n cora
dno rege. cui solius testio
nui suffiat ad recordatio
nem faciendam. Cu ei cu
ria pabz equalit se debeat
hie. statim unu pas in
absentia alius. no di p
mutare. Cu ei attornato
in curia si heat. q recorda
toem ualeat reportare. si
in absentia pas aducl fa
cta sunt. ei puto affirma
bitur. mun iuste. Non e
ni si obtinuit q attorna
ti. recordatcem laet. ul po
tit attornatois ei copiam
postulare. cu nec plens
fuit. nec plonas nouit co
ram quibz fuit attornat.
per luras et patentes do
regis lectas in allisia re
cordatcem hnt. plente p
te aducl potest attorna
tus fi. cu ex hac attorna
toe possit recordato habi.

*De uisionibz uidelz feodi. la
goris. melnigun. hois mo
ai et uirginis deflorate.*

Sciend at q diuilest
uisiones. Est ei que
dam uisio feodi. Quedam
langundi. Queda male
fici illati. Quedam hois
interfa. Quedam uirgi
nis deflorate.

Uisio at feodi e inspecto
feodi in curia requisita.
et ad etiam diem assigna
ta. q scdm diuclat qrelas
diuclimode hnt sustineri.

In qrela ei de hereditate
p duellu impetita. ul p
stabiliam defendenda. et
oio in oibz querel in qb
uis hereditariu matiam
retinet qrelaz. per. m.
mulites no suspectos. et
p. xij. hoies legales debz
uisio sustineri.

In nomis at de illius
et oio in eis querel que
p mod noue deducunt
de illius. sine mulibz
p. xij. legales hoies de
uiceto potest uisio su
stineri. nec tñ nocet ad ea

milites interesse. si ex faci
li ad h. possint applicari.
Visio at langoris unan
di p. m. milites et iusticia
arii d. iusticiarii uocata p
te adula eta die et certo
loco in q. uidet exomato
res ipm infirmari p. uile
rit. et p. h. ad h. ps adu
sa uocanda. et ut si langu
dus se langore unasse
negauit. p. uisores reco
datem hie ualeat emi
dent. et h. in faciente si
uisiones de mltro. h. mu
adio et mehaiguo. et oio
plagaz p. uolentia illataz.
Sciend. cu. est q. si aliq.
uulnatus plagam sua
in hac forma no. monst
uit. ex ea sequela neqa
e no. pot. deducere.
Si. et. as. interfect. tradit
fuit sepulture. et h. modo
uuln. no. fuit. sequela de
eo deduc. no. pot. et si iu
sticiario no. fuit demon
strat. anq. sit sepulture
quidat. omis qui ad h. p
sentes affiunt. emda
pecuniaria debet puniri.

Si at tali ocione aliqui
fuit accusati negantes
se ad h. interfuisse. p. m. q.
fitem d. declarari. quod
si in no. scire redacti fuit.
si a iusticiario uicinis si
h. fuit accusati. p. desist
natem se ex h. p. h. libere.
Visio uirgis deflorate per
u. mulieres uiduas uel
maritatas fidedignas d.
fieri. p. q. si nece fuit de
deflorate uicinas recorder.
Incipit scda ps hui libri.
De querelis et legibus.

Ost. predca at
de querel. age
d. et legib. p.
q. s. ipe querela
habent terminari.
Sciend. g. q. qrela est
tentio m. querulu. et q.
relatum cora. iusticiario
ad assignatu. cum uenti
lata. Quaz. quedam sunt p
sonales. Quedam uo. rea
les. inter quas de perso
nalib. primo agend. est.
Est g. psonalis qrela co
tentio m. querulu. et qre
latu. uentilata ex iuria

in alicui psonam irrogata.
Haz. at querelaz. quedam
sunt per frim. quedam per
dm. et de eis que p. frim
sunt. primo agend. est.
Sciend. g. q. querela per
sonal. de frim. procreata. fit
ex uolentia in psonam
alicui p. acti irrogata. ut
pruisiones. et uulnates. etc.
Haz. at quedam est sim
plex. quedam criminalis.
Simplex at. p. simplicem
legem h. crimari. Crim
nal. at. q. que p. legem ap
pentem deducit ab adulis.
et ideo criminalis d. q. ex ca
li crimine h. q. q. mo
tis ul. m. b. o. z. sequit. cap
namentum.
Hui. at. querela criminal.
diuile sunt sps. scdm. qd.
ex eis diuile sequela dedu
cunt. que ex diuersis ma
leficiis oriuntur.
Est ei quedam qrela de
mltro. Quedam de homi
cidio. Queda de mehaiguo.
Queda de treuga facta.
Queda de uirgis deflo
ra. Queda de robria et assal

tu. Quedam de assaltn ca
ruce. Queda de assaltn in
domo. ul. p. s. one assaltn.
Queda at. h. de p. d. t. e.
h. quas p. mo. de mltro
agend. et quom. et sub q.
forma uboz. sequela de
mltro deduc. debeat p. t. b.
ab adulis. Et h. i. sequela
os de felomia nuncupat.
De sequela de mltro.
Sequela at. de mltro
facienda. et in hac fo.
p. querit. de. T. q. p. rem su
um nequit in pace d. n. re
gis multrunt. qd. parat.
e. probare. et face. ei. recog
noscere una hora diei. T.
at. h. denegar. ubo. ad. ubi
et offert. uadui. ad. defen
dend. p. mo. capiend. et
uadui. defensoris. et postea
uadui. appellatoris. et de
lege deducenda plegios
debent trad. v. t. p. m.
p. s. o. ma. ducis. et retinen
dus. p. iusticiarii. cu. eis
qd. iustum fuit ad duel
lum d. inueniri. et utriq.
si uoluit. uine p. s. o. n. e. p.
at. co. m. m. t. e. du. cu. lonce

*De la grace
De dieu qui de fin
ce a touz cels qui ces
p. s. o. n. t. d. e. s. u. e. n. o. n. e.
g. a. l. l. i. t. E. u. a. n. o. i. r. d. o. n. s.
f. a. i. s. o. n. t. q. u. e. d. o. m. e. c. a.
e. n. m. r. o. i. e. p. o. u. r. n. o. s.
g. r. a. t. i. e. t. q. u. i. r. e. s. i. n. s. t. o. s.
a. u. s. o. s. p. l. e. p. r. o. u. s. t. e. c. o.
m. u. n. d. e. m. e. r. i. t. a. l. m. e.
n. o. u. s. e. i. s. s. o. n. d. e. s. s. e. n. d. u.
g. r. a. t. i. e. a. t. o. u. z. n. o. s. s. u. g.
g. r. a. t. i. e. t. o. u. t. e. s. m. a. n. e. s. d. e.
g. r. a. t. i. e. t. o. u. z. g. a. g. e. s. d. e. l. i.
t. a. l. l. e. p. l. u. s. o. n. s. m. a. l. i. f. i. c. a.
t. o. u. s. s. e. s. o. n. t. a. u. d. a. c. e. t. a.
u. a. d. a. n. t. d. e. f. a. i. r. e. o. m. n. i. a.
a. u. t. o. s. g. e. s. m. a. l. e. f. i. c. a. s.
a. e. x. a. c. t. p. o. u. r. c. e. q. q. u. i.
i. l. l. e. s. o. n. t. f. a. i. t. c. o. m. m. e.
m. e. t. a. e. n. r. e. p. o. s. t. u. n. e. n.
p. u. e. n. t. e. s. t. i. t. e. c. o. m. m. u. n.
p. t. e. s. t. i. m. o. i. e. s. t. p. o. u. r. c. e. q.
c. e. q. n. o. u. s. e. n. a. n. o. n. e.
f. i. n. t. p. o. u. r. l. e. c. o. m. m. u. n. p. o.
p. t. e. s. t. a. f. a. i. r. n. e. d. o. m. s. t. r.
a. d. m. a. n. u. a. n. t. a. u. s. d. e.
m. e. s. s. i. f. i. c. a. n. o. u. s. a. u. g. u. e.
p. r. o. u. e. n. t. q. l. a. o. n. i. l. a. p. p.
i. n. e. u. i. d. e. n. t. o. m. n. i. a. d. e. n.
a. u. t. e. g. e. s. m. a. l. e. f. i. c. a. l. i.
i. e. a. n. e. x. e. c. e. p. t. e. d. e. q. u. o. r.
p. e. n. e. d. e. m. o. r. t. s. e. d. a. u. s. t.
e. n. s. u. e. n. t. e. e. s. t. i. t. e. f. a. i. t. e. n.
t. r. a. n. s. i. t. o. u. e. n. r. e. p. o. s. t. s. i.
q. a. l. q. u. i. l. a. n. o. n. f. i. n. t.
n. e. n. p. e. u. s. t. e. s. t. i. t. e. c. o. m. m. u. n.
a. u. p. t. e. s. t. i. m. o. i. e. s. o. u. e. n.
a. u. t. e. m. a. n. e. s. o. u. s. s. i. f. i. c. a. n.
m. e. t. M. o. u. s. d. u. i. l. o. n.
q. l. e. n. p. u. s. t. e. n. d. e. f. a. i. t.*

ceste deffense soit nuy
lee ne atempes en ul
cse passe deuant le iu
re de ces leres. de
quex adempment. ou
absolucio soit faicte
ou enqueste afin que
len la puisse mander a
condempni ou absoudre
ne nest nre me en
re a ceste deffense soit
impulse ne atempes
ni cas qui nappartie
indem que se fait fi
st auant. En testimo
de nous qui fin me
tre a ces leres me se
el. donne a pndle
oradi apse la tinte
lan de grace mil.ccc.
et. lxxv.

custodes de ipis huerit: q
eos ita fideliter custodiant:
q uiuos ul' mortuos ad di
em duelli cinnatam red
dant. et ad duelli deducto
nem apparatus h'ant.

Si at eis ul' ab ipis aliq'
uolentia fuit perpetrata
et incriminata: iusticia
rius de officio suo ex hoc
potest inquirere. et prout
fci iura exegunt. hui rei
quictu d: punire. et custo
des si ex h' inuenta sunt
culpabiles. Et qm ipi cu
stodes pena qm custodit
subiuret si p defcm suu de
duello dampnaret. ex an
tiqua consuetudine subire
soleant iudicari. si ab e
oz custodia ita se subtra
xit. q cu iusticiario redde
no ualeant ad diem cia
tam. solet in noz. uisitari.
q datis uadijs ulls i cau
lis criminalibz ex dncis
pulsoma debeat custodiri.

Qui se offant capiones

Ad die ad duellu. de. e. c.
at duelli assignata debet
se pugiles in curia et in

iusticiario se offerre anteq
hora iudici sit cuncta:
apparati in corietis ul' tu
nicis cu scutis et baculis
cornutis armati. prout
notarium eis fuit de pan
no et conio. lana et stupis.

In scutis at ul' baculis ul'
armaturis abiaz non
possint h'ie n lignu. cornu
ul' aliud pcedoz. nec alia
potest h'ie instrumta in
adulanti granandu qm
scutu et baculu. et utqz si
capillos aurel d: h'ie ro
tonde adequatos. Et h' foz
in oi duello d: sollempnit
obseruari. Vngi tn possit
si uoluerint.

Qu at utqz eoz se iusticia
rio obtulerit. p iusticia
riu uerba duelli debent
retrahi. et si forsan alicui
eoz uisu fuit q uba du
elli bene no sunt recorda
ta. ul' alio m q lex fuit
uadiata. recordatorem cu
rie si h' potuit postulare.
et h'ie per eos qui duelli
uadiamento affuerunt. si be
ne sunt reuacti. ad cam

pu inde ducant pugnati.
Quatuor milites eligant
qui campu custodiant et
aliq os sedant i corona.

Bannu regis proclametur
ne qs altantiu si uitam
et inbra in cantu priuat
audacia q alicui pugili
deo ul' fco auxiliu infat
aut guamen. Et si si hoc
as fuit culpabil. in priso
nia ducis ad uoluntatem
suam tenebz carci manci
pat. **Qui iurare debeant**

Post hoc at **capiones. de. e. c.**

pugiles ad campu euoce
tur. et unet pimus defen
sor p uba de duello reata
ta. flexis amlobz genibz
et tenebit se p manu appel
lator a dextris. et defensor
a sinistris. interrogato ab
utroqz et rursu noie quo
denotatur in baptismo.
et utru credat in ptem et
filii et spm scm. et utru
teneat fidem qm sca co
seruat ecclia. Et rursu ab
utroqz q ita. tuc iurabit
in hac forma. Audi ho q
teneo p manu sinistram

qui te. **A.** in baptismo fac
appellare. q ego ptem tui
non mliuui. nec in feloni
a. si deus me adiuuet et sa
croscia. Iurabit et et ali s.
Audi ho que p manu tene
o dextrin. qui te. **A.** in bap
tismo facis appellare. q
de oibz uerbis que iurasti.
te puiasti. si me ds adiu
uet et sacrosca.

Deinde iurabit foras.
et pmi iurabit defensor.
q nec p se nec p aliu in
campo foras fecit affre.
que ei possint ul' debeant
iurare. ul' pti adule nocte
et appellatoz consequent
iurabit similiter.

Exinde at utroqz scutu
et baculu tradant. et m. m.
lites ad campu seruand
electi. sint m. eos qusqz
orauit competent. et lan
num dncis itm reatecur.

Peracta at competent oio
ne. ad metas campi mi
lites se retrahant i. m. pte.

Si at se defensor ul' ad
stillas de nocte in celo ap
parentes potit defendere.

uictorie retinebit unanimi.
Et hec forma in oī duelli
sequela est attendenda.

Hec sane intellecto. q' in
transitu d' si de iuris de q'
b' duellum uadiati sunt
et retractum.

Sciend' tñ q' nulls de ml'
tro potest sequi quib' cta
et cognita signa de mult'
tione sunt declarata. **Q'**

in inq' debeat de ml'tro

Si at de ml'tro fco de e.c.

Nulls sit qui sequelam fa
ciat aut clamorē. si publi
ca infamia aliq' sup' h'c
fecit criminolū. p' iusticia
ariū d' arrestari. et firmiter
carere d' obseruari. usq' ad
diem et annū cū penuria
mēt' et pot' n' interim p'ri
e inq'itatem se offerat susti
ne. Qm si sustine uoluit.
solicitudine iusticiarij d' p'
curare. q' os illi quos de
ml'tro aliqd' scire p'supse
rit. ul' ipius fci aliqui no
ticiam huerint. de quocūq'
loco sunt coram se cta
die faciat conuenire. et h'
subito et inopinante et cā

celata pp' qm eos faciat
submoneri. ne parentes cri
minoli eoz' p'ce ul' p'ecio
corrumpent sacramentum.
et ab eis unoquoq' p' seuo
cato coram iij. militibz
nō suspectis. utrū crimino
sus illud multū fecit. i
quiat diligenter et auditis
d'is eoz' et in scriptis reda
ctis. criminolus coram
eis d' adduci. et ab eo q'ri.
si quē eoz' seonare uoluit
et si sufficiens leonui sup'
aliq' miserit. d'cū ei' p'ro
nullo d' reputari. et a iure
a d' remoueri. et si sufficiens
nō fuit leonui. nichpnu'
ul'ius p'cedat.

Ni urea fci d' p' p'xiij. ho
mines ad iur' legales
et nō suspectos. quos nec
amor nec odiū a urea de
beat amouere. et p' fidelem
sumentem d' submonitō
fieri. q' nec p'ce nec p'cio.
nec amore nec odio corru
pat. qui iures ac p'biq'el
h'ies submoneat quos p'
tit inuenire circa loca et i
locis in quibz fci sunt i

maleficiū quo reus accu
satur. et mli' eos qui fci de
dunt p'cepisse iurare. **Q'**

in inq' debeat de furto

Si nō de robia. de e.c.

furto ul' robia sunt iurea
sustinenda. de locis in q'bz
reus conūsat' fuit. et de q'
bz latrocinia d' perpetrasse
debent submoneri legittimi
iuratores et iurare fcoz' et
iure ei' cognoscentes. et ita
subito debent coram iustici
ario deduci ne p' amicitia
corrumpi ualeant accusari.

Iusticiari' at' secrete secū
assūptis tribz ul' iij. mi
litibz d' sigillatim eos ex
aminare. et de uita et acti
bz accusati. qd' sciūt et q'
credūt diligenter inq'ire.

Auditis at' singlorz' d'is
accusat' adducend' est. et
ab eo q'rend' ē. si q' iura
toz' illoz' uelit seonare.
Oīs iuratores eid' fuit
monstrandi. et si q' legi
time seonauit. d'cū ei' ul'
de eid' nō d' noc. h' a iu
rea d' amoueri. Post h' at'
coram ipis iuratoribz et

alijs in publico quocūq'
d'cū eoz' coram reo d' per
iusticiariū retractari. et p'
iuratores q'fci. q' ita iura
uunt. et si h' fieri d' iudica
um in continentia. et iudi
ciū fciū sū dilatoe adimple
ri. et quod. p' eoz' iuramentū
obseruet. et si aliqui eoz'
se nescientes dixerint. torde
lent apponi iuratores si
possint inueniri. q' p' sacra
mentum. p' eoz' ueritas re
i eluceat inquisite. **de in**

inq'ibz et q' seonari debe

Et aut de inq'is.

Di iuratoribz at' sciend'
ē q' illi iuratores dñi q'
p'ellato in curia corpora
li sacramto ueri tenent
die de querel' put eis a
iusticiario ul' iures eius
gente i cāa sunt in carcani.

Qui at' per sacramentum
iurator' heat p'tento cāa
ri. ad submonitōem iura
toz' p'tentois circumstācie
sunt attendende. uidelz p'
sone adūse. res ipa de qua
agit p'tento. locus. cā. mo
dus. tps. et p' quos iurici

eorum vel amia spales. et no-
torum sanguine uariisq;
partibus. dum tamen suspecto certa
amoris spali fauore hita.
vel affinitatis vel odii. de
ipsis etis rōmb; possint p-
tendi. ad mirandum reci-
pi non debent.

Illi et qui in causa simili sunt
ad unanimi recipi non de-
bent. vel qui sunt querelle p-
ticipes. et illi et per quos que-
rela mouet et defendit. et
illi qui propinquum vel uicini
non sunt rei pte. vel michi
sciunt de quo et ptenio. et
illi quos ipse vel loci demo-
strat querelle uitate igno-
rare. a unanimi repellere de-
bent. et illi oīo qui pūrio
seu falso testimonio nota-
biles sunt et infames. et il-
li et quos etia suspectio in-
tatem pteniois demonstrat
ignorare. Vnde ad unani-
mitatem faciendam piores et p-
iores hōies. et quos publi-
ca fama testatur scire
michi pteniois uitate.
et quos ptes suspectos non h-
ant. itum et submonē.

Simili autem agendum est de illis
qui publice sunt infames
latrociniis. homicidio. seu
incendio. vel alio alia causa
criminali. dum non sit quod eos
super hoc insequatur.

De maleficio tamen uiuorum
non potest si inquisitio nisi
de consensu partis uariis.

Solet autem a multis pcedari.
quod si quis ad mortem alium
appellaret. et defensor inquit
suum pte fore pceda uo-
lunt sustine super h- ipam
de h- et si per eam pūcti
sunt. ptemnetur. Si autem
super hoc inueniuntur finiti
nocuus. libent. Et si in
non scire redacti sunt. ap-
pellator ad duellum recitat.
et h- plimū ad falsas et de-
testabiles querelas repmē-
das. solet a plib; applari.
h- ples h- non uelit si pcedat.
De sequela de mulato.

De mulato autem vel homi-
cidio propinquorum in ge-
ne sequelam faciendi re-
tinet potestatem. Si autem p-
quorum in non etate sunt. vel
etatem tūlegit. alii p-
m-

quorum inter pte in sequela.
vel alius de genere in quod p-
sent oīs parentela.

Si tamen inter ipsos pax fuit
conformata. cum pupillus
ad etatem puenit. sequela
de eod pte reformare. Si
autem lex deducta fuit. et p-
fita. alia lex si h- non pte reformari.

Si autem aliquis de homicidio
o exneus clamore suum
fecit in hac fore. Ego quorum
de. T. qui. R. diuini mei cum
quo etiam in feloniam assul-
tauit. et eū interfecit. et ip-
sū defendendo hanc plagam

et hūc sanguinem in fecit.
ostensis plaga et sangui-
ne coram iudicario et in-
lib; qui hoc ualeant re-
cordare. lex uadianda ē.
alio se defende offente. et
deducenda modo supradco.

Et sic per exneū potest fieri
sequela de homicidio. **De**
sequela assul. plage et rob-

De robia autem sciendum ē
quod clamor faciendus
ē in hac fore. Ego quorum
de. T. qui me in pace dei et
diuini regis assultauit i se-

loniam. et uiderunt me et in
plagam fecit et sanguinem
et abstulit mihi caput in robia.
Vnde me haron oportuit ex-
clamare. alio se defendere
offente si h- uero ad ubi.
Dnimo faciendam et inquisitio
de clamore haron per eos in
quorum uicino fuit excla-
mat. vel qui p-
sentes affi-
erit. Q. si dicant clamo-
rem robie se audisse. tūc
duelli uadia in supradco
sunt recipienda. et h- lex s-
forma pteniois. et p-
tenis
deducenda **De sequela de rob-**

De sequela **ga fracta.**
autem que fit de treuga
fracta sciendum ē quod si non
potest in p-
mis treuga da-
ta fuit in curia ex quod re-
cordat ualeat reportari.

Et sciendum ē quod treuga p-
ut in laicali curia accipi-
t. ē allecurato fca p-
fita si
de corporali. quod nec per se n-
per alium aliquod malum
non inter cui datur.

Si autem post talem allecu-
ratōem d-
queratur s-
Ego quorum de. p. q. me p-

treugam in data in curia
in pace dei et regis in felo
nia assultant et hanc pla
gam et sanguinem in fecit
qm ostendo. Qd patris sui
ei face cognosce una hora
diei. Defensore at h denegante
iubo ad iurum. p
facienda e inquisito de cla
more haron p eos in quoz
memio sunt exclamatus.
ul qui pntes affuerit
fiat lex sub tenore forme
prenotate.

Sciend itaqz q in istis
sequelis uidet de robia et
treuga fracta. si clamor
q d haron p mactem
dignoscatur no fuisse ex
clamat. sequis cadit a se
quela. et fili de treuga n
possit recordari q data fu
erit. appellator cadit a se
quela. **de sequela de tradi**

De traditoe tpe pnap
Dat principis noz. d
si sequela in hac forma.
Ego cui princeps noz. t
didat castri sui custodi
endu qd noz de tali qui
mecum erat ad illud custo

diendu. et ipe pitorie et
nequit de castro p nocte
exiens ei inimicos intro
duxit. ex quo iux potui e
uade. Quod si negare no
luit. patris sui ei face reco
gnosce una hora diei. A
lio at iubo ad uerbu nega
te. uadia recipienda sunt
in supradco et duellu dedu
cendu. du tñ manifestu
sit ipm ab inimicis obtinu.

de sequela de melaignio.

It at sequela de me
laignio p hoem suu
ul sanguineu tali for.

Ego qd noz de tali q melai
gnant in felonia dñm
meu ul sanguineu meu.
et ceta que in sequel supi
sunt expressa. **de sequela**
assaltu et fracta pace.

It at sequela de assal
tu et fracta pace. q
scdm diuilitatem loz di
uisa sunt. Queda ei fit de
assaltu ad carruca. Que
dam de assaltu in chini
no dñi regis. Quedam de
assaltu in domo ul in a
gro. q uno et eod m hnt

fieri. mutato tñ loz no
cabulo. maleficio tñ cum
sanguine corporis pichoso
de morte ul melaignio de
monstrato. Que sic solet
fieri. Ego qd noz de. **I.** q ad
carrucam mea cu aganto
pogitato in pace dei et regis
me crudelit assultant. et
plagam et sanguinem in fe
cit. quod demonstru iusti
ciario. qd si negant. ego
ul ho pro me qui possit
face et debeat. pati sum fa
ce ei recognosce una hora
diei ad elgandum curie.

Appellat at d negare ne
quicia in clamore expoli
tam et pete licentia qd sile
di. et si hito qd hio. iubo ad
uerbu fcm negant. uadi
a recipienda sunt in sup
dco. et duellu deducendu.

Ex h at nōnd q p tales
sequelas n maleficiu cu
sanguine corporis pichin
de morte ul melaignio re
portans iusticiario sunt
demonstrati. et iusti suffi
cienti. no d duellu uadiari.

Nōnd est q n molestia

in clamore sunt expssa. no
d duellum de deis sequel
uadiari.

In oī ei sequela que fit ad
dampnamtu inbpoz. d in
clamore expm. q illd si
quo appellato mouet. fit
cū felonia in pace dei et du
Sciend itaqz q si qd cas.
infra etatem qstiat. de
inbns sunt appellat. ipe
custodiend. quousq ad eta
tem puenit. ul tradend
custodie. put iusticiario
placint. et put fci iusta co
gnouit postulare. Ipe eni
attendit ac diligent addit
d in talibz iustate. ut fa
uore innocuis et lenamen.
nocuis at exhibeat ingri
tudinem. ac rigore. iuris
ordine conseruato.

Nec tñ as potest aliu po
ne pro se in hi sequel de
ducendis. n melaigniu
corporis huerit manifestu
l ex etatem sunt qstiat.
Extra etate sunt qz iusta
spaciu. lx. anoz pnt sunt
In sequel at criminosis
appellatores in clamoribz

luis in cura iustis expoli-
tis addere possunt et ea augmen-
tare. subtrahere autem aut dimit-
tere nichil possunt in eis. quod
si quid de clamore factum relaxa-
verint. vel ad dimittere ap-
positum in clamore. huius dicitur
sequela per iram et manum.

De sequela de treuga fracta.

De treuga fracta loquen-
do. quod non potest si-
sequela. si treuga taliter
data fuerit. quod ex eius datore
recordatio huius valeat si ne-
getur. et si plaga cum san-
guine demonstratur.

Et autem sequela de treuga
fracta sub hac forma. E-
go quero de tali quod me in
pace dei et duas in treuga
ab eo in data cum feloniam
assulcavit. et mihi fecit iniquam
plagam et sanguinem quem
ostendo. Quod si negare no-
luit. ego vel alius pro me
quod facere possit et debeat. pa-
tis sui ei facere recognoscere
ad elgandum cum una ho-
ra diei. Penso autem ad huius
superius annotato. recipi-
enda sunt uadia et duellum

deducendum. ut si quis expolitus.

Si vero treugam esse datam
negatum fuerit. et obiectum quod
ex tali simplici plaga. quod
nec mortis nec melius iniquum
reponat periculum. non dicitur duellum
uadiari. appellator re-
cordationem perat ante in qua
treuga fuisse asserta est data.

Si ei non valeat recordari.
ei sequela irrita decernitur in
annis. **S**i autem recordatum fuerit.
duellum uadiandum est. et tunc
recipienda de negante.

Nondum siquid est quod clamo-
re factum. et duello uadiato. in
omnibus sequelis criminosis.
potest tractari de pace per
licentiam iusticiarii. et pax
reformari. omni tempore antequam
duellum ducat ad effectum.

Exceptis tamen sequelis de peditum
et latrocinio. in quibus
postquam uadiata sunt duella.
de pace nullo modo procedit con-
suetudo. et tractandum.
Quicquid ei de peditum vel la-
trocinio recipit pretium vel
pulsio. a talibus criminibus
se demonstrat non in scriptis.

Qui vero in peditum sui licentia

iusticiarii de pace tractant.
vel componunt. iusticiario
gratias agere debent. et quicquid pro
ipsum compositum fuerit vel tra-
ctatum. et ad iram evocandum.

Nondum siquid est quod in criminalibus
tam appellato-
res quam defendentes in perso-
na. duello uadiato sunt de-
tinendi.

Si vero appellator bonos ci-
uitates dedit. qui ipsum vivum
vel mortuum ad diem notatum
reddere valeant. eis potest
ad custodiendum committi. et
huius dicitur una persona duas
noctes. **H**uius autem custoditores ip-
sum vivum vel mortuum ad diem
tenent reddere salvo assigna-
tam. sine exomina. et aliis di-
lationibus. tanquam speculatorum
cum redderet si fuisset per eum
in carcerem custodit. Alii autem
gratias sunt pro mobile puniendi.

Si autem forsitan ita se absen-
taverint quod ipsum iusticiario
nullo modo reddere valeant. non
habeant. affligendi sunt pena
graviori pro aliquo assilic ex-
punita. et ipse fugitivus
in debito ad assilic vocari

dicitur. et non veniat ante iudicium
de forlanizatione edictum. tamen
quod iusticiarius huius. et forlaniza-
tus. **S**i autem ante forlaniza-
tionem se reddiderit iusticiario
de eo agendum est. ac si carce-
rem duas fugientes periret.

De omni autem in maleficio et
violencia ei interrogatis quem
iusticiarius vivum punierit pro
sone custodiendum. perinet
ad ipsum diligenter inquirere.
et de maleficio filii. quod alius
dicens intulisse. quod et custo-
ditores sui quibus commissum
est custodiendum. cum ipso tenent
gratias agere. si si ex hoc co-
municetur vivum esse ultimus
pisonie committendus.

Defensor autem si iusticiario
placuit. vivum potest committi
pisonie. et quod dea sunt de
una appellatoris persona.
circa defensorem filii. et attenti.

Qui autem recedentia ardentes
cupiditatis malicia fuerit
introducia ex antiqua nocte.
consuetudine. quod non fideliter ad
salutem pacis. et ad pacem de
vitanda antiquis temporibus fu-
erat observata. nullis legibus

ul' secut' de actōe criminali
aliquo in a ducis psona
potat eximeti. quib' qrela
fuisse sollempnit' criminali.
Si uo in carce sunt de
ci. iusticiari' eis magr'm
in psona qui eos doceat
armet' et cetera eis neccia i
uenire d'. que omnia ipi
pagare tenentur.

Nond' liquid' q' nlls po
test sequi de maleficio qd'
iusticiario infra annu' et
diem no' sunt demonstrati.
eid' si h' damore expōto
prouit delect.

De milite in si potest seq
la: cu' cta signa p legit
imu' testioniu' p'ne sunt
demonstrata. p q' militu'
ctum sit ac notorium fu
isse perpetrati. **Q' mulieres**

no' sunt admittende ad seq

Mulieres las criminales.
at ad sequelas crim
inales sequendas no' sunt ad
mittende. ul' defendendas.

Vni at de maleficijs u
xorib' suis illatis. sequi
possunt in oib' casib' sup
deis. et eas defende si sunt

appellate. et si eas defendere
nolunt. du' tñ sit notori
um ipas impolito crimine
eē notabiles. sub gñi p
sona usq' ad die' et annu'
in quo de iuris dñm' sup
uis. debent custodiri et de
iuris accusatis q' mulie
res sūt agendum est.

Olim mulieres criminalib'
causis inleante. cu' no' h'e
rent qui eas defenderet.
ipsio se purgabant. et
hoies p aqm. ul' ignem
cu' iusticia. ul' mulieres in
criminalib' eos ipetebat.
Et qm' h'i ab eccl'a catho
lica sunt absola. inquisi
tōe loco cor' frequē uam
et in multis.

De muliere q' mulierem i
criminalib' causis p'ce
dend'. aut tanta iusticia
de infamatis si impolito
crimine credim' eē facien
dam. q' de iuris infamia
criminalis super' expōlla.

De p'cepte uiduar' et or

Qui at planor'
duces noz. assueto
ductu caritatis tantaq.

uiduas sub p'cepte sua
susceperunt et pupillos. eo
q' cor' fragilitas s' aliu'
no' p'ueret defensorem. de
maleficijs criminalis eis
illatis. ul' p eas alijs. pro
ut f'or' requirit iusticia.
d' in. et iusticiari' gñem et
aspem iusticiae exerce. q'
usq' in h'i iustas plenius
p inquisitionem p'ne potat
declarari. **De amib' furi**

Si at as b'ndis et ueham'.
et mente p'stitiatis
sua demtia aliq' int'eat
ul' inchaugnant. perpen
d' et carci mancipand'. et
in eod' de suo sustinend'.
ul' de corib' elemosinis ad
ei' uite sustentatōem est
providendum.

Si at as demens talis
fuit et talis furibund'. q'
de ei' demtia am'd' sit ne
p igne ul' p f'm ei' aliqd.
saluti eoi' uite ul' rez ob
uians ualeat paritare
pnam. p eos qui res su
as h'nt d' custodiri. et li
gatus teni. ne p ipm a
licui maleficium infat.

et si michi heat. totu' con
finu' ad sue demtie refre
natōem d' q' silui et auri
lui de suis facultatib' ex
hibe. **De receptatorib' dāp**

Quis aut dāpnator'
receptatores. s. for
unator' et forlanitor' n'
no' et cor' q' ad pacē prin
cipis diffinguit in alijs
euacati. si de receptatōe
eor' sunt diffamati. ipi
principis psonie usq' ad
die' et annu' debent gñiti.
nisi si h' p'ne inq'sitōem
obtulerit expectare. Si u'
ipam expectare uolunt.
p bonos plegios debent li
berari. et eis d' dies de fa
cienda inq'sitōe assigna
ri. n' alio m' si h' prius
cōmicti sunt. ul' cu' fugi
tius dephensi. Si uo p
inq'sitōem inuenta sunt
si impolito receptatois
crimine inacti. in pace cu
oib' reb' suis debent di
mita. Q' si h' inuenta
sunt culpabiles. o' mo
bili possione ad uolūtate

principis seu iusticiarii si
puniendi. et si mobile non
hinc per quem sunt et di-
tinnam personam corrigendi.

Si vero in non sate eorum recep-
toris maleficia redigat.
per legem destruat. si iusticia-
arii eos ultius super hi uolu-
erit impetere. potest se iurare.

Consentiarum latronum in
latrocinis suis et recepta-
tores eorum alio in sunt puni-
endi. Si ei si hi sunt qui-
cti. eandem penam solent in non.

reportare. quoniam et ipsi latro-
nes desunt sustinere. et fili-
omnes principes et consentientes
malefactorum suorum. *de quibus*

in quibus leges non debent

non si simplices non apte.

Non quod quedam sunt typa
in quibus leges non debent
si nec simplices non apte.
videlicet omnia typa in quibus in-
monia non possunt celebrari.

Ecclia aut legibus appetit.
omnis dies tenege ecclesiasticam
phibet ac defendit. videlicet
ab hora nona diei iouis
usque ad ortum solis in die
lune subsequente. et omnis di-

es sollempnes. id est. laetorum et
sollempni ieiuniorum et in-
typum et dedicationis ecclesie pro-
chie in qua duellum et deducit.

de fugiunt ad ecclesiam.

Si quis aut dampnat vel
fugit ad ecclesiam
fugit vel ad a. et in iudicium
vel ante laicum vel a iusticia-
re adheletur. ecclesiastico prin-
legio de in pace a laicali
potestate dimittit. ita quod
manus in eum non apponant.

Custodes tamen ne exinde dif-
fugiat iusticiarii de appo-
ne laicali. et non infra. id est. di-
es se reddere noluit iusticia-
rio laicali. vel non manum
am forinquare. nona die o-
pleta. iusticiarii exinde in
nullum metum ad eum susten-
tationem sufferet deportari.

quoniam se iusticiario red-
didit. quod de ipso est reddito
secundum exigentiam culpe
sue ordinabit vel penam
se obtulit forinquare. Cum
forinquare in hac forma.

manu extensa sit sacrosancta
euangelia. quod ipse recedet a
non. nunquam in eandem decessu

rediturus. et quod nullum prius
malum vel genus actione prius
fitorum per se nec per alium
penabit. et quod in aliquo ulla
nisi per unam noctem quousque
egressus fuit a non. nunquam
regrediendo nocturnabit.

Egressum suum incipiet in
instanti expulso tamen prius
ab eo iustus quod prius in uo-
lunt dirigere a prius et eadem.
et assignatis eisdem diebus in
recessu prius possibilitas per
sone et locorum distantia po-
stulabit. si expleto die
est dato inuenit fuit in non.

vel regressus fuit per leuam.
suum secum iudicium reportabit.
sacramentum ei sue forinquare
mis inuenit et obuiasse. ipse
quod eisdem ecclesia non de ultimus
prius explebit. *de chas et*

personis ecclesiasticis si capiendis.

Nullus aut clericus vel
persona ecclesiastica seu
religiosa de capi vel arre-
stari non ad prius malefi-
cium capere fuit vel decet.
vel quousque capere fuit cum
clamore harum insecutus.
et eadem reddi de ipsum requirit.

In cuius curia si de inueto est
maleficio et fessius fuit vel
punctus ab omni ordine et priuile-
gio clericali penitus et depo-
nendus et exul a prius per-
gandus. dum tamen tale sit ma-
leficiu. quod uita vel membrorum
perire debeat dampnanti.

Hic enim persone ab omni laica
li curia sunt exempte. non in
quantum exigit fecerit laicale.
Quod non potest dominus suum

criminali appellare. non est.

Non est est quod nullus dominus
suum cui fecerit homa-
gium criminali potest ap-
pellare. non et dominus hominem
suum pro fidei per quam in ho-
magio tenentur alligati.

si oportet si quis in hi seque-
lam facere uoluit crimina-
lem. si dominus fuit. quod homini su-
o fidei et homagium reddat
anquam gagui de eo offat
appellando. et hoc sibi. et si
dominus suauit. hoc decessu
triam quam tenebat de eo.

non tenebit. si de domino seniorio
ri immediate. et eas ei super
hi facultas faciet. quod
de finis de ea faciat.

In cuius curia si de inueto est
maleficio et fessius fuit vel
punctus ab omni ordine et priuile-
gio clericali penitus et depo-
nendus et exul a prius per-
gandus. dum tamen tale sit ma-
leficiu. quod uita vel membrorum
perire debeat dampnanti.

Hic enim persone ab omni laica
li curia sunt exempte. non in
quantum exigit fecerit laicale.
Quod non potest dominus suum

criminali appellare. non est.

Si uero hō uictus fuit: tūc
p̄m̄ dñō remanebit. *de
simplici q̄rela p̄sonali.*
De simplici q̄rela p̄so
nali agendū ē. **S**implex
ei dī. eo q̄ p̄ simplici lege
fuit cūmari. q̄ uulgari
destruina uocatur.
Est ei destruina s̄c̄ inu
ria a q̄rulo exposita corā
iusticiario purgato per
sacramentū querelati. et co
adiutorū suorū in curia
facienda.
Quā ḡ simpliciū q̄relarū
quedam sūt de f̄co. q̄dā
de d̄co. de illis que de f̄co
sunt p̄mo uidendū est.
Est itaq; simplex q̄re
la p̄sonalis de f̄co. quādo
p̄tentō m̄r placitatores
corā iusticiario uentilat
ex antiq̄ lesione p̄sone
q̄ruli urogata. **V**bi gr̄a.
Ego q̄rō de a. q̄ de palma
in facie me p̄ussit. **T**este
at̄ p̄leq̄nt̄ h̄c dicente. **H**
ē uerū. uidi et audiui. et
elgardū curie super h̄c
facere sum paratus.
Ois testis in curia laica

h̄ de iustis et auditis dī te
stionū exhibē. nec ē suf
ficiens ē testionū. n̄ el
gardū curie s̄c̄ h̄ offerat
se facturum.
Querelat̄ at̄ postea tenē
dendū ē. et h̄bit licentiā cō
sulendi si requirat. **H**ito a
q̄silio dī f̄c̄m negare q̄ ac
cusat̄. et offere se illud des
truinare. in hac forma.
Istam lesione ē nō feci. et
iste qui se sup̄ h̄ testem q̄
stuit. nō uidit n̄ audiuit.
q̄d̄ p̄atus sum destruina
re. et dī gagui sūi dare
ad destruinandū. quod iusti
ciar̄ recipiet. et p̄legios ca
piet de destruina facienda
ad diem q̄m assignabit.
Hi at̄ querele unū exom
it̄ et unū de f̄c̄m patiunt̄.
de cōp̄tōe p̄uū ad curiā
Pro lege facienda
Ad diem at̄ cūm nati
p̄tes debent p̄pere. et lex
dī recordari p̄ iusticiariū
sub uerborū forma. sub q̄
stac eam fuisse uadiatā.
Post h̄ at̄ q̄relat̄ ad sac
sc̄a dī accedē. et manu de

sup̄ extensa. in hac fōr̄ dī
iurare. iusticiario ul' alio
p̄ ip̄o ei dī lege elcarillate.
Hoc audias. **N**. q̄ ego tibi
talem lesione nō feci. nec
testificator uidit. nec au
diuit. si me d̄s adiunget. et
h̄ sacrosca. **P**ost h̄ dī a ui
ramito singē. et coadiuto
res debent ad iuramentum
accedē. nō uocati. nō t̄cti.
donec lex pacta fuit. et in
rabūt in hac fōr̄. **D**e sac
ramito q̄d̄ a. iuram̄. saluū
iuram̄tū iuram̄. si me
d̄s adiunget. et h̄ sc̄a. **P**re
stato at̄ a singlis coadiu
torib; sacramito. accusat̄
p̄ hanc destruina se liba
bit. et accusans remaneb
in emenda.
Quia h̄ at̄ nōndū est q̄ n̄
testis se uidisse dixit. te
stionū reprobat̄. et n̄ ē di
xit elgardū ac s̄c̄ h̄ se f̄c̄m.
Nōndū ē ē q̄ si destruina
cor̄ ubi dimisit ul' amica
uit. que ei in destruina
fuerit elcarinata. ei destrui
na reprobat̄. et sili. si q̄s
coadiutorū defuit. ul' ubi

elcarinata dimisit ul' amica
uit. ul' ē ad destruina
op̄teat euocari. ul' cōpel
li ul' attrahi.
Nōndū ē est q̄ sc̄dm̄ diuer
sas p̄sonas. p̄les ul' pau
ores in destruina exigi
tur coadiutores. **I**nt̄ p̄re
ei ul' uicinos potest quib;
se t̄cia manu face destrui
nam. **V**ersus at̄ dñm̄ sex
ta manu in curia dñi sūi.
Si at̄ in curia dñi s̄c̄oris
placatuim̄. se t̄cia manu
destruabit̄ uisus dñm̄. et
d̄ ē uisus h̄piem sūi sili
modo. **I**n curia ei dñi s̄c̄o
ris placando sūo q̄ p̄es.
Versus at̄ dñm̄ regis sūi
entem. quia manu dī s̄c̄i
destruina.
Ex p̄cedis at̄ p̄ q̄ n̄ c̄ca
nec sūdi possūt in h̄i le
gib; testionū exhibere.
Heres ē ad h̄i testionā
defenda nō sūt admitten
de. nec ē quicte p̄sone. **S**t
at̄ quicte p̄sone. p̄i. fili.
fiat. qui immediate se p̄an
gūt. **N**ec ē infra etatē cō
stituta. **O**is ē quicte de

punio et fide lesa. Et indu
ello deuncti. Et omnis mare
duli. Et publica infamia
notabiles. a testatōe exhi
benda et coadiunatōe in des
taulnia. sūt repellendi. et
si pducti sūnt. destaulnia
ul' testionū arrogat. dū
cū ps pro q̄ aderit ipm
acceptet non repellans.

Nōndū ē est q̄ hī simpli
ces spaciū. xv. diez ad sen
sione suam nō requirunt.
s; ad cōm diem assignatū
in ipis est p̄ndendū.

Nōndū ē est q̄ post p̄nsio
nem scām in curia si aliq̄
p̄tū defuit i q̄rela p̄pua.

Nōndū ē est q̄ nulls de sim
plicia p̄nsione qm sūo su
o incutit. ul' filio. ul' nepo
ti. ul' cuiq̄q; alij de fami
lia sua. seu filie. ul' uxori.
nō d; ad legem p̄ncari.
Illud ei correctōis cā scām
fuisse p̄sumendū est.

Si uō q̄relat' de lege qm
uadiant madit. d; ma
lesiciū tam leso q̄ curte
em̄dare. **Que em̄de si de
leant p̄ simplicib; ul'**

curis int' simplices p̄ de e. c.

De p̄nsione palme p. v.
solidos. De pugni p̄nsio
ne p. xij. denar. De p̄nsi
tōe ad frām quod cadabli
d; per. xviij. solid. De pla
ga at' frā cum effusione
sanguinis p. xxxvj. sol.

Et hē em̄de int' simplice
p̄sonas attendunt. in q̄
relis p̄sonalib; simplicib;.

de em̄dis nobiliū i casib;

De p̄sonis at' p̄notatis.

autenticas. uidel; q̄ tenent
francas siancias. ul' q̄ p
armoz seruiatā feoda su
a deseruiūt. ali' attende
dū ē de em̄dis in q̄rel' hī
p arma et h̄nelia p que
feoda sua deseruiūt.

Si ei sūt cōt' milite in
hī querela p̄uct'. ei d; e
m̄dare p̄ plena arma. in
del; per equū. lorica. scuti.
ensem et galeam. Si uō
miles nō sūt nec hīs fe
odū lorice passus iūria.
s; p̄ plena arma feodū
suū deseruiūt. p̄ ronciniū
uidel; et p̄ gambasiū. et ca
pellū. et lanceam. p̄ ea d;

ei satisfieri de em̄da. et oīo
de hī p̄sonis sciend' est. q̄
qui feodū suū p̄ armoz
seruiatā deseruiūt. q̄ eis e
m̄da in hī q̄rels d; exhibi
p arma quib; ad retrōbi
nū duas debent seruire.
ul' ad acq̄ratōem feodoz.

De em̄da at' dū in cuius
curia hī agunt. in hī q̄rel'
sciend' ē q̄. xviij. solid p̄
rest hē de em̄da. **D**ū
ceps uō si in ei curia hī q̄
rela ducetur. xxxvj. s. p̄
lenare de em̄da.

Solet at' in noz. antiq̄tis
usitari. q̄ maior nō esset
em̄da curiam tenentis. q̄
p̄sone iniuria sustinentis.

In concordatōib; at' hī
cūmatōib; q̄relaz p̄tū
ad iusticiariū p̄ncapis
de em̄dis ordinare. p̄out
p̄sone facultas. et scām in
ta postulabit.

de p̄sonali

by q̄rels q̄ e dō orunt'

et q̄ em̄de si debet p̄ curia

lib; conuicis.

Utaq; de q̄rels in p̄
sonam actualib; p̄sequit'
uidend' ē de p̄sonalib; q̄re

lis que e dō oruntur.

Sūt at' hī querela q̄aens
quicū aliqd' p̄sone alicui
ab alio negatur.

Unde nōndū ē q̄ quedam
quicia criminalia sūt. q̄dā
simplicia. Criminalia at'
sūt quicia. quoz actū cor
poris ul' m̄broz sequitur
dāpnantū. ut si quis im
puter alicui latrociniū.
homicidiū. ul' aliqd' hī
m̄cū. quoz actū m̄broz
ul' uite sequit' dāpnamē

Unde sciend' ē q̄ si

Cui
q̄rela ex tali quicia sūt
p̄creata. et q̄relat' sup hī
confessus sūt ul' p̄uct'.

p̄ iusticiariū d; gūt p̄
p̄ctūmā puniri. et p̄llo
iniuriam p̄ obp̄rui cor
porale talit' d; em̄dare.
q̄ natiū suū p̄ sūmitatē
tenebit. et sic dicit. Et eo
q̄ uocam te latronem ul'

homicidam. ul' de q̄cūq;
alio quicia p̄uct' sūt i
q̄rela. iūctus sūt. q̄ hē
crimen in te nō ē. et ore
meo quo illud p̄tuli me
m̄dācem exhibui. Et hē

sollempnit dicitur si in assensu. ut
in placitis ut in eadem die
sollempni. ut in iuramento
tunc nullum apparet extitisse.
cuius actor quicquid sit h
confessus fuerit se iudicem.

In simplicibus autem quicquid
dicitur querelatus si super h
cuius fuerit iudicario eun
dare. et passio iuramentum dicen
do simpliciter quod iuramentum non est
in eo quod ei obiecit isulite.

Sciendum tamen quod si aliam
iuramentum criminale obiecit.
et hanc ostendat. et patet sit p
lare bene probare poterit.
si querela talis sit. quod ad ip
sum debeat pertinere. ut de
homicidio patris vel fratris. vel
de furto et illato. vel huiusmodi.

Ad cuius rei persequendum ob
iecti criminis esse per magis
dignoscatur. Quod superius quoniam
tractatum fuit de querelis et
sequel eorum fuit plenius
declaratum. **de personalibus querelis.**

De personalibus querelis.
Querela sequitur declarare.

Sciendum itaque quod querelam
personalem quedam sunt de mo
bili. quedam de immobili. quod

dam simplex. quedam appens.
De mobili autem querela est.
cuius sit aliam possessione mobili
inter partes aduersas et intentio
uentilatur. ut si tunc a proprio
petat. et denat. quos eundem.
proprie ei dicuntur omnem
possessionem quod de loco ad lo
cum potest transire. et ois
talis possessio catallum iuramentum
notatur. ut res. alius auri
rum argentum et huiusmodi.

Immobile autem dicuntur posses
sionem quod de loco ad locum transire
non potest. ut ager.
pratum et omnes possessiones fundo
re iuramentum. quod fecerit iuramentum
iuramentum iuramentum.

Simplices autem dicuntur querela
personales. quoniam per simplici
cem legem processus eorum
terminatur.

Apparentes autem dicuntur quoniam per
legem apparentem vel per du
ellum. vel per iniquitatem patris
que recognoscitur de eorum p
cessus terminatur. Inter quos
de mobili possessione iudicandum
est de querela.

Est ergo querela de mobili
possessione et intentio inter partes

aduersas coram iudicario
uentilata super re aliam pos
sessionali mobili. ut sic.

Tunc queritur de primo qui ei
alium suum disposcit iuramentum
iuste. teste meo dudum ter
minato testimonium exhibere.

Querela autem querelam quedam sunt
de debito. quedam de preiudicio.
quedam de aduato. quedam de
pacto. quedam de dampno
illato. quedam de preiudicio
quedam de ablato. quedam
de nantate. quedam de fur
to. Et hanc omnem quedam sunt
simplices. quedam appenses.

Unde sciendum quod omnis que
rela de mobili possessione. ci
res in ea deducta. et solido
tunc usualis monete preiudici
non excedat. per legem si
plicem hanc terminari. Si uero
deum excedit preiudici. per legem
deducitur appensam.

de querela ex debito.

De debito autem sit querela
cuius sit queritur sit aliam
re mobili qua tenet eundem
alium obligatus. De de
bito autem sunt omnes querela in
quibus aliam causa preiudici

quod sit obligatus aliam de ali
quo teneatur. Quedam hanc
ex pacto ostendunt. Quedam
ex preiudicio. Quedam ex ali
enata seu preiudicio. Et
preiudicio autem est querela quo
ciens sit et intentio inter partes
aduersas sit re aliam aliam
mutuo tradita. ut tu debet
mi. x. solidos quos tibi prestavi.

Sciendum tamen quod querela
uariatur secundum quod ex diuersis
causis querela debita preiudici.

Quidam ei debitorum tenen
tur per se ex eo quod mutuo re
cepunt. ut in exemplo p
recepto. et querela de debito
pro se. Quidam uero per alium.
ut filium tunc debitorum est pro
patre suo vel alio antecessore
cui hereditarie succedit.

**Non dicitur tamen quod nullus de antec
soris debito tenet.** Unde
iure iuramentum ei quod de ei
hereditate dignoscatur posside.

de debitoribus.

Debitorum autem per alium. quod
dam sunt per se. quedam p
accidens. per se autem debitorum
est pro alio. quod se per alio debi
torem constituit. ut si cito

se pro tito obligauit i solo
ne. x. solidor. uersus nafone.
Dicitur autem debitor p se p alio.
eo q debitor eius se pcessit

De plegi
pro eo reddituri.

De plegi
at qrelaz acione.
Queda sunt ex plegiati
one simplia. quedam ex
plegiatoe debiti retinente.

Plegiato at simplex pta
hatur in hac forma. Ego
plegio tui q t reddet. x. so
lid ad natale.

In simplia at plegiatoe
non dicitur q mortuo plegia
to morit plegiato. No ei
tunc plegiato simplex in
heredes.

Sciend t q de simplia
plegiatoe nulls ad legem
appente potest duci. si per
simplice legem si h car
se possit libare. du cu reco
datio ul iuramentu qd ipm
no prebuit testimonium.

Non d t q plegi in curia
inuenit fact tenet ul ne
gare plegiatoem. Si con
fessus fuit se plegui exi
tisse. debitu uadiabit. et
cum hbit illud reddendi.

ul hndi debitor in curia
si h qd nris fuit effurum.

Si at debitor ad tui appa
ruerit dicens se debitum
delle. pfoluat illud. ul nata
ei debitu ualencia pro ple
gio tradantur. Si at non
huerit unde debitu pfolu
ualeat. plegi pfoluat totu.
ul residuu quod debitor p
solue no potit. ul eius na
ta tradant pro debito.

Qui non d est q nulls nata
ul uadia pro debito s tra
dita uadiato tenet custo
dire ul spaciū. xv. dieru.
si n miam exuadiata fue
runt. p pceptu iusticiari
coram hoibz fidedignis ea
di uende adeo bi ea fide
acti sua eent. et ex eo pto
sui retine debitu. et residu
um ei reddere pro quo ei
ead tradebant. Et h intel
ligend t de oibz alijs rebz
pro alicuius debito uendi
tion expolias.

Sciend t q si debitor
negauit se aliq plegium
fecisse. t ipe negatus ple
giatoem pfoluit. ipe debi

tor per simplice legem se
potit desistare. du cu re
cognito ul fortior lex no
obuauerit. **Ite quom lo**

De diuini sui plegiare. de. c. c.

Non d t q omis homagi
ati diuini sui debent plegi
are t tenent. de debitis su
is. ita cu q nulls tenet ul
ualorem reddit ul faulan
tiar. qd ei di p unu anu
ipm plegiare. psonam ei
eius plegiare tenent si fu
erit imprisonata. t ipm
t in suis qrelis psequendis
et defendendis. t de stando
iuri t de eundis t nanta
sua si capta sunt plegi
are. t h intelligend est
si presentes fuerit ubi ip
sui necessitas copulerit
plegiol exhibere.

Residentes no hoies pui
ccomitati t in alia ui
ccomitat diuini sui ple
giare tenent. ad expensa
ti eius. t ipe eos indep
nes sup h redde tenebit.
t si eos muerere de plegi
atoe pmissit. no tenebu
tur ultius ipm plegiare.

quonq si alia plegiatoe
t dampnis t de pms san
fcm fuit euidenter. **De**

plegiis principal debitor.

Plegiato at di debitu
retine. qn plegui as
de debito aliquo ita se co
stituit. q se de eod obligat
redditorum. ita q de eo ple
gius t debitor. **Si** at a
debito q plegiat iam re
soluit. **Unde** non d t q
tal diu morit. ei heredes
a debito no soluumt. sed
redde tenent. **Debitu** eni
iam tunc in eud. eo q
se sup h debitor pstatuit.

Per accidens at as debi
tor pstatuit. ai hereditas l
mobile ad ipm deuenit
ex successione alicui per
quod ei debitu solue tene
at. ut filius cu deuenit
pns hereditas. ul executor
ul alij ad quos deuenit
catalla mortuor. ul qai
reapit si se alicui negoi
um in hi pcurare. t h n
submoniti sunt ad ctam
diem t locu. no tenent
de debito redde. nec ut de

bitores tēi ut fr̄is dicitur
m̄. h̄ h̄bunt cū negādi
ul' agnoscendi debitum cō
petentē. Et h̄i in simplici
q̄rela cū debiti ab ip̄is q̄
tractū nō fiūt. nō potunt
desistare. Nullus ei ali
enū fr̄m pot' desistare.
h̄ q̄rulus debiti sui pla
bit se tercio iuratore. **De**
Querelaz ḡ pactis
Quēdam ē ex ali
cui pacti q̄tractu. Quēdā
uō ex alicui rei obtentu.
Ex q̄tractu. V. ḡ. Pro do
mo q̄ tibi feci in debes
x. sol. quos p̄ h̄ m̄ p̄misi.
Querela de rei obtentu.
V. ḡ. Debes m̄. x. f. quos p̄
me ul' a me recepisti. q̄s
m̄ debes eo q̄ s̄ obtinuisti.
Est ḡ oīs querela talis
aut ex debito. aut ex resi
tutō. Ex debito uō modo
supradō. Pactū ei ē rei
p̄ceptio. cū debitores q̄sti
tuit eoz receptores et ob
obligant. Ex p̄misso at
nemo debitor q̄stuitur.
n̄ cū p̄cessit legitima pro
mittendi. Nullus p̄ rei

inhoneste actu ad p̄solue
tenetur. nec actor eius so
uend' ē. h̄ potius p̄mied'.
Nec ē p̄missio aliq̄ facit
debitore. n̄ cū p̄mittendi
fiūt p̄monstrata.
Vidend' ē ḡ qui et q̄modo
in h̄i q̄relis h̄ant q̄relari.
Om̄s laice p̄sone s̄ hoc
possūt q̄relari. exceptis
catholis mortuoz et ma
ritagioz et p̄gnoz i sol
lēpibz p̄gnatoibz p̄fioz.
Sollemnēs dñr p̄gri
uatoēs cū p̄gri recepta
in p̄chia sua licentia.
cum cruce et aq̄ b̄ndicā et
p̄cellione ex p̄chiam cō
ducit ul' cōuatiur. p̄gēs
ierlm̄. romam. ul' sanctū
iacobi. ul' in aliam p̄g
natōem p̄ genālem cruce
signatōem et fili' cruceli
gnati p̄ diem et annum
crucas retinēt p̄uilegiū.
infra etatem q̄stuitur ab
h̄i q̄relis sunt exempta.
eo q̄ discretōem non in
dentur h̄re. Non ei am
talibz sine p̄legis ad ē
q̄trahendū. nec ē aīcel

lor' debita. quibz ad etatem
p̄ueniunt reddē tenebunt.
in curia laicali. **de p̄ssio**
ne immobili.

Imobili p̄ssione et q̄
relis ex ea p̄cedentibz. q̄se
q̄nt de imo' agendum ē.
Dicitur at p̄ssio immobilis.
feodi seu h̄ditas q̄ ab ali
quo p̄ssessa de loco ad lo
cum nō potest t̄nsinuū.
Querela at ex immobili p̄
sessione oriunt'. quociens
q̄tentō ex iniuria acōne.
feodi illata coram iusticia
rio excitat'. Et q̄m ex cau
lis diuisis oriunt'. laical
iuris diuisis legibz diri
minuntur.

Sūt ei quedā de desisti
na aīcellosis. Quēdā de
noua desistina. Quēdā
de maritagio impedito.
Quēdam de dote. Quēdā
de elcacta. Quēdā de p̄e
sentatōe eccl̄az. Quēdam
de feodo et elā. Quēdā de
feodo et firma. Quēdam
de feodo et uadio. Quēdā
genē negato. Quēdā de
sup̄demanda. Quēdā de

stabilia. Quēdā at de h̄e
dicare. Que quid q̄rele
q̄m diuile sūt. diuiles h̄nt
p̄cellus ad q̄tentōes earz
durimendas. et diuile sunt
leges sup̄ h̄ iusticia.

Nonmānoz iq̄ p̄ncipes
pupillis. iudicis. ac cētis
pericia seu q̄silio carētibz.
ne fortioz seu potentū
astucia iure debito p̄ua
rentur. q̄sda sup̄radēz
q̄relaz p̄ h̄ia uolunt fiare.
om̄s uidelz q̄ fr̄is sunt
notate. excepta illa q̄ ē
de h̄ditate difforata. q̄
p̄ legē duelli ē t̄minada.

De p̄ssione feodali.

Nōd itaq̄ ē q̄ q̄re
lar de p̄ssione immobili
que feodales dñr. q̄dam
p̄ inq̄sitōem. quedam p̄
legē desistine fiantur.
Iur' quas de inq̄sitōe p̄
agend' est.

Unde p̄ uidend' ē q̄d sit
inq̄sitō. et p̄ quos et q̄
modo h̄at fieri.

Est ḡ inq̄sitō recogni
tio iūtat̄is illi rei s̄ qua
q̄tentio uentilat' p̄ sacra

mentū. xij. hoīm uidelz mi
litiū. et aliorū fidedignorū q
neutri pti aliq̄ actione debi
ta sint suspecti. Vñ pater
q̄ nulls ad aliqm̄ inquisiti
onē faciendā est recipien
dus. q̄ suspectois aliq̄ le
gitima rōne ab ead̄ debeat
amouē. Fieri t̄ d̄ in assia
ut recordatois iobore fulcia.
Omnis t̄ p̄sone p̄urio uel
falso testimoio ul' alia de
testabili infamia nōbiles.
ab oī inq̄sitōe sūt amonēdi.

Inq̄sitionū at̄ q̄dam sūt
de querel' p̄sonalibz. q̄dam
de p̄ssionalibz. De p̄sonali
bz at̄ sup̄ius d̄m̄ est.

De p̄ssionalibz sciendū est
q̄ quedam sūt de p̄ssione
mobili. q̄dam uo de imo
bili. et q̄ de mobil' p̄ssio
nis inq̄sitōe d̄m̄ ē. de in
q̄sitōe imobil' p̄ssionis di
cendūm est.

Sciendū itaqz ē q̄ inq̄sitō
nū quedam sūt ex insti
tūe. quedam ex iure. Ex
iure sūt inq̄sitōes ille q̄
ex iudicio iurisperitorū hoīm
ductu rōnis ul' ex q̄suetu

dine approbata si q̄sueue
rūt. Vñ ḡ. Si quis uisus f̄
trem suū p̄rtēm hedita
riam requirat. et alius ex
cipiat cont̄ ipm̄ q̄ t̄ram
hūerit. et centū solidos pro
p̄rtē. Vñ tenent se p̄ pa
gato. quod p̄rtus ē plare
si negauit. requirente a
asserente q̄ nich̄ hūerit
de heditate suprad̄ca. uide
p̄rtus ē inq̄sitōem sustine
re. Inq̄sitō sūt lxx ex consue
tudinē faciendā est.

Ex insti tūe at̄ fuit in
quisitōes ille q̄ uidelz q̄
matia in b̄nibz cōtineant.
Quarū multiplicatas pau
lo sup̄ius ē distincta. q̄
inquisitōes p̄ b̄nā curre
tes recognitōes nūcipat.
Sūt quas p̄mo agendū ē
de illa recognitōe q̄ fit per
breue noue de lausine.

De breui noue de lausine.

Notandū siquid est
q̄ h̄c noue de lausine
ne i h̄ uerba ē insti tūe.

Precipe tūo q̄ iuste et li
mora relasiat. Ceterū de
t̄ra apud beu. de q̄ d̄llai

Notandū
est q̄d̄
ylio ex
p̄rtus aut
le breui
noue de
lausine
ne. In
p̄rtus apud
beu. de
q̄ d̄llai

liant eū m̄mste et si iudi
cio post ultimū augustū
ante illum. quod nisi fecit
submone recognitōem de
uisneto q̄ sit ad p̄rtas al
lis balliue. t̄ram m̄m
iudi facias et eē in pace.

Hoc h̄c d̄ mitti sp̄ade ser
menti de balliua. q̄ recep
to h̄c diem uisionis tene
de d̄ q̄relanti assignare.
et aduſam p̄rtē ad ipam
diem pro uisione sustine
da s̄bmonē. et uſ ad. xx. ho
mines maiores t̄re uide
de et fidedigniores. tales
uidelz q̄ neutri pti sint sus
pecti ul' affines. et tales t̄
debeat eē qui q̄rele ip̄ms
iūitate certius credantur
cognouisse. et in eorū p̄sen
tia t̄ra que a q̄relante o
stenditur in manu p̄m
cipis d̄ arrestari. si pars
aduſa p̄sēns ul' absens
fuit indifferenter. nec a d̄a
manu d̄ exmitti. quibz q̄
rela fuit m̄t̄ eos t̄rata. Et
si quis aduſantū manu
miserit m̄t̄m in eandem
p̄ corporis p̄p̄ij ē captōem

compellendū. quousqz eūda
iur̄ competentē et plene resti
tuit si quid p̄ f̄m suū hū
erit imminutum. Si q̄s ar
m̄t̄m ad iusticiariū accel
serit. dicens se lausina illi
t̄re hūisse t̄p̄e q̄ in p̄m
cipis manu fuit arrestata.
eū dies ad assias d̄ assi
guari ad q̄s alij contenti
onari aduſantū et p̄cta
recognitōe m̄t̄ eos. et lausina
reddita obtinent. dies u
sionis eū assignabi et ul
tio requenti. fieri q̄ inq̄sitō
eius p̄ssu deducto p̄m
debet de h̄is uerbis. verum
ille exigens t̄p̄e quo t̄ra
ip̄a capta fuit i manu p̄m
cipis pro q̄rela de lausine
p̄cedor. erat lausine de ead̄.
et q̄modo. et si inq̄sitō pro
eo fuit. de lausina eū red
det indilate. et alij eūda.
et si eū fuit. requenti eūda.
Sciendū siquid ē q̄ h̄c q̄re
le unū solum exonū. et
unū solum de f̄m patiunt.
q̄ uidelz de f̄s et exonū
ad assias retorquentur.
Si ei ad assignatā uisio

nem aliq̄ p̄tū nō accesse-
rit: eius defēs ad alias
instantes d̄ reportari. et
iusticiari ibide p̄cipiet
pro defē. Ad aliam at̄ al-
lis si nō accessit: ul' exom-
acius nō fuit: iustio tēn-
p̄cipietur: et dies de ea tene-
da assignabit. eo q̄ iam
duo defēs p̄currerūt. q̄s
facē non licebat: et d̄ tēn-
iustio siue plens siue ab-
sens fuit: et recognitō ad
sequētem allis t̄minari.
Si at̄ accessit: die iustio-
nis reportabit. ad qm̄ si
defuit: ei defēs ad alias
sequētes reportabit. et exte-
p̄cedat ut dēn̄ ē eo q̄
duo defēs p̄currerunt.
Si at̄ se exomauit de ui-
a arie: exomator de eo
hūdo ad alia allis diem
reportabit. ad qm̄ siue cō-
paruit siue nō p̄cedit ut
dēn̄ ē. h̄i ei querela nō
potest ulterius p̄rogari.
Defēs & debent em̄dari et
exome saluari ul' em̄dari
si plens qui fecit. fuit in
curia anq̄ inq̄lito teneat.

Nec tū ex defēu fūo post-
missionē in h̄i querela ab-
sens ul' deficiens salina
teneat amittē. nec q̄relās
sequelam. h̄ p̄ccumaliter
emendabunt.

Nōnd̄ ē q̄ si q̄relans
defuit: q̄relatus ad diem
cōparens recedet sū t̄io
q̄rendendi: et t̄ia q̄ capta
fuit ob sequelam deficie-
tis. eid̄ d̄: delitari.

Sciend̄ liquid̄ ē q̄ de lai-
sinaz. Quedam sūt de t̄ia.
Queda de h̄lagis. Que-
dam de redditibz. Queda
de salant̄is. Queda de
sūnc̄is. Quaz h̄ia uari-
antur scdm̄ diuīcos t̄ios
p̄ceptionis eorum.

De t̄ris ei in quibz fru-
ctus ad augustū colligi-
tur: fit recognitō de ultio
augusto an̄ istū. eo q̄ de
salitus ē in isto. q̄ salit
erat in p̄cedenti. ul' in
t̄p̄e m̄medio. cū fructu
ū salina p̄p̄nat i augto.

De h̄lagis et p̄stis fili:

De redditibz d̄ si recogni-
tio de ultio t̄io ad quem

In em̄da-
tione d̄
anno. q̄
iudicat fuit
ad p̄cū
fuit sū
defuit: fuit
ex p̄cū
p̄cū d̄
domit
h̄reū d̄
d̄ f̄relat
comen
būm & p̄
iōe alio
D̄no t̄io
h̄ne m̄d̄
f̄q̄ rep̄
conf̄sion
D̄ne p̄cū
& alia d̄
D̄no an̄
ab̄ment
die.

reddit' solu statuit ante
ultū. s. qui ultio p̄t̄it
in quo de salina fit cum
redditus p̄t̄enēt. ut si t̄s
p̄soluendi redditū sit ad
natale: d̄ si inq̄lito p̄-
h̄e de ultio natali ante
istud. et fili de alijs t̄im-
nis intelligendum est.

Nōnd̄ liquid̄ ē q̄ q̄dam
saline singlis annis re-
nouant. et annales d̄n̄
ut de t̄ris q̄ annuatim
excolunt. et de redditibz q̄
singlis annis redduntur.
Queda nō tardiores sūt.
ut de auxilijs t̄ionarijs
q̄ de t̄rio anno in t̄rium
colligunt. de quibz inq̄-
lito d̄ si utrum q̄relās
de ea erat salit' ad p̄xi-
mū seu ultimū t̄im an̄
istū. quo auxiliū illud
fuit collectum.

Silr de p̄sinagis et sal-
lant̄is et sūnc̄is q̄ non
annuatim h̄ ex casu et ḡia
eueniūt. Ex ḡia ut pal-
nagia et ceta fructuagi-
a. que ex dei ḡia nō ann̄
singlis. h̄ aliqn̄ ad hu-

manū sustentantiū gen-
is effundit. Ex casu at̄
eueniūt ut disruptōes ex-
clusaz. inouatōes fosse-
tor. repatōes domoz. et
silia q̄ nō singlis annis
h̄ casuali aln̄ eueniūt.
ad quoz repatōem sūcia
p̄lieta requirunt. Que si
negata sūnt. recognitō
d̄ si de eis de ultio p̄sina-
gio an̄ istud. ul' de ultia
disruptōe. ul' repatōe. ul' re-
nouatōe. an̄ istam. Vtri
salina p̄cata t̄ic h̄bat.
et fili intelligend̄ ē de oī-
bz salinis. q̄ actus nō
singlis annis. h̄ cū n̄a re-
tū natura ul' euentus
deposcat. eueniunt. Tūc
ei fit de p̄sinagio de salina.
cū euenit et p̄t̄enēt
et fili in alijs p̄notatis.

Sciend̄ ē q̄ si sup̄p̄da
postq̄ eueniūt gratēta
fuit. aut silēto q̄nda-
ta. nulla tū f̄ h̄ iusticia-
rio q̄rimonia reportata.
p̄ sp̄cū diei et anni nulla
h̄ recognitō none de salina
ultius ē sustine

De ill' ar q' deffairline.

Nond' e q' h'i recognito

Nōnd' liquid' ē q' hī mī

ost hre noue dell.

Debet autem iusio ad c'tam

Alia ac infusionis assigna

Alia autem & adiciam. et in

Alia at̄ infusionū assigna

Ad uisionē at demonstr

si fecit. ul' nō. nichil ad al-
fias dī die pabz assignare.
Et nōndū est q' si q'relat'
q'rulo rem petita ad iusio-
nē nō dimittit. t'ea postea
ad affiam dimittit. h' ma-
nū in re petita nō appo-
sit. detentōem tū tenebi-
em dare. **Q**ui ad iusione
nō remittit. unde q'rare
nē rem petita. t'p' h'c
iusiores ad affias p'cepti-
unt compere. q'cuq' ad i-
sione dō nō obstante ul'
omisso. ul' iusio p' eos si
nece fuit recordet. ul' re-
cognitio teneatur.

Sustentata at' iusione t'
ad affias recognitōe ad
iornata. p'tibz affiantibz
h'ie legend' ē. ipō at' lecto.
iusticiari' tenens affias.
ul' eius iuxta fungēs. a q'
rulo interrogabit. **V**erū h'ie
suū p'sequi uoluit. **S**i di-
cat q' nō. clamore suū
temari emidabit. et sili-
si de p'secutōe h'is se q'sti-
tuit nescientem.

Si at' h'ie suū se uelle p'
sequi dixit. separatim a q'

relato q'rend' ē. utriū h'ie
lectum uoluit sustinere.
Qui si dixit q' iusio de h'c
h'ie sen de iusis in eo lectis
nō fuit sustentata. cū re-
cognitio h'ium nō sit su-
stinenda. n' de eo qd' i h'ie
q'rinet ul' exp'mit. t' qd'
t' ad iusione recitat. h'c
h'ie quod a iusione p'uit'
ē alienum nō tenetur su-
stinere. h' p' iusoz recorda-
mum d' h' dilato t'mari.

Si at' dixit q' h'ie nō uo-
luit sustinere. cū nichil re-
clamer ul' h'eat in eo qd'
ad iusione fuit demon-
strati. m'q'rend' tūc erit
utriū p'opacōem ul' f'ēm
ei ul' alterius p'ro ipō. q'
rulus iusticia sua aliquo
m' fuit spoliat.

Et oī modo sciend' ē q' ne-
mo in noua d'ell' potest
aliquē nocare ad garāti.

Garanti at' maxie dicit
m' illū qui in curia eno-
cat' ad rem q'rele defende-
dum. ul' exambriandam.

Et si in aliq' in iusticia
q'rentōis inuent' fuit cul-

pabilis. t' emidabit p'ma-
pi t' dāpna p'a adūse re-
stituet que in re q'rentōis
sustinuit. p'ut p' iurato-
res meli' pot' declarari.
t' q'rulo remanebit iusticia
na q' ei p' d'm recognosce-
tur iuratorum.

Si at' dixit q'relat' se cē-
patum recognitōem susti-
nere. tūc iuratores i co-
spectu placitator' ad iura-
mentum singli ac noiatim
uocabunt. ac eoz uoia i
scriptis affie redigentur.
et pot'unt placitatores ex
eis leonare quos rōne le-
gitia cē uidint repellen-
dos. t' p'mus qd' eius uoie
in scriptis redacto iurab
in hac forma. **Q**ui iuran-

debent fuit suū iuramentū

Hoc audiat **reponere de**
dne iusticie q' ego dicit
uobis iurātē de hac q're-
la. nec p'ro aliq' re dimitt-
tam. si d's me adiunet t'
sacroscā. **S**cds at' iurab
sub hac forma. exp'sso i
noie p'mi. ut si nocet'
cato. de q'rela de q' cato

iurauit de se uerū dicē. q'
ego dicam de me. si deus
me adiunet t' sacroscā.
et oīs ali. x. iuratores
similiter iurabunt.

Post iuramentum f'ēm nll'
cum aliq' iuratoz d' h'ie
aliquod p'mati colloqui.
nec t' in publico. excepto
iusticiario q' eis iniiget
iurū dicē sub hac forma.

Recognoscite uerū dicē
nobis p' fidem t' creduli-
tatem q'm in d'ni t' d'm
n'stū ih'm xp'm l'ctis. et
q'm in baptismo recepi-
stis. t' si sacramēti quod
corp'ali in p'sentia n'ra
modo p'stastis. ita q' si
in aliquo de re ista iudicē
fuitis. ul' iuratem cēla-
iuitis. t' aie i're in perpe-
tūi q'dempnent t' corpo-
ra n'ra opprobriose p'dici
aptissime exponantur. re-
cognoscite m'q'. utriū ge-
tus ad ultimū angustū
ul' post h'uerit iusticiam
illius t're q'm uob mon-
strauit. t' quonū eam h'ū-
erit. t' qualem. t' utrum

cato post deum cunctum ipsum
dissoluit de eadem et quod.
Exinde inquant uiratores
inter se consilium de iusticia
rei referenda et inquant per fide-
lem custodiam custodia
tur ne maligna persuasio
ne eorum iustas corrumpatur.

Hito autem inter se consilio
redire debent uiratores co-
ram iusticiario in assensu.
et per unum eorum si concordis fu-
erint de eorum consilio recitari.
Si uero discordes fuerint ab
unoque eorum sua est consilio
perferenda. Si uero dixerint quod
gerit habuerit lausina feoda-
lem ut assensu et quod cato eum
dissoluit ut deum et lausina
geto reddenda est et
cato emendabit.

Inter autem perimue inquant
et per eosdem de dampnis quod ge-
tus passus et in illa dissolui-
sina seu de libaginis seu
ex quibuslibet alijs ex tra-
misa puenientibus quorum
ad estimationem uiratores
de cato geto restitue. quod
habet si ad debitum tempus eta-
tis sue puenissent.

Si autem dixerint uiratores quod
getus erat lausina non feo-
dalis. sed ex prestito uel uadi-
o uel conductu. uel quocumque
alia ratione que feodum non fe-
cit requirenti. dum tamen sit
cunctus quo talis lausina
debeat cunctari. lausina
de remane possidenti et qui-
rulus emendabit.

Si uero in hiis lausinis uira-
tores de cuncto fuerint ne-
scentes. sua tenentia lausi-
na remanebit et quiulus
si uoluit probabit cum
quem ignorant.

In nouis autem dissolutis
maxime attendenda est qua-
litas lausine et quomodo ha-
bitur. non enim omnis lausina
reddenda et requirenti.

Si quis ei spontaneus uel
per iudicium lausina quam habet
alij in feodum tradidit. si
deinceps eam requirit.
non habet. Si quis autem lausina
requirit quod in uel
uolentia submittant. et
a tali recepit quod nichil feodi
habet in eadem. si ita sit re-
cognitum. talis lausina non

est reddenda requirenti.
cum sit omnis uolentia uel fur-
tina postea deestanda.

Volentia autem dei postea que
nullo iure habet contra ius in l'
uolentia occupat. ut si
quis alium a domo uel agro
uel alij alia lausina sua
in uolentia exiit.
et ipse expulsus eam cum in
et uolentia reuertit. hi
lausina non est reddenda si
requiritur expulsio.

Furtina autem dei postea quod
qui furtive ignorante do-
mino sublati sunt. ut si quis
propositus uel alius custos
terre alicuius. tamen quam habet
in custodia iusto domino et
absente alij tradidit in
lausina. hi lausina per fur-
tina reputat. et si eam
dominus in uolentia reuertit.
et alij eam per hunc requi-
rit. dum tamen ita fuerit recog-
nitum. non est ei restituenda.

Si uero in hiis casibus lausi-
na fuerit cognita. et mo-
dus et qualitas lausine per
uiratores in non scire redi-
gant. dissoluta sua re-

stituetur lausina. et de dissolui-
sina sibi intelligendum est.
Si ei lausina multa fuerit.
manifestum est quod dissoluta
erit multa.

Et sciendum est quod si quis per in-
dicium fuerit dissolutus. lausina
illam non potest per hunc
reuocare. sed ad eum de iure
pertinet. in iudicium per se
fuerit infirmatum.

Et omne sciendum est quod si quis
lausinam obtinuit contra
alij. et quicquid in eadem lausina
manu appoluit. per
captum proprium corporis et
reus suus iusticiarius est.
quousque alij dampna de
lausina sunt per ipsum utrogata
restituit. et usque curie e
iudicium preceptum et cunctis
gressum iudiciorum eiusdem.

Alii ei preceptum quicquid in
curia iudicaretur. ad ir-
ritum cotidie reuocari. Quod
enim in curia per iudici-
um fuerit cunctatum. inuo-
labili de obseruari. quousque
per maiorem et discretiorum se-
tentia iudicium illud si in-
firmum fuerit reuocatur.

Si aut accusat de hi tñl
gressioni; se dixit in m
chilo de talib; pcurasse.
et plegios dedit de mqli
tñe si hñ sustinenda. ipñ
cū reb; suis d; libam p lo
nos plegios ul; ad assias
in quib; mqli d; tñu.
et si tñc sup pmissis mue
tus fuit culpabil; gñit
pmet p mobile. ul; per
pñsionem corporis si mo
bile suffice nō ualeat ad
iundictam. Si uo si hñ
mqlio ipm reddidit in
nocui. accusans si hñ
pena consili pmetur. **de**

defñi qñli si hñ none
Sacend; et de salsine.
q; si petens defñit.
querelatus recedet si di
ei assignatōe ei fñt. et si
ul; qñlans qñ ipm pñ
de uoluit. ipm de nouo
faciet reatari. et ipam q
relam sic ptingit reno
uari. Vñ qñlatus eride
se defendet qñ tñc pñm
qñrela fuit mchata. Vñ
nōnd; q; qñlans ex de
fectu suo sequelam suā

amittet. si mñm tñs sai
sine reuacatōi lñetur de
putatū. cū infra diem
annū post de salsina fa
ctam mōm debeant sup
hñ qñones. defñs ei peten
tis qñrelam qñ mouit fa
ciat nritam.

Nōnd; et q; m nōus del
salsinis ulls potest aliq
ad garantū. Violenti ei
ē et nullo m sustinend; q;
possonē alienā nec p se
nec p aliu presumat re
tine. ul; ausu temario
pcurtare. De tali at fñ
quib; actor pñmend; ē.

de muliere de salsina absente

Nōnd; et q; si i uro.
mulier de salsina fuit
uuro suo ex ducatu noz.
imorante. dū post uiri
sui recessū de salsina fuit
in uiri sui absentia audi
enda ē p hñ none de s.
et fili si ipā aliq; de salsi
erit post uiri sui recessū.
tenetur qñde sine uuro.
si in ducatu nō fuit. per
breue supradñm. **De uñ**
de auctoris salsina

De auctoris salsina
psequit; agendū est
q; per breue fieri ul; tñu
solet in hac forma.

Si tñc plegio; dedit de
clamore suo psequendo. tñ
mone recognitōem de uñ
neto q; sit ad pñmas ass.
balluie ad recognoscend;
utru; cato erat salsit; in
hñ anno quo obiit. de tñ
qñ ei diffpñat get; ap
camla. et quō. et utru; sit
pñm qñ ad hñdam illi;
elcaetam. tñ mñm per
eos uideat; et sit in pace.

Hec hñe spade sñment d;
deferri. qui mñsionē debet
defñia assignare infra
qñdenam. querelatū q;
et recognitores ad eandē
certo loco et tñtā hñtā sub
mone. et tñam seu reddi
tū ul; aliam rem qñm q
relans monstrauit i ma
nu dñi regis arrestare.
sine ps aduñsa cōpuerit.
sine nō. nec a manu re
gis exiet. quib; recogni
tio fuit celebrata. et oī
eo m m hac recognitōe

predend; et sic in noua de s.
de q; supius ē tractatū.
Nōnd; tñ et q; ulls ānos
discretōis iam attingēs
ex pñtudinē noz. hanc re
cognitōem hñbit. si hñ ce
pit infra diem et annū
quo auctoris illi; mort
cōiter fuit publicata. et
salsina mñt obtine. Ill
at q; nōnd; ānos discre
tōis attingunt. ulla tñp
tis diuturnitas pñdicat.
qñ hñant iqñtōem sñdam.
hec at recognitō ad hñe
des pñmet pñm qñores. q;
antenatōis aut p se aut
p auctores. obtinent
dignitatē. ut antenati
ul; filij antenatoz.
Nōndū siquid; et q; si qñs
ul; mare ierlin. ul; ga
lia. ul; alijs pñgnatōi
bz ul; negociatōib; extra
noz. ul; infra decessit. in
fra diem et annū q; mo
ei ad residenciā suā fu
erit publice diuulgata.
hñ longo tñp ante hñ
decessit. hñ recognitō
nē tñ hñbit de salsina q;

lebat hora et die q̄ recessit
a p̄p̄is siue a p̄na. et q̄
dum in nō etate erit. reco-
gnitōem hanc h̄ie p̄bit.

Sciend' at' q' bastardi
et religione p̄felli. et ex
dampnato sanguine p̄
creati. et om̄is dampnatū.
h̄ p̄p̄m̄q̄ores sint in gene-
rallam aūcellorū suorū lai-
sinā p̄bit reclamarē.
nec ē leprosi. Qd̄ sup̄ius
in caplo de successione
plenuis elucellit.

In recognitōe at' h̄i attē-
dendū ē. utriū aūcellorū
saisit' erat. Saisit' at' d̄s
d̄. cū p̄ ip̄m ul' noīe ip̄i
ul' ad opus ip̄ius saisina
h̄etur. unde p̄ q' firma-
rū. p̄posita. senescalli et h̄i.
h̄ t̄ras extolant et puen-
tus p̄p̄iant. sub noīe
tū ē. et ad opus alienū.
et autoritate ei qui possi-
det. Ille ei rem d̄ posside-
cuius ip̄io seu autorita-
te res n̄a tractat. Sup̄
quo sup̄ius in h̄i noue-
dell' plenuis ē tractatū. et
de m̄ et q̄litate saisine.

De h̄i p̄p̄m̄q̄oris lēdis.

Adend' ē est q' p̄p̄m̄
q̄ontas attendenda
sit ad aūcellorū saisina
obtinendas. P̄p̄m̄q̄orū aut
h̄es p̄ns ē. filius siue p̄
genit' et in ead' linea suc-
cedentes. Hac at' deleta li-
nea. p̄p̄m̄q̄or ē sc̄da. et s'
de alijs lineis. et h̄ id in-
telligend' ē in sexu feieo.

Et sciend' ē q' quidm de
ma linea masculis ul' fe-
mina sup̄stes sint. d̄s al-
cuius linee eorū aūcellorū
nō p̄bit succedē decedēti.

Nond' tū ē q' de nouo i-
troduc̄ta ē quedam q̄sue-
tudo hūic antieque q̄sue-
tudinū q̄tra. vidē q' si
q̄s duos h̄uerit filios. et
p̄p̄m̄ogenit' suscepto de
uxore filio decellerit. p̄t
ea uo p̄e decedente. non
nepos qui filius ē p̄geni-
ti saisina obtinebit. sed
eam filius sup̄stes h̄bit.
h̄ in alio casu nullo h̄e re-
probanda q̄suetudo q̄ser-
uet. que nō iure ul' con-
suetudine. h̄ in et op̄ssione

potentiū sunt m̄troduc̄ta.
Filius ei ad saisinas h̄i
das om̄is q̄s p̄ eius simi-
liet h̄et. p̄ p̄p̄m̄q̄atē
genis ē admittendus.
excepto h̄ reprobando casu
q' ad saisinam p̄ns uel
m̄ris p̄p̄m̄q̄or ē filius q'
nepos qui p̄genit' ē filius.

Si tū sorores sunt. h̄etel
p̄genite iam defuncte sais-
nam p̄ns et m̄ris obtine-
būt. alia sorore nō obstat.

Si at' q̄s p̄tat saisinam
aūcellorū. et ei obiaat
ex adūso q' adhuc uiuit
ille cui requirit saisinam.
p̄mo m̄ore p̄landa ē. q'
m̄q̄sito teneat. et plari
p̄tēst p̄ testimoniū duorū
ul' trium p̄borū uxorū et
fidedignorū. q' ei uiuū et
mortuū p̄ sac̄mentū as-
serant se indisse. ul' p̄ h̄as
patentes ordiari. et post
ea m̄q̄sito teneatur.

Ad uisionē at' nullū pla-
citi d̄. tēti. h̄ ostensio re-
i p̄tate fieri.

Si q̄s at' cont' minorem
aliqua p̄posuit. minore

dicunt. quicūq' xxi. anni
etatis sue nond' attingit.
q' h̄ p̄ eius qm̄ obit sais-
nam h̄et qm̄ exigit. ad
ip̄m tū nō d̄ deuenire. eo
q' t̄ram illam nō tenebat
nisi ad uitam. ul' n̄ ad ter-
minū. ul' tali m̄ q' post ei
cessū ul' decellū alij debeat
deuenire. In h̄i oī modo
dicunt q' qualitas saisine
aūcellorū. et diffinitoris
uitas m̄q̄rende sūt. h̄des
ei saisinam h̄ie nō debet
ex h̄is q' ex successione
hereditatis ad eos nō debeat
deuenire. quod ē in illis
q' etatem h̄it obseruand'
ē. ordus ei tenendi possō
nem frequē ad alios q'
h̄des facit deuenire. Si
ei quis fecerit aliqd' ad
uitam suam solūm pos-
sident. tal' saisina ad h̄re-
des non descendit. **De h̄i
maritagij impedim.**

Consequē agend' est
de h̄i maritagij im-
pedim. Et sciend' ē q' reli-
cta infra diē et annū p̄t
obitū mariti sui q' illud

fecit impedimentum. de morte
et clamorem excitare. Si
ei diem et annum tacite p
mittet p[ro]fiteri. ei si h[ic] p[er]
m[er]itam h[ic] n[on] e[st] c[on]ced[er]e.

Nond[um] at[que] e[st] q[uod] uir uxori
sue de maritagio impedi
re. cu[m] illud a salina sua
q[ui]cumq[ue] in p[ar]te deducit.
et si i[st]a illud uendit ul'
abunaret. n[on] t[ame]n p[er] legem
plene et p[er] iudicium celeb
rum obtentum fuit et rece
ptum. ul' p[er] duellu[m]. ul' p[er] re
cognitionem plene et p[er] iu
dicium deducta. q[ui]a si p[er]
gordia h[ic] fieret. mulier
no[n] tenetur obsequere.

Cu[m] ei mulier sub potesta
te uiri sit constituta. uir e
ius de ea et de reb[us] suis
et hereditate. potest disponi
e ad sue arbitrii uolunta
tis. nec ea illo uiuente a
liq[ui] de p[re]dictis potest uen
dere. alienare. ul' impedi
re. ul' in ei[us] absentia. sed
ei s[ol]u[m] potest reuocare.
et irritare. si ad reclama
re q[ui]d aliu[m] i[st]a potest. n[on]
reuocare. si audiri. in ab

sencia uiri sui. si uir ei
i[st]a de oib[us] q[ui] ad eam p[er]
tinent de audiri.

Sunt at[que] quedam cause
in q[ui]b[us] ea in uiri sui ab
sencia de audiri. uidel[icet]
si uir eius eam melang
nauit. ut eruento ei o[mn]i
liu[m]. ul' frangendo brachi
a. ul' h[ic]. ul' eius corpus
enormi pressione frequ
ter et indebite. male et in
famose tractare q[ui]erit.
h[ic] actioes. correctiones.
non iudicantur.

Item si mulier uiro suo
i[n] celebri p[re]gnat[i]o[n]e p[re]fecto
ul' negociat[i]o[n]e longinq[ue]
dessaluta fuit. ul' ei ad
exadit. h[ic] absens uir ei
fuit. audienda e[st]. ne mo
ra uiri aufat ei m[er]ito
nem infra die[m] et annu[m]
in tali casu p[re]cessam. ui
ro t[ame]n in p[re]sencia n[on] exi
stente. in ei[us] absentia i[n]
nullo m[od]o est audienda.

Sciend[um] at[que] e[st] q[uod] de mari
tagio impedito h[ic] cur
rere de in hac forma.

Si. q[ui]d. e[st] dedit plegios

*Si p[re]gnans mulier
minor annis. etiam
a marito co[n]trahit. h[ic]
dicitur in q[ui]b[us]
bonis p[er] ip[s]am
uiri sui p[er]sonam
uult ad repetendum
cuiusdam p[er]sonam
mariti nullatenus au
diatur.*

de clamore suo p[re]sequendo.
submone reat. de uilne
to q[uod] sit ad p[re]mas ass[er] bal
lune ad recognoscend[um] v
tru[m] tra[m] q[ui]a cato ei diffor
ciat. sit de ei[us] maritagio.
I[n] de hereditate ad ea d[omi]no
luta. et uiru[m] ger[er]e marit[um]
ei qui in h[ic] anno obijt.
illud ei[us] impediunt. et q[ui]
in tra[m] uideat. sit i[n] p[ar]te.

Hec uisio modu[m] sequitur
noue d[omi]ni. excepto t[ame]n q[uod]
garant[ur] in ea potest uoca
ri. et uocat[ur] ad garant[i]a[m].
aliu[m] potest uocare gara
tu[m] et aliis tercium. Ter
cius at[que] uocat[ur] ad gara
tu[m]. n[on] potest q[ui]t[us] no
care. q[uod] sic p[er]tinget ult[er]
q[ui]tam in defensione p[er]
sonam q[ui]relam p[re]tende.

Nullus ei ex q[ui]t[us] exo
nu[m]. tercium garant[i]a[m] q[ui]
q[ui]ta in defensione p[er]sona.
p[er] q[ui]relam p[ro]gare. nec
et aliquis fugitiuus ult[er]
q[ui]tam ass[er] p[er] absentare.
q[ui] statim forlanizatois
iudicium subleq[ui]tur. nec
as ult[er] quarta ass[er] post

uisione t[ame]n r[ati]o[n]e hereditat[is]
impetite. potest deficere.
Quod si s[ol]u[m] fuit. adu[er]se
p[ar]te t[ame]n de salina rema
nere ul' restituere.

Sciend[um] itaq[ue] e[st] q[uod] si q[ui]s
uxoris sue hereditate eide[m]
exadentem ex antecessor[um]
defu[it]. h[ic] ei salina n[on] d[omi]ni
h[ic]t sine in toto sine in
p[ar]te. et uir ei eam uen
dat. ul' alio m[od]o impediatur.
defuncto uiro suo infra
diem et annu[m] eand[em] salina[m]
nam h[ic]bit q[ui] uir ei i[st]a d[omi]ni.

Si uo q[ui]s t[ame]n uendita[m]
reuocauit r[ati]o[n]e uxoris
sue eo q[uod] i[st]a p[ro]p[ri]etate
genis e[st] p[ro]p[ri]a ad uen
dit[i]o[n]em obtinenda[m] et i[st]a e
am postea uendat. post
eius decessu[m] eam potest
reuocare. ut maritagiu[m]
impeditu[m]. No[n] ei marit[um]
ei res uenditas. ad opul
sui. si ad op[us] uxoris sue
reuocare potuiss[et]. v[er]u[m] n[on]
s[ed] si uxori sue eas reuocauit.

Si q[ui]s uo t[ame]n eiu[m] q[ui]
p[er] hereditate[m] uxori sue dele
at deuenire. ul' ad ciuit[em]

uenditorem ipsa eēt p̄m̄q̄
q̄ ad reuocandū. h̄i emptō
uno nō mlieri remaneb.
et eius heredibz. Ip̄e ei eam
em̄it ad opus suū. et nō
ad opus mlieris sue reuo
cavit.

Sciendū ē q̄ nlla mlier
in uente sponso ad h̄edita
tis p̄ emptōem seu p̄ feo
dātem p̄t̄ retine. q̄d ma
riti sui heredibz post eius
decessum nō oporteat re
manere.

In emptōibz at̄ h̄edita
tis q̄s m̄r fecit. uxor nul
lam h̄bit p̄t̄em. **E**x
cepto bingagio in quo
medietatem h̄bit.

Si q̄ uo h̄editas mlieri
data fuit post tractum
m̄rimoniū. eam b̄n p̄
t̄it possidere.

Nulla uo mlier q̄t̄ fr̄es
suos ul' eoz h̄des ad rō
ne h̄editatis p̄t̄it recla
mare. n̄ id solūm quod
ei ad eam maritandam
datū ul' accessum fuit. pro
ut p̄ recordatōem marita
gij p̄latū fuit euidēt.

Si ei ei m̄ch datū fuit.
nulla ul' rōne h̄editatis
ad p̄t̄it reclamare con
fr̄es ul' eoz h̄des. contra
sorores tū semp erunt
equales. **de p̄t̄itibz q̄s**
fr̄es debent fac̄e sororibz

Mulier ul' **de eod' ca.**
tiam p̄tem h̄editatis uis
fr̄es suos ul' eoz h̄des n̄
p̄t̄est reclamare. **S**i uo
duo ul' m̄i fr̄at fuit. et
una soror. ul' q̄nq̄ plū
res fuit sorores. om̄is
solūm tiam p̄tem h̄bit
h̄editatis p̄ successione
ad eas deuementem.

Sciendū ē q̄ si m̄. fue
runt fr̄es et una soror. ip̄a
manus maritagij q̄ p̄
tio unū eoz nō p̄t̄ h̄re.
n̄ fuit de assensu eoz.

Vnde sciendū ē q̄ om̄is so
rores nō possunt h̄re rō
ne p̄t̄ois quotq̄ fuit.
n̄ tertiū h̄editatis solū
m̄. **U**na at̄ si fuit con
x. fr̄es ul' pl̄es ul' pau
ores. maiorem p̄t̄em
q̄ unus fr̄m h̄re n̄ p̄t̄.
Si at̄ p̄ ul' tertiū h̄di

tatis sue filiabz suis dede
rit. eius successores die
et anno post obitū suū
p̄ m̄q̄lōem illud p̄t̄unt
reuocare.

Quodsiq̄ at̄ fr̄at ul' ne
pos ul' am̄cl̄s. ul' q̄cūq̄
ali. exceptis p̄re et m̄re.
mlieribz in maritagij
dedit. firmū ē obserua
dū. et a datoribz garanti
zandum.

Parentes at̄ p̄m̄i filias
suas q̄cūq̄t h̄uerunt.
maritare possūt de catal
lo. et unū p̄t̄em oibz de
bitam dare possūt. nec e
am h̄des p̄t̄it reclamare.

Nullus at̄ maritagium
indebitū p̄t̄it reclamare.
n̄ sup̄ h̄ q̄onem mouit
die et anno post decessū
donatoris. et eam sū m̄
missionem fuit p̄secutus.
ul' ex die et anno post ei
decessum ad etatē p̄uenit.

Si uo sorores q̄ria fr̄es
suos maritagij req̄lie
runt. si fr̄es eas custodi
re et maritare uolūnt
competent. eas in suā

custodiam usq̄ ad diem et
annū h̄bunt. ut eas ma
ritent cōpetent. dū tū eis
dem uectia p̄t̄ h̄editatē
facultas requirit inueni
ant competent.

Si uo p̄ testonij manū
e fr̄em defunctū plare
p̄t̄unt. p̄t̄em s̄ debita
ad maritandas se recipi
ent. **Q**d plenū in caplo
de p̄t̄itibz ē tractatum.

de dote. lege et usibz eius

Acto itaq̄ de ma **de.**
ritagio n̄p̄redito et
lege et usibz p̄ quos h̄eat
reuocari. de dote postea
uidendū ē. et lege et usibz
p̄ quos p̄t̄entio de dote
p̄t̄eata debeat t̄minari.
Nōndū ḡ est q̄ relicta i
dotem h̄re d̄. p̄ p̄t̄itudi
nē nō. tiam p̄tem totū
feodi quod marit' suus
t̄p̄e m̄rimoniū tracti
dignoscatur possidere.

Nōndū ē q̄ si maritus
eius t̄p̄e m̄rimoniū cō
tracti ullū feodū possi
debat. h̄ p̄ ul' auus to
tū feodū possidebat. dū

Eubendum est consili
um q̄d statuitur in cō
silio. dicitur suū
p̄t̄entum. utrum de p̄
te dote cognita ab ad
uersario suo in iudicio
ent eūdem consiliū
statim. licet p̄ ad h̄
solū cōp̄ndat. d̄m̄e
ho sup̄ d̄a d̄e fuit to
tū p̄t̄entum. **A**ct
dū est et statim. **E**i
m̄lier reuertit d̄m̄
suam ab aliis d̄m̄e. et
ip̄e recognoscit p̄t̄ et
allam negat. ut d̄m̄
nō ēe faciedm̄. q̄d te
at̄ ad estm̄atōem con
fessionis facit ab ad
uersario. **E**alio autem
is. **E**i m̄r h̄eat q̄ h̄
re debeat p̄ estm̄atōem
iustitiae in suo h̄m̄
b̄ndie.

In d̄m̄ro p̄t̄i
ap̄ p̄t̄. anno. **E**i p̄t̄
uidetur est q̄d m̄lier
nō p̄t̄it h̄re d̄m̄
suū in cō d̄m̄a et
marit' suo p̄t̄entum
et lege p̄t̄ est h̄m̄
sic ip̄a cognoscit.

Nicolaus ogi deont
prou hereditas sue
alibi et conuentus de
montebellum p hido li
baronem lard albana
ad uicini de nicola
breuio sue post morte
de nicola uxori su
a deam libatoneu in
da albana pacifice
possidendo pait a filio
de mariti sui dotem
sua. Item filii pait
q huiusmodi q dñ
uxor hiet p dote tñ
prou totius heredita
tis qua p eius possi
debat qñ eam dñ
in uxorem dñ libe
tione contentu et copu
lata pñcipali in eade
dñ uxori pñcipit q nō
petebat ab eo dotem
nisi ex eo tñm quod
tenebat. Et dñs abbat
et conuentus dotem
petere si uellet de
eo qñ tenebat qñ o
uideretur expeditio nec
ualebat q dñ liba
tis et copularet i do
te. Ad filio pñcipit
q de uire nemo pñ
uxori dare ul aliqd
acquirere quo quoni
ut post mortem euit
hiet nec hie ualeat
nisi tñm pñcipit be
reditatis sue p dote
hys quodis tñm
ab uxori pñcipit
fuit in tñm pat ap
pñcipit. Anno dñi. m. cc.
pñcipit. q dñ libatō copu
lata dñ uxori i sua
dote. Cum uxori aliqd
uile tñm pñcipit p do
te hie nō possit nec
debeat ut pñcipit.

tñ ipi pñcipit pñcipit af
fuit in facie ead. ul ip
sui mñmonii pñcipit
et pñcipit et approbaue
runt. relicta de feodo tñ
lebit qd pñ ul' annis tñ
mñmonii pñcipit hedita
rie possidebat. dñ tñ ipi
alios hēdes nō hēant. Si
ei alios hēdes hēant. ipsa
dotem suam pñcipit de
pñcipit maritum suu pñ
gente. et h dos facienda
est post decessu pñs uel
aut si uidua remanserit.
Si uo pñ ul' annis pñac
tū mñmonii nō pñse
runt. h ipm reprobaunt
mñmonii. post decessu
mariti nullam relicta re
portabit. n de laudina ma
riti sui qñ hēbat qñ eā
duxit in uxore ul' de eo
feodo qd postea ad ipm
deuenit recta linea desce
ndit. **Nōnd** siquid? **C**endo.
q relicta maiore dote nō
pñ hie q tñm feodi. q
cūq in pñtractu mñmo
ni mariti sui pñcipit ap
posita. Nullus ei ultra

tñm feodi potest in dote
concedere. **Q**d si fecit. qñqd
dñi et ul' tñm post ei
decessum dñ ad mñm re
uocari. **M**inore at dotem
q tñm potest hie relicta
scdm pñcipit in pñtractu
mñmonii hietas et pñcipit.
Si ei mulier qñ ducta fuit
in uxore pñcipit et pñcipit
se dotari de mobili. ul' de
tñm pñcipit. illud ei pñ
decessu mariti sui dñ suffi
ci. qd in pñtractu mñmo
ni sui pñcipit p dote rea
pe. et consensit. Si at in
pñtractu mñmonii nulla
dñs fuit mñcio ul' pñcipit
pñcipit relicta ad tñ
um laudine feodi mñ sui
pñcipit recurrere. qñ hēbat
qñ tñm duxit in uxore.
Nōnd et q relicta nec
dote nec pñcipit de acq
sitionibz qñ post pñcipit
mñmonium maritus ei
fecit reportabit. **E**xcepto
burgagio in quo hēbit
medietate. h dote in hñ
hē non poterit.
Nōnd et q si maritus

hñs copñcipit tñm mñ
monii pñcipit. totū feod
añcipit possidet. uox mñ
ei dotem nō hēbit de pñ
cipit pñcipit hñcipit. nec
et si ad eund pñcipit
am post tñs facte redie
runt pñcipit.
Si at marit' obierit uñd
fuit pñcipit et hñs de tñ
feodi relicta dotari. i
pñcipit postea fuit et re
clamatis. qñ relicta dote
pñcipit fca. et dote in sola
mariti sui pñcipit pñcipit.
nō in pñcipit alius i qñ
dote pñcipit nō pñcipit hñ.
Non ei quis de feodo qd
nō s' h alius possidet. pñ
cipit dare ul' uende ul' feo
dare. ul' in dotem tradere.
n h solū quod ad suam
pñcipit pñcipit.
Nōnd et q nulla mulier
dotem reportabit de feo
do mariti sui si mñ ipm
dñcipit fuit celebrati.
h pñcipit ex ipm pñcipit hñ
dñcipit hēant et legiti
mi reputent. **I**lla ei so
la mulier dotanda ē de:

mariti sui feodo q in mo
te ei eod inuenitur i ma
trimonio copulata.
Si at pñcipit mñmonii
o marit' decessit uñd
ipm mñcipit in eod recep
tis cubiculo. relicta de tñ
ra sua nullam pñcipit dote
reportare. **T**ūc ei mulier
pñcipit tñcipit nō. uis i
dotem hñcipit dñ obñcipit.
cū mariti sui pñcipit cu
biculo submñcipit. hñs siqd
añcipit relicta dotare
nō tenet. n de solo feodo
añcipit qd possidet.
Si ei marit' de feodo suo
uendit ul' tradidit. do
tem suā relicta potest re
quirere qñ feodi possides.
Nōnd et q qñ garat' in
hñ querela pñcipit uocari oī
eod in hñ fñcipit dñ est
i reuocacōe maritagi ipm
Duobz at modis. **E**dm.
potest mulier dote suam
qñ detinētes requirere. aut
per hñcipit de dote. aut pñ
recondacōem. **P**er hñ at
requirit mulier dote suam
qñ mariti qñcipit de

illam huerit ⁊ possident
 nisi epe illud penece
 remaneat inflexio ⁊ pre
 terea volum ⁊ mfe ille
 qui de piamone ece ut
 qui ad se piamonem allet
 pme a die iucatio mfe
 v. mfeles commuio sup
 ff motus aelam arch
 epe ut epe ecam illa
 litem qui uoluit confu
 rendi habere potestatem
 quod no huerit si illo d
 dat ff e e piamon com
 arch ut epi infra d.
 mfeles mouit pmones ⁊
 t mte ad queho eate
 vide ad nota sine conu
 uerfa sup uue pmones
 de ece uicarie infra d.
 mfeles mouit e p m
 pios ⁊ mfe mulce p
 pfectum est eximatio
 tuas piamone volum
 ead ad se formis cano
 tinguat ad arch ut epe
 piamonem clamet m
 clefia ille mfe ut epe
 qui clamet ⁊ est actor
 no fit elector mfe piam
 qui uiuabunt nec mi
 fici v. e. epe dicunt
 piamonem loco epi qui
 clamet ut arch tanq
 piamon si upe arch no
 fit de qdela
 Item apud karlinum
 Quilibet piamon de biane
 deuo piamonem ex pre
 bna ⁊ c. de piamon
 furtum ex alia sup
 piamonem piamon ad
 ecam de biane uen
 uacantem lex uen doc
 pender dno m apia
 ecam uicaria piamon
 piamon ecam ⁊ mfeles
 infra d. mfeles colue
 tos ad causis hior
 eadentes ecam alior
 coponendo qd biamon ad
 dam ecam qd uacat
 de piamon piamonem
 apponit ad uoluisse
 qd dno j. piamon may
 et c m piamon uacant
 piamonem dno qd uacat
 uacant de piamon
 omo piamonem epe lex
 piamonem uia uacat
 piamon j. ad ecam ead
 sam piamonem ⁊ mfe
 tuet m ead m dno
 epe ff fac uacant
 ⁊ ecam piamon dno de
 piamon ecam magistra
 piamon dno epe qd dno
 piamon mfa d. mfeles
 piamon am piamon m
 piamon uacat piamon
 piamon uacat piamon
 piamon uacat piamon
 piamon uacat piamon

Quum me Iohann de
champs ⁊ eius Breve
ex una pte ⁊ Beatus
dum de sommichon
de alia sup pſentatu
pſona ad vnanimem
decim de oſſuſſo ſi-
blam lexon dioces
penderet in aſſ totum
balliuo ſorhom die
pab: infra .viij. meſes
conſuetos ad cauſas
hi decidendas maſſ
poſt compenſat ⁊
dicantibz ſe nolle ſi
h lingue reuocari
nec ſec Beſſandus
q preſentatu pſenta
ad dictos conueges p-
tinebat decem inſi-
ſſum in ratione de co-
ſeſſione pſent ſic ſe

Post unatorem aut sciam
inquirendū ē a unatis quis
personam ultimo mortua
pſentavit. et quomodo videt
tanquā pſonus ul' loco pſo
ni. Aliqui ei una vice pre
ſentant q̄ alia pſentare
nō debent. ut ſcetur i q̄bda
tione pſtois hereditarie i
ter quos aliqui ita ē cōpo
ſiti ſi pſonatu alicuius
ecce. q̄ un' una vice. ali'
alia pſentabit.

Si ați în născare redacții

Vin defenſi
 lacrimarum
 implere co
 ar piden
 iudicium
 non fuille
 excedere
 illud qd
 pcedit mod
 dicto fin
 ar ſibi
 ante iudic
 ture qnq
 vj moſſe
 poſſet dnm
 accuſare
 ſpecialem
 ſuadem
 iſte ad
 allegand
 re ad p
 ſe a p
 toſe ſag
 ius p
 in rone
 conſum
 conſuend
 conuen
 ponal
 Cuius
 et qd
 Cuius

[illegible][illegible]

lene audiend' est. et ualebit
si post presentatorem persone
ultio decessit sua fuit pur de
lent. Si aut ad ecclesiam
personam per presentis alicij
pmeat. cu tunc agend' sit
de proprietate. quod carta re
statutur obseruand'. diu tñ
legitima fuit. et ab eo constā.
ad q' ius pronat' pmetat.
In sup' at sciend' q' quicq'
per cartas principu' noz.
in qrela de iure pronatus
ecce est exp'ssum. d' iuno
labili' obseruari. cu ipius
testimoniū ad presentēs sin
glas defendendas. n' p'dito
aliq' ul' alicui' pacti ptract'
ualeat econtrio exhibi. p
quod ius pronatus ecce
de q' agitur ad aliu' fuit
deuoluti. Nec in h' carta
principis infirmat' cu id
qd' in ea pmet' iustitiam
h'ie nō negat. s' post ipi'
pfectōnem possessor' carte
ius pronat' qd' per eam
obtenebat bñ potuit aliq'
trade ul' conferre.

Sciend' t' q' carte prima
pñ qrelanab' salinas n'

debent nec tenent' alicuius
possōis restitue fedalis.
h' possōnem hitam defen
dunt plen' et p'seruant. n'
ptract' as post ear' confe
ctōem infuerit. quod debe
at obseruari.

Sciend' itē q' si q' eccā
per ser' miles uacauit post
hitam noticiā de decessu
rectoris illi. et cōter' publi
catam. ordinari' loci eam
dare potit cui uoluit. nec
ei collatōem p'ionis illi'
potit impedire. siue ex cō
tentōe mota de iure p'io
nat' siue ex negligentia
p'ionis uacauit. lite tñ
fiata. qui ius p'ionatus
obtinuit. fidelitate de re
ctore recipiet m'sticio.

de breui de feodo et uadio.

De querela at q' per
bñi de feodo et ua
dio terminat' agend' post
pmissa. Unde nōnd' ē q'
bñi h' soler' currere in
h' iura

Si. T. dedit plegios de cla
more suo p'sequendo. s' bmo
ne recognitiōem de iusue

to q' sit ad p'mas ass' lat
line ad recognoscendum
utru' tra siue feodu' quod
ei difforciat. **N** sit feodu'
tenentis. ul' uadiu' inua
diatu' p' manu. **S** post co
ronantū regis ricardi.
et pro q'nto. et utru' sit pro
p'mqor' les ad redimēdu'
uadiu'. tra m'm uideat.
In hac inq'sitōe p' modū
noz. q'suetudinē. tres exo
mie et q'rtā de iura curie i
possunt fi. nisi p'mo. scdo
et t'cio fuerit celebrata.

Si ei p'mo. scdo ul' t'cio la
ta fuit exomia de iura cē.
q'rtā exomia reprobatur.

Nōnd' t' q' in h' qrela
iustio corporis nō recipit.
nec inani languor' p'mit
titur. h' fco ultimo exo
mio. exomatorib' p' iust
ciarū p'cipiend' ut
exomati ad p'mam h'eat
ass'. q' si nō h'uerint. os
exomatores et eoz' testes
erūt in eīda. et feodu' cō
tentōis in manu p'napl'
capiet. et iustio assignabi
de eod'. et ad p'mas post

infiōne feodi ass'ias inq'si
tio de h'io teneb'. et h'ec ob
seruanda sūt siue p's ad
ass'iam ul' infiōne uenit.
siue se p'buerit absentem.
et h' inq'sitō in curia te
neb' eod' modo quo de ali
is sup'ius ē p'rolatum.

Nōnd' t' q' illud quod
ab undecim iuratoz' fuit
concordatū de qrela p'te
ta in h'io. d' firmat' obse
uari. nō obstante duode
in contraditōe ul' nō scire.

Si at duo iuratoz' dece
p'tadixint. ul' qrelam in
nō scire reduxint. d'm. x.
iurata. et totū reducant
in non scire.

Ex tenore breui' pater p'
notati. q' ser' p' illud inq'
runt. videl' utru' feodum
p'tentōis sit feodu' possi
dentis. et utru' sit uadiu'.
et utru' sit inadiatu' p' ma
nū. **S** et pro q'nto. et ut
petens sit p'mqor' ad re
dimēdu'. et tempus p'scri
ptionis deputatum.

Vari at feodu' p'tentōis
sit tenentis. p' inq'sitores

implorandus. Si ei sit feo-
dum tenentis quod per uadium
ad manu suam non uenit. si
ad manu eorum a quibus hoc feo-
dum dignoscatur huiusmodi. eadem
in pace remanebit. et petens
pro falso clamore ad em-
dam compelletur. Unde patet
quod si quis terram cepit in feodo
ab eo qui eam habet in ua-
dum. non propter hoc debet eius
feodum iudicari. Nullus
ei in terram quam tradit uel
feodat potest meliores co-
ditiones uel diuturniores facere
capientem. quod ipse habet in eadem.
non se per exambium ad condi-
ones seruandas uoluit
obligare. Si ei quis terra
in uadium tradita alij
tradidit in feodum. tenens
scilicet hoc ad garantum uocare
potest traditorem quod eam sibi
tenet garantizare. uel ex-
cambiare. Quod si terra uisa
eam garantizare uoluit.
scilicet se eius defensionem reci-
piet. et si succubuit de que-
rela. ad ualorem excambia-
bit garantizato. Si uero
terra uisa se ei non debet ga-

rantizare dixit. ipsi tenenti
defensio sua remanebit.
et si succubuit. pro excam-
bio recurrere poterit ad ga-
rantum. et tot garantum in que-
rela hoc breuius uocari possit.
quot in alijs querelis super
diximus euocandos. et unus
quisque eorum dilaciones suas poterit
trahere. **Utrum autem feodum per** hoc.
hoc breuius requisitum sit uadium
a iuratoribus inquirendum est.
Si ei inuadiatum non fuerit.
non propter hoc breuius reclamari.
Et nonne est quod uadium duo
habet modis sit. videlicet cum unum
feodum pro alio feodo. uel
pro pecunia uel re alia in
uadium traditur. et in hoc ter-
tium uadium dicitur per utriusque res
sua restitui. Quod si uadium
ab aliquo prius fuit denega-
tum. et postmodum per inquisi-
tionem declaratum. petens
uadium obtinebit. et detinens
tenet omnem terram re quam
pro uadio tradidit deneg-
gato. et insuper emendare. et
hoc ad principis ut deum est
promittit dignitate. et ei ro-
ne uadium denegati remane-
bit.

Alio autem modo sit uadium
cum feodum traditur in uadium
per pecuniam uel equum uel huiusmodi.
uel ad aliquod cunctum cunctum
ut in eam rei tradite prius
de puentu feodi traditi per
soluatur. hoc autem uadium.
ad terram petenti quere dicitur li-
beri. et denegans cunctum
gratum emenda puniri. et quod
ex eo possit terram leniunt.
tenet plene in fine requi-
renti. et hoc omnia debent per hoc
inquisitionem breuius petunt
declarari.

Per cuius autem manu scilicet
erit uadium. et maxime utriusque
per manu. **Et expressum in breui.**
inquirendum est. ut cognita per
sona inuadiatoris. facilius
cognoscatur ad quod ius exua-
diandi pertineat re petita.
Si ei per manu alius scilicet
fuit uadium. quod per manu
illius quod expressum est in breui.
totum breuius irritat. cum
fallitas circa hoc inuenia-
tur in eodem.

Pro quanto autem fuit inuadi-
atum. inquirendum est. eo quod si
uadium negatum fuit. rede-

ptois prius prius rema-
nebit. cum per inquisitionem ua-
dum fuit declaratum. Si uero
uadium scilicet fuisse confessus
fuit querelatus. hoc sub ma-
iori somma pecunie quam in
breui sit expressum. de quanti-
tate pecunie facienda est
inquisitio.

Nonne est quod in omni breui facie-
da est inquisitio de articulis
in breui denegatis. recogni-
to per mapam. et quod per in-
quisitionem cunctum fuit. emendabit.

Nonne in breui est quod uadiorum
quoddam unum. quoddam mor-
tuum nuquid. **Optimum autem**
dicitur uadium quod se de nichilo
redimunt uel acquiritur. ut terra
tradita in uadium pro centum
solidis. quam cum obligator re-
habet uoluit. acceptam pecu-
niam restitueret in solidum.
Unde autem dicitur uadium quod ex
suis puentibus acquiritur.
ut terra tradita in uadium
pro centum solidis usque ad tres
annos. quod elapso anno ter-
cio. reddenda est obligato-
ri. uel tradita in uadium quod
usque pecunia tantum de e-

ius puenab; fuit pfoluta.

Utrum at petens sit ppi
quor; les nuadiatoris
inqrend; ad eū ei qui
fecit uadiū ul' ad ei' ppi
qorem hēdem pmet rede
ptio feodi p uadiū obli
gati. Ille ei d; uadiū fa
cē. pro quo t sub cuius
noīe feod' p uadiū obligā.
Si quis at tiam uxoris
sue in uadiū tradidit. ip
sa defuncta. ei les ppiq;
or ad redimēdū cū marit'
eam q; cultos rōne ux
oris sue possidebat.

Sciend' at; q; mqr d;
p h; hē utri post coro
nationē regis ricardi ua
diūm fēū fuisse pstitit.
Si ei ante regis ricardi
coronationē uadiū fēū
fuisse pstitit. nō pōt ul
tius renocari. Et sciend'
ē q; h; pscriptio solebat
currere de xxx. ānis. Ter
ta ei que ult. xxx. ānoz
spaciū dimittelat inua
diata. nō erat p h; hēū
reuocanda. et qm temp'
xxx. annoz nō erat ad

memoriā et facili reducere
dū. noluit princeps noz.
p prudenti pūnac consi
liū. ut h; pscriptiois tē
autoritate alicui rei sol
lēpnis nōretur. t p h; so
lebat usitari. utri uadiū
fēū fuit post coronationē
regis henrici. t postea q;
longius fuit tps reuolu
tū. et amplius plimū
q; pscriptio requireret.
instituti fuit tpe illu
strissimi regis phi p o;
dinationē plen scacari
q; h; pscriptio anteret
de tpe coronationis regis
ricardi. de q; ad plens ai
temp' amplius post coro
nationē regis ric. pster
ē q; requirat pscriptio
reueluti. expedit in pro
ximo p dnm regem qui
s' pncipis retinet digni
tatem pscriptiois tū
num immutare.

Iulr at sciend' q; pscr
ptio h; attendenda ē i mī
ns alijs qrelis. ut infer
us exprimeretur.
Pond' itē ē q; si qrelat'

definit. tradito hno. t mli
one pab; assignata. eūl
defēs ad allias d; defri
t in ea d; uocari t p defi
ciente denūciari. et eius
defēs in scriptis allie re
digi. t per rez suari ca
ptem d; iusticiari. q; ei n
debent restitui qul; bonos
plegios dedit. q; ad pma
all' iuri paritur' compebit.
Si at ad aliam defuit al
lilia. nolens p rez suari
captē compe. itū i
allia uocab; t pro defiac
te in allis denūciabi. t de
fect' iste scds in scriptis
rediget. t pcepit balliū
seruenti ballie q; tiam
ptentōis capiat i manu
regis pro iusticiari. t tū
p h; iusticiari fca p res
mobiles nō dimittatur.
nec h; captio relaxari po
test. nisi p balliū accep
tis plegijs q; iuri pūtur'
ad primam allis ppebit.
Et sciend' q; n' ipsū
plegiū ad cōs huerint al
signatos. os erūt i emda.
Si uo ad tiam nō com

puerit allis. tiam ptentō
nis in manu dñi regis
d; capi t ul' ad alliam
aliam tēū in ead. t de
defēū sic sup' est agend'.
Si uo ad qrtam allis nō
puerit. de defēb; agend'
est ut sup'. t d; iustio al
signari in absentia qre
lati p defēū. mī. allisi
az. et tēū siue ppuerit
siue nō. Et ad tenendā
hanc uisione. mī. milites
ad mī. nō suspecti. et de
uicinio si infra mī. leu
ce tū possint iueniri.
requiruntur. **S**i uo mī.
leuca nō possint iueniri
tot milites. alij remoti
ores ad h; debent mēsse.
q; nō iurabit de qrela
ne ad ignorantia redi
gat. h; iustio recordamū
si necesse fuit p eos susti
nebit. Et obseruand' est
q; in oī uisione feodi cu
ius querela tres exomias
recipit. mī. milites non
suspecti ad mī. requirunt.
Facta at uisione ad se
qntem allis q; qnta erit

in deductio qrele. d. inq
litio celebrari. et poterit
utraq; ps seonare pur
de iure iudic expedire.
Si uo qrelatus no uen
it. nichilo inq litio tene
da e. et unabitur sic sup
ius in alijs inq litioib;
dem e. **H**alls cu unato
rib; an unatorem pcept
ne as eoz ad unandum
accedat q; aliq; pium
amore ul' odio. ul' afflu
tate ul' alia debita rone
a pstando unanico debe
at p iudiciu amouere. Et
si quis cont' h ad unan
du accellerit. tanq; pui
rus d; puniri. et illa ps
tram obtinebit ad qm
p dcm deueniet unator.
Et non d e q; scis exom
is ul' defab; loco eoz de
captoe tre tutione te
nenda. e sili pcedend.

de hui de feodo et firma.

De feodo at et firma
hui qfiat in h uia.
Si. n. dedit plegios de
clamore suo psequendo. ob
mone recognitionem de iur

neco q; sic ad pmas all
ballie ad recognoscendū
utru tra qm ei diffora
at. **L**ic feod tenentis l'
firma mobil tradita per
manu. **G**. post coronam
cum regis ric. et ad que
tim. et utru des. **N**. sic p
pinq; hys illi q; eam tra
didit ad firma. iusio m
tim teneatur.

In deductio h; qrele pce
dend; oib; modis ut in
huo de feodo et uadio pno
Et non d e q; si te. **E**to.
nens ipam tram dicit
ee suu feod. negans pen
tus ipam ee firma mobi
lem. et p unanici unato
ru ipam ee firma mobi
lem qstiat. h. m. ul' ples
am de firma remaneat.
adhuc tra ul'ius no re
manebit tenenti. eo q;
eam asserbat suu ee fe
odu fraudulent. et dñs
rex pui hbit annetaz
residuaz remota tu in
de firma que reddi ex e
a debetatur.

Non d e q; si p dictu

unator; fuit declaratu
tim firme uno anno ul'
duob; ul' plib; fuisse ia
elapsum. qe tenens pri
um anetaz post recla
matem pris aduise tene
bit redde requenti.

Mli at unisipi dicunt
et sentunt q; siles debet
fi inq litioes de tris qual
as aliau qmiserit custo
diendas. et inq; d; utru
ip tra ptenois sic feod
tenentis. ul' tra tradita
ei ad custodiend p ma
nu requentis ul' eius
ancessoris. **E**t sili age
du credm ee de tris t
ditis aliau in pstatum.
et inq litioes sumles de
iure ee facendas. **N**lla
ei io q; potius requen
du sic de uadio ul' firma
ma mobili. q; de qmif
sione tre in custodia ul'
pstito fco de ead. et omf
tiones q; faciut ut inq
rat de firma mobili et
uadio. faciut et ut inq
ratur de custodia et psti
to. et h p hia curere ti

soleant. forma tu i inq
litioe facienda hioz re
tinent pcedoz. **de hui
de stabilia et recognitione.**

Cum in noz. ois in
iudicio corpoz ad
ducem tam plebis pa
neat q; magnaci eo
q; fidelitate et ligancia
soli principi teneantur.
uolens duntai ac poten
ti inurolam repmere
malicia. duas leges re
cognitionu coi plator
qstio pia intentoe stabi
lunt. q; baronu. **U**na
uideh q; d; stabilia. et
altam q; recognito de si
demanda uocatur. per
hna decurrentes. q; qre
lati de sua pollone feo
dali q; qrelantes pot
unt pete. et hpe. **Q**uere
lantib; ad ti qrelati spo
tanee qsentunt et qcell
mt. penit denegant et
p h; hna de ppetate fe
odi et ad q; ppe ptine
at inqretur. sic at hui
u de stabilia i hac fco.

Querit. **N**. q. **G**. inuiste

Quamvis post iustione
fuit in inq; qstia nel
in iudicio hias mtes
posuit p quas querela
contentiosum defende
retur. postea dicitur
stabile cap no ppet
in eadem. no de fco
de feughe.
Item indicatum fuit
in ead. dñs dñs
anno. d. eoz. qd ad
defensione dñs red
dit no ppet capi bre
uium stabile. cum an
de non sit sup ppet
fodit. Actum p sole
de pmo de fco. dñs.

erigit ab eo quādam tām
apud nalomias. Vñ pe
at dñi principis nomī
stabilimentū. ad recog
noscendū quis mai' uis
seat in illa. ille q' tenet.
ul' ille q' erigit. terra in
cūm uideatur.

Plegys prius receptis
de stabilia psequenda. et
inforibz ad uisionē sub
monitis. uisione q' fuisse
tata. dies ipis et adu'sis
pabz ad pmas all' alli
gnet. et exome si fce fu
erint ad instantia p'as
adu'se saluande sunt. de
fcs. exomas. et dilatoēs
omīs deducto hñy reap
quod tractamus. et hñ
breu' exome et defcs fa
ciendi sūt eo m' quo in
hño de feodo et uadio si
uis ē exp'ssum.

Saend' ē q' fco tño
exomo in curia papien
dū est a iusticiario ero
mari uidi. et q'rend' ē
ab eo q' cū exomat. ubi
cū dimisit infirmatū.
Quo exp'sso assignand'

est dies uisionis ad q'
d' uidi sicut in caplo de
langore est exp'ssum.

Saend' ē est q' postq'
quis aliq' in curia ero
mari. ad omīs ficos cu
rie tenet se offerre. q'ul'
exomat' langore uira
uit. ul' se ad curia p'sen
tari exomas suas sal
uatur. et si quis curia h'
defuit. omīs exome pro
defibz reputantur.

Facta at uisione corpo
ris exomū p'ot si de ma
curie. si ante uisionem
fcm fuit et receptum.

Quāmodi at breu' pro
cessus faciend' est in hac
forma. hñū at stabili
e requirit. cū quis ab a
liquo tñam ul' redditū
ul' feodū aliqd' quod n'
possidet interrogat aut re
quirit. et cū h' q'relatus
pro uisione sua ad q'
rele sue defensione p'po
sint. stabilia dñi regis
sustine se pati. d' sta
bilia uadiare. et dare
plegios assignandi eā m'

quendam. et req'rendi cūm
uisionis sustinende.

Si uo in curia p'map
petierit stabiliam. ei ē
muni iusticiari' uisionis
assignabit. et hñū q'ia fa
ciat p'notari. de q' hño de
ricus iusticiari' qui eum
fecit. vñ. lēbit denarios.
et si uens qui uisione te
nebit. xj. den. lēbit pro li
tatoe sua. nec de illo hñ
o ad ul' possit req'rere.
h' in plibz locis et diuisis
tis h' teneat. et in p'mis
d' dare plegios sūuenti
de hño p'sequendo. quibz
datis d' uisio assignari.

Si at lato' stabiliē ad
p'sequendū breu' defuit.
ip' et plegi' sui p' catalli
iusticiandi sūt p' p'ceptū
allie in q' d' in scriptis re
digi defcs q' fecit et nōn.

Si uo ad scdm allis n'
uenit se offēns uiri pari
turi. feodū p'tentōis per
iusticiariū attestet. et hñ
iusticiari' nō sūt remur
tende q'ul' bona securita
tem dedit de emda. et ma

xime q' uiri ad p'mam q'
p'bit alliam p'iau'. Si u'
ad tñam nō uenit allis.
feodū p'tentōis in manu
principis attestet. id est
q'ia q'rela. et h' ad audien
tiam p'achie et uiciorū
agregatōe p' sūuentē d'
denunciari.

Quā at iusticiari' q'iam cō
tentōem p' q'dragenariā
ul' ad q'rtam allis tenu
erit. alio uiri nō cōpente.
in q'rtā allis p' iudiciū
d' uisio assignari in ab
sentia p'as diffugientis
et tenu. et ad hanc uisionē
oportet ad uiri. uñ. mili
tes nō suspectos. cū alijs
xj. hoibz fidedignis non
suspectis intesse. ita q' p'
xj. eoz nō suspectos. q'z
uñ. ad uiri milites sint.
si opus fuit ualeat uisio
recordari.

Visione at fca d' diffu
giens p' uñ. allias. q'ri
quel. xi. dies spaciū cō
tineat euocari. et p'tentio
in manu p'ncipis tenu.
et in q'rtā ultia all' elapsa.

hora legib; debita uidel;
hora iudiana. infra qm
quiescentes ad die assigna-
tione debent se curie p-
sentare: salina feodi q
rele d; exigenti tribui.

Si uo exigens defuit.
ei defcs ad pnam ass-
d; reportari. in scarpas re-
digend; & lato; stabilie
sine die assignatõe rece-
det ai salina q; hēbat.
qm in pace tam diu p-
assumptam stabilia possi-
debit: quib; p iudicium
obteneat ul' amittat.

Et sciend; q; tra capta
p iudicium i manu pri-
apis. si eam ei possessor
requirerit in assia: se-
mel ē reddenda. & ex assi-
liam. nequaq;. Si at i-
teru capta fuerit: nullo
m reddenda ē quib; pten-
tio fuit ciata. Si at co-
tentō p iudiciū fcs de-
fcs; indebitas msa fuit:
ul; ad diffinitōem quele
in manu pnapis tene-
da est.

Sciend; etenim q; ad reco-

gnitōem hī breui facie-
dam debent iurare mi-
lites & alij ex militari
sanguine privati & alij
hoies fidedigni q; infra
uifnetū origiem pnae
rūt & residentiam diu-
nam. q; tales debent ēē:
q; de eis nō indebite p-
mae. & qui rei iuitatem
nouint mquirende. & iuita-
tem de eo qd; scierint p-
ferant mqsiti. & unabr
in qspectu pnae ut scius
declarat. & conabūt par-
tes aduile si uolunt q;
suspitiōis rō debita de-
mratōe monstrauit amo-
uendos. & si nobiles & mi-
lites infra uifnetū non
ualeant iueniri. p alio;
de uiciniō quos fidedig-
nos fama fecit inquisi-
tio teneatur.

De manio at dicimus.
qui infra leucata ul' i
prochia in q; fundū si-
tini ē ptenctōis residen-
tia obtinent originale.
ul' in prochijs eidem ad-
hēnab; imediate.

Sciend; ē est q; si iurato-
res. xj. q; senerint de in-
ri. nullam efficaciam ob-
nebit. & si duo eoz. x. co-
tradixerint. ul' in nōlare
rei iuitate reduxerint inq-
tende. totū in nōlare re-
digetur. **de bñ de supde**

De bñ qd; de macta.
supdemanda appel-
lat. & sequent; agendū
ē. Quod itaq; tale nomi-
foratū ē. p h; q; ad defe-
sione eaz. rez redditū
ul' sinaoz ptenit q; p
dnos feodo; a tenentib;
suis indebite petebant.

Defensione at hī breui
ua possūt omis illi qui-
cias ul' feoda possident
de qbz dñi feodo; falsā-
tias requirunt aplores q;
de feodis hie debent per-
eoz possores. Multa ē
sinua & falsantie amo-
re ul' timore. feodo; dñis
psoluiunt. q; hereditarie
de eis nō debent postula-
ri. & p h; diuine ductu
pietatis pnapis noz.
stabilunt solertia. ut in

hī casib; breui de sup-
demanda fundi feodo;
hēnt possesores. Quod
confiat in hac forma.

Ouerit. A. q. R. iuste
serigit ab eo sinuū seca-
di gartas suas rōne fe-
odi qd; tenet de eod. Vñ
petat stabilia dñi regis
quis mai' uis hēat. ipse
tenens qui difformat. ul'
erigens rōne feodi pno-
a. p p quod. si dedit ple-
gios de bñ suo psequendo.
submone recognitōem de
uifneto q; sit ad pmas
ass; lallie ad pfendam
sup h; iuitatem. & uifio
m m teneatur.

Breui at hī omis qdi-
tōes & pcellus breui re-
tinet supradī. **de bñ de**
Post feodo et elia.

Pdicta nōnd; ē q; p
bñi de feodo & elia ad m-
stantiam possidentas q;
dam mqsitio in noz. uif-
tat. que solis possorib;
pcedit querelaz. Si q;
ei ab aliquo petat i ai-
ria laicali feod; aliquod

tanq̃ hereditatem ad ipm
pertinentē: querelatus si no
luit inq̃sitōem hēbit: v
trū feodū p̃tentōis sit e
lemosina possidentis. ul'
laicale feodū requēntis.
et q̃ fiat h̃m in hac fōr.

Si. n. dedit plegios de i
clamore suo p̃sequendo. s̃b
mone recognitiōem de ius
neto q̃ sit ad p̃mas ass
lallie ad recognoscendū
utrū feodū qd. **E**xigit
ab eo sit elemosina pos
sidentis. ul' laicale feodū
requēntis. Visio at̃ feodi
m̃m teneatur.

Ni at̃ h̃m deductōz
reapit in h̃m de stabili
a sup̃ius auocata. In h̃
at̃ casu p̃t querelatus
aliā p̃tendē si uoluit de
fensione. q̃ p̃ inq̃sitōem
sū h̃m p̃scriptōis agit
iōne. si p̃tendat se n̄ de
lē sup̃ uiso feodo contra
querelantē p̃ndē i curia
laicali. cū illud p̃. xxx. a
nos impletos pacifice t̃i
q̃ elām ad ipm possedit
pertinentē. sup̃ q̃ inq̃sitō

nem p̃tē pacis ē sustin
e. visio d̃ de inq̃sitōe susti
nenda assignari. et h̃i inq̃
sitio uisus et modos retin
p̃cedendi. q̃ noue h̃m
regnet de lailline.

Si at̃ querelatus h̃m defen
sionū nullā uoluit p̃e
tendē. p̃ legem p̃tē defen
det querelē feodū ul' annitet.

Si at̃ redacti sūt in nō
sere h̃m casibz p̃notis.
h̃i rei iudictō eccl̃astica
iudicia remanebit.

Si q̃s uo p̃tat eē aliq̃d
feodū tanq̃ elām quod as
seriat possidens suū eē fe
odū laicale. inq̃sitōem si
uoluit q̃e hēbit. utrū fe
odū p̃tenti sit ip̃ius tene
tis feodū laicale. ul' elā
requēntis. **E**t q̃ fiat h̃m
in p̃cedo. uiso t̃i modo te
nentis et requēntis.

Et nōndū q̃ in q̃cūq̃ a
a h̃i inq̃sitōes requirant
in p̃ncipis t̃i curia de
lent t̃m et oīs alie in
q̃sitōes q̃ ad declaratio
nē iudictōis eccl̃astice
et laicalis occōne p̃tinet

feodū. et ad h̃i inq̃sitōes
faciendas d̃ ordinariū
ul' iudicē gēns ip̃ius iur
eē. et ad h̃i d̃ legitime s̃b
mōm. si quid iudictōis
iure p̃tentōis s̃ uoluit
uendicare. et in eccl̃astica
curia sopita erit p̃tentō.
q̃ulz declarati sūt ad q̃
curiā h̃i rei p̃tineat iur
dictō. **E**t si in nō sere in
quilitō redacta sūt. ad
curiā recurrunt sub qua
possor se defendē p̃tendat.

**Q̃ si p̃t ad dan i p̃a elia
sū licentia p̃ncipis. de. e. c.**

Sciendū ē q̃ n̄lls i nōz.
p̃t de feodo suo laicali p̃
am facē elām sū p̃cessio
ne et assensu p̃ncipis sp̃a
li. Cum ei p̃ncipis iusti
ciatōem et iudictōem hē
at in oibz feodis laicali
bz in nōz. et forinratōem
ciure et p̃tensionē de d̃nis
feodū coram se s̃ h̃m
quibz eos uoluit accusa
re. palam ē. q̃ ip̃e solus
p̃uram elām p̃t facere.
cū aliis nō possit has
p̃ncipis p̃tē in elām di

gnitates. Nemo ei i suo
feodo ad p̃t elare. n̄ qd
h̃uerit in eod. et h̃i in t̃is
manifestū ē p̃ alios d̃nōz
elatis. p̃ncipis ei suam
h̃t plenā iudictōem in
eis. de eis q̃ ad feodū p̃ti
nent laicale. s̃ eos inde
h̃t q̃ fundū possident e
ordē. et illiquibz collata ē
elā. illud p̃tinent in eisd
quod ad d̃nōs p̃tinetat
p̃tentes. et illud solū in
feodū elā potest dici.

Nullus at̃ in feodo quod
eliā p̃t aliq̃ iudic
tōem reclamare. n̄ eam
sp̃ali retinuit in eod.

Elia at̃ p̃ura ē in qua
p̃ncipis iudicē t̃ene re
tinet sibi iudictōis seu
dignitatis. Cū a om̃e
feodū qd sub noīe elie
seu tanq̃ elia p̃. xxx. an
nos in pace possessum fu
erit euident. p̃ elia h̃i
d̃ et t̃m. nec in laicali
curia s̃ h̃i in q̃ntū est
elia n̄lls teneat p̃ndē.
t̃i si p̃ h̃m de dote uel
maritagio impedito fu

et h̃i elie total' in
iudictō ad eccl̃asti
cā p̃tū dignitate.

o son fien delh mlt si demandon le dit es les conques par
lor fies les a tendre;
lor fies le marchieff si n'ist mil debaier mer ou q'il le ton
pout repudre se il mesusone. J'eff tont q' il en fust toire
pout q' il budre q' se nestoiet ni porchay, qu'elz le m'ia si fere
fist les entz porchaynes; lor p' si elon ce wort l'itage q'it ach

seil ne vultent. Le dit ch respont q que il n penset esse
anz q il alassent au chet seign p de faute du lignage il
dit q il iara la reple ou droit. Inducitur ad no pot reple
nec impedire.

Nond i q si quis feod
aliquid adquisierit. illud
uendiderit. de sanguinita
te quibz illud potit reuoca
re. diu ai pmiqores tace
ant nec requirant.

Nond i itm q dñs feodi
tunc loci hñ reuocandi ai
p nullm de sanguinitate
reuocatio exatatur.

Nlls i qui amngat uen
ditori solim ex pte pñs
reclamare pot feodu qd
monet ex pte mñs. n eñ
h si linea a qua descen
dit feodu tota tacit. p
diu feodi. no p aliam li
neam potit reuocari.

Sciend i est q si feodu
uendit ad scdm manu
ul tñam ul ex manu
emptoris tñsient. eo m
gna decimantes potit re
uocari. q cont ipm emp
toy reuocaret. i fiet mñ
sitio utri emptor illud
emiat. i post emptorem
scdm traditi sunt decime
a p emptore ul p alium
q illud hñerit ex eptore.

Inqñs de pñsibz fac

endis et de gene negato.

Solent at circa pñs
ones facendas inq
ñs casibz mñs exomri.
Cum itaqz in pñsibz re
quendis de gene i pñi
quitate emibz pñmo req
rat. illud negare ul cog
nosce tenet inuent in ai
ria qñelatus. i si illud ne
gatur. mñs sit hñ dñ
submomi i tñm sine in
specte modo quo in noua
pñdit de scdm. i mñre
tur utri sit ita pñquul
in consanguinitate illius
a q descendit hñditas. q
hñ debeat in eo pñtorem.
i si ita recogniti sunt. i
pñtorem obtinet denega
tam. Si uo ipm ita eñ
ut asserbat in pñsangu
initate pñquul no sunt
recogniti. hñ negati. uel
in nōscire redacti. sine
pñtore remanebit. Si qñs
uo dicat se antenatum
i ab alijs sunt denegati.
p mñs tñm declaratur.
i hñ mñs tñs si debent
p mñs locoz in quibz

pñs aduile origine cont
rerit. Si uo primogenit
dicat ai pñapibz suis se
fecisse pñtorem. eam dñ o
stende. i dies mñsionis in
continenti dñ assignari.
i mñs tñm si dñt
illam pñtorem sñ nūqñ na
ditam fuisse. ul nūqñ hñ
isse. ul se eam ex acquitē
sua i nō rōne hñditaria
hñisse. hñ pñtēs p mñ
s tñs debent tñnnari.
Silr at agend i si pñnat
antenat feodu de quo i
pñtēs requirunt eñ mñbi
ul feodu lonce. ul sñandē.
ul alius mñpabil. pñdia
onis. i hñ mñs tñs tā
q in noua de scdm ma
tñnant. Si at dicat ante
nat q feodu de q pñno
ad ipm ex eo antecessore
no deuenit ex cui decessu
sñ uendicat pñtorem. mñ
s tñs si hñ modo pñnotato
dñ mñnnari. Et si hñ un
pñnnat inueniatur eñ
nullm. pñtō dñ si mñdila
te. Silr agend i in cetis
oibz pñnnatis q solēt

pñnnat ad impediend pñn
ones. excepto impediēto
fco de finatō fñ si pñtō
p feodu i mobile. unde qñ
rulus se tenit ad pagam.
quod p legē duelli solet
tñnnari. **Inqñs de feo
dis in dñm traditis.**

Sup feodis at in dñm
traditis solent fieri
mñs tñs in sñus antōto
die tñ i anno mota qñela
post decessum relicte qñ
in dñm recepat. i p eos
reuocanda sunt i ad ipos
debent redire. in quoz pos
sessione capta sunt. n ex
hñ exambui hñerit pñ
tent. i mñrend i utrum
relicta ex cui decessu feod
illud requirit ipm i dñm
hñerit rōne uiri sui. i ut
requirit pñm qñ les sit
illius de cui possione dota
liatū sunt fñm. Si uo in
de hñerit exambui p ali
qñ qui ipi garanzare
debiat possion. ipi exā
biatori dñs tña remaneb.
Dotaliatū eñ p fñm ul per
negligentiā impeditum

relicte in pcedo cont q
lib; possorem pte renouan.

De renouandis feodis i dore

Simili at re *inditis.*
necanda sunt feoda q
tpe q p indutate nri
possidentur: sunt ipedita.
Consuetudo ei e in nom
ex antiquitate approbata q
si qs uxore huerit ex qua
herem aliq; pcreant: q
nati nri fuisse pnt:
sue uinat cu sine decessit
rit: totu feod qd marit
possidat ex pte uxoris
sue tpe q decessit: ipi ma
rito qudm ab alijs cessa
bit nuptijs remanebit.
post decessu at ei ul post
tractu cu alia mrimo
nu: lēdib; mlieris ex ai
uis decessu feod p indut
tate tenebat: ipm redibit
feodum successione rō
ne. Si uo tpe indutata
fuit ipedita: fiat sup h
māstio in pnt pnto.
Si uo negati fuit ipm
herem nati nri ex ux
re defuncta hūisse: filii
māst p manū in quo

hes ortu d; suscepisse. et
p eos tam uiros q mlie
res q eius scire nativita
tem rōne aliq; presumat.
dū tū suspectō ab māstia
one faciendā n debeant a
mouē. Si uo ei obiectum
fuit defunctam ei n fuisse
uxore: māstio in pcedo
teneat: nri consensu ec
clesie eam hēbat in uxore
tpe quo decessit: et si i nō
scire redactū fuit: si feo
do illius qd rērelat per
indutate remanebit. n
secū defuncta plaut ma
rimonū concessisse. Qd
si prolat obtulit: ad ec
clesiasticā curiā remittat.
Quod si in ea infra diem
et annū prolauit: relicte
sue feodū p modū indut
tatis obtinebit. *hxc et oio*
tam de māstio q de pro
latō mrimonij circa do
tem faciendā attendendū
ē. si tractū mrimonū
fuit denegatum. *de mī*
Alqui fide amant i gaurant.
litio ē in pcedo faciendā
ē si quis se antenatum

alicui feodi asserat ul ga
rantū. Si h a pte adūsa
negati fuit: et si pposi
tum ab adūsa pte fuit:
et ab ipso denegatū. Solēt
et si iniquitates de omib;
ipeditis in curia pposi
tis ad demandā qruh re
pūmendā: et ad defensionē
qrelati infirmandā. exce
ptis ill' quoz discussio
nes ad ecclesiā iudicē
referunt: ut bastardia et
hī. q in foro plant eccā
stia. et filii excepto sine
fco int pntapes de pora
one p feod et mobile. qd
duelli reapi ut patebit
inferius prolantū. *de le*
ge p recordandis. et qui re
cordatō hēat si in oī casu.

De lege at illa q fit
p recordandis pseq
ter agendū ē. Recordatō
at in laicali curia: dī q
dam lex a principib; in
stituta et a subditis ge
nialiter obseruata. rectas
p expressū testimonū reco
datōr ea q in curia pla
citando dā fūnt siue fa

cta. ul que pnuata fu
erūt ut obseruent.

Quedam ei fuit in curia
placitando: qdam pnuā
ando. Placitando at fi
unt qamq; mote qrele
ccōne deducunt. Demū
aando at fuit uenditōes.
attornatōes. et hī. q fuit
in curia. ut ei recordatō
nis retineant fulcūti.

Recordatores at dū q
plone in curia assistēt
p qd ante recordatio na
leat celebrari. ut pncep
noz. Archiepi. epi. laro
nes et milites. et os iust
ciarū principis pnapa
les. viccomites. et spade
seruientes. et magne fa
me hoies. qd inter mntū
et prudentie honestas fe
at fidedignos. hī omīs
plone ad recordatōem sē
admittende. n fama pu
blica qra ipos laborant
eident.

Iurare at tenent reco
datores. et maxie illi qui
mundū pncipi fecerūt sa
crantū: q rei eis retra

cte iustitiam recordabitur.
nec addent ad ul' omittet
aliud q' quod eor' memo-
ria renouabit.

Sunt itaq' recordantia:
eor' q' fuit in curia ad re-
quisitionem unius partis adu-
se alia sustentente. expressa
recitatio per eos recordato-
res q' presentes ad h' sup
q' recordatio requirit assen-
sus. **V**nde non dicitur q' **C**ertum.
nullus potest ad recordan-
tium uocari. nisi presens fuit
ad h' de q' dicitur recordatio
celebrari. et q' ab una p-
te petitur. et ab alia susti-
neatur.

Non dicitur et q' p-
petit recordantium. aut il-
lud sustinebit. aut appo-
net rationem q're illud su-
stine non debeat. ul' q'rela
adulsa pte remanebit.

Sunt autem diuisa recordan-
torum genera. Quedam enim
sunt curie regie siue p-
sentie principis. Quedam sca-
rari. Quedam assise. Que-
dam duelli. Quedam iusti-
onis fodi. Quedam iustio-

nis corporis. Queda for-
matoris. Quedam iudi-
cij. Queda attornatoris.
Quedam pascuagii. Et q'
dam inrimonij tracti.

**De recordantio curie regie
siue presentie principis.**

Recordantia autem curie
regie siue presentie p-
ncipis. est recordatio eor' que
fuit coram domino rege. O-
mnisq' ei coram eo fuit se-
alio a quocunq' in iure q'
statuto. hinc recordatioem.
et h' potest facere se alio. Inde
cens ei esse q' principis so-
lus recordantia prestat.
cum eius semper presentia in
hys q' ad ius pertinent mul-
tis magnis iuris discer-
tis et prudentib' frequenter.
quorum assertio in hys q'
in iure p-
tulerit claritas
eluceat iustitias. et sic uo-
luerit antea principes
non obsequari. ne quis de-
ctorum eor' recordantia eo
q' p-
uincit huiem factum fu-
erit. remoueret. Quare
omne testimonium ad iur-
em ore duorum suscipit et

curia. Si autem princeps se
non uelit recordari. per tres
alios recordatores faciet
recordari. et eius persona
nec ad h' nec ad aliam
actionem potest sonari. O-
mnisq' ei in iure facta sunt
coram ipso. statim debent
hinc perpetue firmitatis.

De recordantio scarari.

Recordantia scarari
habet si ad iur' p-
b' recordatores fidedignos.
q' nulla rationabili causa a re-
cordatioe debeant amoueri.
Inuicem eis uerum dicitur si
sacramentum qd fecerunt do-
minum regi et p-
cesso ab e-
isdem. et si domino regi sac-
ramentum non fecerunt. iurare
debent q' iustitiam reco-
dabit. partes autem adu-
se si aliquem recordatorum
sonare uoluerint. sunt
audiende. et h' in omni reco-
ratioe curie locum habet. ex-
ceptis personis regis et iusti-
ciarum. nisi in causa p-
pria. pos-
sunt autem omnes persone a re-
cordantio repelli. q' em-
denti suspitione possent i-

magistrum facienda sonari.
Et sciendum est q' ille q' petit
recordantia dicitur personas no-
minare. per quas illud re-
quitur s' faciendum. Et si p-
adulsa illud uoluerit susti-
nere. sonare potest quicunq'
euidenti suspitione iudicet
repellendos. Petens autem
recordantium nullum eor'
sonare potest quos ad il-
lud nonauerit. faciendum.

In recordatioe facienda pos-
sunt uocari omnes illi qui i
sacramentum presentes fuerint
ad id s' quo petitur recorda-
ntia. et quod. vii. eor' co-
cordat recordantur. debet
obsequari. Si duo uero de
vi. dissenserint. ul' se ne-
scientes fecerint. tota re-
cordatio uacillabit. et p-
det petens recordantia.
id quod per illud intelat
obtinere.

Non dicitur itaq' est q' ai reco-
dantium fuerint. res p-
ten-
tois in manu principis
dicitur arrestari. et tamen tan-
dum quib' recordantium
fuerint ciatim. Si autem reco-

datoz quidam alius pñadi
xit tota fili recordatio na
cillabit. Si nō nesciens fu
erit: fili recordatio effica
ciam nō habebit. cū. vii.
plone ad mñi ad recorda
mñi obseruantiā debeant
recordare. Oia at que fuit
in scacario. siue placitudo
seu denūciando ul' qam
in alio. dū tñ pferantur
actōne ratiūdinis obser
uande: firmitatis debet
plenitudinem retine. *de re
cordamto assie.*

Recordamti assie cō
ditōem & formā re
tinet q̄s recordamti sca
cari dignoscit retinere.
Ite tñ appōsito q̄ recorda
tio scacari in scacario. re
cordatō assie in assia. dī
reñ. Et nōnd ē q̄ hī lex
q̄ sit p recordamti. unū
solum exomni & unū de
fñm dī tñm sustinere.

de recordamto duelli.

Recordamti at duelli.
conditōes & formā re
cordamtoz retinet p̄scri
ptoz. per. vii. ei recordato

res iuratos hī fi. in cuius
curia teneantur. Saend
liquid' q̄ p duelli recor
damti. ea sola q̄ ad i
duelli p̄tinent recordant.
ut duelli uadiatō. nōz al
signatō. querelē deductō.
& concordia ul' finis de e
odem & oīo ea q̄ ad illud
p̄tinent deducendū. *de re
cordamto misionis feodi.*

Recordamti misionis
feodi si solet p. mñ.
milites ul' p tales p̄so
nas qui a iudicio ul' re
cordamto nō debeant a
moñ. ut q̄s sup̄ius enu
miamini. & p octo probos
hoīes qui a iurea si super
hī fieret mñ querelantes
ulla rōne ualeant amo
ñ. cū dñi p̄ncipis ser
mente. Et hī sane in q̄re
lis attendend' & in quibz
de feodi p̄prietate litigat.
ut in breuīs de stabilia
& feodo & uadio & hī. In
nouis at de sarrinis & q̄
reliis in quibz de feodi p̄s
fessione & nō de p̄prietate
litigat. p̄t recordamti

fieri p eos q̄ ad m̄q̄sitōem
si hī faciendam sunt ad
mittendi. hī nō sunt mili
tes ul' p̄sone q̄ auctōrita
te hēant in assia recorda
di. & hī recordatio nō est
facienda. n̄ solūm de eo
quod m̄sū fuit ac demon
stratū. de alijs ei nō est
eoz recordatō admittēda.

de recordamto misionis

Recordamti *corpons.*
dupli hī fi. Aut cū post
exonia & alias dilacōes
q̄s nōz q̄suetudo p̄tatur
sustini p̄ceptū fuit p ui
thacurum ex q̄suetudie
nōz. ipm iudi. ut ab eo
cognoscāt quod maluit
eligi. uidelz uenire ad ci
riam. ul' langore unare.
ul' se contumace si hys
exhibe. Aut cū maleficia
um alicui p̄sone illatū
uidet. Vt cum p̄clm a
licui meliugm p̄ mali
onē requiritur medica
lem. p̄ sufficientē militū
ul' aliaz p̄sonaz ad re
cordamti cōpetentum

uisione. Hī at uisionum
p̄t si recordamti p̄ recor
datores. mñ. tales uidelz
qui ulla suspitōe a recor
damto faciendo debeant
amoiñ. & p ip̄s ea solūm
debent recordari. p̄p̄ que
uisio p̄cipit sustini. ut ui
ratio langons. ul' assigna
tio cūm ad curiā. ul' cō
tumaciā sustinentis. q̄n
tū ad p̄mū casū. uel me
liugmū seu qualitas il
lati malefici. q̄ntum ad
scdm. ut de alijs dīs uel
fīs in hī uisionibz ē re
cordatō sustinenda. *de re
cordamto formatōis.*

Recordamti at forui
ratōis sit. cū as ac
culat q̄ ducatū nōz. for
uinaut culpe m̄tis exi
gentibz criminose. Ite
idem eod p̄mit' denegare.
& hī recordamti hī fieri
p tot recordatores. quot
ad formatōem alicuius
criminosi in assia requi
runt. quod ad mñ per
vñ. recordatores sustine
tur. & hī recordamti assie

nō requir. cū fornicatō de
qua illud uocati est assis
non requiratur. **De recorda**

mento iudicij

Recordantū at iudicij
in criminalibz q̄relis pro
nūciari. in p̄notato de i
fornicatōe p̄nit. ē facien
dū. ut de iureis crimino
soz. et de p̄sentibz eoz.
et de eis et qui p̄sentia in
iusticiarij sufficiatū recorda
toz copia assistente cri
mina sua confessi sunt.

De recordantū attornatois.

Recordantū at attor
natois ex amia f̄c
h̄t fieri cū as p̄p̄i iustia
litudie corporis op̄ssus.
requirit iusticiario ut ad
eū accedat uocato ad iusta
tio. et recordatoz debita q̄
tate. uidelz. viij. ad iun.
in eoz p̄sentia suū p̄sti
tuat attornatū. ut p̄ eoz
si necesse fuit possit attor
nato recordari. nec tū ex
illa attornatōe p̄t aliqd
recordantū uocari. n̄ solū
in de attornatōe f̄cā et ar
cūstantis eiusdē.

De recordantū maritagij.

Recordantū at de ma
ritagio f̄c h̄t si per
eos quoscūqz q̄ ad mari
tagiū celebratū p̄sentes
affuerūt. nec as eoz qui
ad celebratōem m̄rimo
nij p̄sentes affuerūt. p̄t a
recordantū repellī. n̄ p̄fi
die macla publica fuit.
infamiat. **Pars** at n̄qz
h̄i recordatores p̄t no
minare. tam p̄ntes et q̄
affines. **Nōnd** ē est q̄
h̄i recordantū de marita
gio et p̄ditōibz in eo appo
sitis solūm ē obf̄uandū.
Saend m̄si ē q̄ h̄i recor
dantū h̄t si m̄t eos qui
conditōes in maritagio
appositas se adimplere seu
tenere p̄miserūt. **Nōnd**
dū quoqz ē q̄ n̄lls cūciū
sex fuit p̄ recordantū
maritagij p̄t fecdū in
maritagio aīcessori suo
traditū renouare iūstis eū
q̄ illud tradidit ul' eius
h̄edes. **H̄edes** et marita
tū nō tenent. **Sēd** per
recordantū de maritagio

cont' eos reclamato ex su
oz f̄cō aīcessoz. **posse**
at fecdū s̄ in maritagio
traditū ul' suis aīcessoribz
posse h̄i maritagij re
cordantū ad defensioē
eīdem cont' actores illius
et h̄edes eoz illud id requi
rentes. **Propt** qd̄ oīo sa
end ē q̄ m̄t p̄sonas q̄di
tōes maritagij m̄entes
de eis tenendis ul' adim
plendis. d̄ exhibi recorda
ntū si a p̄te aliq̄ requi
tur. **Iur** eoz siquid' suat
sores ad defensioē possi
dētis obf̄uat. **Nec** tū ad
reclamatoem requirētis
exhibetur. **h̄** at p̄sone oī
q̄ ad maritagij celebra
mentū affuerūt possūt
ad recordantū noiari.
duodenariū tū nūm nō
d̄ eoz excedē m̄ltitudo.
h̄ f̄idedigniores et minus
suspecti m̄tra p̄cedm̄ nu
mum debent obf̄uari. et
licz p̄. viij. possit h̄i recor
damentū. tū ab utqz p̄te
noiatos d̄ iusticiarius
facē submonitū et minus

suspectos usqz ad d̄m nūm
in recordantū tēu. et viij.
eoz recordantū facē ob
seruari. **Naturam** ei m̄q
sūtōis h̄i recordantū uide
tur retine. cū d̄m in. viij.
recordatoz et in maiori nu
mo soleat obseruari. et in
h̄ recordantū nō amor n̄
p̄ntela p̄t sonari. cum
amici et p̄ntes ad talem
attractum debeant p̄uoca
ri. **Summa** at mani
feste ab oī lege sunt sac
r̄itaria repellendi. **Nōnd**
ē est q̄ h̄ m̄lieres in n̄lla
legum p̄scriptaz audiri
debeant testimonij exhi
bentes. nec et eaz recipi de
beat sacramtū. in recorda
ntū tū maritagij audi
tur. et et aliq̄ oīs tam pa
rentes q̄ ext̄nei. repulsi
tū illis quoz s̄ius dixim̄
repellendos. **Saend** est et
q̄ si recordantū h̄i p̄ nō
suspectas p̄sonas plene
p̄t celebrari sine q̄san
guineis et alijs q̄ aliqua
affinitate q̄relantibz in
h̄ent. d̄ adimpleri.

Recordamti at pashagni
 gñ fit de hys que p
 tinent ad pashagni. ut
 de pashis. et de placis.
 iudicis et laicis pmen
 tibz ad pashagni et i pas
 nagio fñs. dñi tñ pash
 gui ad certu diem et c
 tum locu debite fñt p
 lanniti. et pñt h recorda
 mti fi p. vii. debitos re
 cordatores. Et sciend' e
 q' p sñentes feudales
 forestaz. dñi tñ reppola
 tois seu suspectois nō hē
 ant euidentiā. ai aliqñs
 militibz. pñt fi hñ recor
 danti. et in hñs duili
 mode. scdm duilas fore
 staz. et sñetudies. solent
 recordamti fi et tñi.

Insup at aiaditend' est.
 q' qamqz fñt corā duce
 seu rege se alio. recorda
 onem hñt. Queñqz et fi
 unt in sacario ul' in al
 lilia recordamti hñt. et
 mñones sñt hñt de eo
 qd' ostendit in eisdem.
 Duelli nō et pashagni

nō hñt recordamti. n
 de se solūm et eis q' fñt
 in ipis et ad ea pñtētibz
Insup at sciend' e q' re
 cordatores q' fñt in allis
 siue in sacario de oibz
 q' in eis fñt. possūt fa
 cē recordamti. et ideo
 sollempnes dñt. eo q' qe
 qd' in allia ul' in saca
 rio celebrat. p cor' lora
 ri dñ recordamti obser
 uantie sue fulamti.
Sciend' e q' recordatio
 p tales psonas dñ fieri
 q' in duas curia a iudi
 cio faciendo nō debeant
 amoni. qd' sñus in ca
 pitulo de iudicio e expñ
 sum. *Quio recordatores de*

Nōnd' e est *ter et qcordes.*
 q' sex recordatores ad
 mñt qcordit' debent cō
 sentire ad h qd' recorda
 tio cor' conseruet. Et
 ai cō recordamti ex di
 ctis ul' auditis debeat
 procreari. exigit ad h
 q' qptens fiat recorda
 tio. q' recordatores id de
 quo fit recordatio se in

diffe profant ul' audisse.
Sciend' itaqz est q' recor
 datio. vii. si sex cor' qcor
 des fñnt. nō pñt petēti
 recordamti suā irritare.

Sciend' e q' si sex recor
 dator' qcordit' recordam
 ti pñlerint pro petena.
 eius actō pro irrita re
 putabi et mani.

Nōnd' e q' sex recorda
 tores qsentientes ad u
 nū idem qcordit' recorda
 tōm sue exhibent firmi
 tatem. dñ tñ nō sint plu
 res q' cor' recordatōm se
 qñros exhibent. recor
 datōm cor' nō uiam cē
 pñentes. et in hñ maiori
 pñ qsentend' e. uidelicet
 in recordatōibz illis in q
 bz qñtatas recordatorum
 duodenariū uñm tñlce
 dit. et hñ in iudicis iudi
 cator' pñone nō uale
 ant seouari. nñ negatū
 cor' tractatū fñt. ul' p
 tñi fñnt pñatores. ul'
 placitatores. in recordati
 onibz tñ quos amor ul'
 odiū. ul' fauor cñt susp

pñt cē demonstratū repel
 lendos. a recordatōe possit
 et debent amoni. *de petēte*
Si qñs recordationem.
 at recordatōem petat
 et recordatores in scriptū
 reducit. ul' tanta ps cor'
 iam decessit. ul' a pñiaa
 recessit. q' recordamti
 suū hñt nō possit p uñqz
 et in pñiaa residentes.
 nō tñ pñt h recordatō pe
 tita eius qñle amissio
 nē ul' adiutario suo dñat
 reportare. ai nō in recor
 datōe sua defēs. hñ in recor
 datoribz ualeat iueniri.
Sciend' e q' in recorda
 tōe res qñtōis i manu
 pñapis dñ firmi' tñi
 et obseruari. qñl' fñt re
 cordamti ul' alio qñcumqz
 in recordatōis qñela fu
 erit tñminata.

Et sciend' e q' ai recor
 datō euacatur in curia
 allis ul' sacari ul' pre
 sentie pñcipis. pñbz i
 ea ad pñcedendū in qñela
 qñstitis. ibid' sñ dila
 tōe dñ tñi. si recordato

res plentes sunt a reco:
latem petente noia. **De**
lege pialia et qbz modis
leges hnt fi et sacramenta.

Est at qdam lex q pro
lalia ul monstralia
in laicali curia nicipantur.
p qm qs plare in curia in
tit quod intendit. Vn inde
d q quom hi lex ht fieri.
et in quibz casibz.

Sciend q q h probalia
qm p sacramentum solius
plantas qm p sacramenti
duoz qm triu. qm v. qm
vi. recipit in curia laicali.

Per sacramenti unu fit in
deli in uicibz et pmutato
ribz de qbz consuetudina req
ritur a tali qui in hys uti
tur libertate. S; cu a reqren
te res uendita no credatur
ee sua p suu soli sacramenti
nam ee suam plare potit
uel monstrare. Sili qui
se de via curie exomauit.
p suu soli sacramenti uel
ei qui exomni deulit qd
erit in electe pns aduise
indeh p q unet suu exo
mni plare potit ee saluu.

Per sacramenti at duoz
fit pialia ut in exomys de
infirmitate residentia salua
dis in qbz exomni latorem
et suu testem si ps adula
malint suu exomni plare
potit ee saluu. Sili si qs
garanti uocant in curia
ai ei pcepti sunt ipm ut
ad diem s heat assignam.
cu mcm require dz si cau
set q cu non reasunt ipm
ai teste suo pmi assente.
hanc probalam p sacra
ta suu et testis que pduat
face potit competere.

Per triu at sacramentum
fit probalia quocensciaq;
qs cont aliq suu scm a
pte adula denegatu pla
re compellit. ul monstrare.
Vbi gra. Vendidisti mi po
ai. tigma denarios. eos hu
isti. porai peto. Respo ab ad
ulo. iunm e. h porai t tra
didi. quod plare patris su.
**Hec pialia p actons et ali
oz duoz sacramenta potit
celebrari.**

Vnde sciend e q probalia
semp ht fieri ad scm suu

pland. desistina uo ad fa
ctu suu denogand. Nemo ei
tanq actor ad alieni scm
pland dz admitti. nec ad
alieni scm desistinandu.
**Et s manifestu e ex pcedit
in qbz probalia et desistina
a hnt fi. et in quibz non.**

Per qm at hoim sacenta
fit probalia quocensciaq;
aliquis a dno caur ipm
id quod debet no soluul
se. Vbi gra. Michi debelas
heri redd. xxx. denar. quoz
debelas. pte uo adula alle
rente se reddidisse. pialia
hi fit p se qntu. et facies
pialiam dz pimus mure
in hac fo. Hec audiant os
q ego pfolui hunc dno me
o. xxx. denarios quos ei de
belam si deus me adiuuet
et sacosca. **Sds at unali
in hac fo. de sacramto qd
N. fecit saluu fecit sacra
mcti. si deus me adiuuet
et sacosca. Et onis aliq si
milit uuabit fili modo.
et ad sacramenti faciend
accede debent no uocati. n
tracti. h p se offentes. et**

hic mod obfauand; in oi
pialia et desistina i actoe
simplici. **Simpler at dz
actio ul querela in q res
ualore. x. solidoz no exce
dens qntitate requiritur. ul
et in q de simplici mura
litigatur.**

Nond liquid e q probali
a et desistina uisus res
p triu psonaz sacramentum
exhibetur. Vbi at dnm
curie et ei balliuos seu in
stiaarios attornatos p sa
cramentum qm psonaz
hnt fi. tam pialia q des
istina pnotate. et uis
onis instiaarios pnapis.
du ai agant in qrela ad
pnape pmanente. ul in of
ficio de ducatu. **Si ei agat
qrelam ad ipos pmanente.
qntu ad h erit res. et ip
lis tanq pibz erit pnde
du in causis possessiona
libz simplicibz. in psona
libz uo debent hnt tanq
friores. eo q eoz pfone p
sunt alijs ad suu pman
apis exequndu.**

Sciend uo q si as plac

tans in pnapis curia co-
tra hoīem suū qntū ad h
hēbunt tanq̄ p̄s. et si ip-
sum p̄talia ul' desistina
q̄ dūm ibid' mūne p̄tin-
gūt ipm p̄ tūi hoīm sac-
mēta pōt adimplere.

Per. vii. nō hoīm sacmēta
sūt p̄talia. ai. vii. hoīm
erigit sacmēta ad h q̄
pletur intentō p̄tationis.
ut p̄tingit in p̄tationibus
etacū. In quibz nōnd' ē
q̄ nlls in etatis sue p̄ta-
tōe ad sacmēta recipit.
h p̄mī et mūne et p̄ntes
et illi oīo q̄ de natōe ei et
t̄p̄e natiuitatis ei h̄p̄e
nōtā p̄sumant. dū tū
infantia q̄ ip̄s nō labo-
ret. Si nō p̄mī et mūne
nō sūnt nec p̄ntes. per-
uianos sī pōt. dū tū ad h
ali nō ualeant intēlle.

Desist' de desistina.
ma at' est lex q̄dā
in noz. p̄tata p̄ qm in
simplicibz q̄relis m̄leat
f̄m quod a p̄te adūsa ei
obiat. se nō fecisse decla-
rat. et qm p̄p̄y f̄a m̄q̄h

p̄sumit scire meli' intēre.
desistina de f̄o qd' ei o-
biat p̄cedit m̄leato. vñ
ē q̄ hō desistinat id quod
p̄p̄it ab adūso. id ē dū
iōnat. id ē demonstrat ex
iōnem ul' sū iōne. et sic
p̄ desistina irritat quod
q̄ ipm p̄p̄it et ab adūso.

Nōnd' ē q̄ q̄dam desistina
h̄t fieri p̄ sacmēta
desistinas ai duoz te-
stū sacmētas. et hī desistina
h̄t fī cōt̄ p̄s. p̄ares
ei sūt ai un' ali nō sub-
dit homagio. dñatōe. ul'
antenatōe. homagio. ut
hō subdit dñō suo cu fe-
at homagiū. dñatōe. ut
hō subditur uxori dñi sui
et ei p̄m̄gēnto filio. et
et os postuati iōne aīna-
tōis subdunt antenato
et ei p̄m̄gēnto uxori. et in
curia eoz aīnatoz q̄n
debit de simplicibz q̄rel'
et facient desistina p̄ sa-
cmentū qm p̄sonarum
si nō p̄ eos tracti sūnt
in s̄ion curia desistina
facient p̄ sacmēta trui

p̄sonaz tanq̄ p̄ares.

Nōnd' ē est q̄ nlls in ci-
ua sua teste indiget q̄
q̄ accusat. nox ei sola do-
mini ante in eis q̄ ad ip-
sū p̄tinent suffiat ad ac-
cusatōem subditoz. Cōt̄
at senescallū ul' capitales
lalluos p̄napis in eis q̄
ad p̄napē p̄tinent ul' ad
p̄sonas eoz tanq̄ m̄stia-
aroz sūt desistina p̄ vii.
hoīm sacmēta. Contra
bedellos et alios s̄m̄stia-
rios m̄stiores sūt desistina
a in q̄relis q̄ ad eoz p̄-
tinent officii p̄ qm p̄so-
narū sacmēta.

Senescallus at' ēē sole-
bat in noz. q̄dam m̄stia-
arius a p̄napē in noz. de-
stinat' ad ea corrigenda
q̄ p̄ lalluos m̄m̄ suffia-
ent' erant f̄a. put s̄m̄s
tractat plen' caplo de of-
ficio senescalli. Qm at'
et sub q̄ f̄o lēant fī hī
desistinae ostensū ē sup-
ius eundem.

Saend' m̄st' ē q̄ oīs des-
istina aut ē de obliga-

tōe f̄a. aut de iniuria ali-
cui p̄sone illata. aut ex
t̄m̄sgressionē alicui ad ci-
uis obseruatōem teneant
offerens desistina facē.

De obligatōe f̄a sic fit
desistina. dedit ē qm sol'
p̄ m̄m̄ p̄tata facienda. q̄
te in facē obligasti. alio
nō negante. q̄ ad h s̄m̄i
q̄ obligasti. qd' p̄atus ē
desistinare. lex uadianda
ē. et t̄m̄m̄ faciendi eam
partibz assignandus.

Sili in debitis et p̄stis
agend'. Ego p̄stam tibi
v. solidos. quos te in reddē
ad pascha p̄misisti. alio
nō denegante. lex simi-
lit uadianda est.

Saend' itaq̄ genali ē. q̄
quatenus hī q̄rele inter
p̄s deducunt. actor teste
h̄p̄e tenet ul' decidera q̄rela.

De iniuria illata s̄ fit des-
istina. tu p̄cussisti me
de palma in facie. quod
in postulo em̄dari. alio
h negante. desistina est
recipienda.

De t̄m̄sgressionē at' s̄ fit

defrausina. Ego q̄ abi era
p̄positus attornatus tibi
p̄cepi ut in curia dñi i
mei die martis m̄sses ad
h̄ q̄ t̄ obicet q̄sunt. alio
iio denegante se hanc sub
monitōem h̄uisse. lex est
reapienda. t̄ in h̄i casibz
p̄balia p̄t̄ frequē m̄tue
nne. ut s̄bmonitōe p̄cel
sa dicat se ad locū t̄ diē
fuisse. quod p̄tus ē p̄la
re. ei p̄obalia reapienda
ē. t̄ ad diē facienda. **De**

lege agente p̄ duellum.

De lege at̄ illa q̄ ap
parentē dicant. con
sequēt agendū. cui q̄
rela in hac fōz deducen
da ē in contentōe feodali.

Ego q̄m̄ de. N. q̄ n̄i dif
fōrat quoddā feodū ap̄
ualon. quod p̄ n̄is ul' a
numclis cui s̄i h̄s p̄m̄q̄
or t̄p̄e p̄as post corona
tōem regis r̄c̄ p̄asice p̄ol
sedir. et fructuū ei s̄ali
nam h̄iut. uidelz uini ul'
frum̄ti. ul' ordi. ul' alioz
fructuū q̄s t̄ia recte cō
suevit. in q̄ ius nullū h̄t

cont̄ me. teste h̄ ēē iūm
asserente t̄ dicente. h̄ in
di t̄ audui. t̄ p̄tus sum
plare ad elgardū curie.
Et nōndū q̄ f̄ca submo
nitōe. die q̄ t̄io assigna
tis p̄tibz placitandi. si q̄
relatus defuit. p̄ catallū
iusticiandū est. quousq̄ ple
gi sufficientes h̄antur
cōparendi ad curiam. t̄
defū p̄out debuit emē
dandi. Si uo ad scdm̄ t̄m̄
nū. xl. diez h̄acū con
nenteū nemine negleat.
feod̄ p̄tentōis ob duoz de
fectuū negligentia i ma
nu p̄napis arrestet. ita
q̄ deficiens ab op̄atōe in
feodo t̄ oī fructuū ei p̄p̄
tōe secludatur. Si uo ad
t̄m̄ t̄m̄ seu ad assis
nemine p̄tēp̄erit. attēis
ac notatis ip̄is tribz p̄e
currentibz defibz. t̄ia seu
feodū in manu p̄napis
p̄ iudiciū assie capiatur.
t̄ in audientia p̄ochie ip̄
sam captam t̄m̄ p̄ iusti
ciariū balliue denuat.
t̄ duobz iudicibz ul' tribz

tradatur custodiendū. **I**n
at̄ t̄ia in manu p̄napis
p̄ xl. dies sic detenta ul'
ad q̄rtam ass̄ t̄ic p̄. m̄.
ass̄iaz defū. t̄iam iudi
in manu p̄napis p̄ iudi
cū assie p̄cipiatur. t̄ ad
iustione coram iustibul
in manu p̄napis resuma
tur. nec post istam iustio
nem t̄ feodi resūptōem d̄
feodū a manu p̄napis
extinguit. q̄us querela fu
erit t̄minata.

Visione at̄ f̄ca. et terra
resūpta. ad. m̄. sequentes
ass̄ias d̄ deficiens uoca
ti. ut ueniat s̄i iustione
q̄sunt. t̄ n̄ri p̄itur. t̄ ei
d̄ defēs in ass̄ia t̄i p̄o
cessu q̄rele publice decla
rari. **I**n q̄rtā uo ass̄is t̄i
post iustione f̄cam ip̄o q̄
deficiente ul' ad nonam
expectato. iustia q̄ h̄oram
si ip̄i pugiles curie se nō
p̄sentarent p̄ deficiētibz
h̄entur. si ip̄e nō uenit.
ei defēs em̄datur. t̄ ad in
stantiam p̄ris tot' p̄ocel
sus q̄rele p̄ut f̄s f̄iut

recitet. t̄ sic p̄ iudiciū assie
salsina q̄m̄ deficiens h̄elat
in feodo querelle tradat̄ p̄
m̄ querelanti. **I**n h̄i uero
q̄rela m̄tuenne possit. m̄.
exome at̄q̄ feodū iustū
f̄iut p̄ iudiciū. **S**i uo nes
fecit exomias in receptōe
t̄ie d̄ p̄cepi p̄ iudiciū
q̄ exomati cor̄p̄ iudeatur.
ut p̄cedm̄ ē in caplo de in
sionibz. **P**ost has at̄ q̄rtā
de ma curie p̄t̄ face exo
niam. **S**i uo capto i ma
nu p̄napis feodo querelle
p̄ iudiciū ac detento. d̄i
t̄i iudiciū p̄ iudiciū iustū
iustū f̄iut nec resūptū.
si deficiens ei req̄sierit
in curia. illud ei p̄ suffi
cientes plegios standi in
reimota eius p̄tentōe.
Quam uo si unā p̄may
fecit. q̄rtam face nō po
t̄it exomā. **S**emp̄ ei in
t̄ie receptōe exome. exo
mati cor̄p̄ iudi p̄ iudici
um p̄cipiendū. **N**ec exo
mā de mozo residentip
lo uiso. p̄t̄ sequi. nec t̄
p̄t̄ de ma curie i ma

ead qz qrela exonia itan.
Si uo post captam feodi
anqz terra uita fuit tiam
suam existeret: eam p ple
gios hēbit. Vn nōd ē q
si eam ante assie tū a iu
sticiario requisierit: tū assi
sia ea reddita ei fuit: tū
qndendi ad alia assiam
reparabit. Si uo eam an
assiam nō requisierit: h m
assisia eam requirat: eam
hēbit p plegios. tū eadē
assisia cont ptem adūsam
tenebz de eod feodo qndē.
Et sic requisit pūis fca p
mutat tūmūm qndendi:
qz nētat penitus negligē
gentia requirendi.

Tem nōd ē qz ai tres
exonie de morbo residen
m hī querela fieri hēant:
si post primā ul scdām
scām exoniam. exoniāt
acceserit ad curiā. ul de
ficiens fuit: tūam exoni
am de eod morbo facere
nō potit. ai ei prima exo
nia fca de morbo residen
ti fuit: alie due de eodem
morbo sine interruptione

sequi debent continue.
Exonia tū de uia curie
post ul ante si potit scd
exoniatoris uoluntate.

Nōdū etiam ē qz si fcs
exonijs oibz ad curiam
exoniāt accesserit: omīs
suos exoniatores ai cor
testibz d: hē. **E**t si pars
adūsa requisierit qz mul
se saluentur exonie: pū
pūe d: iusticiari exonia
to. ut suas saluet exonias.
Si uo qndeat nullam se
exoniam ad curiā misit
se: tūc de oibz tūmūis m
qbz se fecit exoniari: pro
deficienti d: reputari. et
eūdem in continenti. **E**t
omīs exoniatores cum te
stibz corz tplegijs eūda
re gūter tenebunt. ob a
ptam maliciā t derisio
nē curie manifestā. nē
tū exoniāt post h omīs
suas exonias facē potit:
tanqz nullam fecissē capd.
Ips at fcs postea ac re
cepas. eas se fecisse nega
re itū curia nō pūmit.
Nōdū siqde ē qz os pūes

exoniatores cū alia fca
debent psonali ad illam
intelle. t si deficientes fu
erint: eūdabit. t iurta
bunt omīs pcedentes exo
nie. nec pūis t recipie
tur: h latoz ei cū teste su
o eūdabit: t exoniatus
ei pro deficiente hēbitur:
t si duo alij pcesserint de
fectus: in manu pūcipil
ptentōis feodi capietur.
Si at exoniāt se pūhla
tas exonias fecisse qcel
lerit: ad instantiā pūl ad
ūse eas tenet saluare. n
alias ulius de ead qrela
facē potit exonias: ai p
deas cognouit se fecisse.
Nōdū itaqz ē qz p eūda
eas saluare potest: si ua
dūi pro eis dedit de emē
da. scdū mīam iusticia
ri pfoluendā. **S**i uo eas
p facientū saluare uo
lunt: m electōe pas adū
se ē uari p exoniati uel
p exoniatores t testes co
rū fca saluentur exonie.
Quas si p exoniati salua
re uolunt: nē unare tene

hī qz qn exoniatores ipm
exoniauerūt laborabat.
t de uno quoz exoniato
re unabit ipm saluam t
uam tulisse exoniā. t qz
ei testis iūm phibuit te
stionū. **S**i uo p exoniā
tores saluare uolunt: m
qz unabit corz hē esse
uerū quod m exonio pū
fuit faciendo. m hac fca.
hē audiat iusticiari qz
actūs morbo residenti op
pūebat qndō ipm exo
niam: t testis unabit qz
iūm tulit exoniū. t fili
exoniatores alij t corz te
stes de exonijs q tulerūt.
Si uo capto m manu pū
apis feodo qrele pūdia
um ac detento. dū tū
nōd p iudiciū iūli fuit
nec resūptum. si deficiēs
eū requisierit m curia: illo
ei p sufficientes plegios
standi iūri remota eius
ptentōe reddet: t si post
hī restitutiōem deficiēs
fuit: restituti feodū re
capiet. nec ulius restitui
etur requenti. h tandū

in manu pncipis teneb:
quibz querela fuit terminata.
Nond' insup e q' cia cap
ta p ius in curia in eade
non in alia n' superiori p
ius est reddenda. Et simi
lit' insio assignata p ius
in curia no est mutanda
nec e reassignanda. n' per
eand' curiam ul' superiors
in q' p'entiois querela fu
erit deducenda.

Nond' e est q' p'ces adiu
se attornatos possunt face
re constitucie in oi querela.
exceptis tñ casibz in qbz
leges p'prie t' p'sone requi
runt actiōem. ut in mon
strali bz t' de frausibz t' hi
Attornati at' attornator
p'dictos no possunt imuta
re. s' querelas accipiunt tñ
nandas p iudiciū in eo
statu t' p'essu t' circūstā
tijs in quibz eas attorna
tores hēlant qñ pro eis
fiant attornati. t' sic at
tornatores querelam possūt
deducē placitando. n' tñ
attornat' as pot' compo
nē ul' pacificare. q' unde h

attornat' sit solūm ad
deductiōem querelę. ad de
terminandā in cōponendo.
iustificando. ul' alio modo
q' placitando querelam n'
d' audiri. n' ad h' spāter
fuit attornatus. Si aut'
post insione f'ām querela
tus ad curiam accessit.
querelans ibi suā exponet
q'rimoniam prout supe
rius est notatum. **Q'm**
in hys casibz recipi debet
aut' gugia de duello. de e. c.
Si uo querelatus p'nde
at. h' oia ei denego ubo
ad iudiciū. nec eius testis
iudic' nec audiunt. quod
p'atus sum defendē ad el
gardui curie. tñc in con
tinenti d' tendē iusticia
rio gagiū suū ad defen
dendū. quod iusticiarius
d' recipere. considerato tñ p
us t' iudicato p iusticia
rios. vñ. ad minus existe
res neutri p'ci suspectos.
q' de d'ā querela p uba
secutoris t' p q'nsionem
defensoris. pot' t' d' p'ie
lium uadiari. Et tñc re

apiet iusticiariū p'mo iudiciū
defensoris et postea secutoris
et p'leg' de lege uadiata. Et
tñc a iusticiario tñm' p'p'ies
tā loci qm t'p'is ad duellum
assignabitur deducendum.

Si uo querelatus in respōsio
ne sua negato ubo ad iudiciū
qd' adulterius exposuit in
demanda offerat se defendē
hoc p' se ul' p aliu qui hoc
possit facere et debeat. et h'eat
secū qui dicat. Ego sum hō
et paratus sū defendere ad
elgardū curie. et offerat ua
dium defendendi si hoc p'ce
dat querelatus. uadium dabit
defendendi. et uadiabitur
duellū sicut sup'. **N**otand'
siquidē est q' in secutoribz
hereditarijs per duellū p't
appellatoz sequela suam fa
cere per hoīem suum qui se
ass'at hoc audisse et uidisse.
Secutoris similiter potest deffe
sione suam per hoīem suū
qui uerba sequele secutoris
qui singla denegat eē uba.
Si uo autē duellum dedu
ci debet sicut superius est expō
sum. **Q**ui uo succubuerit.

l'ē. solidos et unū denariū
iusticiario p'soluet de emēda.
nec de ceto ad aliq' legitti
mam actionē admittetur.
sed a legibz et testimonijs et
hibend' et p'locuatiombz et
iudicijs p'ferendis et rebz
actis que in iure requirunt.
penitus repellēt. **D**ñs
aut' pro quo duellū subie
rat amittet penitus quidqd'
per illū intendebat obtinē.
nec aliqd' ultius ip'e et h'ere
des sui in querela contēctiois
de ceto poterūt redamare.
Et hoc idē intelligend' est
de illis q' pro catallo duel
lum subieciūt. **N**otand'
siquidē est q' dñs pro quo
inictus duellū subit tenet
eādē p'solue p'cium qd' p
duello faciendo promisit.

De p'sumpcione.

Presumpcio aut' est rel
p'nsiois p'edulio
et p'essu t'p'is parata. **Q**uā
aut' fit de hora ut in reuoca
tione burgi. In burgis opi
dum et ciuitatibz si quis
uendidit terrā uel f'rod' de
bungo. et uenditio fuit pu

hic denūciata consanguine
uenditoris illd' potest reuo
care. si reclamacione suam
fecit anteq' uenditor recepit
ut parte precepi rei uendite.
et gratanter post ea recep
cione fecim hūde responsi
onis sup h' auditur illa
reuoanti. Et h' precepto
est q' de spacio unius diei.
Est aut' precepto quedā
que unam respondendi p
cludit in sūmacionib;
fais de hereditate antequā
quintiduanū diem attingit.
Nullus enī tenetur de he
reditate respondē in mino
us t'p'is spacio q' in q'nto
dramo die. Et hū' precep
to p'cludit responsionē
dieb; omib; usq; ad qu
tūdrimum diem post sū
macionem fecim.

Le Roy ph. de Valoys.
Philippus dei grā frā
cor' rer. Cōmissa no
bis celsus regalis cura
reginis mentes mās au
git et exortat ut in regno
aui dignitati dante dño p
sidemus ea mīs rēponib;
solida stabilitate seuent.
que mīs subditis pacem
parant modestia nutiat.
umanaq; qd' sumum est tri
buant. et fugatis discordi
is rep'mant matias ur
gior'. Notū itaq; facim'
unūis tam p'ntib; quā
futuris q' licet ex regali p
eminentia singlis mīs sū
ditis fauorē beniuolum p
meritis rependē teneamur.
Tamen ad dilectos et fideles
mōs p'elatos et eccl'asti
cas p'sonas. barones. mi
lites. nobiles. aues. et hī
tatores nullar'. ac cōmu
nem plebem. ducatus et
p'rie normānoy merito gr
uimus beniuolencie sp'alis
affectū. dum sicut ab expto
cognoscimus barones. mi
lites et alij nobiles. aues
et hitatores plebriq; p'de

unanimis suoz antecessor
recolenda gesta magnalia
nō solum intritis studiis
p'sequuntur. Verū etiā illos
sicut eudentib; patet india
is uirtute mitor' credunt.
ad emulor' nāq; mōz ext
minui et ipius regni p'esi
dium etia mōs et regni ho
stes ipius potenter insingūt.
et exponit uolunt h'abiter se
et sua pro mō et regni eide
honore p'sonar' p'icula non
timeantes reu' etiam dispen
dus nō uicatis tanq' ipsi
regni et mī status prosperi
ferendi zelatores. Attēdente
igit' p'icmissa et infra cordi
nū uiscera meditatione se
dula reuoluentes dignum
arbitrari et debui ut rega
lem demerita debeat inuei
re p'p'iam gens normāna
non solum in illis que ex
iusticie debito s' etiā de grā
requiruntur. Cum itaq; no
bis sint expositi ex parte p
latoz et aliaz eccl'asticar'
p'sonar'. ac benomi. militū
et alioz nobilium. aui et
hitatoz nullar'. ac cōmunis

plebis ducatus et p'rie sup
dicte. q' plura grauamina
oppressiones et nouitates in
debite per gentes officiales
mīstros et seruientes mōs
et subditoz mōz sibi et suis
illate fuerāt et inferebantur
frequēter eisdē etia registū
normāne. et contra frāchi
lias libtates et usus lauda
biles obseruatos in dicta
p'ria ab antiquo. infringē
do eoz cartas. p'ilegia et
litteras. Vnde illa seu illa
q's causissimus quondam
dñs et sanguineus nost'
Ludouicus rex francoz et na
uante concessit eisdē. Nos au
ditis querelis ipoz et hira
sup h' deliberacione in nro
consilio plenon. uolentes
reformare p'missa et eos a
noanis oppressiomb; et no
uitatib; indebitis p'sena
re p'p' grata fidelitatis obse
quia que nob' et p'edecessorib;
mīs reuocatis t'p'ib;
ipendunt et in p'nti nob'
impendūt. P'cesatim ut
dñi p'elati barones et alij
patre supradicte qui erga

predecessores nostros firma co-
stantia fidei se gesserunt.
sic erga nos et successores
nostros continuare debeant p-
sistere. ac eorum integritas
ad eorum posteritatem de bono sepe
in melius per successores
vehementius extendat. registorum
predictorum usus laudabiles
et consuetudines suas anti-
quas ac eorum franchisias et
libertates. necnon privilegia
et declarationes a deo rege
ludouico eius litteris etia in
vdi sigillatis. ac per alios
predecessores nostros reges
et cellas comune p-rie p-rie
tam deum q- latrones et
nobiles ac comune plebi
et illas tangentes et celli-
mus et concedimus. p- no-
bis et successoribus nostris
eis tenere et seruare et facere
tenere et seruare ac eas con-
firmare. Non obstantibus q-
cuq- attemptato uel fito i-
uratum tunc retrolapso
qd- eis in aliquo preiudicare
nolumus in futuro. Q-
quidem litterarum dei quondam
dum et consanguineum n-ri

regis ludouici tunc regis se-
cundum maiorem dei gratiam
faciat et nauare rex.
omnibus fidelibus et iusticiariis
nostre salutis et pacis. Graue
querimoniam prelatorum
et aliorum personarum bonorum
militum et aliorum nobilium et
subditorum ac popularium du-
catum n-ri normannie rex
p-rius continenter q- a tunc
bi ludouici p-rius n-ri mil-
ta eis fuerant illata gra-
uamina. et etia nouitates.
talibus subuenciones et ipo-
siciones diuise contra soli-
tam consuetudinem patrie in
ra et libertates eiusdem. ex quibus
grauamina scandala imminebant.
et sibi ac suis heredibus et
successoribus grauebantur
preiudicia infinita. Quare
nobis humiliter supplicauit
ut q- nos supradictis gra-
uaminibus que nobis senescitis
exponenda duxerunt reme-
dium optimum adhibere
dignamur. Nos uero ipso-
rum precibus inclinati qui eisdem
et alijs quibuscuq- nostris
subditis sumus in iusticia

debitores. uolentes eisdem et in
incento gratiam facere speciale
sup- suis inquietis hinc ann-
nostro consilio deliberacione so-
lemni ut sequitur duximus
p-ndendum ac etia ordinand-
1. p-imo eis et suis heredibus
ac successoribus concedimus
statim et etia ordinam-
q- nos aut n-ri successores
in deo ducatu normannie
de cetero aliam monetam q- tu-
ronenses et parisienses et gros-
sos tunc ac obolos albos
de pondere et ualore quibus e-
rant tunc supradicti p-rius
n-ri fieri non facimus. nec
aliam monetam aurum ha-
bere quoquam. Maxie cu-
ob hoc certos redditus in deo
ducatu de tunc in tunc
mum p-rius ab antiq-

2. Item q- redditus nobis
debitos pro dea p-rius
ma non mutanda qui in
deu ducatu monetagium al-
foragium minipatur leua-
u non facimus. aut etiam
aliquale p-rius leuau-
nisi quatenus in registro co-
suetudinis normannie con-

tinetur usu quocumq- et tunc
in p-rius non obstante.

3. Item q- illi nobiles aut i-
nobiles qui nobis et n-ri
successoribus in guerris et ex-
citibus n-ri etia debent serui-
cia. ipis seruicijs p-rius
liberi remaneant et imu-
nes. nec ultius p- nos aut
nostros successores possint co-
gi muniti ad alia seruicia
excitatus nobis facienda. ni-
in casu in quo reuolam-
um ex causa imminenti ra-
donabili fieri oporteat.
Illi uero dicti ducatus q- ad
aliqua seruicia etia nobis
non tenentur. ad aliqua ser-
uicia excitatus nobis facienda
uel p-standa nobis p- hoc
financias compelli nequeant.
nisi in casu sup-rius et im-
mediate declarato.

4. Item cu- hoies n-ri dicti du-
catu seruicia nobis ab
ipis debita ratione n-ri exant-
uel al- nobis p-rius in
seruicijs ul- auxilijs eisdem a
suis subtenentibus debitis
michi n-ri de cetero poterim-
aut debemus reclamare.

seu aliquatenus uendicare. sal
uo uir nro in casu retolam.

Tem si nos aut nro successo
res aliqua uia redder aut
possessiones ab aliquo da
ducatus possessa per annu
et diem pacifice uelimus i
futuru quomodo uendicare
aut al ad nos pertinere de
dicamus. apud ipm posses
sorem possessione libere ma
nente scdm pte et consuetudi
nem causa sui negotium
sup. ppetate de ceto tunc
tur quocumque usu contrario
no obstante. Si uo nru
possessor per annu et diem
possident rem petam aut
petenda a nobis ul non.
merito in dubio iudicatur
qstione sup huiusmodi dubi
o possessionis pendente res

9 tunc i manu
ipa in manu nra supioris
sequestrabitur quoscumque de ipa
possessione cogniti fuerit
et etia diffinitu. Et si fina
liter inuentu fuit ipm pos
sessorem per annu et diem
rem de qua agitur pacifice
possedisse possessio pacifice
apud ipm remanebit et p

petatis iudiciu agitabit
ut prefertur.

Item q de ceto per nos aut
nros successores in dco
ducatu in psonis aut
bonis ibide remanentium
ultra redditus census et ser
uituta nobis debita. tallias.
subuentiones. impositiones
aut exactiones quascumque
facere non possumus nec etia
debeamus. nisi euidentis utili
tas uel uigens necessitas
id exerceat.

Item de ceto nullus saues
nri spacie ul alius offi
cialis nri cuiuscumque condici
onis existat seruiciu ul of
ficiu sibi concessu ali
cuiusque locare ualeat quo
cumque colore quesito al ipso
fco ipm seruiciu uel of
ficiu amittat.

Item q illis q nro noie
munita quocumque pro
prie munitionibus aut ne
cessariis ubique capere uolue
runt no puniuntur impune
nisi hanc aptas defrauent
et ostendant sup h et factas
sigillo nro aut magu ho

spici nro communitas et etia
du sic huiusmodi nris ul
dicti magu detulerunt loca
militariu uocare teneantur.
et per fide dignos munita
facere appropinquat pro legitimo
scdm ipm et loca qualitate.
et petui sic taxati soluer
anteq munita pmittant
deferre. Qui uo contrariu
fecerint. p munitu loca ar
restentur per eu ad que per
tinent corrigendi.

Tem q de ceto de nemoribus
mortuis videlicet gallie de
saur. mansaur. espines. pui
ne seu aune. genest. genie
ure et rones. nullus i du
catu normannie cuiuscumque
adiciis existat. Tenui et da
genui ul cor alter nobis
aut alii nro noie de ceto
solue teneantur. nec quisque
ratione tui et dangeni pro
prie nemoribus mortuis de
ceto ualeat molestari. usu
quocumque nro non obstante.

Tem q si aliquis dicat sua
nemora plantata fuisse
ab antiquo. et sic pro eis
tenui et dangeni no debui.

balluimus in cuius balluna
da nemora sita sunt aut
magu forestar. nris seu
ali cor d q pminu potit
ad dñ nemora descendat.
et uocatis fidedignis non
suspectis i talibus expertis in
quirat ut debeat sup hoc di
ligentius iudicare. Et per ar
gumetas ac psonas
unuius que tñ pro nobis
q pro parte facere possent que
stione pro nob aut contra
nos diffinat sine mora
nisi al adeo dubiu ul ob
scum sibi occurrat q ad
scatuu nru rectu huius
negocii sit mto remittend.

Quo casu ille qui sup hoc
inquirit negociu et inq
stam sub suo sigillo inter
clusam in prio tñ sequen
nro sacario remittere non
postponat. ut sup hys qd
agendu fuit ceteris iudicet.

Item q ubicumque per ge
tes nras uel aliquos de
putatos ab eisde aliqua
pecunia leuata fuit pro
pontibus faciendis ul refu
endis uel i statu tenendis

q' hōi p'ona per cōpotū
legittimū in d'is usib; rē
tatur. Et si qd' residuū fuit
ac q'quid de cōto leuau con
tingit ad usus p'cedōs in
integrali r' p'inde conseruet.

Tem q' ubiq; pontes sup
ab; et expen n'is facit aut
reficere seu in statu tene con
seruare ab antiq' pro ipis
faciendis reficiendis ul' in
statu tenendis. nullus n'r
subdit' de cōto aliquaten'
contribuere teneatur.

Item q' quilib; nobilis aut ali
quicq; ratione dignitatis
sui fodi qd' obtinet i ducatu
nomine de cōto uenitū
et res venas in sua t'ra p
apiat integrali p'ut in re
gistro consuetudis nomina
me r'inetur. quocūq; usu
contrario nō obstante.

Tem q' de cōto de tuncmo in
tenuū in ducatu nō no
mine inquisitores suffi
cientes et ydoneos nos et
n'r successores mittē tenea
mur pro informandis com
gendis et puniendis exco
lib; officialiū n'or quoz

aiq; qui officia n'ra gesse
unt in ducatu memorato.

Item q' in ducatu nomina
me nullus liber homo
de cōto ponat in questioib;
uel tormentis nisi uelint
tres p'sup'ones et uenitū
les cōiecture ipm reddant
suspectū de crimine capitali
et in eo casu in quo p'm
debet in tormentis talib;
subiacat et adeo moderatis
q' ip' grauitate tormentoz
mors aut mēbru mutila
o aliquaten' non sequat.

Item q' nullus aduocatus
pro maiori causa ultra
x. libi tunc pro salario
recipiat. In ceteris uo mino
rib; causis ipis aduocatis
a iudice sua salaria statu
antur. sedm qualitatem cau
se consuetudine fou possi
bilitate clientuli r' idustu
am aduocati. et de hys ad
uocati quolib; anno iurame
tis p'p'is abstringantur.
Et si r'ramū frāt grauitate
puniat.

Item q' si cause ducat' n'or
nomine sedm p'rie con

suetudinem debeat t'nuari.
q' ex quo in scaquario nō
iustitiam agere fuit t'nuari
te uel sententia ali diffinit
per q'maiq; uiam ad nos
uel plamentū n'r par'
de cōto nullatenus deferat.
nec etiā sup causis dicti i
ducatus ad plamentū n'r
aliqui ualeat adiornari.

Tem q' quadragenaria p
scriptio anq; in ducatu no
mine de cōto sufficiat pro
titulo cōpetenti siue de tota
li alta aut bassa iusticia
r'tendatur. siue de quocūq;
articulo ad alta aut bassa
iusticia siue ad alterā eaz
dem quomib; p'tinente siue
de quacūq; alia re r'tendat.

Et si q'sq' ducatus nomina
me anq; r'icōis aut
status existat aliquid de
p'missis aut aliquo p'mi
soz per quadraginta ānos
pacifice possidit sup h' neq;
quā uilius molestet. aut
a n'is iusticiariis p'mittat
tur aliquaten' molestari.
q'mmo r'ramū uolens fa
cere nullaten' admittatur.

cū talib; n'is r'suetudo r' or
dinatio d'i p'ari n'r cūdi
tissime aduersent quocūq;
usu r'ratio nō obstante.

Per h' t'm in causis n'r pa
tronatus eccl'iaz nob aut
alijs nō intendimus p'ui
diciū genare. sed uolum'
r'stutionē et consuetudinē
scriptas sup h' inuolabili
obseruari.

Item q' de cōto hereditas an
q'q; pro defectu solutio
nis n'or debitor n'or pat
rimonio apparet nisi quāti
ualere poss; in decē annis
fide dignoz testimonio iura
toz legitime p'mit' estimet.
et pro tali estimatione et p
ao nō minor dō n'or patri
monio absq; alterius pre
iudicio assignetur.

Item q' si alian' hereditas
nobis aut n'is success
orib; obuenit ob defectum
solutionis n'or debitor q'
mtra annū in quo hereditas
ad nos talē deuenit. illi de
gracie ipius annis fuit her
editas aut d'is a quo tene
batur ipa hereditas in defectu

tum illius de genere ad utra
lendum de cetero sine difficulta
te admittantur: servata i
hac parte consuetudine prius
inter nros subditos hacten
us observata. usque quocum
que contrario non obstante.

Item quod ipsi quacumque dona
tione permutationem aut
alienationem qualemcumque
de bonis ad nostrum patrimon
ium pertinentibus per nos
aut nros successores aut
que fratri aut faciendi de
nostro subditi per illum in quo
dictum nostrum patrimonium
translucum ut prefertur
in loco vel sub iudice remo
tiori trahi non possint. nec
ipsi subditi parere aut res
pondere teneantur quod ipsi an
tea tenebantur: ac etiam ipsis
nris subditis ducatur nor
mative ob hoc prejudicium
aliquid nullatenus generetur.

Item quod premissa aut ali
quod premissorum prius consue
tudinem non intendimus aliq
uatenus erga subditos immu
tare. Item quod super cruciata
hanc obligationem coram

nris iudicibus confectas par
tes de cetero nulla tenus po
natur in processu. et si contra
num fiat non teneat ipso
iure nisi ex parte debitoris
soluatio allegetur. In quo ca
su laesita manu nostra de
quantitate petita placet
ex parte debitoris admittetur.

Item quod in ullo casu in mer
cato burse querelatus in hi
mercatu possiderat responde
re nullatenus teneatur: etiam si
nos mercatu burse iurale
intemur. Item aut omnia et
singula supradicta ad perpetu
am rememorationem nostris
subditis quibuscumque humo
di ducatur normative co
cessimus. concedimus. et
auctoritate regia confir
mam. et ab omnibus nris
iusticiariis precipimus per
petuo inviolabiliter observa
re. Datu apud vicin sub si
gillo nostro anno domini. m. cc.
quintodecimo. mense julio.
Hanc vero hanc tenor est
talis. *Le Roy Louys hutin.*

Item quod in omni gratia
nostra et navare rer.

Omnes ballivos vicom
ites et alios officiales et iu
sticiarios nris ducatur nor
mative salute. et per
placitum committatur personarum.
Baronum nobilium et aliorum
subditorum suorum ducatur nor
mative. nup nobis sunt et
positum quod per officiales et a
lios nros nros ac pre
dictorum nrorum milita eis fue
rant illata gravamina. et
etiam novitates graviumque
prudencia genata. que nob
seriosius duxerunt exponen
da. Et nos ipsis volentes
exhibere clemens iusticie com
plementum. ac etiam ob eorum
merita gratiam facere speciale.
et matura deliberatione nra
consilii ipsorum supplicationes
admissimus graciosas. et ca
expedimus iusticia suaderet
put in quibusdam aliis nris
his in serico et circa iudici
sigillatis plenius continetur.
Quas quidem litteras et quicquid
continetur in ipsis quantu
ad ipsos et eorum subditos i
ratas habentes et gratas vo
lumus ac districte precipi

mus et mandamus per vos
et vestrum quicunque ac quicunque
quod alios nros subditos
perpetuo ut premitatur in
violabiliter observari. et quod
quid contra ipsorum tenores a
tempore publicacionis eandem
vobis et statum tunc fuisse
atemptatum. put ad vos et
vestrum quicunque pertinet ad
statum debitum festinetis
reverti. nec a quoque immu
lato nro contra aliquid
de contentis in litteris supradictis
ut supra dictum est premita
tis aliquatenus atemptari.
Et quod desiderio desideramus
premissa omnia et singula de ce
tero inconculse servari. vobis
et vestrum cunctis ac quibuscumque
successoribus nris i officiis
vobis commissis distinctius
precipimus et mandamus sub
pena amissionis officiorum
vrorum et alijs penis infra
scriptis summatim in iugen
tes quantum quando per placitum
presencium fuerit requisita
in assensibus et placitis nris
de ducatur dominus nras litteras
faciatis legi et etiam publi

mai. et ipis pletis tactis la-
colas cingulis oia et sin-
gula contenta ut pmittit
in eisde iuratis semp ppe-
tuo inconvulsa et inviolabi-
ter observare. al' uos et ue-
strum q'q' q'usq' iurantis
du tamē fueritis requisiti
a nris officiis suspendim'.
Si uo contra contenta seu
aliqua ul' aliqd de conten-
tis in eisde lris uos aut ue-
stri aliquis aliqd igit
acceptare ultra transgres-
sione iuramenti q'libet lau-
limum in viginti libras
turon. quelz vicecomit' in
dec' lib' turon. quelz uero
officiale m'm inferiore
in centu solid' turon. tales
q'cens ita fecerit condemp-
namus et nobis ee decer-
nim' efficaciter obligatos.
Et p iuramentu hodi d'iam
petuim' sumam uolum'
trini solue nobis seu genti-
bz nris compotoz nroz i
prio nostro Rothomagen
saquano post transgressio-
nem memorata. si q' uos
aut m'm alr uel un' suc-

cessores duxitis committen-
dam. Datu apud Areliaui
die d'ima ante festu beate
marie magdalene. anno
d'ni .m. cc. quinctodecimo.

Nos aut registri pre-
dicti. uisus laudabi-
les et consuetudines suas
antiq's. et eoz franchisas
et libertates necno p'ilegi-
a et lras sup'scriptas ac
oia et singula contenta in
ipsis rata hntes et grata.
ac ea uolentes pro ipsis pre-
latis eccl'asticis p'sonis. ba-
ronibz. militibz. nobilibz.
cunibz et hitatonibz plebe-
isq' predictis et eoz singlis
inviolabili p'petuo obser-
uari et inconvulsa tenere ea
uolum' concordimus lau-
damus approbamus. et teno-
re p'ncipum auct' regia de-
creta scia confirmamus.
no obstante quocunq' at-
temptato uel fco in 2tatu
t'p'e retrolapso qd' eis aut
eoz alian in aliquo pre-
iudicare nolum' in futu-
rum. imo ea uolumus
in suo robore pmanere.

Et ex habundanti eis et eoz
singlis hita cu aliquibz
de genie et alijs de consilio
nro delibacione solenni co-
ordinamus q' clausula p'da
contenta in p'scriptis lris
regis ludwici que talis est.
Ite q' de ceto per nos aut
successores nros in dco du-
catur in p'sonis ac bonis i-
bid' comoranciu ultra red-
ditus census et scinaga no-
bis debita. tallias subue-
niones ipositiones aut ex-
actiones qualcunq' facere
no possimus nec etia debr-
amus. nisi evidens utili-
tas aut inges necessitas
id exposcat. **I**ntelligatur
a modo in modu qui seq'
et non al'. uidelz q' a modo
nos aut successores nri
regni ultra reddit' census
et scinaga p'dea non re-
quirim' aut petimus ul'
capiemus. nec per alium
q'cuq' amulsiq' 2dicois
aut status existat. capi
aut leuari p'mittimus.
subsidiu. subuencionē.
tallia. impositionē uel

exactionē aliam qualem-
cunq' in p'ia normannie
supradca sup quacunq' p-
sona aut p'sonis quibz
cunq' aut sup bonis suis
mobilibz aut immobilibz.
sive sint eccl'asticis aut se-
culares. nobiles sive no
nobiles. tenetes sub nob'
uel a nobis ubicunq' ime-
diatē uel mediatē in ea-
dem p'ia sive in ullis si-
ue extra ullas quacunq'
occasione uel causa an-
ciq' condicois aut stat'
existent. aut sup bonis
alioz in p'ia consisten-
bz antedca. salvo et rete-
to du taxat nob' et succes-
soribz nris regibz q' nos
poterim' et ipsi poterunt
in ipa patria p'damari
facere retrolamnu i mod'
qui sequit' et non al'. salz
in casu q' nos sciremus
uel ipsi scirent. ul' firma-
sem laborem' aut ipsi ha-
berent q' hostes nri et dci
regni forent in tanta mul-
titudine seu potencia gen-
tis armoz pro grauado

nos seu successores nros &
dictū regnum nrm q' p'ri
p'mia semonla seu cōuo
cacone generalē frām no
seu nri successores & illi q'
tunc erūt nobiscū aut ei
successorib; nris non esse
mus aut ipi non essent
satis fortes ad obuiand'
seu resistendū hostiū nror'
potencie. aut ad reducend'
ad obedienciā subditos &
nros rebelles absq' faciē
do huiusmodi retrobanmū
scdm consuetū nram seu
successorū nrorū regū fran
cor. Et in illo casu fieri &
fieri posset retrobanmū. et
omīs teneant eādē obedire.
Et in casu p'cedo nos aut
successores nri a p'sonis
quib; aīq' dē p'rie normā
me que uenient sicut de
bunt ad dñm retrobanmū
nō leuabimus nec leuau
p'mittim' emendā uel fi
nanciā aliam quacūq'.
Et in concessione p'senai
p'fens extitit caussimus
p'rimogenit' nri Jolēs dux
normāne Comes andeg'

& Cenoim. q' tanq' p'mogeni
tus et successor nri i regno
ac dux ducatus p'cedi pro
se et successorib; suis oīa &
singla p'missa quatenus
possunt et poterūt cū tāge
et ad ipm spectare pro p'ri
senti t'p'e et futuro p'mittit
tene p'petuo et seruare. ac te
neu facē et seruare. Quocir
ca uniuersis et singlis bail
luis vicomitib; et alijs
iusticiarijs ducat' et p'rie
normāne supradicti p'fē
tib; et postis p'ncipi tenore
mandam' firmiter mun
gentes q't oīa et singula
supradicta p'fatis p'latib;
ecclesiasticis p'sonis. baronib;
militib;. et alijs nobilib;
aut; hitatorib; uillanū.
plebeijsq' p'cedis p'ntib; &
futuris. et eorū singlis. put
ad ipos et quēq' eorū p'ri
nuent teneant inuolabi
liter & obseuēt. ac teneu
faciant et seruare. nichil
attēptari uel fieri in ita
mum p'missum. Que ut
firma & stabilia p'petuo p'
seuarent. p'ntib; hīs nrm

fecim' apponi sigillū. Saluo
in alijs nris nro & in oib;
aheno. Actū apud p'sham
anno dñi. m. cc. xxxix.
mense maio. <sup>S. Ludouici
Constitutio.</sup>
Et debito regie pote
statis pacē & quietē
nrorē in quorū quiete qui
esam' p'cordiali affecta
tes ac aduersus inuicē
et iprosos q' tranquillita
ti eorū inuident et quieti
zelū indignacōis hntes.
ad hui' p'pulsandas inui
uas et statū regni info
mandū in melius. aliq'
ad p'fens duxim' ordina
da q' in seuis continētur.
Questus quidē illatos q'
tum possibile sunt i bail
lis & alijs amahib; repri
mere cupientes bailiuos.
p'positos. vicomites. et
uillanū maiores & q'scūq'
sub eis in officijs statu
tos iuramento subscipto
duxim' astingendos. an
si ipi bailiuū faciunt tras
gressores. penas debitas
in bona eorū. uel si res ex
gat in p'sonis nre uolun

tatis ul' deputatorū a nob'
arbitrio reseruam'. **S**i
uio p'positos maiores uel
alios inferiores officiales
degarē contingit in hac
parte. a bailiis sub bona
uim testimo p'sonarū & ai
p'p' consilio p'uantur.
Iurabūt q' omīs et sin
guli supradicti q' q'dū cō
missa sibi tenebunt bail
liuā p'positā uel aliud
qd'cūq' offm supradictū.
tam maiorib; q' minorib;
b;. tā notis q' aduenis.
tam duntib; q' idigēis.
et tā extraneis q' subiectis.
sine naciōnū et p'sonarū
acceptione ius reddēt. ser
uantes tñ in locis suis usq'
et consuetudines approba
tos. **I**urabūt insuper
nra iura bona fide requirere
et seruare. et aliorū iura sci
enter nec aufere nec dimi
nuere. **I**urabūt etiam
donū seu mun' q'd'cūq' a
quacūq' p'sona per se ul'
per aliu nō recipere in pec
unia argēto uel auro l'
reb; alijs quib; aīq' mo

biis; ul' imobilib; uel se
monentib; ul' bñficijs p
sonalib; siue p̄tens p̄tē
estulenta et p̄uolenta. q̄
ualo; i una ebdō sumam
dē solidorū p̄uolentiā nō
credat. Et q̄ dē bona seu
bñficia dāi uxorib; libis.
fratrib; uel sororib; nepo
tib; ul' neptib; 2 sanguin
neis uel 2 filianis suis.
ul' suis domesticis minime
parabit. **I**mmo boni
fide diligentiā adhibebūt.
ne uxores cor uel alie p
sone p̄rio noīate dona ul'
munera recipiant. q̄ si fe
cerint ex q̄ sciantur eos ad
restituāone bona fide cōpel
lent s̄ debito iuramento.
Iurabit etiā q̄ ab illis
de sua bailluna nec ab alijs
qui eam hēant corā ip̄is
uel facit in p̄rio hituros
mutuū non recipiant p
se uel per aliu ul' sumā
uiginti librarū q̄ reddent
adie cōtracti mutuū ista
duos menses. licet credi
tor uellet tinnū soluōis
progre. Adde etiā iura

meto q̄ nich dābunt uel
mittent alian dē nō con
silio ul' uxorib; eorūdem.
libis aut domesticis. uel
illis q̄ p̄p̄tū cor recipiēt.
ul' illis q̄s ad uisitādū
tenā uel frā cor exp̄da
itelligent. Et q̄s uendico
rib; baillunay uel reddi
tū ul' aliax rerū n̄iarū
partē non habebūt. nec i
in moneta. q̄ etiā bailluo
infideles ul' inuitos. l'
cratores uel de usuris su
spectos. ul' turpe intā apte
gerētes in suo nō sustine
bunt exore. imo cretus
cor coragent bona fide.
Iurabit etiā p̄p̄tū n̄i.
matrimones. maiores ul'
lay. forestarij 2 alij s̄ cis
in officiis cōstituti. q̄ su
piorib; suis nec uxorib;
cor libis p̄p̄quis siue
etiā domesticis quicq̄ dā
bit. Et in fine iuramēti
conduēt bona fide unū
sa et singlā seruare nisi
illd qd dixim' relarand'.
nec quicq̄ in fraude per
se ul' per alium in supra

dictis cōmittent.

Iuratos aut q̄s baill
hui pro se q̄nq; sub
statuit uolumus ab ip̄is
sustitui. nisi p̄us sub fo
ma p̄cedā p̄statint num
mentū. ubi rex p̄cepit q̄
baillū suū et alij sup̄dā
iurarent ut uo sumus h
iuramēta obseruarentur.
Volum' q̄ in publica assi
sia fiant corā denas 2 lai
as ab oib; et singlis supra
dāis si antea frā fuerint corā
nob. ut non solum metu di
uine idignacōis et n̄re con
fusiōis et erubescēcie apd'
hoīes p̄uui manifestum
inamur uideantur.

Volum' etiā 2 p̄cepim'
q̄ baillū n̄i et alij quicū
q̄ sub ip̄is offiū tenent n̄
nō et omis quicūq; uadia
n̄ra recipiunt. abstineant
ab omni uilo qd uagat i
contumeliā uel cōceptū
da uel matris sue ul' scōy
ip̄ius. a ludo etiā cū taxil
lis siue alas uel scas. et
a fornicacōne et tabnis.

Inhibemus uo districte

baillū n̄is possessiones
aliq̄s per se ul' per aliu emē
in bailluna sua admiſtraa
one sua durāte. uel fraudu
lenter in alia sine n̄ra licē
tia p̄cedente. Qd si fecerit.
empcionē iuramēti ē discer
minus et possessiones sic
emptas fisco n̄ro si nobis
placuit applicari.

Prohibem' insup bailli
uis ne q̄dū baillū fuerit
sibi uel suis libis. fratrib'
uel sororib; nepotib; nep
tib; 2 sanguineis. ul' anai
q̄ de sua familia matimo
nia copulent cū p̄lomis
sue baillūne sine n̄ro sp̄ali
cōsensu. nec p̄dros in re
ligione ponent. nec bñfi
cia eccliaſtica ul' possessio
nes eis acquirant. gista 2 et
p̄uacacōnes in domib; re
ligiosorū ul' anta cū exp̄tis
cor nō recipiant sine n̄ra
licētia sp̄iali.

Prohibeacōne uero istā
quā facim' de matrimoni
is nō copulandis 2 posselli
omb; nō acquirendis. nō
extendim' ad p̄p̄ositos.

maiores. et alios officiales
minores. qui ppositas ma
ionas et alia officia tene
bunt in locis mansionum
suarum. dum tamen hoc faciant sine
mala vel aliamus lesione.

Baillum autem nunc et alij of
ficiales caueant sibi a multi
tudine fidelium. et quanto pau
cioribus poterunt sint contenti
ad amari crequenda precepta.
et ipsos noverint in assisia
publica. aliter vero pro fidelibus
minime habeantur.

Ubi vero fidelis vel servus
ad remota loca mittitur.
eis sine suspicionis huius non
ordatur. et si alii inveniunt
facientes circumfessiones vel mala
data: nunciatur bailluo qui
eos puniat competenter.

Ne vero baillui vel inferiori
officiales et iusticiarii nunc
subditos grauent: inhibent
aliter ne pro quocumque debito per
ter nunc capiant vel capti
teneant alij subditos. Qui
ter precepit quod emende per consi
lium taxarent. Emendas autem
per maleficus seu debitas a
bailluis nunc levare non

uolumus. nisi in foro iudicauero
de bonorum et aliorum fuerit iudica
re vel essent quibus anima sunt
gagiate. Si tamen ille cui anima
ipsum anima s' offerente in
dici noluerit illud expecta
re. et pecuniam certam offerat
per emendam. et tale sit amende
quod emenda pecuniaria le
uari possit. licet autem
ea rapere si sibi petens in
deatur. Alioquin emenda s'
faciat iudicium vel essent
secundum quod superius est expressum. si
verus se uellet oio subiacere
amice uoluntati. Caueant tamen
baillui et officiales iam di
ne nimis vel rationibus vel ma
chinacionibus calidis clam
uel palam aliquem ad emendam
offerendam inducant vel sine
causa rationabili accuset.

Quoniam ter precepit quod in
stetua sua non tradantur per fraudem.
eos sane qui prepositas
aut vicariatus vel alias
baillunas tenuerint. aliter
alijs uideri. prohibemus. sed
etiam si plures emptores et
fuerint: unus tamen iudicia
one crearet. et inuinitate

gaudeat in caluacatis seu col
lectis et oib; publicis quibus
alij consueuerunt gaudere.
Vendi eas autem filijs. fratribus.
nepotibus aut et sanguineis
bailluorum seu aliorum iusticia
riorum nunc eisdem sumit
inhibemus.

Eemptores autem earum ppositi
tunare vel alias baillunare
debita sibi que debentur eisde
non ex ppositis uel alijs
bailluis aut eorum scons
auctoritate propria non col
lectant. sed per manum bailli
um aut supioris iudicis
ea petunt sicut pposituram
uel baillunam non teneant.

Quoniam ter precepit quod qui
uile deducantur in locis suis.
pono uolentes in a ma
liis precludere quantum pos
sumus sumit inhibemus.
ne baillui uel alij officia
les preda in causis uel ne
gocijs quibuscumque subditos
nunc locorum mutacione fa
tigent sine causa rationa
bili. sed singulos in locis su
is audiant ubi consueue
runt audiri. ne grauari

labore et expensis iure su
o prouentur.

Quoniam debet cauere de facie
de defensionem pro rege. et qui
modo debet fieri iuris defen
sio bladorum. Quia uero nemo
puandus est iure suo. baill
luis nunc et alijs ppositis
inhibemus districte. ne def
ensionem alij sine causa cog
nitione uel nunc spali ma
dato. subditos autem nunc
nouis exactionibus consue
tudinibus uel onibus non af
fligant. Caluacatas extor
quende pecunie causa non
mandent. sed ex causa simo
de necessaria et tunc uolen
tes facere caluacata ad eam
redimenda data pecunia
non compellant. Defessu
autem bladi iuri uel aliarum
maium extrahendarum de terra
sine causa urgente non fa
ciant. et tunc cum bono con
silio et maturo non susper
to. et factum annu consilio non
dissoluant. nec eo durate
antequam faciant gratiam
specialem.

Quoniam iusticiarii mora

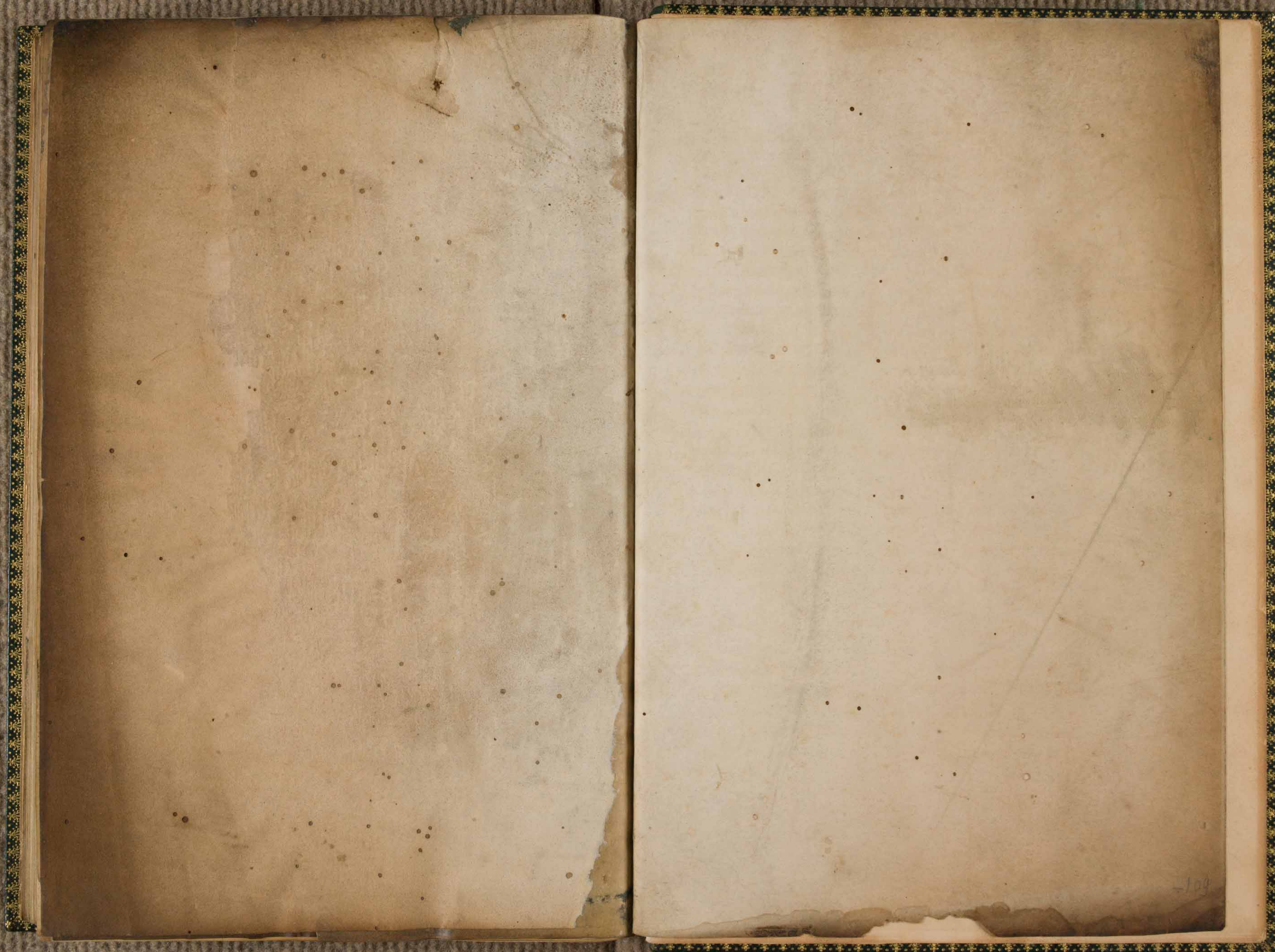
u debent in locis in quibus
fuerunt in officio anteq̃ re
cedant. Om̃s autem bailli
uos ñros maiores et mi
nores finto officio rema
nere uolum̃. uel saltem
pallatore sufficientem di
mittē in eadē baillia p
quinquaginta dies ut de cō
querentibz corā illis respo
deant quibz hoc cōmittit.
Inhibem̃ autem ne ali
qui in t̃ra ñra capiant
equū aliquē extra uolun
tatem illius aui equus fu
erit. nisi sit pro p̃prio nego
cio ñro. et tūc p̃ bailluos
ñros aut p̃p̃rios aut
maiores. aut eos qui loco
ip̃or̃ erunt de eq̃s conduc
tus capiatur et si equi cō
ducti sufficē nequeant
pro ñro seruicio faciendo.
bailliu uel p̃sone sup̃ius
noīate non capiant eq̃s
mercatorū transiūum
uel paup̃r. s̃ duntū tū
si sufficere possint ad no
strū seruiciū adimplendū.
Inhibemus uero ne pro
seruicio ñro uel alio capi

antur equi p̃sonarū eccl̃ia
sticarū nisi de ñro sp̃iali
mandato. nec capiat bal
liu aut alij p̃cedi equos
plusq̃ nobis opus fuerit.
Et si capiant: pro p̃cedima
nō relarent. hoc autem de
equis capiendis uolum̃
obseruari q̃ndū nobis
placuerit. saluis seruiciis
ñris nobis debitis et uni
bz ñris. et etiam alienis.
Actū parisiis anno dñi
.m̃. cc̃. quinquagesimo
quarto. mense decembris.

Nonnulli dicunt quoddam animum dñi Regis francie esse tale. **Q**uod si in malis et malefactoribus non
 qui p^{er} offensa epulorum et insimulorum mouet eentes Regis ut longi Regi ducta p^{er} delicta dicor hñi man
 fecta ut de quibz ad plenam constet anno scilicet talibz clero iusticiariis et eod in dñi Regis sequere faciat p^{er}u
 de quo tñ reputat se destructam Videns facinorosos et infortunos Reges cont^{ra} deum et iusticiam illam et laicos
 nigris p^{er}uiri cu eod in similibz delictis contigit. Si ita sunt notoria aliquo de talibz modis statuas licet
 man^{us} ep^{iscop} quoniam eiusque bona mobilia talium dicor faciant et teneant. Nec talibz in dñi Regis
 morandi faciente prestatum aliqua et si p^{er} h^{oc} processum fecerit cont^{ra} eentes Regis p^{er} honore suoz ep^{iscop}ium cap
 tionem desiste compellat. In anno rei testium dupillum vicar^{ius} p^{re}sentibz est app^{ar}itum. Dat^{us} p^{er} dñi de ead
 ante festum beati Egidij pape. Anno dñi. m. cc. xij. **C**orrect^{us} est cu libro inuestroz aut dñi vicar^{ius} p^{re}sentibz
 ita scriptum erat ibi.

Caritas Castitas Concordia
 Censura Caro Criminositas
 Concordia Consilium
 Fortitudo Fidelitas Fides
 Fides Falsitas Facinus Inuassio
 Fides Fandulencia Fama
 Lux Veritas Latet Falsitas
 Laus Dignitas Langore
 Lex Criminositas Luges Falsitas
 Lux Voluptas Vitis Pura
 Virtus Vigor Veritas
 Fides Caritas Concordia

Celare custumie de nozm est dñi
 De la ville et de de Rouen

Rabiz 95

95

